2025/2370

16.12.2025.

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2025/2370

(2025. gada 21. februāris)

par valsts atbalsta pasākumu SA.106107 (2024/N), ko Beļģija plāno īstenot divu kodolreaktoru (*Doel 4* un *Tihange 3*) darbmūža pagarināšanai

(izziņots ar dokumenta numuru C(2025) 1070)

(Autentisks ir tikai teksts angļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas tika aicinātas iesniegt piezīmes atbilstoši minētajiem noteikumiem ([1]), un ņemot vērā to piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Beļģija 2024. gada 21. jūnija vēstulē paziņoja Komisijai par pasākumu, ar ko atbalsta divu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu Beļģijā (*Doel 4* ("D4") un *Tihange 3* ("T3"), kopā saukti "ilgtermiņa ekspluatācijas bloki" ("IE bloki")). Pēc Komisijas 2024. gada 4. jūlija informācijas pieprasījuma tā sniedza Komisijai papildu informāciju 2024. gada 9. un 10. jūlija vēstulē.

(2) Komisija ar 2024. gada 22. jūlija vēstuli paziņoja Beļģijas iestādēm savu lēmumu sākt Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LESD") 108. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz šo pasākumu ("lēmums par procedūras sākšanu").

(3) Beļģija 2024. gada 22. augustā nosūtīja savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu.

(4) Komisijas lēmums par procedūras sākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([2]). Komisija uzaicināja ieinteresētās personas iesniegt piezīmes.

(5) Komisija saņēma piezīmes no ieinteresētajām personām. Tā pārsūtīja piezīmes Beļģijai, kurai tika dota iespēja uz tām atbildēt; Beļģijas piezīmes tika saņemtas 2024. gada 30. oktobra vēstulē.

(6) Beļģija sniedza papildu informāciju 2024. gada 2. septembrī, 2024. gada 23., 27. un 30. oktobrī, 2024. gada 8., 14., 18., 22., 25., 27. un 30. novembrī, 2024. gada 2., 4., 5., 12., 13., 17. un 20. decembrī, 2025. gada 7., 9., 17., 18., 20., 27., 29., 30. un 31. janvārī, kā arī 2025. gada 1. februārī ([3]).

(7) Beļģija 2024. gada 24. oktobra vēstulē piekrita izņēmuma kārtā atteikties no savām tiesībām, kas izriet no LESD 342. panta saistībā ar 1958. gada Regulas Nr. 1 ([4]) 3. pantu, un tam, ka šis lēmums tiek pieņemts un paziņots angļu valodā.

([1]) Valsts Atbalsts – Beļģija – Valsts atbalsts SA.106107 (2024/N) – Divu kodolreaktoru (*Doel 4* un *Tihange 3*) darbmūža pagarināšana – Uzaicinājums iesniegt piezīmes saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktu (OV C, C/2024/4921, 8.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4921/oj).
([2]) Sk. 1. zemsvītras piezīmi.
([3]) Atsevišķi tehniskie, finanšu, ekonomiskie un darbības dati tika sagatavoti, pamatojoties uz *Electrabel* sniegto informāciju.
([4]) Regula Nr. 1, ar ko nosaka Eiropas Ekonomikas kopienā lietojamās valodas (OV 17, 6.10.1958., 385. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj).

2. DETALIZĒTS SITUĀCIJAS APRAKSTS

2.1. Kodolparks Beļģijā

(8) Līdz 2022. gadam Beļģijas kodolparkā bija septiņi kodolreaktori, no kuriem četri atradās Flandrijā (*Doel*) un trīs – Valonijā (*Tihange*). Visu reaktoru ekspluatācija tika sākta laikposmā no 1975. līdz 1985. gadam ([5]), un tos uzbūvēja komunālo pakalpojumu uzņēmumi (*Ebes*, *Intercom* un *Unerg*), kas vēlāk tika apvienoti, 1990. gadā kļūstot par *Electrabel SA* (kura lielākā daļa pieder uzņēmumam *Tractebel*) (turpmāk "*Electrabel*"). 1996. gadā *Société Générale de Belgique* ("*SGB*") kļuva par *Tractebel* vairākuma akcionāru, savukārt 1999. gadā gandrīz 100 % *SGB* akciju iegādājās uzņēmums *Suez*. Pēc *Suez* un *Gaz de France* ("*GDF*") apvienošanās 2008. gadā par *Electrabel* galīgo īpašnieku kļuva *Engie S.A.* (turpmāk "*Engie*").

(9) *Electrabel*, kas ir *Engie* pilnībā piederošs meitasuzņēmums, ir septiņu Beļģijas kodolreaktoru kodoloperators un vairākuma kapitāldaļu īpašnieks kopš to ekspluatācijas sākuma. Pašlaik Beļģijas kodolreaktoru īpašumtiesības ir sadalītas šādi:

— *Electrabel* pieder 100 % no *Doel 1* un *Doel 2*, 89,807 % no *Doel 3*, *Doel 4*, *Tihange 2* un *Tihange 3* un 50 % no *Tihange 1*,

— *EDF Belgium* meitasuzņēmumam *Luminus* pieder 10,193 % no *Tihange 2*, *Tihange 3*, *Doel 3* un *Doel 4*,

— *EDF Belgium* ([6]) pieder atlikušie 50 % no *Tihange 1*.

(10) Attiecībā uz IE bloku jaudu (sk. 2. tabulu):

— *Doel 4* nominālā jauda 2022. gadā bija 1 038 MW (2023. gadā – 1 026 MW), un 2022. gadā tajā tika saražotas 8,940 TWh elektroenerģijas ([7]), kas veido aptuveni 11 % no kopējā elektroenerģijas pieprasījuma Beļģijā 2022. gadā (82,9 TWh ([8])),

— *Tihange 3* nominālā jauda 2022. gadā bija 1 038 MW (2023. gadā – 1 030 MW), un 2022. gadā tajā tika saražotas 7,366 TWh elektroenerģijas ([9]), kas veido aptuveni 9 % no kopējā elektroenerģijas pieprasījuma Beļģijā 2022. gadā (82,9 TWh ([10])).

(11) Beļģija paskaidro, ka visi Beļģijas kodolreaktori, arī IE bloki, ir projektēti un ekspluatēti kā bāzes slodzes bloki, kuru pamatā ir augstspiediena ūdens reaktoru ("AŪR") tehnoloģija. Projekts ir izstrādāts 20. gadsimta 70. gados, un tas ir tipisks bāzes slodzes blokiem, kādi ir vecāki kodolreaktori visā pasaulē. Ekspluatācijas laikā šie kodolbloki parasti darbojas ar maksimālo nominālo jaudu – tas atšķiras no jaunākām tehnoloģijām (III paaudze), kuras spēj darboties elastīgi, arī mainīt izejas jaudu laika gaitā ("jaudas pielāgošana" jeb "sekošana slodzei") un nodrošināt frekvences regulēšanu un ekspluatācijas rezerves ([11]). Bāzes slodzes ekspluatācijas režīmā jaudu parasti samazina vai darbību aptur tikai tad, ja tas vajadzīgs plānotai kodoldegvielas nomaiņai un/vai periodiskai tehniskajai apkopei, neplānotai steidzamai tehniskajai apkopei, kas vajadzīga, lai novērstu kodolelektrostacijas iekārtu problēmas, vai saistībā ar neparedzētiem konstruktīviem un/vai drošības ierobežojumiem. Tādējādi izejas jaudas samazinājumu drīzāk nosaka kodoloperatora vai pārvades sistēmas operatora ("PSO") vajadzības, nevis tirgus signāli.

([5]) *Doel 1*, *Doel 2* un *Tihange 1* 1975. gadā; *Doel 3* un *Tihange 2* attiecīgi 1982. un 1983. gadā; *Doel 4* un *Tihange 3* 1985. gadā.
([6]) *EDF Belgium* un *Luminus* ir atsevišķas juridiskas personas. Abi šie uzņēmumi ir daļa no *EDF Group*. *EDF Belgium* pieder 68,6 % *Luminus* kapitāldaļu. Pārējie *Luminus* akcionāri ir *Ethias*, *Publilec*, *Socofe* un *Nethys*.
([7]) Avots: Pasaules Kodolasociācija (https://www.world-nuclear.org/country/default.aspx/Belgium).
([8]) Avots: pētījums "Adequacy & flexibility study for Belgium (2024-2034)", ko veica *Elia Group* un kas pieejams platformā *Issuu* (42. lpp.).
([9]) Avots: Pasaules Kodolasociācija (https://www.world-nuclear.org/country/default.aspx/Belgium).
([10]) Avots: pētījums "Adequacy & flexibility study for Belgium (2024-2034)", ko veica *Elia Group* un kas pieejams platformā *Issuu* (42. lpp.).
([11]) Avots: *J. D. Jenkins, Z. Zhou, R. Ponciroli, R. B. Vilim, F. Ganda, F. de Sisternes, A. Botterud*, "The benefits of nuclear flexibility in energy system operations with renewable energy", *Applied Energy*, 222. sējums, 2018, 872.–884. lpp.

(12) Beļģija precizē, ka Beļģijas kodolreaktoru darbību tehniski ierobežo to konstrukcija, kas ievērojami ierobežo izejas jaudas modulācijas iespējas, kuras ilgu laiku aprobežojās tikai ar tīkla regulēšanu. Tas ir tāpēc, ka Beļģijas kodolreaktori ir aprīkoti tikai ar melnajiem reaktora kontroles stieņiem, kas pretēji pelēkajiem kontroles stieņiem ievērojami ierobežo modulācijas spēju ([12]). Turpretī, piemēram, daži jaunākie Francijas kodolreaktori ir aprīkoti gan ar melnajiem, gan pelēkajiem kontroles stieņiem, tādējādi tie ir projektēti un būvēti tā, lai varētu veikt modulēšanu un darboties, sekojot slodzei. Tā kā Beļģijas kodolreaktoros ir izmantoti melnie kontroles stieņi, Beļģijas Kodoldrošības aģentūra (*"AFCN/FANC"*) ([13]) līdz nesenam laikam bija aizliegusi ar ekonomiskiem iemesliem pamatotu modulāciju. Modulācija bija pieņemama tikai tehnisku iemeslu dēļ vai pēc Beļģijas PSO (*Elia*) pieprasījuma, lai izvairītos no elektroapgādes pārtraukuma ([14]).

(13) Tomēr Beļģija apgalvo, ka, reaģējot uz elektroenerģijas tirgu vispārējo attīstību un nepieciešamību ieviest elastību tā darbībā, tika veikti pētījumi par to, vai varētu pieļaut dažus modulācijas gadījumus ekonomisku apsvērumu dēļ ("ekonomiskā modulācija"). 2015. gadā *Engie, Electrabel* un Beļģijas regulatori sāka drošības pētījumus ([15]) nolūkā analizēt, kādi nosacījumi būtu jāizpilda, lai varētu pieļaut dažus modulācijas gadījumus ekonomisku apsvērumu dēļ, cita starpā aplūkojot šādas modulācijas ietekmi uz kodoldegvielu. Pētījumā secināts, ka *Tihange 3* un *Doel 4* varētu būt pieņemamas ne vairāk kā 30 ekonomiskās modulācijas katram kodoldegvielas ciklam, ja tiktu ievēroti vairāki tehniskie nosacījumi, kas galvenokārt saistīti ar kodoldegvielas elementa uzkaršanu un atdzišanu:

— izejas jaudas samazināšanas un palielināšanas ātrums ir ierobežots līdz 1 %/min,

— minimālā jauda ir 50 % no nominālās jaudas ([16]),

— 1 modulācija ilgst vismaz 2 stundas (3 stundas, ja modulāciju uzsāk tekošās dienas laikā) un ne vairāk kā 72 stundas, un

— starp 2 modulācijām vienā un tajā pašā reaktorā jāpaiet vismaz 72 stundām, lai to stabilizētu.

(14) Turklāt modulācija nebūtu iespējama noteiktos periodos ([17]), piemēram:

a) kodoldegvielas cikla beigās – pēdējos divos mēnešos, kad primārajā kontūrā ir zema bora koncentrācija (mazāk nekā 200 ppm borskābes) –, un

b) ja reaktora operators pieprasa neveikt modulāciju, lai izvairītos no pārejas stāvokļa kādā konkrētā situācijā (piemēram, ikmēneša neitronu plūsmas testi, iespējama noplūde vārstā, reaktora ēkas inspekcija utt.) vai tehnisku problēmu dēļ.

([12]) "Melnie" reaktora kontroles stieņi (kas ir izgatavoti no bora karbīda) absorbē visus krītošos neitronus. Tie ir veidoti tā, lai apturētu reaktoru, tāpēc modulācijas laikā tie var radīt lielu termisko gradientu un stresu kodoldegvielas elementos. "Pelēkie" kontroles stieņi (kas ir izgatavoti no sudraba, indija un kadmija sakausējuma) absorbē tikai daļu no krītošajiem neitroniem un ir veidoti tā, lai nodrošinātu reaktora izejas jaudas elastīgumu, jo tie rada daudz mazākus neitronu plūsmas un jaudas sadales kritumus stieņu tuvumā, tāpēc ar tiem nav saistītas tādas kodoldegvielas pārkaršanas problēmas kā ar melnajiem kontroles stieņiem.

([13]) *Agence Fédérale de Contrôle Nucléaire (AFCN) / Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC).*

([14]) Šādus *Elia* modulācijas pieprasījumus var iedalīt divās kategorijās atkarībā no situācijas kritiskuma: "brīdinājuma stadijā" – modulācija, ko pieprasījis *Elia*, brīdinot vienu nedēļu iepriekš, jo uzņēmums gaida kritisku situāciju tīklā; "ārkārtējas situācijas stadijā" – modulācija, ko pieprasījis *Elia* tieši kodolbloku kontroles telpai ar mērķi nekavējoties atslogot elektrotīklu.

([15]) Avots: *Femke Flachet, Jinzhao Zhang, Ruben Van Parys, Daniel Vantroyen, Christophe Schneidesch*, "Core and fuel feasibility study for better flexibility on the Belgium Nuclear Power Plants", konferences *WRFPM* ziņojumu krājums, 2014, dokuments Nr. 100136, Sendai, Japāna, 14.–17. septembris.

([16]) Praksē ekonomiskajām modulācijām pēc elektrostaciju operatoru pieprasījuma parasti tiek piedāvāta līdz 400 MW jauda, nevis 500 MW jauda (50 % no nominālās jaudas), un tas prasa vairāk manuālu darbību un tādējādi palielina darbības automātiskas apturēšanas risku.

([17]) Sk. "Operational procedure, Fleet procedure nuclear modulation", ZST.10010883175.000_06, pielikums Q1, 3.1. un 3.2. iedaļa, 4.–6. lpp.

(15) Pēc šiem pētījumiem *AFCN*/*FANC* atļāva operatoram veikt līdz 30 modulācijām 1 kodoldegvielas ciklā ([18]), un tas atbilst maksimālajam modulāciju skaitam, ko var veikt pašreizējās darbības licences robežās. Ņemot vērā šos ierobežojumus, *Engie* norādīja, ka katru lēmumu par modulāciju operators piesardzīgi novērtē, jo modulācija rada vairākus riskus (piemēram, šķidro efluentu rašanās modulācijas dēļ, iekārtu ātrāka novecošana, darbības automātiskās apturēšanas risks, iespējami bojājumi, kas padarītu neiespējamu reaktora darbības atsākšanu, u. c.), kas ir plaši dokumentēti akadēmiskajā literatūrā ([19]).

(16) Saskaņā ar Beļģijas norādīto (uz *Electrabel* sniegtās informācijas pamata), ņemot vērā pašreizējo zināšanu līmeni, nav pieejami tehnoloģiski risinājumi elastības palielināšanai par saprātīgām izmaksām un saprātīgā termiņā. Tehniskai modernizācijai, kuras mērķis būtu bāzes slodzes reaktoru pārveidot par kodolelektrostaciju, kas darbojas, sekojot slodzei, un nodrošināt lielāku elastību, būtu vajadzīgi plaši konstruktīvi pārveidojumi, it īpaši reaktora korpusa galvas nomaiņa, kas ir ļoti ilgs un sarežģīts process. Turklāt būtu vajadzīgi jauni drošības analīzes ziņojuma (DAZ) pētījumi un būtiskas izmaiņas kodolelektrostaciju darbības licencē, kas būtu jāizsniedz Beļģijas kodoldrošības iestādēm.

(17) Turklāt Beļģija (pamatojoties uz *Electrabel* sniegto informāciju) paskaidro, ka reaktoru darbības elastību ierobežo arī to kodoldegvielas specifika un pārtrauču pārvaldība.

a) Kodoldegviela ir pielāgota konkrētam cikla ilgumam un noteiktam skaitam iespējamo modulāciju. Lai palielinātu reaktoru darbības elastību, būtu jāmaina kodoldegvielas bagātināšanas metode, taču tas nav iespējams, jo kodoldegviela jau ir pasūtīta visam projekta īstenošanas laikam. Ja IE bloki tiktu modernizēti nolūkā palielināt pieejamo modulāciju skaitu, kodoldegviela būtu jāpasūta vēlreiz, un tas būtu nesamērīgi dārgi.

b) Kodoloperatoram, ko tehniski un juridiski ierobežo *AFCN*/*FANC* ([20]), ir tikai ļoti ierobežota rīcības brīvība saistībā ar pārtrauču plānošanu tehniskās apkopes veikšanai, būvdarbiem un kodoldegvielas nomaiņai. Plānotās pārtrauces ir ļoti sarežģīti īstenot, un tām jāgatavojas mēnešiem vai pat gadiem. Saskaņā ar *REMIT* ([21]) tirgus dalībniekam ir savlaicīgi jāpublisko pārtrauču datumi, piemēram, izmantojot *NordPool* steidzamo tirgus ziņu (*UMM*) platformu ([22]), – praksē tas parasti notiek trīs gadus iepriekš. Turklāt pārtrauču datumus pēc paziņošanas ir ļoti grūti mainīt (ņemot vērā tādus darbības ierobežojumus kā detaļu un darbuzņēmēju pieejamība), un šīs izmaiņas var apstrīdēt PSO, kurš, ja tas uzskata, ka attiecīgā novirze izraisa tīkla traucējumus, var pieprasīt kompensāciju no kodoloperatora. Jebkurā gadījumā no iepriekšējā gada jūlija vidus bez PSO iepriekšēja apstiprinājuma pārtrauču datumus nevar mainīt.

c) IE bloki tiks ekspluatēti 12 mēnešu kodoldegvielas ciklos (pašreizējo 18 mēnešu kodoldegvielas ciklu vietā). Šis lēmums ir pieņemts, pamatojoties uz ekonomisko līdzsvaru:

— pirmkārt, lai maksimāli pagarinātu IE bloku ražošanas periodu nākamajās ziemās, kad pieprasījums pēc elektroenerģijas ir visaugstākais – un arī cenas ir visaugstākās –, savukārt atjaunīgās elektroenerģijas ražošana ir mazāka. Tādēļ tika panākta vienošanās, ka IE bloki tiks ekspluatēti 12 mēnešu kodoldegvielas ciklā, lai kodoldegvielas nomaiņai nepieciešamās periodiskās pārtrauces varētu sinhronizēt un katru gadu veikt vasarā,

([18]) Beļģija ir iesniegusi *BelV* – *AFCN*/*FANC* meitasuzņēmuma – ģenerāldirektora izdotās atļaujas veikt ekonomiskās modulācijas līdz 30 reizēm ciklā:
attiecībā uz *Doel 4* sk. *BelV*, 3078/2739/POI.851, "Kerncentrale Doel – Eenheid Doel 4 – gedeeltelijke keuring voor ontvangst van wijziging aan de vergunde installaties", 2017. gada 26. jūlijs;
attiecībā uz *Tihange 3* sk. *BelV*, 2018-0330, "Approbation MNI O3/14/03, Modulations de puissance étendues", 2018. gada 28. augusts.

([19]) Sk., piemēram, i) *SFEN*/*RGN*, "9. Parc nucléaire: la manoeuvrabilité au détriment de la performance?", 2023. gada 25. jūlijs, ii) *C. Cany, C. Mansilla, G. Mathonnière, P. da Costa*, "Nuclear power supply: Going against the misconceptions. Evidence of nuclear flexibility from the French experience", *Energy*, 151. sējums, 2018, 289.–296. lpp., iii) *Alexey Lokhov*, "Suivi de charge dans centrales nucléaires", *AEN Infos*, 2011, Nr. 29.2.

([20]) Sk. 18. zemsvītras piezīmi.

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1227/2011 (2011. gada 25. oktobris) par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (OV L 326, 8.12.2011., 1. lpp.), 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

([22]) Tālāk norādītajā saitē ir pieejamas visas *Tihange 3* un *Doel 4 UMM* par nākotnē gaidāmajām pārtraucēm: https://umm.nordpoolgroup.com/#/messages?publicationDate=all&eventDate=custom&eventDateStart=2024-01-01&eventDateStop=2124-08-01&units=22WTIHANG000242R&units=22WDOELX40000793.

— otrkārt, lai ņemtu vērā vidēja termiņa un ilgtermiņa tirgus signālus, kodolnozares standarta prakse ir plānot pārtrauces mēnešos ar zemākām cenām. Tāpēc, lai pēc iespējas ierobežotu ietekmi uz tirgus cenām, jau no paša sākuma *Doel 4* un *Tihange 3* pārtrauču vispārējā plānošana ir optimizēta, pateicoties pārejai no 18 mēnešu kodoldegvielas cikla uz 12 mēnešu kodoldegvielas ciklu (kā paskaidrots iepriekšējā ievilkumā).

2.2. **Pakāpeniska atteikšanās no kodolenerģijas Beļģijā**

(18) Kā aprakstīts lēmuma par procedūras sākšanu 2.1. iedaļā, Beļģijas federālais parlaments 2003. gadā pieņēma likumu, ar ko aizliedza tādu jaunu kodolbloku būvniecību, kuru mērķis ir Beļģijā rūpnieciski ražot elektroenerģiju, izmantojot kodolskaldīšanu, un ierobežoja jau esošo reaktoru ekspluatācijas ilgumu līdz 40 gadiem, tādējādi nosakot, ka laikposmā no 2015. līdz 2025. gadam ir pakāpeniski jāatsakās no kodolenerģijas izmantošanas ("2003. gada likums" jeb "Likums par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas") ([23]). Kā sākotnēji bija paredzēts Likumā par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas, *Doel 3* un *Tihange 2* tika neatgriezeniski atvienoti no tīkla attiecīgi 2022. gada 23. septembrī un 2023. gada 31. janvārī. Ar 2013. gada 18. decembra likumu un 2015. gada 28. jūnija likumu ([24]) Likums par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas tika grozīts un trīs vecāko reaktoru – *Tihange 1*, *Doel 1* un *Doel 2* – darbmūžs tika pagarināts par 10 gadiem, attiecīgi līdz 2025. gada 30. septembrim, 2025. gada 14. februārim un 2025. gada 30. novembrim ("darbmūža pagarināšana par 10 gadiem") ([25]).

(19) Saskaņā ar Likumu par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas *Doel 4* un *Tihange 3* bija jāslēdz līdz 2025. gadam. Līdz ar to kopš 2020. gada *Engie* stratēģiskie mērķi attiecībā uz darbībām kodolenerģijas jomā bija i) atteikties no elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas Beļģijā, lai mazinātu risku, ka šis uzņēmums kā kodoloperators ir pakļauts tirgus cenu svārstībām, un ii) vairs nepozicionēt elektroenerģijas ražošanu no kodolenerģijas kā daļu no *Engie* pamatdarbības. Kopš 2020. gada šīs atteikšanās rezultātā ir apturēti visi pētījumi, kas saistīti ar tā kodolelektrostaciju (kas visas atrodas Beļģijā) darbmūža pagarināšanu. *Engie* finanšu komunikācija kopš 2020. gada atbilst šim stratēģiskajam mērķim atteikties no elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas un ir ņemta vērā grāmatvedības pieņēmumos, kas izmantoti konsolidēto finanšu pārskatu sagatavošanai, it īpaši vērtības samazināšanās pārbaudēs ([26]).

(20) 1. tabulā ir tiņiem Beļģijas kodolreaktoriem, arī to īpašumtiesību statusu, neto jaudu, sākotnējiem darbības apturēšanas datumiem saskaņā ar Likumu par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas un pārskatītajiem datumiem.

1. tabula

Pārskats par kodolelektrostacijām Beļģijā

Kodolreaktors	Īpašumtiesības	2023. gada neto jauda (MWe)	Darbības apturēšanas datums (Likums par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas)	Darbības apturēšanas datums (pārskatīts)
Doel 1	*Electrabel* (100 %)	445	2015. gada 15. februāris	2025. gada 14. februāris
Doel 2	*Electrabel* (100 %)	433	2015. gada 1. decembris	2025. gada 30. novembris

([23]) Sk. "Wet houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie/Loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité", 2003. gada 31. janvāris. Saskaņā ar Likumu par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas kodolelektrostaciju slēgšanas datumi Beļģijā būtu bijuši 2015. gada 15. februāris (*Doel 1*), 2015. gada 1. decembris (*Doel 2*), 2022. gada 1. oktobris (*Doel 3*), 2025. gada 1. jūlijs (*Doel 4*), 2015. gada 1. oktobris (*Tihange 1*), 2023. gada 1. februāris (*Tihange 2*) un 2025. gada 1. septembris (*Tihange 3*).

([24]) Konstitucionālā tiesa (lieta 34/2020) pēc Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā nolēmuma (lieta C-411/17) 2020. gada 5. martā atcēla 2015. gada 28. jūnija likumu, jo nebija ievēroti pienākumi attiecībā uz ietekmes uz vidi novērtējumu, bet saglabāja likuma ietekmi līdz 2022. gada 31. decembrim. 2022. gada 11. oktobrī pēc ietekmes uz vidi novērtējuma tika pieņemts "Labošanas likums", ar ko mainīja kodolelektrostaciju darbības apturēšanas datumus. Ar Labošanas likumu *Doel 1*, *Doel 2* un *Tihange 1* darbības apturēšanu atlika uz 2025. gadu.

([25]) Sk. Komisijas 2017. gada 17. marta Lēmumu SA.39487 (2016/NN), Beļģija, kodolelektrostaciju *Tihange 1*, *Doel 1* un *Doel 2* darbmūža pagarināšana (OV C 142, 5.5.2017., 1. lpp.).

([26]) Sk. pierādījumus lēmuma par procedūras sākšanu 7. un 8. zemsvītras piezīmē.

Kodolreaktors	Īpašumtiesības	2023. gada neto jauda (MWe)	Darbības apturēšanas datums (Likums par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas)	Darbības apturēšanas datums (pārskatīts)
Doel 3	*Electrabel* (89,807 %) *Luminus* (10,193 %)	1 006	2022. gada 1. oktobris	*Darbības apturēšana 2022. gada 23. septembrī*
Doel 4	*Electrabel* (89,807 %) *Luminus* (10,193 %)	1 026	2025. gada 1. jūlijs	2035. gada 31. oktobris (*)
Tihange 1	*Electrabel* (50 %) *EDF Belgium* (50 %)	962	2015. gada 1. oktobris	2025. gada 30. septembris
Tihange 2	*Electrabel* (89,807 %) *Luminus* (10,193 %)	1 008	2023. gada 1. februāris	*Darbības apturēšana 2023. gada 31. janvārī*
Tihange 3	*Electrabel* (89,807 %) *Luminus* (10,193 %)	1 030	2025. gada 1. septembris	2035. gada 31. oktobris (*)

Avots: Beļģijas iestādes – ir sniegta atsauce uz Ekonomikas federālā valsts dienesta (*FPS*) tīmekļa vietni par elektroenerģijas ražošanu no kodolenerģijas Beļģijā, pēdējoreiz skatīta 2024. gada 18. jūnijā: *Parc de production de centrales nucléaires en Belgique | SPF Economie*. Kā norādīts, *Doel 3* un *Tihange 2* darbība ir apturēta. Šajā ziņojumā ir norādīta to iepriekšējā neto jauda: Starptautiskā Atomenerģijas aģentūra, "Operating Experience with Nuclear Power Stations in Member States, Operating Experience with Nuclear Power Stations in Member States", *IAEA*, Vīne (2022) (pieejams Ekonomikas *FPS* tīmekļa vietnē).

(*) Pārskatītais darbības apturēšanas datums, ja kodolreaktori 2025. gada 1. novembrī ir ekspluatācijā; pēdējais iespējamais darbības apturēšanas datums ir 2037. gada 31. decembris.

2.3. Beļģijas lēmums turpināt elektroenerģijas ražošanu no kodolenerģijas

(21) Beļģijas federālā valdība (turpmāk arī "Beļģijas valdība") 2022. gada 18. martā nolēma atkārtoti izvērtēt pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas, ļaujot pagarināt divu jaunāko kodolreaktoru – *Doel 4* un *Tihange 3* – darbmūžu (ilgtermiņa ekspluatācija ("IE")) par 10 gadiem ("IE projekts"). Beļģijas lēmums tika pieņemts saistībā ar Eiropas reakciju uz Krievijas karu pret Ukrainu (arī nepieciešamību ES dalībvalstīm samazināt gāzes patēriņu un atkarību no gāzes) un no tā izrietošo gāzes krīzi, kā arī jau pastāvošajām bažām par energoapgādes drošību Beļģijā (sk. arī 2.4. iedaļu), ņemot vērā to, ka bija pieaugušas elektrifikācijas vajadzības (jo ir nepieciešams nodrošināt enerģētikas pārkārtošanu) un Francijas kodolparka pieejamība 2021.–2022. gadā bija zema (neparedzētu korozijas problēmu dēļ un tāpēc, ka bija jāveic plaši apkopes darbi nolūkā pagarināt tā darbmūžu) ([27]).

(22) Pēc tam 2022. gadā Beļģijas valdība sāka sarunas ar Beļģijas kodoloperatoru *Electrabel* par darbmūža pagarināšanas nodoma īstenošanu. Beļģijas norādītie iepirkuma konkursa nerīkošanas iemesli, par kuriem Komisija lēmumā par procedūras sākšanu neizteica šaubas, ir minēti lēmuma par procedūras sākšanu 38. apsvērumā un ir šādi:

a) nepieciešamo speciālo zināšanu un atļauju esība: lai piekļūtu elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas jaudai, ir vajadzīgas īpašas, tai skaitā konkrētai valstij specifiskas, speciālās zināšanas, kas nav pieejamas visiem tirgus dalībniekiem; to Komisija iepriekš atzinusi konkrēti attiecībā uz *Electrabel* (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 30. zemsvītras piezīmi) un kodoloperatoriem kopumā (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 31. zemsvītras piezīmi); speciālās zināšanas, intelektuālais īpašums un attiecīgās atļaujas attiecībā uz kodoliekārtām Beļģijā ir unikālas, un pašlaik tās ir tikai *Electrabel*;

([27]) Sk. Komisijas 2023. gada 29. septembra lēmumu SA.104336 (2023/N), Beļģija, grozījumi jaudas atlīdzības mehānismā (OV C, C/2023/265, 18.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/265/oj).

b) laiks: laiks starp Beļģijas valdības lēmumu par IE projektu un datumu, kad plānots atsākt IE bloku darbību, ir ļoti īss, un, lai atsāktu darbību līdz 2025. gada septembrim (*Tihange 3*) un novembrim (*Doel 4*), pirms veicamo darbu faktiskās sākšanas ir jāveic noteikti sagatavošanas darbi un priekšizpēte ("attīstīšanas darbības" (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 32. zemsvītras piezīmi)). *Electrabel* kā vienīgais kodoloperators Beļģijā bija vienīgais uzņēmums, kuram bija unikālas zināšanas, resursi un līdzekļi, lai šīs darbības veiktu ātri un efektīvi. Tāpēc iepirkuma procedūrā nebūtu bijis iespējams izraudzīties nevienu citu operatoru kā vien *Electrabel* un, ņemot vērā IE projekta specifiku un ierobežojumus, iepirkuma procedūras organizēšana nolūkā atlasīt IE bloku operatoru nebūtu devusi jēgpilnu rezultātu.

(23) *Engie – Electrabel* mātesuzņēmums – sākotnēji vilcinājās sākt sarunas ar Beļģiju par IE projektu, apgalvojot, ka kodoltehnoloģija ir kļuvusi pārāk dārga un pārāk riskanta, un atsaucoties uz *Engie* nodomu pārtraukt kodoldarbības Beļģijā pēc 2025. gada (sk. 19. apsvērumu). Tāpēc Beļģijas valsts ar *Engie* vienojās izveidot mehānismu, ar ko līdzsvaroti un pārredzami dalīt riskus un ieguvumus saistībā ar abu reaktoru darbmūža pagarināšanu. Saskaņā ar Beļģijas iesniegto informāciju *Engie* jau no paša sākuma skaidri norādīja, ka bez riska dalīšanas mehānisma un līguma par kodolatkritumiem, kas radušies septiņu Beļģijas kodolelektrostaciju ekspluatācijas rezultātā, tas neapsvērs abu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu, jo tās dēļ *Engie* būtiski jāmaina uzņēmuma stratēģija un pakļautība riskam ([28]).

(24) Sarunu process ir sīki aprakstīts lēmuma par procedūras sākšanu 3.1. iedaļā, un tā rezultātā 2023. gada 13. decembrī tika noslēgts īstenošanas līgums, kas paredzēja atjaunot IE bloku darbību pirms 2025./2026. gada ziemas. Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 36. apsvērumā, īstenošanas līgumu veido trīs galvenie komponenti, kuriem visiem ir viens un tas pats nolūks, proti, atbalstīt IE projekta izpildi:

a) "1. komponents": tādu apakšpasākumu kopums, kas saistīti ar atlīdzību un finanšu kārtību un ļauj gūt stabilus ieņēmumus no abiem kodolreaktoriem, kā arī akcionāru struktūras izmaiņas, kas ieviestas, izveidojot *BE-NUC* (sk. 3.3.1. iedaļu);

b) "2. komponents": tādu apakšpasākumu kopums, kas saistīti ar kodolelektrostaciju dezekspluatāciju un nodoto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas ilgtermiņa uzglabāšanu un galīgo apglabāšanu (arī to drošības pasākumu kopuma grozīšana, kuru mērķis ir uzraudzīt kodoloperatora finansiālo stāvokli salīdzinājumā ar riska profilu, kas mainīts saskaņotās maksimālās summas dēļ) (sk. 3.3.2. iedaļu);

c) "3. komponents": vienošanās par riska dalīšanu un zaudējumu atlīdzināšanu konkrētu tiesību aktu izmaiņu gadījumā (sk. 3.3.3. iedaļu).

(25) Īstenošanas līgums 2024. gadā tika grozīts divas reizes ([29]). Tā saturs ir sīkāk aprakstīts 3. iedaļā.

(26) Tālāk izklāstīti daži svarīgi IE projekta atskaites punkti.

a) Pēc līguma noslēgšanas tiks veikti turpmāki sagatavošanas darbi, lai atsāktu elektroenerģijas ražošanu vēlākais 2025. gada 1. septembrī (attiecībā uz *Tihange 3*) un 1. novembrī (attiecībā uz *Doel 4*).

b) Laikposms starp reaktoru darbības apturēšanas sākotnējo datumu (kas noteikts 2003. gada Likumā par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas, t. i., 2025. gada 1. jūliju attiecībā uz *Doel 4* un 2025. gada 1. septembri attiecībā uz *Tihange 3* – sk. 1. tabulu) un elektroenerģijas ražošanas atsākšanas datumu tiks izmantots, lai sagatavotu IE blokus darbības atsākšanai, un to dēvē par "darbības apturēšanas periodu".

([28]) Sk. pierādījumus lēmuma par procedūras sākšanu 10. zemsvītras piezīmē.

([29]) Pirmais grozījumu līgums, kas tika noslēgts 2024. gada 10. maijā, attiecās uz šādiem aspektiem: dažu ar vērtēšanas ekspertu saistītā pieprasījuma iesniegt priekšlikumus noteikumu grozīšana, paredzētā noslēgšanas datuma atlikšana, daži apstiprinājumi, tehniski grozījumi, kļūdas labošana akciju pirkuma līgumā ("APL") II, papildu laiks līguma par administratīvajiem pakalpojumiem ("LAP") un energopārvaldības pakalpojumu līguma ("EPPL") noslēgšanai. Otrs grozījumu līgums, kas tika noslēgts 2024. gada 15. jūlijā, attiecās uz šādiem aspektiem: nosacījumu izpildes beigu datuma pārcelšana uz 2025. gada 21. februāri, vienošanās par EPPL iepirkuma procedūras noteikumiem, daži apstiprinājumi, APL I tehniskās izmaiņas.

c) Trīs gadu laikposms no 2025. gada septembra līdz 2028. gada 31. decembrim ("izpildes uzskaites datums" ([30])) ir "darbības atsākšanas posms", un to izmantos, lai panāktu IE bloku atbilstību Beļģijas Kodoldrošības iestādes prasībām.

d) Paredzams, ka no 2029. gada 1. janvāra IE bloki darbosies ar pilnu jaudu un šādu darbības līmeni uzturēs līdz 2035. gada 1. novembrim, t. i., "ekspluatācijas posmā".

(27) Rezultātā elektroenerģijas ražošanas apjoms 2026.–2028. gada periodā būs salīdzinoši mazs sakarā ar to, ka darbības atsākšanas posmā ir ieplānots vairāk abu reaktoru pārtrauču, nekā ierasts ("plānotās IE pārtrauces" ([31])). Paredzams, ka IE bloku nepieejamība plānoto IE pārtrauču laikā ilgs 24 nedēļas gadā un tā tas būs pirmos 3 gadus pēc IE bloku darbības atsākšanas datuma.

(28) Papildus plānotajām IE pārtraucēm paredzams, ka kodolelektrostacijām visā darbmūža pagarinājuma periodā (t. i., darbības atsākšanas posmā un ekspluatācijas posmā) līdz vienam gadam pirms *Doel 4* ekspluatācijas beigām un līdz pēdējam *Tihange 3* ekspluatācijas gadam būs normāls gada pārtrauču apmērs ("plānotās ar IE nesaistītās pārtrauces" ([32])). Paredzams, ka katra no plānotajām ar IE nesaistītajām pārtraucēm ilgs sešas nedēļas. Rezultātā paredzams, ka pirmajos 3 gados pēc IE bloku darbības atsākšanas abi kodolreaktori būs slēgti 30 nedēļas gadā.

(29) Papildus plānotajām pārtraucēm (IE pārtraucēm un ar IE nesaistītajām pārtraucēm) var būt neplānotas un neparedzētas problēmas, kuru dēļ ir nepieciešama IE bloku darbības papildu apturēšana. Atlīdzības līguma ("AL") pamatā esošajā parakstīšanas finanšu modelī ([33]) ir pieņemts, ka piespiedu pārtrauču rādītājs ("PPR") ir 10 %. Tas nozīmē, ka gan *Doel 4*, gan *Tihange 3* mērķa pieejamības rādītājs 10 gadu periodā ir 90 %, neņemot vērā plānotās IE pārtrauces un ar IE nesaistītās pārtrauces.

(30) Ja ņem vērā visas plānotās un neplānotās pārtrauces, *Doel 4* un *Tihange 3* mērķa pieejamības rādītājs ir attiecīgi aptuveni 68,4 % un 67,4 %.

(31) *Doel 4* un *Tihange 3* nominālā elektroenerģijas ražošanas jauda, ikgadējais elektroenerģijas ražošanas apjoms un daļa no kopējā Beļģijas elektroenerģijas pieprasījuma pirms un pēc darbmūža pagarināšanas kopsavilkuma veidā ir norādīti 2. tabulā. Kā izriet no 2. tabulas, paredzams, ka aplēstais IE bloku elektroenerģijas ražošanas gada apjoms pēc darbības atsākšanas posma divkāršosies.

2. tabula

***Doel 4* un *Tihange 3* galvenās iezīmes (pirms un pēc IE bloku darbības atsākšanas)**

	Doel 4	Tihange 3
Pirms darbmūža pagarināšanas		
Nominālā jauda (*2022. gada skaitļi*)	1 038 MWe	1 038 MWe
Gadā saražotā elektroenerģija (*2022. gada dati*)	8 940 GWh	7 366 GWh
Daļa no kopējā Beļģijas elektroenerģijas pieprasījuma (*2022. gada dati*)	11 %	9 %

([30]) "Izpildes uzskaite" ir process, ko izmanto, lai nodrošinātu, ka visi konti un ieraksti ir precīzi un līdzsvaroti. Tas ietver aplēsto vai sākotnējo skaitļu salīdzināšanu ar faktiskajiem, galīgajiem skaitļiem un nepieciešamo korekciju veikšanu.

([31]) "Plānotās IE pārtrauces" ir plānotās pārtrauces, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu IE bloku atbilstību Kodoldrošības iestādes prasībām.

([32]) "Plānotās ar IE nesaistītās pārtrauces" ir gada parastās pārtrauces (galvenokārt kodoldegvielas nomaiņas vajadzībām), kas ir paredzētas, jau sākot no pirmā gada pēc IE bloku darbības atsākšanas *Doel 4* reaktoram un no trešā gada pēc IE bloku darbības atsākšanas *Tihange 3* reaktoram, un tās turpināsies līdz vienam gadam pirms *Doel 4* ekspluatācijas beigām un līdz pēdējam ekspluatācijas gadam *Tihange 3* gadījumā.

([33]) Parakstīšanas finanšu modelis ir finanšu modelis, kas ir 2023. gada 13. decembrī parakstītā atlīdzības līguma pamatā.

	Doel 4	Tihange 3
Pēc darbmūža pagarināšanas		
Nominālā jauda (*2023. gada skaitļi*)	1 026 MWe	1 030 MWe
Gadā saražotā elektroenerģija (*aplēses*)	2026.–2028. g.: 3 435 GWh Pēc 2029. g.: 7 158 GWh	2026.–2028. g.: 3 435 GWh Pēc 2029. g.: 7 186 GWh
Daļa no kopējā Beļģijas elektroenerģijas pieprasījuma (*aplēses*)	2026.–2028. g.: 3–4 % Pēc 2029. g.: 6–8 %	2026.–2028. g.: 3–4 % Pēc 2029. g.: 6–8 %

Avots: *IAEA PRIS*, *World Nuclear Association*; *Elia*, "Adequacy and flexibility study for Belgium (2024-2034)".

2.4. Bažas par resursu pietiekamību Beļģijā

(32) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 17. apsvērumā, kopš 2019. gada Beļģijas PSO *Elia* bija veicis trīs valsts resursu pietiekamības pētījumus ("2019. gada VRPP", "2021. gada VRPP" un "2023. gada VRPP") un tajos visos tika konstatēta vajadzība pēc jaunas jaudas nodrošināšanas līdz 2025./2026. gada ziemai sakarā ar (daļēju) kodolenerģijas izmantošanas pārtraukšanu Beļģijā, kura sākās ar *Doel 3* un *Tihange 2* dezekspluatāciju 2022. un 2023. gadā (sk. 1. tabulu) un kuras sekas pastiprina siltumenerģijas ražošanas iekārtu dezekspluatācija kaimiņvalstīs un problēmas ar Francijas kodolenerģijas aktīviem.

(33) Lai kliedētu šīs bažas par resursu pietiekamību, Beļģija izveidoja jaudas mehānismu ("JM"), ko Komisija apstiprināja 2021. gadā un kas kopš tā laika ir divas reizes grozīts ([34]). JM ir tirgus mēroga pasākums, ar ko kompensē elektrostaciju gatavību piegādāt elektroenerģiju iepriekš noteiktos periodos neatkarīgi no tā, vai tās elektroenerģiju ražo vai neražo. JM mērķis ir risināt bažas par resursu pietiekamību elektroenerģijas jomā, vienlaikus atbalstot enerģētikas pārkārtošanu, un tas sāks darboties 2025. gada ziemā, kad gaidāma arī abu IE bloku darbības atsākšanās (sk. 26. apsvērumu).

2.5. Elektroenerģijas tirgus Beļģijā

(34) Beļģijas energoresursu struktūrā pašlaik dominē elektroenerģijas ražošana no gāzes un kodolenerģijas, tomēr pēdējos gados pastāvīgi palielinās atjaunīgo energoresursu īpatsvars. 2023. gadā kodolenerģijas, gāzes un atjaunīgo energoresursu īpatsvars elektroenerģijas ražošanas struktūrā bija attiecīgi 39,9 %, 21,4 % un 32,7 % ([35]).

(35) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju galvenie elektroenerģijas ražošanas tirgus dalībnieki, vērtējot pēc uzstādītās jaudas, kas pieslēgta pārvades tīkla līmenī, ir *Electrabel* (9,3 GW 2023. gadā – 65 %), *Luminus* (2,2 GW 2023. gadā – 15 %), *RWE* (0,7 GW 2023. gadā – 5 %), *Eneco* (0,7 GW 2023. gadā – 5 %) un *TotalEnergies* (0,6 GW 2023. gadā – 4 %). Beļģija apgalvo, ka HHI ([36]) rādītājs, kas attiecas uz tirgus koncentrāciju, samazinājās no 5 510 2016. gadā līdz 4 431 2023. gadā un tas daļēji skaidrojams ar to, ka tirgus dalībnieki, kas nav vēsturiskie operatori, arvien vairāk attīstīja atjaunīgos energoresursus (saules un vēja enerģiju) ([37]).

([34]) Sk. Komisijas 2021. gada 27. augusta Lēmumu SA.54915 (2020/C) (ex 2019/N), Beļģija, jaudas atlīdzības mehānisms (OV L 117, 19.4.2022., 40. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj). Pirmais grozījumu lēmums: Komisijas 2023. gada 29. septembra Lēmums SA.104336 (2023/N), Beļģija, grozījumi jaudas atlīdzības mehānismā (OV C, C/2023/265, 18.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/265/oj). Otrais grozījumu lēmums: Komisijas 2024. gada 17. septembra Lēmums SA.114003 (2024/N), Beļģija, jaudas atlīdzības mehānisma otrais grozījumu kopums (OV C, C/2024/6138, 14.10.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6138/oj).

([35]) Beļģijas enerģētikas datu pārskats (*SPF Economie*, 2024). Sīkāka informācija par elektroenerģijas vairumtirgu un mazumtirgu Beļģijā un galveno dalībnieku stāvokli tirgū (pamatojoties uz 2022. gada datiem) ir sniegta lēmuma par procedūras sākšanu 2.2.1. un 2.2.2. iedaļā.

([36]) Herfindāla-Hiršmana indekss ir tirgus koncentrācijas rādītājs, ko aprēķina, katra tirgū konkurējošā uzņēmuma tirgus daļu kāpinot kvadrātā un pēc tam saskaitot iegūtos skaitļus. Tirgi, kuros HHI pārsniedz 2 500, parasti tiek uzskatīti par ļoti koncentrētiem tirgiem. HHI vērtības ir ņemtas no *CREG* gada ziņojumiem, un to pamatā ir to iekārtu uzstādītā jauda un saražotais apjoms, kas pieslēgtas pārvades tīkla līmenī.

([37]) *CREG* gada ziņojums (2024).

(36) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju galvenie dalībnieki, vērtējot pēc pārvades tīklam Beļģijā pieslēgto iekārtu saražotā elektroenerģijas daudzuma, ir *Electrabel* (39,1 TWh 2023. gadā – 70 %), *Luminus* (6,8 TWh 2023. gadā – 12 %), *Eneco* (2,5 TWh 2023. gadā – 4 %), *TotalEnergies* (2,4 TWh 2023. gadā – 4 %) un *RWE* (2 TWh 2023. gadā – 4 %). Beļģija apgalvo, ka HHI rādītājs, kas attiecas uz tirgus koncentrāciju, samazinājās no 6 372 2016. gadā līdz 5 143 2023. gadā un tam par iemeslu bija lielāks no atjaunīgajiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas apjoms ([38]).

(37) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju 2023. gadā mazumtirdzniecības līmenī Beļģijā kopumā bija 16 elektroenerģijas piegādātāji. Galvenie piegādātāji piegādātās elektroenerģijas ziņā ir *Electrabel* (2023. gadā 47 %), *Luminus* (18,2 % 2023. gadā), *TotalEnergies* (5,5 % 2023. gadā) un *Eneco* (5,3 % 2023. gadā), un daudzi dalībnieki ir ļoti mazi ([39]).

3. PASĀKUMA SĪKS APRAKSTS

3.1. Pasākuma mērķi un tirgus nepilnības

(38) Abu IE bloku darbmūža pagarināšana veicinās saimnieciskās darbības attīstību un palīdzēs risināt bažas par resursu pietiekamību Beļģijā (sk. 2.4. iedaļu). Turklāt Beļģija apgalvo, ka kodolreaktoru darbmūža pagarināšanas mērķis ir arī samazināt atkarību no importa kopumā un it īpaši no importētajām fosilajām degvielām (saskaņā ar *REPowerEU* mērķiem), tādējādi arī veicinot Beļģijas elektroenerģijas sistēmas dekarbonizāciju, kā arī nodrošināt bāzes slodzes jaudu saistībā ar elektrifikācijas vajadzību pieaugumu, kas Beļģijā gaidāms tuvākajā nākotnē.

(39) Beļģija apgalvo, ka atbalsta pasākuma mērķis ir novērst vairākas tirgus nepilnības, kas liedz *Electrabel* turpināt ekspluatēt kodolreaktorus Beļģijā bez Beļģijas valdības papildu ieguldījuma ([40]).

a) Pirmkārt, Beļģija apgalvo, ka pastāv vairākas labi dokumentētas elektroenerģijas tirgus nepilnības, kuras kopumā liedz tirgiem nodrošināt pietiekamus stimulus investīcijām ražošanas jaudā, kas vajadzīga, lai izpildītu resursu pietiekamības standartus, kā sīkāk aprakstīts Komisijas lēmumos par Beļģijas JM (sk. 34. zemsvītras piezīmi).

b) Otrkārt, Beļģija apgalvo, ka elektroenerģijas un oglekļa tirgiem ir papildu tirgus nepilnības, kas īpaši ietekmē stimulus investēt mazoglekļa tehnoloģijās, piemēram, riska ilgtermiņa ierobežošanas iespēju trūkums (tas sevišķi ietekmē tīras tehnoloģijas, kas ir kapitālietilpīgas, jo tās ir pakļautas svārstīgām ieņēmumu plūsmām), siltumnīcefekta gāzu radīto negatīvo ārējo seku nepietiekams segums (piemēram, oglekļa cena Eiropas emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā ("ETS") ir zemāka par oglekļa sociālajām izmaksām un ES ETS strukturālās nestabilitātes dēļ nav paredzama ilgtermiņa oglekļa cenas signāla), kā arī tas, ka trūkst stimulu investēt daudzveidīgā enerģijas ražošanas struktūrā, ņemot vērā to, ka fosilo degvielu (gāzes) elektrostaciju cenu noteikšanas raksturs elektroenerģijas tirgos ir tāds, ka tā dabiski nodrošina riska ierobežošanu.

c) Treškārt, Beļģija apgalvo, ka investīcijas kodolenerģijas jomā saskaras ar vairākiem konkrētiem riskiem, kurus komersantiem, kas veic šīs investīcijas, ir īpaši grūti ierobežot vai pārvaldīt, piemēram, i) tehniskiem un projekta pārvaldības riskiem, ii) riskiem, kas saistīti ar atkritumu apsaimniekošanu un dezekspluatāciju, un iii) regulatīvajiem un politiskajiem riskiem.

(40) Beļģija apgalvo, ka, ņemot vērā šīs vispārējās tirgus nepilnības, kas saistītas ar investīcijām mazoglekļa tehnoloģijās elektroenerģijas tirgos, kā arī papildu riskus, kuriem ir pakļauts kodoloperators, Beļģijas valdībai ir jāuzņemas saistības atbalstīt IE bloku darbmūža pagarināšanu. Tāpēc Beļģija apgalvo, ka paziņotā pasākuma mērķis ir novērst šīs tirgus nepilnības.

([38]) *CREG* gada ziņojums (2024).
([39]) "Rapport Commun sur l'évolution des marchés de l'électricité et du gaz naturel en Belgique" (*CREG, CWaPE, Brugel, VREG*, 2024).
([40]) Sīkāks tirgus nepilnību apraksts ir sniegts lēmuma par procedūras sākšanu 23. un 24. apsvērumā.

3.2. Pasākuma grozījumi, ko Beļģija veikusi pēc lēmuma par procedūras sākšanu

(41) Reaģējot uz šaubām, ko Komisija pauda lēmumā par procedūras sākšanu (sk. 3.8. iedaļu), Beļģija grozīja dažas pasākuma daļas.

(42) Konkrētāk, šie grozījumi attiecas uz šādiem aspektiem:

a) Beļģijas valsts un *Electrabel* kopuzņēmuma ar nosaukumu *BE-NUC* (struktūra, kurai piederēs 89,807 % IE bloku un kurai sākotnēji saskaņā ar līgumu bija pienākums veikt modulāciju ikreiz, kad ir izpildīti līgumos paredzētie nosacījumi) lēmumu pieņemšanas pilnvaru attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām nodošana energopārvaldības pakalpojumu līguma ("EPPL") partnerim (kas pārdod kodolelektroenerģiju tirgū) un finansiālu stimulu ieviešana EPPL partnera atlīdzībā ar mērķi vēl vairāk nodrošināt modulāciju skaita efektīvu izmantošanu (sk. 3.3.1.5. iedaļu). Rezultātā ir atcelta iepriekš noteiktā modulācijas robežvērtība – –20 EUR/MWh –, jo EPPL partnerim būs atbilstoši stimuli izlemt, kad kodolreaktora modulācija ir visefektīvākā. Grozītā atlīdzības struktūra ir ņemta vērā arī pārskatītajā tirdzniecības un nebalansa stratēģijā ("TNS");

b) zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisma ("tirgus cenu riska korekcija" jeb "TCRK") pastiprināšana ar mērķi nodrošināt, ka finansiālais atbalsts ciešāk seko tirgus cenu izmaiņām (izmantojot projekta faktiskās atdeves likmes korekciju) (sk. 3.3.1.3.2. iedaļu);

c) minimālo pamatdarbības izdevumu un kapitāla maksājuma ("MPIKM") maksimālās summas noteikšana, kas ļauj izvairīties no tā, ka MPIKM izmaksas Beļģijas valstij kļūst pārmērīgas (sk. 3.3.1.3.3. iedaļu).

(43) Iepriekš minētie grozījumi ir sīki izklāstīti šā lēmuma 3.3. iedaļā.

3.3. Pasākuma komponentu sīks apraksts

(44) Šajā apakšiedaļā ir aprakstīti IE projekta atbalsta pasākumu kopuma dažādie komponenti, tajā skaitā grozījumi, ko Beļģija veikusi, ņemot vērā lēmumā par procedūras sākšanu paustās Komisijas šaubas (sk. 3.3.1., 3.3.2. un 3.3.3. iedaļu), kā arī Beļģijas apsvērtās alternatīvās finansēšanas iespējas (sk. 3.3.4. iedaļu).

3.3.1. *1. komponents. Finansiālie un strukturālie pasākumi*

(45) Ir paredzēts finansiālā atbalsta mehānismu kopums, lai varētu finansēt abu kodolreaktoru laicīgu un drošu darbmūža pagarināšanu. Visi 1. komponenta apakšpasākumi ir sīki aprakstīti tālāk šajā iedaļā.

(46) Oficiālās izmeklēšanas laikā Beļģija sniedza pamatojumu visām finansiālā atbalsta daļām:

a) Beļģija atgādina, ka investīcijas kodolenerģijas jomā ir lielas investīcijas infrastruktūrā ar gadsimtu ilgu ietekmi, kurām raksturīgas ievērojamas sākotnējās kapitāla izmaksas un būvniecības periodi ar būtiskiem riskiem un neskaidrībām, kā arī ilgi atmaksāšanās periodi ([41]). Tā kā komerciālās investīcijas kodolenerģijas aktīvos ir pakļautas nekontrolējamiem un potenciāli lielas ietekmes riskiem, kas saistīti ar politiku, regulējumu un tehnoloģijām, un šo projektu izmaksu struktūrā dominē nemainīgās izmaksas, to finansiālais sniegums ir īpaši jutīgs pret aktīvu faktisko pieejamību un iespējamiem izmaksu pārsniegumiem. Tāpēc pagātnē kodolreaktori tika finansēti, piederēdami publiskām struktūrām un/vai pastāvot atbalstošam tiesiskajam regulējumam, kas samazināja pakļautību riskam un nodrošināja valdības ilgtermiņa saistības;

([41]) Sk. *World Nuclear Association*, "Financing Nuclear Energy", 2024. gada 2. maijs, https://world-nuclear.org/information-library/economic-aspects/financing-nuclear-energy.

b) lielākajā daļā neseno gadījumu, kad tika veiktas investīcijas kodolenerģijas aktīvos, finansējums tika atbalstīts, izmantojot regulatīvu pasākumu kopumu, kura mērķis bija mazināt tirgus risku iespējamo ietekmi, un īpašus mehānismus, kas ierobežoja ar kodolenerģiju saistītu tehnoloģisko, politikas un regulatīvo risku ietekmi. Piemēram, daži projekti ir izstrādāti saskaņā ar regulēto aktīvu bāzes ("RAB") modeli ([42]), ko Beļģija uzskata par ļoti aizsargājošu. Beļģija izvēlējās divvirzienu cenu starpības līguma ("CSL") modeli. Lai nodrošinātu projekta ekonomisko dzīvotspēju, IE projekta pasākumu kopums ir pielāgots attiecīgo investīciju kodolenerģijas jomā vajadzībām;

c) Beļģija paskaidro, ka tā plāno, izmantojot AL paredzētos pasākumus, nodrošināt papildu aizsardzību, ko CSL shēma vien nesniegtu, ar mērķi sniegt nodrošinājumu pret iespējamu maksātnespēju vai bankrotu. Tomēr Beļģija precizē, ka:

— AL nenodrošina kopuzņēmuma finansiālo sniegumu, it īpaši gadījumos, kad pieejamības problēmas ieilgst vai tiek ievērojami pārsniegtas izmaksas, piemēram, konkrētu regulatīvo risku dēļ, un

— akcionāri joprojām ir pakļauti būtiskiem riskiem un finansiāliem stimuliem, kas veicina sniegumu un tirgum atbilstošu rīcību, un tas atšķiras no tipiskiem RAB modeļiem, kuri papildus pietiekamam finansējumam un likviditātei parasti sniedz stingras garantijas attiecībā uz izmaksu atgūšanu un atdevi no investīcijām;

d) turklāt Beļģija norāda, ka finanšu iestādes rūpīgi pārbauda investīcijas kodolenerģijas jomā, ievērojot plašas pienācīgas rūpības prasības, lai novērtētu dažādu veidu risku un neskaidrību iespējamo ietekmi, kā arī kritiski pievēršoties vispārējai projektu struktūrai. Konkrētāk, Eiropā gūtā pieredze liecina, ka finansējuma iegūšana investīcijām kodolenerģijas jomā ir īpaši sarežģīta, jo trūkst piemērotu aizsardzības mehānismu ([43]).

3.3.1.1. Kopīgas attīstīšanas līgums ("KAL")

(47) Kā minēts 22. apsvērumā, kodoloperators *Electrabel*, ņemot vērā stingro termiņu IE bloku darbības atsākšanai, pirms galīgā darījuma noslēgšanas noteica un ar Beļģiju vienojās veikt konkrētas attīstīšanas darbības, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu IE bloku darbības laicīgu atsākšanu un izpildītu Kodoldrošības iestādes prasības un piepildītu iestādes gaidas. Šīs attīstīšanas darbības ir noteiktas KAL, kurā jaunākie grozījumi izdarīti 2024. gada 18. jūlijā (KAL++) ([44]).

(48) KAL++ paredz nosacījumus, saskaņā ar kuriem Beļģija avansā finansē *Electrabel* izmaksas un izdevumus par attīstīšanas darbībām ([45]) līdz brīdim, kad ir pieņemti un stājušies spēkā visi nepieciešamie tiesību aktu grozījumi ("likumdošanas nosacījums"). Neilgi pēc likumdošanas nosacījuma izpildes (2024. gada 15. jūlijā) *Electrabel* sāka finansēt savas attīstīšanas darbību izmaksas un izdevumus pats un turpinās to darīt līdz brīdim, kad *Electrabel* finansējuma summa būs vienāda ar summu, ko avansā finansējusi Beļģijas valsts (gaidāms, ka tas notiks līdz 2025. gada sākumam), un pēc tam *Electrabel* un Beļģijas valsts finansēs attīstīšanas darbību izmaksas un izdevumus vienādās daļās (50/50).

([42]) RAB modeļi ir plaši aprakstīti zinātniskajā literatūrā. Sk., piemēram, *Meshkat, Mustafa*, "Building and Upgrading of Nuclear Power Plant Projects: Evaluation of Engineering, Procurement, Construction (EPC) and Regulated Asset Base (RAB) Models", *Comparative Law Review*, 14. sēj., Nr. 2 (2023), 1001.–1022. lpp.; *Thomas, Steve, & al.*, "The proposed RAB financing method", *Nuclear Consult* (2019).

([43]) Beļģija apgalvo, ka komercbankas nevēlas un ieguldītāji bieži vilcinās (pat ja pastāv riska dalīšanas kārtība ar valsti) iesaistīties riska darījumos attiecībā uz kodolenerģijas aktīviem, t. i., uzņemties risku, kas saistīts ar lielām investīcijām kodolenerģijas nozarē, ņemot vērā politikas un noteikumu nenoteiktību un tehnoloģiskos riskus.

([44]) Attīstīšanas darbības, kas aprakstītas KAL++ 1. pielikumā, attiecas uz tehniskiem pētījumiem, kas galvenokārt saistīti ar iekārtu koncepciju un novecošanu, konstruktīviem uzlabojumiem, vadības kompetenci, testu un inspekcijas programmām, ietekmes uz vidi novērtējumu (arī nepieciešamo licencēšanas un atļauju dokumentu sagatavošanu) un IE bloku periodiskām drošuma pārbaudēm.

([45]) To apmērs ir 89,807 % (t. i., IE bloku īpašumtiesību procentuālā daļa) no kopējām izmaksām, un *Luminus* sedz atlikušos 10,193 %.

(49) Beļģija apgalvo, ka Beļģijas valsts avansā finansē attīstīšanas darbību izmaksas un izdevumus, nepārsniedzot izmaksas un izdevumus, ko faktiski sedz (segs) *Electrabel* un kas atbilst 89,807 % no attīstīšanas darbību kopējām izmaksām. Ir izveidots kontroles mehānisms, kā arī ir paredzēta izpildes uzskaite līguma darbības beigās. Beļģija arī apgalvo, ka KAL++ paredzētā finansēšanas kārtība atbilst nesaistītu pušu darījuma principam un saimnieciskā izdevīguma principam.

3.3.1.2. Kopuzņēmums un akcionāru finansējums

(50) Beļģijas valsts kopā ar kodoloperatoru *Electrabel* investēs kopuzņēmumā, kura nosaukums ir *BE-NUC* un kuram piederēs 89,807 % IE bloku (tāda pati daļa, kāda pašlaik pieder *Electrabel*). Atlikušie 10,193 % IE bloku paliks *Luminus* īpašumā. *Electrabel* un Beļģijas valstij katram piederēs 50 % *BE-NUC*, un tie darbosies kā līdzvērtīgi akcionāri finansiālās līdzdalības (pašu kapitāla un akcionāru aizdevumu nodrošināšanas) un elektroenerģijas pārdošanas ieņēmumu daļas ziņā. *BE-NUC* kā līdzīpašnieks segs 89,807 % no to investīciju apjoma, kas vajadzīgas, lai pagarinātu IE bloku ekspluatāciju, un tādējādi Beļģijas valsts netieši segs 44,9035 % no investīciju izmaksām, kas saistītas ar IE projektu. Atlikušos 10,193 % segs *Luminus*.

(51) *Electrabel* ir un paliks vienīgais abu kodolreaktoru operators, pamatojoties uz ekspluatācijas un tehniskās apkopes ("ETA") līgumu (sk. 3.3.1.4. iedaļu). *BE-NUC* nekļūs par kodoloperatoru, bet tam būs tiesības kontrolēt pamatdarbības izmaksas, pamatojoties uz ETA līgumu.

(52) Beļģija apgalvoja, ka, tās ieskatā, nebūs iespējams piesaistīt ārējo parādu, lai finansētu IE projektu. IE projektu pilnībā finansēs tā akcionāri, izmantojot pašu kapitālu un akcionāru aizdevumus (sk. 3.3.1.2.2. iedaļu).

3.3.1.2.1. Kopuzņēmums

(53) Beļģijas valsts neiegādāsies IE bloku kopīpašuma daļas, tā vietā *Electrabel* nodos šīs daļas (veiks attiecīgo aktīvu daļēju sadalīšanu) kopuzņēmumam, un šī nodošana notiks, veicot darbības, kas aprakstītas lēmuma par procedūras sākšanu 49. apsvērumā.

(54) *Electrabel* savas 89,807 % īpašumtiesības uz IE blokiem (kā arī ar tiem saistītās atļaujas un visus citus nepieciešamos aktīvus) nodos *BE-NUC* apmaiņā pret *BE-NUC* akciju nodošanu *Engie* (tajā laikā *Electrabel* vienīgajam akcionāram). *Electrabel* ieguldījums *BE-NUC* tiks novērtēts, ņemot vērā ēkas metāllūžņu vērtību, zemesgabala vērtību un nekustamo iekārtu vērtību, kā aprakstīts lēmuma par procedūras sākšanu 51. apsvērumā.

(55) Šis *Electrabel* ieguldījuma novērtējums ir atspoguļots pirkuma cenā (24,7 miljoni EUR (šī summa var tikt koriģēta)), kas Beļģijas valstij jāmaksā, lai iegādātos jaunas akcijas un saglabātu 50 % *BE-NUC* daļu. *BE-NUC* direktoru padome pieprasīs (apstiprinātajam) revidentam vai sertificētam grāmatvedim sagatavot ziņojumu par ieguldījumu natūrā, it īpaši novērtēt piemēroto vērtējumu un šim nolūkam izmantotās vērtēšanas metodes.

(56) Beļģija apgalvo, ka aktīvu vērtēšanai nav ietekmes uz hipotētiskā scenārija analīzi, un tā ir sniegusi pierādījumus, ka saskaņā ar IE projektu veiktās aktīvu (ēku un zemes) nodošanas ietekme ir neitrāla. Beļģija ir norādījusi, ka, izmantojot konservatīvas aktīvu vērtēšanas metodes (kuru pamatā ir metāllūžņu vai patiesā vērtība), tiek nodrošināts, ka *Engie* no aktīvu nodošanas negūst nekādas priekšrocības.

(57) Turklāt nekustamās iekārtas ir IE iekārtas, kas tika iegādātas saistībā ar IE pakalpojumiem, ETA pakalpojumiem un KAL pakalpojumiem un kas tika uzstādītas un iekļautas IE blokos pirms daļējās sadalīšanas. Ar Beļģijas īpašuma tiesībām saistītu iemeslu dēļ un lai izvairītos no dubultas uzskaites, par šīm konkrētajām IE iekārtām netiek maksāts tieši, bet tās ir iekļautas daļējā sadalīšanā kopā ar zemi un ēkām. Turklāt Beļģija apstiprina, ka saistītās naudas plūsmas par šīm IE iekārtām jau ir atspoguļotas parakstīšanas finanšu modelī.

(58) Lai izveidotu *BE-NUC* korporatīvo pārvaldību un noteiktu katra tā akcionāra tiesības, starp *Electrabel*, Beļģijas valdību un *BE-NUC* tika noslēgts akcionāru līgums. Saskaņā ar šo līgumu *BE-NUC* direktoru padomē ir četri direktori, no kuriem divus iecelšanai izvirza Beļģijas valdība un divus – *Electrabel*. *BE-NUC* priekšsēdētājs un finanšu direktors vienmēr būs Beļģijas valdības ieceltie direktori. Direktoru padomes kvorums ir vienkāršs vairākums, un tās rezolūcijas pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Ir ieviesti noteikumi par interešu konfliktu.

(59) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 55. apsvērumā, ārpus Eiropas esošie aktīvi, kas pašlaik pieder *Electrabel*, tiks nodoti *Engie*. *Engie* kā *Electrabel* mātesuzņēmums garantē, ka darījuma noslēgšanas brīdī uzņēmumā *Electrabel* paliek aktīvi, kuru vērtība ir vismaz 4 miljardi EUR (pamatojoties uz pašu kapitāla vērtību, kas aprēķināta 2023. gada 30. jūnijā). Turklāt pēc darījuma noslēgšanas tiek piemēroti arī citi aizsardzības pasākumi, piemēram, kodoloperatora finansiālā stāvokļa pastāvīga un pastiprināta uzraudzība, ko veic *CPN*/*CNV*, un neierobežotā un neatceļamā mātesuzņēmuma garantija, ko *Engie* piešķīris saistībā ar konkrētiem kodoloperatora pienākumiem.

(60) Beļģija apgalvo, ka kopuzņēmums ir *pari passu* investīcija, jo abi akcionāri iesaistās kopuzņēmumā ar vienādiem noteikumiem un nosacījumiem un tiem kā akcionāriem ir vienāds riska un atlīdzības līmenis.

3.3.1.2.2. Akcionāru finansējums – pašu kapitāla iepludināšana un akcionāru aizdevumi

(61) Beļģijas valsts kā akcionāra loma cita starpā paredz *BE-NUC* kapitāla izmaksu (kapitālizdevumu) un pamatdarbības izmaksu finansēšanu, akciju pārvaldību un akcionāra tiesību (piemēram, balsstiesību) izmantošanu un to abu *BE-NUC* direktoru atbalstīšanu, ko iecelšanai izvirzījusi Beļģijas valsts (sk. 58. apsvērumu).

(62) Ieguldījumu akciju kapitālā veido:

a) pašu kapitāla iepludināšana: Beļģijas valdība un *Electrabel* kā *BE-NUC* akcionāri katrs nodrošinās *BE-NUC* pašu kapitālu, palielinot akciju kapitālu, lai finansētu visus izdevumus, kas paredzēti akcionāru līgumā; un

b) akcionāru aizdevumi: *Electrabel* un Beļģijas valdība izsniegs *BE-NUC* akcionāru aizdevumus (attiecīgi "*Electrabel* akcionāru aizdevums" un "Beļģijas valdības akcionāru aizdevums") ar mērķi finansēt visus izdevumus, kas paredzēti akcionāru līgumā.

(63) Beļģija paskaidro, ka *Electrabel* akcionāru aizdevuma un Beļģijas valdības akcionāru aizdevuma noteikumi un nosacījumi ir identiski. Abi akcionāru aizdevumi tiks piešķirti saskaņā ar tirgus nosacījumiem ar procentu likmēm, kas vēl nav noteiktas, bet ko saskaņā ar akcionāru aizdevumu līgumiem noteiks *BE-NUC* valde saskaņā ar akcionāru līgumu, atsaucoties uz dominējošām tirgus likmēm un jebkādu salīdzināmu trešo personu aizņēmuma finansējumu, ja tāds attiecīgajā laikā būs pieejams. Saskaņā ar procedūru, par kuru Beļģijas valdība vienojusies ar *Engie*, *Engie* ir sagatavojis darbības nosacījumus, kuros izklāstīti abu akcionāru aizdevumu noteikumi un nosacījumi. Darbības nosacījumos ir aprakstīta procentu likmes noteikšanas metodika. Beļģija apgalvo, ka šī metodika atbilst *Engie* iekšējo aizdevumu cenu noteikšanas politikai un ESAO *BEPS* principam ([46]), nodrošinot, ka procentu likme tiek noteikta nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošā līmenī. Saskaņā ar darbības nosacījumiem paredzams, ka procentu likme būs mainīga procentu likme, kas noteikta *EURIBOR* sešu mēnešu likmes apmērā (minimālā robežvērtība 0 %), kurai pieskaitīta paredzamā marža aptuveni [0–3] % apmērā.

(64) Beļģija apgalvo, ka akcionāru aizdevuma ieviešana papildus pašu kapitāla iepludināšanai izriet no finanšu un darījumu apsvērumiem. No vienas puses, akcionāru aizdevuma piešķiršana nodrošina lielāku elastību kredīta izņemšanas un atmaksas grafiku izstrādē. Konkrētāk, par aizdevumu atmaksas noteikumiem var vienoties ar mazākiem regulatīviem ierobežojumiem nekā dividenžu maksājumiem vai pašu kapitāla atmaksai. No otras puses, aizdevums varētu optimizēt finanšu struktūru ar nodokli apliekamā ienākuma ziņā (var atskaitīt procentus līdz 30 % apmērā no *EBITDA*).

([46]) *BEPS* ir nodokļu bāzes samazināšana (ar ko samazina ar nodokli apliekamo ienākumu (jeb nodokļa bāzi) valstī) un peļņas novirzīšana (peļņas pārvietošana uz valstīm, kurās nodokļi ir daudz zemāki vai nepastāv). ESAO *BEPS* principi ir starptautisku pamatnostādņu kopums, kas izstrādāts, lai novērstu to, ka daudznacionāli uzņēmumi apiet nodokļus. Tie nodrošina, ka uzņēmumi maksā nodokļus tur, kur tie faktiski gūst peļņu un veic reālu uzņēmējdarbību, nevis novirza peļņu uz valstīm ar zemiem nodokļiem.

(65) Pamatojoties uz sākotnējiem aprēķiniem parakstīšanas finanšu modelī, kopējais akciju kapitāla ieguldījums (pašu kapitāla iepludināšana un akcionāru aizdevumi) ir [2 000–2 500] miljoni EUR ([47]), ko Beļģijas valdība un *Electrabel* saskaņā ar *pari passu* noteikumiem nodrošina 89,807 % apmērā (..) maksājumos no (..) līdz (..), lai cita starpā finansētu IE projekta kapitālizdevumus (atlikušos 10,193 % finansē *Luminus*). Akciju kapitāla ieguldījums ir jāatmaksā *BE-NUC* akcionāriem, vairākkārt samazinot akciju kapitālu un atmaksājot akcionāru aizdevumus, un par to ir jāpiešķir atlīdzība, sadalot dividendes un maksājot akcionāru aizdevumu procentus. Lēmums par akciju kapitāla ieguldījuma ([2 000–2 500] miljoni EUR) sadalīšanu pašu kapitāla iepludināšanā un akcionāru aizdevumos vēl nav pieņemts.

(66) Beļģija apgalvo, ka akcionāru finansēšanas saistības un akcionāru aizdevumu var uzskatīt par *pari passu* finansējumu un ka akcionāru aizdevums tiks piešķirts saskaņā ar tirgus nosacījumiem, tādējādi akcionāru finansējums nepiešķirs selektīvu priekšrocību labuma guvējiem.

3.3.1.3. Atlīdzības līgums

(67) Starp *BE-NUC*, *Luminus* un atlīdzības līguma darījumu partneri, kas Beļģijas valstī būs neatkarīgs dienests ar grāmatvedības autonomiju (“*BE-WATT*”), ir noslēgts atlīdzības līgums (“AL”). AL mērķis ir novērst tirgus cenu nenoteiktību un mazināt IE projekta ieņēmumu risku IE bloku īpašniekiem – *BE-NUC* un *Luminus*. Tādējādi *BE-NUC* un *Luminus* būtu jāsaņem pietiekami ieņēmumi no IE bloku ekspluatācijas, lai nodrošinātu to drošu un uzticamu darbību un ekonomisko dzīvotspēju, vienlaikus ļaujot akcionāriem rēķināties ar tirgus prasībām atbilstošu finansiālo atdevi.

(68) Konkrētāk, Beļģija precizē, ka darījumam ir tālāk izklāstītie finansēšanas principi.

a) IE projekta kapitālizdevumu vajadzības galvenokārt finansē *BE-NUC* akcionāri uz *pari passu* pamata (un *Luminus* – proporcionāli tā kopīpašuma daļai), izmantojot pašu kapitālu vai akcionāru aizdevumus (sk. 3.3.1.2. iedaļu).

b) IE projekta pamatdarbības un uzturēšanas izmaksas galvenokārt tiek finansētas no IE bloku pamatdarbības ieņēmumiem, kuru plūsma tiek nodrošināta ar CSL (ciktāl IE bloki ir pieejami) (sk. 3.3.1.3.2. iedaļu). CSL norunas cena ir aplēsta līmenī, kas ļauj paredzamajai IE projekta naudas plūsmu iekšējai atdeves likmei (“IAL”) sasniegt 7 % mērķrādītāju (nominālā vērtībā un pēc nodokļu nomaksas) 6–8 % diapazonā (sk. 3.3.1.3.1. iedaļu).

c) MPIKM un “darbības apturēšanas perioda izmaksu” aizdevumi (jeb “DAPI aizdevumi”) papildina ilgtermiņa ekspluatācijas pamatdarbības ieņēmumus, un tos veido aizsardzības pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt, ka *BE-NUC* vienmēr ir pietiekama likviditāte, lai segtu savas pamatdarbības, uzturēšanas un kodoldegvielas izmaksas un tādējādi nodrošinātu drošu un uzticamu IE bloku ekspluatāciju.

— DAPI aizdevumi ir paredzēti, lai finansētu izmaksas pirms IE bloku darbības atsākšanas un nodrošinātu pietiekamus naudas līdzekļus trīs gadu darbības uzsākšanas periodā (līdz 2028. gada 31. decembrim), kad vēl ir jāveic ievērojami darbi un IE bloki nevar darboties ar pilnu jaudu.

— MPIKM tiek aktivizēts tikai gadījumā, ja IE bloku pieejamība ir (ievērojami) samazināta, – tas nodrošina ilgtermiņa finanšu stabilitāti visā darbmūža pagarinājuma periodā. Apgrozāmā kapitāla instruments (“AKI”) gada ietvaros tiek izmantots kā pārejas mehānisms uz ikgadējo MPIKM.

(69) Finansiālā atbalsta mehānismi (CSL, MPIKM un DAPI aizdevumi) ir sīkāk izskaidroti 3.3.1.3.2., 3.3.1.3.3. un 3.3.1.3.4. iedaļā.

([47]) Bez PVN. Parakstīšanas finanšu modeļa skaitļos PVN nav iekļauts.

3.3.1.3.1. IE projekta atdeves likme

(70) Raugoties vispārīgi, (mērķa) IAL ir minimālais atdeves līmenis, ko ieguldītāji piekrīt saņemt kā kompensāciju par noteiktu riska līmeni investīciju projektā. Mērķa IAL bieži dēvē par robežlikmi, kas ir robežvērtība, kurai projekta IAL jāatbilst vai par kuru tai jābūt lielākai, lai projekts tiktu uzsākts. Teorētiski robežlikme ir vienāda ar kapitāla izmaksu (piemēram, vidējās svērtās kapitāla cenas jeb "*WACC*") un robežlikmes prēmijas summu. Citiem vārdiem sakot, tā ir salīdzināmu projektu/aktīvu atdeves likmju kombinācija ar korekcijām, kuru mērķis ir pielāgoties konkrētam riska profilam un kuras ietver projektam specifiskas prēmijas, ar ko sedz nediversificējamus papildu riskus.

(71) Šajā gadījumā enerģijas ražošanas kopējās izlīdzinātās izmaksas ("ERKII") atbilst vidējās elektroenerģijas cenas (jeb CSL modeļa norunas cenas) minimālajam līmenim, kas jāiegūst, lai IE projektā varētu sasniegt tā mērķa IAL. Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 72. apsvērumā, provizoriskā norunas cena, kas bija noteikta parakstīšanas finanšu modelī, pamatojoties uz pieņēmumu, ka IE bloku modernizācijas izmaksas ir aptuveni [2–2,5] miljardi EUR, tika noteikta [80–90] EUR apmērā par MWh (2022. gada vērtībās). Beļģija apgalvo, ka, ņemot vērā (pastiprinātā) zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisma (TCRK) piemērošanu, norunas cena, kuras pamatā ir parakstīšanas finanšu modelis, var svārstīties no [80–90] EUR par MWh līdz [80–90] EUR par MWh (2022. gada vērtībās).

(72) Beļģija apgalvo, ka, ņemot vērā IE projekta riskantumu, mērķa IAL ir konservatīva atdeves likme, kas noteikta, pamatojoties uz i) salīdzinošo novērtēšanu, kurā novērtētas citu visā pasaulē kodolenerģijas jomā veiktu investīciju un citu Beļģijas elektroenerģijas nozares aktīvu atdeves likmes (sk. 3.3.1.3.1.1. iedaļu), ii) *BE-NUC* kapitāla izmaksu (gan *WACC*, gan pašu kapitāla izmaksu ("PKI")) novērtējumu, kura pamatā ir *CAPM* cenu noteikšanas modelis (sk. 3.3.1.3.1.2. iedaļu), un iii) paredzamās ar TCRK koriģētās IAL simulāciju, kurā ņemti vērā atjaunināti tirgus apstākļi un kura liecina, ka IE projekta paredzamā IAL ir samazinājusies salīdzinājumā ar laiku, kad notika sarunas par īstenošanas līgumu (sk. 3.3.1.3.1.3. iedaļu).

3.3.1.3.1.1. Salīdzinošā novērtēšana

(73) Beļģija sniedza starptautisku salīdzinošo novērtējumu attiecībā uz mērķa atdeves likmēm un kapitāla izmaksām uzņēmumiem, kas ekspluatē kodolelektrostacijas dažādās ģeogrāfiskās teritorijās, kā arī ar gāzi darbināmām elektrostacijām, par ko atlīdzība tiek maksāta saskaņā ar Beļģijas JM, un uzņēmumiem, kas Beļģijā ekspluatē citu veidu enerģijas pārvades un uzglabāšanas infrastruktūru. Pēc tam, kad tika pieņemts lēmums par procedūras sākšanu, salīdzinošais novērtējums tika precizēts, it īpaši tika sniegts papildu apraksts par tiesiskā regulējuma būtību un iespējamām papildu shēmām, kas ietekmē riska sadalījumu attiecīgajiem uzņēmumiem un projektiem. 3. tabulā ir sniegts pārskats par salīdzinošajā novērtējumā iekļauto projektu un uzņēmumu publiskajām mērķa atdeves likmes vai *WACC* aplēsēm.

3. tabula

Publiskās *WACC* aplēses par salīdzinošajā novērtējumā iekļautajiem projektiem/uzņēmumiem

Aplūkotais uzņēmums/projekts un īpašumtiesības	Tiesiskais regulējums un attiecīgais laikposms	Mērķa atdeves likme pēc nodokļu nomaksas / *WACC* un lēmuma gads ([1])	Prēmija virs bezriska likmes ([2])
Vertikāli integrēti Amerikas komunālo pakalpojumu uzņēmumi (*Georgia Power* un *Duke Energy*), galvenokārt privāti	RAB modelis (trīs gadu periods no 2023. līdz 2025. gadam attiecībā uz *Georgia Power*, no 2023. gada attiecībā uz *Duke Energy* Dienvidkarolīnā, no 2024. gada attiecībā uz *Duke Energy* Ziemeļkarolīnā (beigu gads tiks pārskatīts))	6,36–7,06 % (2022. un 2023. gadā)	2,8–4,2 %

Aplūkotais uzņēmums/projekts un īpašumtiesības	Tiesiskais regulējums un attiecīgais laikposms	Mērķa atdeves likme pēc nodokļu nomaksas / *WACC* un lēmuma gads ([1])	Prēmija virs bezriska likmes ([2])
Valstij piederošs Kanādas komunālo pakalpojumu uzņēmums *OPG* (elektroenerģijas ražošanas portfelis, kas ietver arī kodolelektrostacijas un hidroelektrostacijas)	RAB modelis (piecu gadu periods no 2022. līdz 2026. gadam)	5,6 % (2021)	3,5–4,3 %
Atjaunota Kanādas kodolelektrostacija *Bruce A*, privātīpašums	Divvirzienu CSL ar norunas cenu, kuras pamatā ir mērķa IAL (25 gadu līgums no darbības atsākšanas)	10,6–13,8 % (2007)	6,0–9,7 %
Hinkley Point C – jauna kodolelektrostacija (Apvienotā Karaliste), Apvienotajai Karalistei tajā nav kapitāldaļu	Divvirzienu CSL ar norunas cenu, kuras pamatā ir mērķa IAL (35 gadu līgums no nodošanas ekspluatācijā)	9,25–9,75 % (2014)	5,8–7,5 %
Ungārijas jaunā kodolelektrostacija "Pakša II", būvniecību 100 % apmērā finansē valsts	Uz tirgu balstīta atlīdzība, valsts atbalsts 100 % kapitālizdevumu finansēšanai	7,38–8,4 % (2017)	3,9–5,2 %
Esošie Francijas *EDF* kodolenerģijas aktīvi, *EDF* 100 % pieder valstij	Daļēja cenu regulēšana (*ARENH* – tiek pārstrādāta); lielākoties pakļauti tirgum līdz 2026. gadam, pēc tam nav zināms	7,6 % (2022)	4,9–6,2 %
Beļģijas kodolreaktora *Tihange 1* darbmūža pagarināšana, Beļģijai tajā nav kapitāldaļu	Uz tirgu balstīta atlīdzība ar neparedzētas papildu peļņas nodokli (līdz 2025. gadam)	9,3 % (2013)	5,9–6,9 %
Beļģijas JM (ar gāzi darbināmas elektrostacijas)	Jaudas līgums (jaunizbūvētām jaudām līdz 15 gadiem)	7,6–8,6 % (2023) ([3])	5,5–6,5 %

Avots: *Compass Lexecon* 2024. gada 29. novembra memorands "SA.106107 BE – Prolongation of two nuclear reactors – Assessment of Aid Proportionality: Analysis of risk allocation and return on investment".

([1]) Dažos gadījumos attiecīgā uzņēmuma/projekta regulatīvajā lēmumā ir norādīta mērķa atdeves likme (piemēram, lai noteiktu CSL norunas cenu) vai *WACC* (piemēram, kas ņemta vērā RAB modelī, lai noteiktu atļautos ieņēmumus). Katram aplūkotajam uzņēmumam/projektam ir norādīta atdeves likme vai *WACC*, kas ņemta vērā attiecīgajā regulatīvajā režīmā. Gads iekavās ir gads, kad tika veikts novērtējums / pieņemts lēmums par mērķa atdeves likmi / *WACC*.

([2]) Rezultātu salīdzināmības nolūkā galvenā uzmanība tiek pievērsta prēmijai virs bezriska likmes, t. i., starpībai starp novērtēto mērķa atdeves likmi pēc nodokļu nomaksas / *WACC* un tā brīža bezriska likmi (prēmija virs bezriska likmes brīdī, kad sagatavots novērtējums / regulators pieņēmis lēmumu par attiecīgo aktīvu/uzņēmumu).

([3]) *WACC* pēc nodokļu nomaksas tika aprēķināta, pamatojoties uz tehnoloģijai raksturīgo reālo *WACC* pirms nodokļu nomaksas (ierosināja *CREG* un *Elia*, noteica enerģētikas ministrs), ko piemēroja, lai noteiktu JM izsoles parametrus.

(74) 4. tabulā ir sniegts pārskats par elementiem, kas novērš riskus salīdzinošajā novērtēšanā iekļautajos projektos vai uzņēmumos.

4. tabula

Elementi, ar ko novērš riskus salīdzinošajā novērtējumā iekļautajiem projektiem/uzņēmumiem

	Bruce A	Tihange 1	Hinkley Point C	Beļģijas JM	Esošie Francijas *EDF* kodolenerģijas aktīvi	"Pakša II"	IE bloki	OPG (*)	*Georgia Power, Duke Energy* Dienvidkarolīnā un Ziemeļkarolīnā (*)
Portfelis/riski	4 atjaunoti kodolbloki	1 atjaunots kodolbloks	1 jauna kodolelektrostacija (2 bloki)	/	Kodolparks (57kodolbloki)	1 jauna kodolelektrostacija (2 bloki)	2 atjaunoti kodolbloki	Atjaunoti kodolbloki un hidroelektrostacijas	Vertikāli integrēti, tajā skaitā tīkli, kodoltehnoloģijas un citas tehnoloģijas
Būvniec.	Norunas cenas korekcija	—	—	—	—	100 % valsts finansējums + vienreizējs maksājums inženiertehniskajiem, sagādes un būvniecības pakalpojumiem	Norunas cenas korekcija	RAB	RAB
Tirgus	Divpusējs CSL	—	Divpusējs CSL	Jaudas līgums	*ARENH* (daļēja cenu reg.)	—	Divpusējs CSL	RAB	RAB
Operacionālie	Norunas cenas indeksācija/ korekcija; degvielas izmaksu novirzīšana	—	Norunas cenas indeksācija/ korekcija	—	—	—	Norunas cenas indeksācija, korekcija + MPIKM	RAB	RAB
Finansējuma	—	—	Kredīta garantija	Jaudas līgums	Valstij piederoši	100 % valsts finansējums	MPIKM / DAPI aizdevums	RAB	RAB
Politikas	—	Tiesiskā aizsardz.	Tiesiskā aizsardz.	—	Valstij piederoši	100 % valsts finansējums	Tiesiskā aizsardz.	RAB	RAB

Avots: *Compass Lexecon* 2024. gada 29. novembra memorands "SA.106107 BE – Prolongation of two nuclear reactors – Assessment of Aid Proportionality: Analysis of risk allocation and return on investment".

(*) *Compass Lexecon* norāda, ka nevar precīzi novērtēt riska profilu, pamatojoties uz ASV un Kanādas komunālo pakalpojumu uzņēmumu tiesisko regulējumu, jo tam nav pieejama detalizēta informācija.

(75) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju šajā salīdzinošajā novērtēšanā izceļas trīs tālāk aprakstītie elementi.

a) Regulētie uzņēmumi un projekti, kas iekļauti šajā salīdzinošajā novērtējumā, nav tieši salīdzināmi ar *BE-NUC*, jo tie atšķiras vai nu tiesiskā regulējuma / finansēšanas shēmas un no tās izrietošā riska sadalījuma ziņā un/vai arī tāpēc, ka tie ietver citu veidu aktīvus (kas diversificē un mazina ar kodolenerģiju saistītos riskus). Nav tieši salīdzināma uzņēmuma, bet salīdzinošajā novērtējumā ir iekļauti atlasīti uzņēmumi un projekti ar relevantām individuālām iezīmēm, piemēram, ģeogrāfisko atrašanās vietu, aktīvu tehnoloģiju, esošiem/jauniem aktīviem, tirgu un regulatīvo/atbalsta sistēmu. Taču šie salīdzināmie uzņēmumi un projekti nelīdzinās *BE-NUC* pilnīgi visos aspektos. Neraugoties uz šiem ierobežojumiem, salīdzinošais novērtējums tomēr sniedz būtisku informāciju, ko var izmantot atlīdzības parametru (mērķa atdeves likme / *WACC*) novērtēšanai, paturot prātā katra uzņēmuma vai projekta specifiku un to riska profilus. Tādējādi iesniegtais salīdzinošais novērtējums būtu jāuztver kā noderīgs saprātīgu, uz tirgu balstītu atlīdzības parametru diapazonu novērtēšanai un kontekstualizēšanai.

b) Salīdzinošajā novērtējumā skaidri redzams, ka prēmijas virs bezriska likmes samazinās līdz ar portfeļa diversifikāciju, mazāku pakļautību riskam (būvniecības, tirgus, operacionālajiem, finansējuma un politikas riskiem) un, iespējams, īpašnieka/operatora veidu, jo vēsturiskajiem, valstij piederošajiem un valsts finansētajiem komunālo pakalpojumu uzņēmumiem, iespējams, finansēšanas izmaksas ir mazākas (sk. 3. un 4. tabulu).

— Diapazona apakšējā daļā esošajiem Ziemeļamerikas komunālo pakalpojumu uzņēmumiem (*OPG*, *Georgia Power* un *Duke Energy*), kuriem ir diversificēti aktīvu portfeļi un uz kuriem attiecas RAB modelis, kas nodrošina visaptverošu riska ierobežošanu, ir salīdzinoši zemas prēmijas virs bezriska likmes (aptuveni 2,8–4,3 %).

— Kodolprojektam "Pakša II" un *EDF* esošajam kodolparkam ir augstākas prēmijas (aptuveni 3,9–6,2 %). To atlīdzība vismaz daļēji ir komerciāla, un vērā ņemtie aktīvi ir tikai kodolelektrostacijas. Tomēr valsts īpašumtiesības/finansējums zināmā mērā var samazināt finansējuma izmaksas.

— Jaunām ar gāzi darbināmām elektrostacijām, uz kurām attiecas Beļģijas JM, ir salīdzinoši augsta riska prēmija (5,5–6,5 %). Šīs jaunbūvētās termoelektrostacijas ir pakļautas būvniecības, operacionālajiem un politikas riskiem, savukārt tirgus riski parasti ir mazāki, pateicoties daudzgadu jaudas līgumiem un maksājumiem.

— Diapazona augšējā daļā *Tihange 1*, kam ir tikai viens kodolbloks, ir augsta prēmija (5,9–6,9 %), jo īpašnieki uzņemas investīciju un operacionālos riskus, bet tirgus ieņēmumi ir neskaidri un tirgus pozitīvā ietekme ir ierobežota. Salīdzinoši augsta prēmija (5,8–7,5 %) ir arī *Hinkley Point C* – to var skaidrot ar aktīvu veidu (viena jauna kodolelektrostacija) un to, ka, neraugoties uz CSL un citiem aizsardzības pasākumiem, būvniecības/operacionālie riski, ko uzņemas akcionāri, ir ievērojami. Salīdzinoši augsta riska prēmija (6,0–9,7 %) ir arī *Bruce Power*, kas ir privāts uzņēmums, kurš darbojas vienīgi kodolenerģijas jomā un kurš gūst labumu no CSL (arī citām riska dalīšanas shēmām). Tomēr atlīdzība par šo kodolelektrostaciju tika noteikta 2007. gadā atšķirīgā finansēšanas un tirgus kontekstā.

c) Kopumā Beļģija norāda, ka *BE-NUC* pakļautība riskam dažādos aspektos ir starp to aktīvu un komunālo pakalpojumu uzņēmumu pakļautību riskam, kuriem tiek piemērots RAB modelis, un to aktīvu un komunālo pakalpojumu uzņēmumu pakļautību riskam, kuriem tiek piemērots CSL un/vai citi uz tirgu balstītas atlīdzības veidi. *BE-NUC* mērķa nominālā IAL pēc nodokļu nomaksas ("projekta IAL") 7 % apmērā (un tās robežvērtības diapazons no 6 % līdz 8 %) iekļauj 3–5 % prēmiju, ņemot vērā, ka vidējā bezriska likme ir aptuveni 3 %. Pamatojoties uz empīriskiem pierādījumiem, noprotamā prēmija, kas iekļauta atlīdzības līgumā ("AL") paredzētajā projekta IAL, atbilst salīdzinošajā novērtējumā iekļauto projektu/uzņēmumu ieguldītāju prasību diapazona apakšējam līmenim un ir tuvu prēmijām, kas aplēstas par diversificēto komunālo pakalpojumu uzņēmumu aktīviem, kuriem piemēro RAB shēmas un kuri ir mazāk pakļauti ar kodolenerģiju saistītiem specifiskiem riskiem, un ar kuriem saistītais paredzamais investīciju un peļņas zaudēšanas risks ir mazāks.

(76) Tāpēc Beļģija uzskata, ka projekta mērķa IAL – 6–8 % – atbilst iespējamajam tirgus atdeves diapazonam un neizraisīs pārmērīgu kompensāciju.

3.3.1.3.1.2. Mērķa IAL salīdzinājums ar *BE-NUC* kapitāla izmaksām

(77) Lai apstiprinātu, vai mērķa IAL – 7 % – ietilpst iespējamajā tirgum atbilstošās atdeves diapazonā, Beļģija papildus salīdzinošajam novērtējumam iesniedza kapitāla izmaksu novērtējumu, kas veikts, izmantojot divus rādītājus – *WACC* un PKI bez sviras, ņemot vērā, ka *BE-NUC* netiek finansēts ar aizņēmumiem.

(78) Beļģija aplēsa, ka *WACC* un PKI bez sviras ir robežās no 6,2 % līdz 7,4 % (kas atbilst projekta riska prēmijai 3,1–4,3 % apmērā virs bezriska likmes). Beļģijas ieskatā, tas pierāda un papildus apstiprina, ka mērķa IAL – 7 % – ir samērīga un nerada pārmērīgu kompensāciju. Nākamajās iedaļās sīkāk paskaidrots, kā tika aplēsts *WACC* un PKI diapazons.

3.3.1.3.1.2.1. IE projekta *WACC* aplēse

(79) Pirmais rādītājs kapitāla izmaksu novērtēšanai ir *WACC*, kas atspoguļo minimālo atdeves likmi, kura projektam jāpiedāvā, lai piesaistītu kapitālu. Šī minimālā atdeve ir peļņa, ko potenciālie ieguldītāji varētu nopelnīt, ja viņi nolemtu investēt citā projektā ar līdzvērtīgām iezīmēm naudas plūsmas, laika un risku ziņā. *WACC* pēc nodokļu nomaksas aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$WACC = w_E$ * (bezriska likme + β_E * pašu kapitāla riska prēmija) + (1 – w_E) * parāda apkalpošanas izmaksas pēc nodokļu nomaksas

w_E: pašu kapitāla finansējuma daļa

B_E: pašu kapitāla beta koeficients, t. i., uzņēmuma pakļautība sistemātiskiem riskiem

(80) Tādējādi *WACC* iegūst, summējot i) PKI, kas svērtas proporcionāli pašu kapitāla tirgus vērtībai kopējā kapitālā (w_E), un ii) parāda apkalpošanas izmaksas (pēc nodokļu nomaksas), kas svērtas ar parāda tirgus vērtības daļu kopējā kapitālā (1 – w_E). PKI aprēķina, pamatojoties uz kapitāla aktīvu cenu noteikšanas modeli ("*CAPM*"), kas ir standarta modelis, kuru izmanto, lai novērtētu atdevi, kas ieguldītājam vajadzīga, lai segtu naudas vērtības alternatīvās izmaksas noteiktā investīciju periodā (bezriska likme) un pakļautību tirgus riskam ([48]). Pakļautību tirgus riskam atspoguļo ar pašu kapitāla beta koeficienta vērtību (β_E). Parametru svārstīguma dēļ *CAPM* ievaddati tika aprēķināti diapazonu veidā.

(81) Attiecībā uz pašu kapitāla beta koeficienta aprēķināšanu Beļģija apgalvo, ka, tā kā kopuzņēmums ir jauns, privāts uzņēmums, kam pieder divi esoši IE kodolbloki ar paredzamo ražošanas ilgumu 10 gadi, tā beta koeficientu nevar aprēķināt, izmantojot tirgus vai vēsturiskos datus, tāpēc tas ir jāaplēš, izmantojot salīdzināmu biržā kotētu uzņēmumu grupas datus. Tomēr, ņemot vērā to, ka nav salīdzināmu komunālo pakalpojumu uzņēmumu, kas darbotos vienīgi elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas jomā, Beļģija izvērtēja tādu piecu biržā kotētu Eiropas komunālo pakalpojumu uzņēmumu izlasi, kuri visvairāk darbojas kodolenerģijas jomā, proti, salīdzināmus projektus, kuros 15–65 % elektroenerģijas tiek saražoti, izmantojot kodolelektrostacijas, diversificētā portfelī (sk. 5. tabulu).

([48]) *CAPM* modelis ir vispāratzīts un pieņemts akadēmiskajā literatūrā un nozares speciālistu vidū kā stabila pieeja pašu kapitāla izmaksu aplēšanai.

5. tabula

Aktīvu beta koeficienta vērtības salīdzināmiem komunālo pakalpojumu uzņēmumiem ar dažādu iesaistes līmeni elektroenerģijas ražošanā no kodolenerģijas

Uzņēmums	Kodolenerģijas procentuālais īpatsvars energoresursus struktūrā (2022/2023)	Aktīvu beta koeficienta vērtības
ČEZ Group	[60–70] %	[0,40–1,00]
Fortum Oyj	[50–60] %	[0,40–1,00]
UPM-Kymmene Oyj	[40–50] %	[0,40–1,00]
Endesa, S.A.	[40–50] %	[0,40–1,00]
Iberdrola, S.A.	[10–20] %	[0,40–1,00]
Vidējais aritmētiskais	—	[0,40–1,00]
Mediāna	—	[0,40–1,00]

Avots: "Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment", *Compass Lexecon*, 2024. gada 29. novembris.

(82) Beļģija paskaidroja, ka katrs no komunālo pakalpojumu uzņēmumiem ir diversificēts publiski tirgots komunālo pakalpojumu uzņēmums ar ievērojamu RAB regulētu tīkla aktīvu un/vai atbalstītu atjaunīgo energoresursu aktīvu īpatsvaru, tātad tie atšķiras no kopuzņēmuma, kas ir privāta struktūra, kura nodarbojas vienīgi ar elektroenerģijas ražošanu no kodolenerģijas saskaņā ar AL. Tāpēc sistēmiskie riski, kas aplēsti, pamatojoties uz šiem salīdzināmajiem uzņēmumiem, visticamāk, būtu mazāki par *BE-NUC* reālo sistēmisko risku.

(83) Beļģija izmantoja 6. tabulā norādītos parametrus *WACC* formulā un, pamatojoties uz šiem un papildu ievaddatiem, kas novēroti 2023. gadā, ieguva teorētisku *WACC*, kas ir robežās no 6,2 % līdz 7,4 %, ieskaitot prēmiju 3,1–4,3 % apmērā virs bezriska likmes.

6. tabula

***BE-NUC WACC* aplēse un galvenie pamatā esošie parametri**

Parametrs	Pieņēmums/pieeja	Aplēse (*)
Bezriska likme	Beļģijas valsts 10 gadu obligāciju (*OLO*) ienesīguma diapazons 2023. gadā	2,5–3,6 %
Pašu kapitāla tirgus riska prēmija	Ekspertu aplēses nobriedušiem tirgiem	4,6–6,0 %
Aktīvu beta koeficients	Salīdzināmo rādītāju mediāna un vidējais	[0,40–1,00]–[0,40–1,00]
Mērķa svira	Salīdzināmo rādītāju mediāna un vidējais	53,0–54,4 %
Pašu kapitāla beta koeficients	*R. Hamada* formula ar mērķa sviru	[0,40–1,00]–[1,00–1,60]
Pašu kapitāla izmaksas (ar sviru)	*CAPM*	7,4–9,3 %
Parāda apkalpošanas izmaksas pirms nodokļu nomaksas	Bezriska likme + elektroenerģijas nozares korporatīvā riska prēmija	5,3–5,5 %
Parāda daļa kopējā kapitālā	Atvasināta no mērķa sviras	34,6–35,2 %

Parametrs	Pieņēmums/pieeja	Aplēse (*)
Nodokļa likme	Beļģijas uzņēmumu ienākuma nodokļa likme	25 %
WACC pirms nodokļu nomaksas	Pašu kapitāla izmaksu ar sviru un parāda apkalpošanas izmaksu pirms nodokļu nomaksas izmantošana	6,7–7,9 %
WACC pēc nodokļu nomaksas	Pašu kapitāla izmaksu ar sviru un parāda apkalpošanas izmaksu pēc nodokļu nomaksas izmantošana	**6,2–7,4 %**

Avots: "Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment", *Compass Lexecon*, 2024. gada 29. novembris.

(*) Diapazons atbilst vēsturiskajai attīstībai no 2023. gada sākuma līdz 2023. gada beigām.

3.3.1.3.1.2.2. IE projekta pašu kapitāla izmaksu aplēse

(84) Otrā metodika ir balstīta uz PKI, ar ko mēra akcionāriem nepieciešamo projekta atdevi, pieņemot, ka nav aizņēmuma finansējuma, kā tas ir IE projekta gadījumā. Lai gan arī PKI pieejā tiek izmantots *CAPM*, tā balstās uz PKI bez sviras ([49]) (t. i., bez kapitāla seguma). PKI bez sviras aprēķina šādi:

PKI (bez sviras) = bezriska likme + β_A × pašu kapitāla riska prēmija

β_A: aktīvu beta koeficients

(85) Lai aplēstu katru PKI vienādojuma parametru, tika izmantota tālāk izklāstītā pieeja (sk. 7. tabulu).

a) Bezriska likmi aptuveni nosaka pēc Beļģijas valsts 10 gadu obligāciju ("*OLO*" ([50])) ienesīguma, kas 2023. gadā svārstījās robežās no 2,5 % līdz 3,6 %. Lai aplēstu pašu kapitāla (tirgus) riska prēmiju, tika ņemti vērā dažādi ārējie avoti, uz kuriem balstoties tika piemērots 4,6–6 % diapazons:

— *A. Damodaran* aplēses: 5,9 % 2023. gada janvārī un 4,6 % 2024. gada janvārī,

— *Kroll* aplēses 2023. gadā ir robežās no 5,5 % līdz 6 %.

b) Aktīvu beta koeficienta aplēses pamatā bija tie paši pieņēmumi kā iepriekš minētajā *WACC* aprēķinā, un tās rezultātā iegūtā mediāna un vidējā vērtība bija attiecīgi [0,40–1,00] un [0,40–1,00] pieciem biržā kotētiem komunālo pakalpojumu uzņēmumiem, kas zināmā mērā darbojas elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas jomā (sk. 5. tabulu).

(86) Iepriekš minēto aplēšu iekļaušana PKI vienādojumā sniedz PKI bez sviras aplēsi robežās no 6,2 % līdz 7,5 % (sk. 7. tabulu), ieskaitot prēmiju 3,1–4,3 % apmērā virs bezriska likmes, un tas atbilst iegūtajiem *WACC* rezultātiem.

([49]) Pretēji pašu kapitāla beta koeficientam, kuru dēvē arī vienkārši par beta koeficientu un kurā uzņēmuma parāda un pašu kapitāla atdeves svārstīgums tiek salīdzināts ar parāda un pašu kapitāla atdeves svārstīgumu plašākā tirgū (piemēram, uzņēmumam, kura beta koeficients ir 1,4, atdeve ir par 140 % svārstīgāka nekā tirgū, ar kuru tas tiek salīdzināts), ar aktīvu beta koeficientu mēra uzņēmuma tirgus risku bez parāda ietekmes, lai atsevišķi aplūkotu tikai to risku, kas izriet no uzņēmuma aktīviem.
PKI bez sviras parasti izmanto, lai novērtētu projektus vai investīcijas, kas tiek finansētas tikai ar pašu kapitālu. Tādējādi *WACC* salīdzinājums ar kapitāla izmaksām bez sviras sniedz ieskatu par parāda ietekmi uz uzņēmuma kapitāla izmaksām.

([50]) *OLO* ir saīsinājums terminam "Obligation Linéaire/Lineaire Obligatie".

7. tabula

BE-NUC pašu kapitāla izmaksu bez sviras aplēses un pamatā esošie parametri (pilns diapazons)

Parametrs	Pieņēmums/pieeja	Aplēse
Bezriska likme	*OLO* 10 gadu ienesīguma diapazons 2023. gadā	2,5–3,6 %
Pašu kapitāla tirgus riska prēmija	Ekspertu aplēses nobriedušiem tirgiem	4,6–6,0 %
Aktīvu beta koeficients	Salīdzināmo rādītāju mediāna un vidējais	[0,40–1,00]–[0,40–1,00]
Pašu kapitāla izmaksas (bez sviras)	*CAPM*	6,2–7,5 %

Avots: *"Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment",* Compass Lexecon*, 2024. gada 29. novembris.*

(87) Ņemot vērā iepriekš aplēstos parametrus (iespējamajiem diapazoniem 2023. gadā), Beļģija aplēš trīs ticamus scenārijus, kuri attiecas uz PKI bez sviras laikā, kad puses 2023. gadā noslēdza līgumu, un kuros tās ir 6,8–7,3 % diapazonā (sk. 8. tabulu).

8. tabula

Trīs scenāriji *BE-NUC* pašu kapitāla izmaksām bez sviras (samazināts diapazons)

	Apakšējā robeža	Pamatscenārijs	Augšējā robeža
Bezriska likme (2023. gada vidējā vērtība)	3,11 %		
Pašu kapitāla riska prēmija (2023. gada vidējā vērtība)	5,27 % (*A. Damodaran* 2023. gada vidējā vērtība)	5,51 % (*A. Damodaran* un *Kroll* vidējā vērtība)	5,75 % (*Kroll* 2023. gada vidējā vērtība)
Aktīvu beta koeficients (salīdzināmo rādītāju vidējais)	[0,40–1,00] (vidējais aritmētiskais, neietverot *Iberdrola*)	[0,40–1,00] (5 uzņēmumu mediāna)	[0,40–1,00] (*Fortum* un *ČEZ* vidējais aritmētiskais)
Kapitāla segums	0 %		
Pašu kapitāla izmaksas (bez sviras)	**6,8 %**	**7,1 %**	**7,3 %**

Avots: "SA.106107 Supplementary note – Additional explanations on the range of cost of capital estimates", *Compass Lexecon*, 2024. gada 5. decembris.

3.3.1.3.1.2.3. *CAPM* pieejas ierobežojumi *BE-NUC* kapitāla izmaksu aplēsēs

(88) Beļģija atzīst *CAPM* pieejas ierobežojumus *BE-NUC* kapitāla izmaksu aplēsēs, ņemot vērā tieši salīdzināmu biržā kotētu uzņēmumu trūkumu un projekta riska profila un finansēšanas pieejas specifiku ([51]). Konkrētāk, Beļģija norāda uz kodolenerģijas nozares specifiku un ierobežoto salīdzināmību ar citām aktīvu grupām.

([51]) Ne vienmēr ir iespējams izteikt visus iespējamos tirgus riskus vienā parametrā, it īpaši attiecībā uz privātām investīcijām, kuru beta koeficientu var aplēst tikai no līdzīgu aktīvu grupas ar ierobežotu salīdzināmību.

(89) Papildus tam Beļģija aplūko dažādas prēmijas, ko parasti pieprasa ieguldītāji, lai praksē investētu salīdzināmos ilgtermiņa investīciju projektos, un kas pieskaitāmas *WACC* aplēsei, kura iegūta, piemērojot *CAPM* pieeju. Beļģija izvirza vienu iespējamu pamatojumu nepieciešamībai ņemt vērā šo prēmiju papildus *WACC* aplēsei, un tas ir saistīts ar kapitāla ieslēgšanas risku ilgtermiņa investīciju projektos, kuru nevar diversificēt un kuru neatlīdzina saskaņā ar *CAPM* ([52]). Turklāt vēl viens arguments, kas izvirzīts, lai pamatotu nepieciešamību ņemt vērā prēmiju, attiecas uz tāda kapitāla trūkumu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu enerģētikas politikas mērķus Eiropā, jo starp pieejamajiem projektiem pastāv ievērojama konkurence par investīcijām un tā palielina kapitāla piesaistīšanai nepieciešamo atdeves likmi. Beļģija apgalvo, ka komunālo pakalpojumu uzņēmumu vidū ir ierasta prakse pievienot prēmiju robežās no 1,5 % līdz 4 %, un sniedz dažus piemērus, lai to pierādītu ([53]). Visbeidzot, Beļģija arī norāda, ka vēl viens pamatojums tam, kāpēc būtu jāņem vērā finanšu prēmija papildus aplēstajai *WACC*, ir nelikviditātes prēmija ([54]), ņemot vērā šo investīciju raksturu, un to pamato gan akadēmiskie pētījumi (kas liecina, ka attiecīgs prēmijas diapazons ir 0,7–7,3 %) ([55]), gan nozares speciālisti ([56]). Šīs prēmijas varētu pieskaitīt *WACC* vai PKI aplēsēm, kas iegūtas, izmantojot *CAPM* pieeju, kā paskaidrots iepriekšējās iedaļās, un pamato Beļģijas argumentu, ka, ņemot vērā projekta pakļautību riskam, mērķa IAL ir konservatīva atdeves likme.

3.3.1.3.1.3. Paredzamā ar TCRK koriģētā IAL, kuras pamatā ir pašreizējās tirgus cenu prognozes

(90) Beļģija paskaidro, ka TCRK sekas ir tādas, ka mērķa IAL pēc TCRK piemērošanas dinamiski svārstās robežās no 6 % līdz 8 %. Beļģija apgalvo, ka pat tad, ja mērķa IAL ir noteikta 7 % apmērā pirms TCRK piemērošanas, pašreizējos tirgus apstākļos (kuros paredzamās tirgus cenas ir zemākas nekā parakstīšanas finanšu modeļa pieņemšanas laikā) var sagaidīt zemāku IAL, nekā tika lēsts laikā, kad notika sarunas par AL.

(91) Lai to pierādītu, Beļģija, pamatojoties uz dažādiem avotiem, sniedza analīzi par to, kā kopš AL sarunām attīstījušās tirgus prognozes par laikposmu no 2025. līdz 2035. gadam un kā šīs pārskatītās prognozes ietekmē paredzamo IE projekta IAL (piemērojot TCRK).

(92) 1. attēlā ir parādītas sākotnējās cenu līknes 2023. gada beigās (t. i., līgumu parakstīšanas laikā). Dažādajās cenu prognozēs tirgus cenas sākumā, 2025. gadā, ir 120 EUR par MWh – vidus scenārijā, kas attēlots ar nepārtrauktajām līnijām –, bet laikposmā līdz 2033. gadam samazinās līdz vidējai vērtībai 87 EUR par MWh.

([52]) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju atdeve, kas aplēsta uz *CAPM* balstītā analīzē no konkrētās salīdzināmo rādītāju kopas, neatlīdzinās riskus, i) kas saistīti ar to, ka investīcijas kopuzņēmumā ir privātas, ii) kas raksturīgi tieši elektroenerģijas ražošanai no kodolenerģijas un iii) kas saistīti ar AL paredzēto riska profilu.

([53]) Sk., piemēram, *CEER*, 2017, 115.–119. lpp.: "Prēmijas par elektroenerģijas tīklu kapitāla izmaksām svārstījās no 0,6 % līdz 3,5 % atkarībā no investīciju vecuma (t. i., jaunām investīcijām) un energoapgādes kvalitātes." *Elia*, "Adequacy and Flexibility Study for Belgium 2024–2034", 382. lpp.: Beļģijas pietiekamības un elastības pētījumā ieguldītāju rīcība tika modelēta, izmantojot pieeju, kas vērsta uz izvairīšanos no riska, proti, *WACC* tika pieskaitīta 3,0–8,0 % robežlikmes prēmija ar mērķi kompensēt papildu riskus. Konkrēti saistībā ar kodolprojektiem *Oxera* aplēsa papildu prēmiju 2,0–4,0 % apmērā, no kuras vienu pusi varētu attiecināt uz jebkura ražotāja pašu kapitāla izmaksām, "ņemot vērā liberalizētos elektroenerģijas tirgus", bet otru pusi – uz "tehnoloģiskajiem un būvniecības riskiem" (*Oxera*, 2005:4). *Engie* pieprasa, lai vidējā realizētā IAL bez sviras būtu [0–5] % virs *WACC*. *Fortum* ir vajadzīga prēmija [0–5]–[0–5] % apmērā atkarībā no tehnoloģijas. *Iberdrola* mērķa starpība līdz *WACC* ir noteikta [0–5] % apmērā.

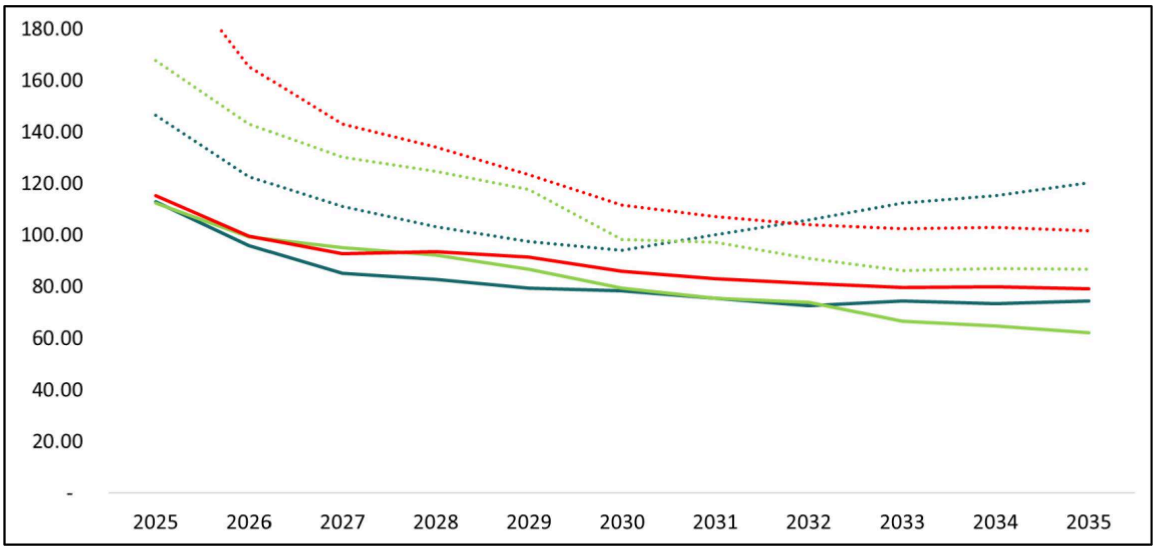
([54]) Aktīva tirgspēja jeb likviditāte attiecas uz to, cik viegli to var ātri pārvērst naudas līdzekļos bez lielām darījumu izmaksām vai cenas koncesijām. Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju nelikviditāte ieguldītājiem ir svarīgs aspekts, jo no mazāk likvīdiem aktīviem tie pieprasa lielāku atdevi nekā no visādi citādi līdzīgiem likvīdiem aktīviem. Citiem vārdiem sakot, lielāka atdeve ir nepieciešama kā kompensācija par alternatīvajām izmaksām, kas rodas, neinvestējot tirgojamā aktīvā, un par zaudējumu riska uzņemšanos saistībā ar nelikvīdajām investīcijām.

([55]) Akadēmiskos pētījumos gūti pierādījumi liecina, ka ieguldītāji pieprasa atdevi, kas atbilst investīciju nelikviditātes līmenim. Beļģijas valsts šajā jautājumā sniedza plašas akadēmiskas atsauces, tajā skaitā *Nair* un *Radcliffe* (1998), *Damodaran* (2005), *Ibbotson* (2013), *Pemberton* (2017), *Torchio* un *Surata* (2014), *Ilmanen*, *Chandra* un *McQuinn* (2020), kā arī *BNP Paribas* (2023).

([56]) Beļģijas regulatori, nosakot regulēto gāzes aktīvu atdevi, ir pievienojuši nelikviditātes prēmiju. Vēl viens nesenāks gadījums – ņemot vērā sašķidrinātās dabasgāzes iekārtas operatora nelikviditāti un to, ka tas nebija iekļauts biržas sarakstā, *CREG* piemēroja 1,2 koeficientu bezriska likmei un riska prēmijai 2020.–2023. gada regulatīvajam periodam.

1. attēls

Bāzes slodzes cenu sākotnējās līknes parakstīšanas finanšu modelī (EUR/MWh) (2022. gada vērtības)

Avots: "Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA", *Compass Lexecon*, 2024. gada 11. decembris.

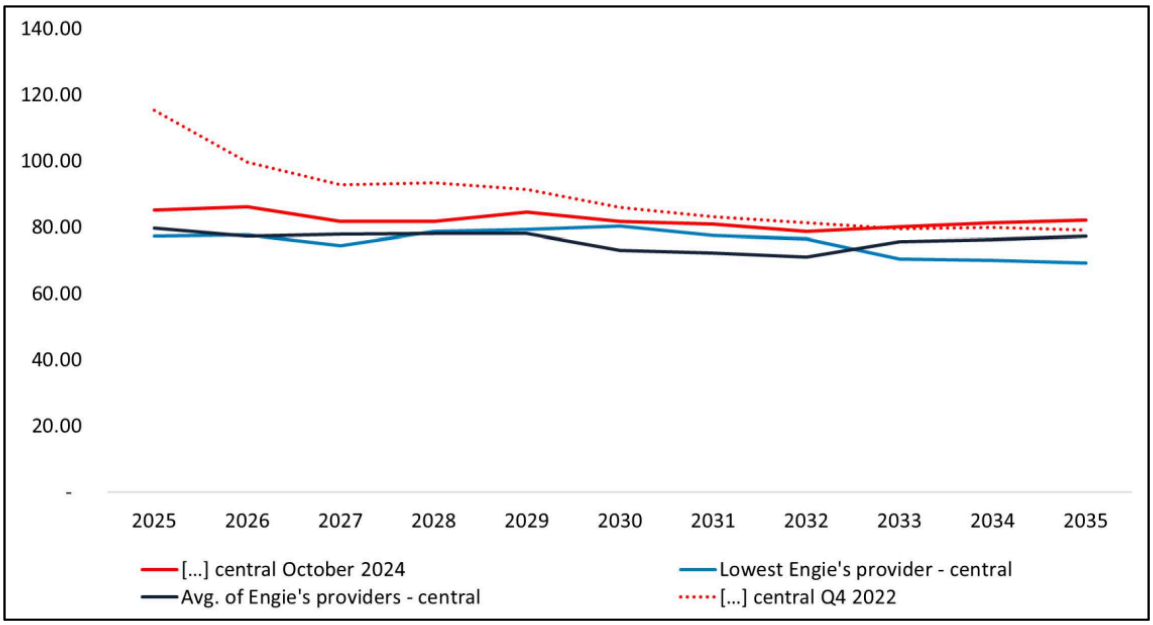
Piezīme. Konfidencialitātes apsvērumu dēļ katra pakalpojumu sniedzēja nosaukumu nevar parādīt. Nepārtrauktās līnijas atspoguļo dažādu pakalpojumu sniedzēju cenu prognozes vidus scenārijā, un punktētās līnijas atbilst pozitīvajam scenārijam. Pelēkā zona [izņemta konfidencialitātes apsvērumu dēļ] ir cenu koridors norunas cenas koriģēšanai ar TCRK, t. i., tirgus cenu diapazons, kurā tiek koriģēta norunas cena, kā sākotnēji paredzēts AL, neņemot vērā 3.3.1.3.2. iedaļā minēto atjauninājumu. Virs (zem) šā diapazona norunas cenu koriģē uz augšējo (zemāko) robežu.

(93) 2. attēlā ir redzams, ka pašreizējās vidus scenārija elektroenerģijas cenu prognozes ([57]), kas parādītas ar nepārtrauktajām līnijām, ir samazinājušās salīdzinājumā ar tām, kas tika izmantotas parakstīšanas finanšu modeļa pieņemšanas laikā. Piemēram, (..) cenu prognoze vidus scenārijā 2022. gada 4. ceturksnī, kas ir viena no parakstīšanas finanšu modelī izmantotajām atsauces līknēm, šajā diagrammā ir attēlota ar sarkanu punktētu līniju. Lai gan 2022. gada beigās tika prognozēts, ka 2025. gadā cenas būs 120 EUR par MWh, pašlaik tiek prognozēts, ka 2025. gadā tās būs 85 EUR par MWh vai pat zemākas. Kopš 2022. gada vērojamo tirgus norišu dēļ, sevišķi preču (gāzes un CO_2) cenu prognožu samazināšanās dēļ, ir samazinātas prognozētās elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas nākamajā desmitgadē. 2. attēlā arī redzams, ka pašreizējās vidus scenārija prognozes paredz salīdzinoši vienmērīgas cenas laikposmā no 2025. līdz 2035. gadam, proti, no 69 EUR par MWh līdz 86 EUR par MWh.

([57]) Datētas ar 2022. gada 3. un 4. ceturksni atkarībā no pakalpojumu sniedzēja.

2. attēls

2024. gada rudenī atjauninātas bāzes slodzes cenu līknes (EUR/MWh) (2022. gada vērtības)

Avots: "Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA", *Compass Lexecon*, 2024. gada 11. decembris.

Piezīme. Nepārtrauktās līnijas atspoguļo cenu prognozes vidus scenārijā 2024. gada rudenī. Salīdzinājumam – punktētā līnija atbilst cenu prognozei (..) 2022. gada 4. ceturksnī, kas izmantota parakstīšanas finanšu modelī. Pelēkā zona [izņemta konfidencialitātes apsvērumu dēļ] ir cenu koridors norunas cenas koriģēšanai ar TCRK, t. i., tirgus cenu diapazons, kurā tiek koriģēta norunas cena, kā sākotnēji paredzēts atlīdzības līgumā, neņemot vērā 3.3.1.3.2. iedaļā minēto atjauninājumu. Virs (zem) šā diapazona norunas cenu koriģē uz augšējo (zemāko) robežu.

(94) Pamatojoties uz iepriekšējām diagrammām, Beļģija secina, ka gaidāmās tirgus cenas ir samazinājušās.

(95) Beļģija apgalvo, ka iepriekšējās diagrammās attēlotā pelēkā zona atspoguļo cenu koridoru (kas sākotnēji bija paredzēts AL) mērķa IAL koriģēšanai ar TCRK, t. i., tirgus cenu diapazonu, kurā tiek koriģēta mērķa IAL ([58]). Tātad zemākas gaidāmās tirgus cenas liecina, ka ar TCRK koriģētā paredzamā IAL samazināsies. Saskaņā ar līgumā sākotnēji paredzētajiem TCRK parametriem IE projekta paredzamā IAL 2024. gada 3. ceturksnī būtu prognozējama 6,7 % apmērā (ja īstenotos visi parakstīšanas finanšu modeļa pieņēmumi). Ar atjauninātajiem TCRK parametriem (sk. 3.3.1.3.2. iedaļu), kas padara *BE-NUC* ieņēmumus un IAL jutīgākus pret tirgus cenu nosacījumiem, paredzamā IAL tiktu samazināta līdz 6,5 % (ja īstenotos visi parakstīšanas finanšu modeļa pieņēmumi), ņemot vērā tās pašas cenu prognozes (sk. 9. tabulu).

([58]) Cenas ārpus koridora nozīmē tādu pašu korekciju kā koridora tuvākā ārējā robeža. Šī korekcija atbilst mērķa IAL, jo koridora augšējā robeža ir noteikta 8 % IAL apmērā un apakšējā robeža – 6 % IAL apmērā.

9. tabula

Paredzamā IAL (ar sākotnējo un atjaunināto TCRK) salīdzinājumā ar mērķa IAL (2024. gada 3. ceturksnis)

Mērķa IAL pirms TCRK piemērošanas	Perspektīva	Vidējā tirgus cena (EUR/MWh) (2022. gada vērtības)	Provizoriskā norunas cena (EUR/MWh) (2022. gada vērtības)	Paredzamā IAL ar sākotnējiem TCRK parametriem (±30 %)	Paredzamā IAL ar atjauninātiem TCRK parametriem (±20 %)
7 %	Pakalpojumu sniedzēju vidējais rādītājs; vidus scenārijs; 2024. g. 3. cet.	[70–80]	[80–90]	6,7 %	6,5 %

Avots: "Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA", *Compass Lexecon*, 2024. gada 11. decembris.

3.3.1.3.2. Divvirzienu cenu starpības līgums ("CSL")

(96) Starp Beļģijas valsti un *BE-NUC*, kā arī starp Beļģijas valsti un abu kodolreaktoru otru līdzīpašnieku *Luminus* būs spēkā CSL. Tas nozīmē, ka Beļģijas valsts garantēs iepriekš noteiktu mērķa cenu ("norunas cena"), kas tiks indeksēta visā AL periodā, attiecībā uz IE bloku kopējo uzskaitīto elektroenerģijas izejas jaudu. Ja tirgus atsauces cena ("TAC") ir augstāka par norunas cenu, *BE-NUC* un *Luminus* maksā Beļģijas valstij pozitīvo starpību, kas reizināta ar faktisko uzskaitīto izejas jaudu. Ja TAC ir zemāka, negatīvo starpību, kas reizināta ar faktisko uzskaitīto izejas jaudu, Beļģijas valsts maksā *BE-NUC* un *Luminus*. Starpības maksājumus jāsāk veikt pirmajā elektroenerģijas jaudas ievades datumā (datums, kurā attiecīgais IE bloks ievada elektroenerģiju augstsprieguma tīklā pirmo reizi pēc tā sākotnējā oficiāli noteiktā darbības beigu datuma), un tie tiks veikti proporcionāli *BE-NUC* un *Luminus* daļai no IE bloku saražotās elektroenerģijas.

(97) CSL galvenie parametri ir šādi:

a) TAC, kas ir nākamās dienas tirgus ("NDT") tūlītējā cena Beļģijas tirdzniecības zonā;

b) norunas cena, ko *BE-NUC* noteicis, pamatojoties uz finanšu modeli, kurš jāapstiprina AL darījumu partnerim, un kas atspoguļo *BE-NUC* pamatdarbības, kapitāla un finansēšanas faktiskās izmaksas, kuras radušās saistībā ar IE bloku darbmūža pagarināšanu no 2022. gada 21. jūlija (un kas tādējādi aplēsta kā enerģijas ražošanas kopējās izlīdzinātās izmaksas jeb "ERKII"). Norunas cena sākotnēji tiks noteikta tā, lai sasniegtu vidējo mērķa iekšējo atdeves likmi ("IAL") – 7 % (nominālā vērtībā un pēc nodokļu nomaksas) (sk. 3.3.1.3.1. iedaļu).

(98) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju, pamatojoties uz *Compass Lexecon* veiktu neatkarīgu analīzi ([59]), tas, ka cenu starpības līgumā par TAC sākotnēji bija izvēlēta NDT cena, ir piemēroti IE projekta kontekstā, it īpaši IE blokos veicamo darbu periodā (darbības atsākšanas posms līdz 2028. gada 31. decembrim). Turklāt Beļģija apgalvo, ka AL iestrādātais elastīgums paver iespējas līguma darbības laikā izvēlēties alternatīvas TAC atkarībā no Beļģijas tirgus konteksta un vajadzību attīstības, vienlaikus saglabājot sākotnējā CSL modeļa riska un ienesīguma līdzsvaru. Beļģija pamato NDT izmantošanu arī ar tālāk izklāstītajiem elementiem.

a) NDT ir piemērots atsauces tirgus Beļģijā, jo tas ir pārredzams un stabils, un turklāt arī salīdzinoši likvīds salīdzinājumā ar citiem Beļģijas tirgiem. Beļģija arī norāda, ka NDT nepiešķir nekādas iespējas brīvi izvēlēties pircējus, jo attiecīgais apjoms tiek piedāvāts anonīmā izsolē. Turklāt NDT izsole koncentrē piedāvājumu un pieprasījumu vienā periodā, un tas palielina tirgus dziļumu.

([59]) *Compass Lexecon* 2024. gada 28. maija memorands "Analysis of the market reference price and balancing cost allocation, and comment on CREG's advice".

b) Izvēlētā TAC apvienojumā ar dažiem īpašiem CSL pasākumiem, piemēram, TCRK un modulācijas stimuliem, saglabā stimulus efektīvi darboties un piedalīties elektroenerģijas tirgū, pēc iespējas veicinot ražošanu augstu tirgus cenu laikā un modulāciju laikā, kad cenas ir zemas.

c) Sākotnējā NDT cenas kā TAC izvēle kopā ar TNS paredzēto tirdzniecības kārtību (sk. 3.3.1.5. iedaļu) ļauj *BE-NUC* pienācīgi pārvaldīt tirgus risku, jo šis tirgus ir detalizēts un ļauj saskaņot TAC ar iegūtajām NDT cenām. Šajā ziņā NDT cena ir īpaši piemērota kā TAC IE blokos veicamo darbu sākotnējā periodā, it īpaši salīdzinājumā ar ilgtermiņa produktiem. Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju pārdošana nākamās dienas tirgū samazina *BE-NUC* tirgus risku salīdzinājumā ar regulētā tirgū tirgotu nākotnes līgumu izmantošanu, jo tā ļauj labāk pieskaņoties konkrētajam pieejamības modelim IE blokos veicamo darbu sākotnējā periodā. Regulētā tirgū tirgotu nākotnes līgumu izmantošana varētu radīt papildu tirgus riskus *BE-NUC*, jo IE blokos veicamo darbu sākotnējā periodā pastāv lielāks neplānotu pārtrauču risks (t. i., ja iepriekš pārdoto elektroenerģiju nevar piegādāt un tā ir jāatpērk, iespējams, par augstāku tirgus cenu, piemēram, nākamās dienas tirgū).

(99) Ekonomikas federālais valsts dienests (“*FPS*”) ir pasūtījis pētījumu par *BE-WATT* (CSL darījumu partnera) tirgus riska pārvaldības stratēģiju. Notiekošā pētījuma mērķis ir veikt sagatavošanās pasākumus *BE-WATT* darbības uzsākšanai, it īpaši attiecībā uz šīs struktūras uzdevumu riska pārvaldības jomā. Konkrētāk:

a) pētījumā tiks apzināti un analizēti galvenie tirgus riski, ar kuriem *BE-WATT* saskaras saistībā ar gaidāmajiem kodolenerģijas un atkrastes vēja enerģijas CSL, galveno uzmanību pievēršot apjoma un cenu riskiem;

b) pētījumā tiks apzinātas un analizētas vairākas *BE-WATT* iespējamās riska pārvaldības stratēģijas (riska ierobežošanas instrumentu/produktu portfelis, īpatsvars, ilgums, riska ierobežošanas termiņi, struktūras varianti), it īpaši ņemot vērā i) to iespējamo nozīmi to tirgus risku pārvaldībā, kas izriet no cenu starpības līgumu radītās *BE-WATT* atklātās pozīcijas, un ii) to iespējamo ieguldījumu tirgus likviditātē un tirgus attīstībā. Pētījumā galvenokārt aplūkoti divu veidu riska ierobežošanas produkti: i) elektroenerģijas pirkuma līgumi (“EPL”) un ii) nākotnes līgumi, kas galvenokārt ir standartizēti instrumenti, kurus tirgo organizētās tirdzniecības vietās un kurus parasti dēvē par “regulētā tirgū tirgotiem nākotnes līgumiem”. Abos gadījumos tiek aplūkoti finanšu līgumi;

c) riska ierobežošanas stratēģijas, kuru pamatā ir regulētā tirgū tirgoti nākotnes līgumi, veicinās Beļģijas nākotnes tirgus likviditāti dažādos līgumu termiņos (nedēļas, mēneši, gadi), jo runa ir par ievērojamiem apjomiem (vairāki GW kodolenerģijas un atkrastes vēja enerģijas jaudas, uz ko attiecas CSL). Konkrētā ietekme uz nākotnes tirgus likviditāti būs atkarīga no līgumu apjoma, ko *BE-WATT* būs pārdevis ar dažādiem termiņiem.

(100) Sākotnējo TAC izvēli Beļģijas valdība kā AL darījumu partneris var ar *BE-NUC* un *Luminus* piekrišanu pārskatīt līdz trim reizēm visā līguma darbības laikā, sākot no IE blokos veicamo darbu sākotnējā perioda beigām, piemēram, atkarībā no Beļģijas tirgus konteksta un vajadzību izmaiņām, vienlaikus saglabājot sākotnējā CSL modeļa riska un ienesīguma līdzsvaru.

(101) Norunas cenu indeksē katru gadu, atsaucoties uz svērto indeksācijas aprēķinu, un to var pārskatīt konkrētos laikos:

a) “provizoriskā norunas cena”: pamatscenārijā Beļģija pieņem, ka IE bloku modernizācijas izmaksas ir aptuveni [2–2,5] miljardi EUR, kas kopā ar citām izmaksām, kuras saistītas ar IE projektu (piemēram, ETA izmaksas IE periodā), rada provizorisko norunas cenu [80–90] EUR par MWh;

b) “sākotnējā norunas cena”: norunas cenas faktisko vērtību noteiks *BE-NUC*, pamatojoties uz finanšu modeli, ko AL darījumu partneris apstiprinājis 2025. gadā, pirms IE bloku darbības atsākšanas datuma, pamatojoties uz izmaksām, kas saistītas ar ekspluatācijas pagarināšanu saskaņā ar kodoldrošības prasībām (to tvērumu nosaka Beļģijas Kodoldrošības aģentūra), kā arī pamatojoties uz izmaksām, kas nav saistītas ar drošību, – abi šie izmaksu veidi ir aplēsti, pamatojoties uz darbuzņēmēju iesniegtajiem cenu piedāvājumiem, vai tos novērtējušas kodoloperatora tehniskās grupas;

c) "pārskatītā norunas cena": sākotnējā norunas cena tiks pārrēķināta pēc iespējas drīzāk pēc 2028. gada 31. decembra ("izpildes uzskaites datums"), lai atspoguļotu faktisko darbības atsākšanas laiku, IE pārtrauces, pamatdarbības, kapitāla un finansēšanas izmaksas līdz minētajam datumam (pamatojoties uz faktiskajiem rēķiniem) un pārskatītās šo izmaksu prognozes atlikušajam 10 gadu pagarinājuma periodam, noslēdzot rakstisku vienošanos starp *BE-NUC* un AL darījumu partneri;

d) "pārskatīšanas notikumi": pēc izpildes uzskaites datuma norunas cena principā būs nemainīga un netiks pārrēķināta, izņemot īpašus atbilstīgus gadījumus – t. s. pārskatīšanas notikumus.

(102) Norunas cena tiks aprēķināta, izmantojot informāciju no detalizētā finanšu modeļa, ko *BE-NUC* izstrādās un atjauninās atbilstoši Beļģijas paziņotajiem parametriem. Finanšu modeli (un tā atjauninājumus) apstiprina AL darījumu partneris. Ja šāds apstiprinājums netiek sniegts, *BE-NUC* un AL darījumu partneris var nodot šādas finanšu modeļa problēmas risināšanu neatkarīgam ekspertam saskaņā ar noteiktu eksperta noteikšanas procedūru.

(103) Beļģija apgalvo, ka CSL samazina *BE-NUC* pakļautību tirgus riskam un tirgus cenu svārstībām.

a) AL darījumu partneris *BE-NUC* veic maksājumus, kad TAC ir zemāka par norunas cenu, un *BE-NUC* veic maksājumus AL darījumu partnerim, ja TAC ir augstāka par norunas cenu.

b) AL modelis IE projektam paredz saprātīgu mērķa atdeves likmi: norunas cena ir noteikta tā, lai sasniegtu mērķa IAL 6–8 % robežās, kas atbilst nozares standartiem (sk. 3. tabulu), kā arī IE projekta *WACC* (sk. 6. tabulu) un PKI aplēsēm (sk. 7. tabulu).

(104) Beļģija apgalvo, ka, lai gan CSL samazina *BE-NUC* pakļautību tirgus riskam un tirgus cenu svārstībām, tajā ir iekļauti riska dalīšanas mehānismi, kuriem būtu jānodrošina, ka *BE-NUC* joprojām ir pakļauts zināmam tirgus riskam un stimuliem. Konkrētāk, AL ietver zaudējumu/ieguvumu sadales mehānismu (proti, TCRK), ko piemēro, ja tirgus cenas izrādās zemākas vai augstākas par norunas cenu.

a) Ja TAC ir starp norunas cenu un noteiktu minimālo robežvērtību, mērķa atdeve samazinās no 7 % IAL līdz minimums 6 % IAL (jo norunas cena pazeminās).

b) Ja TAC ir starp norunas cenu un noteiktu maksimālo robežvērtību, mērķa atdeve palielinās līdz maksimums 8 % IAL (jo norunas cena paaugstinās).

(105) TCRK mērķis ir stimulēt *BE-NUC* optimizēt savu izmaksu struktūru pirms norunas cenas noteikšanas un pārskatīšanas (2025/2029), maksimāli palielināt reaktoru izejas jaudu, ja ir paredzamas augstas cenas un elektroenerģijas sistēma tuvojas deficīta stāvoklim, un mazināt neparedzētu papildu peļņu.

(106) TCRK iegūst un aprēķina šādi:

a) pirmkārt, aprēķina norunas cenu ar mērķa nominālo iekšējo atdeves likmi ("IAL") pēc nodokļu nomaksas 7 % apmērā, hipotētisku zemāku norunas cenu ar mērķa IAL 6 % apmērā (apakšējā robežvērtība) un hipotētisku augstāku norunas cenu ar mērķa IAL 8 % apmērā (augšējā robežvērtība);

b) tad intervāls starp norunas cenu un augšējo (vai attiecīgi apakšējo) robežvērtību tiek sadalīts 20 pozitīvās (vai attiecīgi negatīvās) vērtībās ("TCRK vērtības"). Šīs vērtības izmanto, lai koriģētu norunas cenu starpības maksājumam, kas veicams saskaņā ar CSL;

c) norunas cenas korekcija ir atkarīga no attiecības starp TAC un norunas cenu ("TAC attiecība"):

— ja attiecība ir 1,20 vai lielāka, TCRK norunas cenu palielina līdz augšējai robežvērtībai, norunas cenai pieskaitot 20 pozitīvās TCRK vērtības,

— ja attiecība ir 0,80 vai zemāka, norunas cenu samazina līdz apakšējai robežvērtībai,

— starp šīm robežvērtībām norunas cenu koriģē ar TRCK aprēķinātajā diapazonā. Piemēram, attiecība 1,19 rada augšupēju korekciju par 19 TCRK vērtībām, savukārt attiecība 1,10 rada korekciju par 10 TCRK vērtībām;

d) tādējādi, ja TAC ir augstāka par norunas cenu, ar TCRK koriģētā norunas cena rada augstāku projekta IAL (līdz 8 %), ja tiek izmantoti tie paši pamatscenārija pieņēmumi;

e) savukārt, ja TAC ir zemāka par norunas cenu, ar TCRK koriģētā norunas cena rada zemāku projekta IAL (minimums 6 %).

(107) Sākotnēji plānotajā TCRK ("sākotnējā TCRK") diapazons starp norunas cenu un augšējo (vai attiecīgi apakšējo) robežvērtību bija sadalīts 30 pozitīvās (vai attiecīgi negatīvās) TCRK vērtībās. Salīdzinot ar sākotnējo TCRK, atjauninātā TCRK tiek aktivizēta ātrāk, t. i., zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisms atbilst tirgus cenu koridoram, kura intervāls ir ±20 %, nevis ±30 %.

(108) Beļģija apgalvo, ka tāpēc (atjauninātā) TCRK nodrošina *BE-NUC* spēcīgus (spēcīgākus) stimulus:

a) optimizēt izmaksu struktūru pirms norunas cenas noteikšanas un pārskatīšanas. Norunas cenas pārskatīšana notiks attiecīgi pirms IE bloku darbības atsākšanas datuma (2025. gadā) un pēc izpildes uzskaites datuma (2028. gadā). Beļģija apgalvo, ka zemākas izmaksas rada zemāku norunas cenu un lielāku iespējamību, ka tirgus cena būs augstāka par norunas cenu, un tādējādi nodrošina augstāku IAL (un samazina summu, kas Beļģijas valstij varētu būt jāmaksā saskaņā ar starpības maksājumiem);

b) plānot tehnisko apkopi viszemāko gaidāmo cenu periodos;

c) mazināt iespējamu neparedzētu papildu peļņu. Kā paskaidroja Beļģija, TCRK ir noteikta iepriekš definētā diapazonā (ja TAC attiecība ir robežās no 0,80 līdz 1,20). Jebkura TAC, kas neietilpst šajā diapazonā, nerada norunas cenas papildu korekciju un tādējādi pilnībā kļūst par daļu no starpības maksājuma. Tādējādi no augstām tirgus cenām nevar gūt neparedzētu papildu peļņu.

(109) Turklāt Beļģija apgalvo, ka grozītajā CSL modelī pilnvaras pieņemt lēmumus par to, kad veikt ekonomisko modulāciju, ir nodotas EPPL partnerim (sk. 3.3.1.5. iedaļu). EPPL atlīdzība nebūs tikai nemainīga, kā sākotnēji plānots, – papildus nemainīgajai daļai tiks noteikta mainīga daļa, un tādējādi tiks nodrošināti stimuli, lai pēc iespējas labāk izmantotu ierobežoto modulāciju skaitu – 30 modulācijas katrā kodoldegvielas ciklā (sk. 13. apsvērumu). Atšķirībā no sākotnējā CSL modeļa, saskaņā ar kuru lēmumus par modulāciju bija paredzēts pieņemt, pamatojoties uz nemainīgu modulācijas slieksni, grozītais CSL modelis vairs nepaļaujas uz nemainīgu modulācijas slieksni, bet stimulē veikt modulācijas laikā, kad to darīt atmaksājas visvairāk (t. i., kad paredzams, ka cenas būs ļoti negatīvas pietiekami ilgu laika periodu). EPPL atlīdzība ir sīki aprakstīta 3.3.1.5.2. iedaļā.

(110) Visbeidzot, Beļģija apgalvo, ka lēmuma par procedūras sākšanu 80. apsvērumā minēto iemeslu dēļ CSL ir piemērots un samērīgs instruments, ar ko novērst konstatētās tirgus nepilnības un konkrētus kodolriskus, un tādēļ sasniedz pasākuma mērķus, vienlaikus saglabājot efektīvus tirgus signālus. Beļģija precizē, ka visi ieņēmumi no CSL tiks ieskaitīti vispārējā valsts budžetā, bet tiks uzskaitīti atsevišķi. Tos galvenokārt izmantos, lai finansētu AL darījumu partnera maksājumus saskaņā ar CSL. Ja CSL ieņēmumi pārsniegs summas, kas vajadzīgas CSL izmaksu finansēšanai, tos varēs izmantot, lai finansētu cita CSL izmaksas. Beļģija apņemas visus atlikušos CSL ieņēmumus sadalīt uzņēmumiem. Beļģija arī apņemas informēt Komisiju gadījumā, ja CSL ieņēmumi tiktu sadalīti uzņēmumiem, un vajadzības gadījumā paziņot par šādu pasākumu. Beļģija arī apstiprina, ka ir iekļāvusi soda klauzulas, kas piemērojamas nepamatotas vienpusējas priekšlaicīgas CSL izbeigšanas gadījumā.

3.3.1.3.3. MPIKM un AKI

(111) Ja *BE-NUC* ieņēmumi nav pietiekami, lai kādā mēnesī segtu izmaksas, kas sedzamas saskaņā ar ETA līgumu, kā arī jebkuras citas pamatdarbības, kodoldegvielas un uzturēšanas kapitāla izmaksas, kas nepieciešamas IE bloku ekspluatācijai, AL darījumu partnerim ir jāapmaksā iztrūkums *BE-NUC*, lai nodrošinātu pietiekamu naudas plūsmu šo izmaksu segšanai nolūkā nodrošināt kopuzņēmuma ilgtermiņa ekonomisko dzīvotspēju ([60]).

([60]) Šajā sakarā *BE-NUC* iesniedz ikgadēju saskaņošanas ziņojumu. Ja summa šajā ziņojumā ir mazāka par minimālo pamatdarbības izmaksu kopsummām, AL darījumu partneris maksā *BE-NUC* summu, kas vienāda ar attiecīgā iztrūkuma absolūto vērtību. Līdzvērtīgs maksājums tiek veikts *Luminus*.

(112) MPIKM veido divi komponenti: i) minimālie pamatdarbības izdevumi – ieņēmumu iztrūkuma maksājums, kura mērķis ir nodrošināt pietiekamas naudas plūsmas, lai segtu izmaksas, kas vajadzīgas IE bloku ekspluatācijai, un nodrošinātu kopuzņēmuma ilgtermiņa ekonomisko dzīvotspēju, un ii) investētā kapitāla izmaksu aizsardzība 50 % apmērā no IE bloku darbmūža pagarinājuma amortizētajām kapitāla izmaksām (reizi trijos gados).

(113) Beļģija apgalvo, ka jebkurš atsevišķs notikums, kas samazinātu IE bloku pieejamību ievērojamu periodu gada laikā, un/vai atkārtotas pārtrauces vairāku gadu laikā, var radīt ievērojamus zaudējumus *BE-NUC*.

(114) Beļģija lūdza *Electrabel* izvērtēt lielu neparedzētu notikumu risku visā IE bloku darbmūža laikā, pamatojoties uz vēsturiskiem datiem. *Electrabel* apgalvo, ka pastāv liela varbūtība, ka IE bloku darbmūža pagarinājuma 10 gadu periodā notiks kāds nozīmīgs neplānots notikums ([61]). Lai to pierādītu, *Electrabel* apzināja vēsturiskos nepieejamības gadījumus katram no 7 kodolreaktoriem 11 gadu periodā no 2012. līdz 2022. gadam (sk. 10. tabulu). *Electrabel* apgalvo, ka šāda vēsturiska pieeja sniedz noderīgu informāciju šādu iemeslu dēļ:

a) nav vienotas definīcijas/metodikas, ko izmantot, lai aplēstu vai aprēķinātu neplānotu nepieejamības notikumu varbūtību vai aplēstu ar šādiem notikumiem saistītās nepieejamības perioda ilgumu;

b) viendabīgi dati ir pieejami tikai par 2012.–2022. gada periodu; tomēr Beļģijas kodolparkam kopš tā darbības sākuma vienmēr ir bijuši nozīmīgi nepieejamības notikumi/periodi;

c) Beļģijas tiesību aktos ir noteikts, ka ik pēc 10 gadiem no brīža, kad kodolelektrostacija saņem atļauju darboties ar pilnu jaudu, ir jāveic drošības novērtējums. Šis novērtējums ir pazīstams kā "periodiskā drošuma pārbaude" ("PDP") jeb "10 gadu pārbaude" ([62]). Jaunākās PDP attiecīgajā periodā, kas tika izmantots riska analīzes vajadzībām (2012.–2022. gads), *Tihange 3* un *Doel 4* tika veiktas 2015. gadā. Tā kā 2012.–2022. gada 11 gadu periods, kurā katram reaktoram tika veikta PDP, vairāk vai mazāk atbilst IE bloku darbmūža pagarinājuma ilgumam, šis periods tiek uzskatīts par salīdzināšanai piemērotu.

10. tabula

Neparedzēti nepieejamības notikumi septiņos Beļģijas kodolblokos (2012.–2022. g.)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
D1	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[10–15] %	[0–5] %	[60–70] %	[0–5] %	[5–10] %	[0–5] %	[0–5] %
D2	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[10–15] %	[0–5] %	[0–5] %
D3	[40–50] %	[40–50] %	[60–70] %	[90–100] %	[0–5] %	[10–20] %	[50–60] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %
D4	[0–5] %	[5–10] %	[30–40] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[30–40] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %
T1	[10–20] %	[0–5] %	[0–5] %	[5–10] %	[40–50] %	[50–60] %	[0–5] %	[0–5] %	[40–50] %	[0–5] %	[30–40] %
T2	[20–30] %	[40–50] %	[60–70] %	[90–100] %	[0–5] %	[5–10] %	[10–20] %	[60–70] %	[0–5] %	[10–20] %	[0–5] %
T3	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[60–70] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %

Avots: SA.106107 – tehniskā sanāksme ar Eiropas Komisiju – DAPI aizdevuma un MPIKM nepieciešamība, piemērotība un samērīgums, 2024. gada 8. oktobris.

([61]) "Nozīmīgs neplānots nepieejamības notikums" ir jebkurš neplānots notikums, kura rezultātā kodolelektrostacija ir nepieejama vairāk nekā 30 % gadā jeb vairāk nekā 3,6 mēnešus.

([62]) Sīkāka informācija par visaptverošo periodisko drošuma pārbaudi, ko veic ik pēc 10 gadiem, ir pieejama *FANC/AFCN* tīmekļa vietnē: https://afcn.be/fr/dossiers/centrales-nucleaires-en-belgique/surete/revisions-decennales.

(115) 10. tabulā redzamie dati liecina, ka laikposmā no 2012. līdz 2022. gadam visos septiņos kodolblokos bija nozīmīgi neplānoti nepieejamības notikumi ārpus kodoloperatora kontroles un to rezultātā vidējā nepieejamība uz vienu kodolbloku bija 59 % (papildus plānotajām pārtraucēm), kas atbilst septiņu mēnešu vidējai nepieejamībai uz vienu notikumu. Septiņos Beļģijas kodolblokos kopā 2012.–2022. gadā bija 11 nozīmīgi neplānoti nepieejamības notikumi. Neparedzētu nepieejamības notikumu iemesli bija ūdeņraža flokēnu veidošanās reaktora korpusā, betona noārdīšanās (bija nepieciešami būtiski remontdarbi), iekārtu atteices, noplūdes un sabotāža. Tāpēc Beļģija apgalvo, ka 10 gadu laikā katram reaktoram bija vidēji aptuveni 1,6 (11/7) nozīmīgi neplānoti nepieejamības notikumi.

(116) Beļģija apgalvo, ka, ja ekspluatācijā ir vairāki kodolbloki (vai kodolparks), ieņēmumu zaudējumus viena vai vairāku kodolbloku avārijas periodā var daļēji kompensēt ar ieņēmumiem, ko rada pārējie kodolbloki. Tomēr IE projekta gadījumā paredzams, ka šie sistēmiskie riski (ko rada nepieejamības notikumi, kuri vienlaikus skar lielāko daļu kodolbloku) būs lielāki, jo Beļģijas kodolparks no 2025. gada saruks un kļūs mazāk diversificēts, vēl jo vairāk tāpēc, ka abos IE blokos izmantota viena un tā pati tehnoloģija. Tāpēc uzskatāms, ka ir ticams, ka varētu rasties nozīmīgs notikums, kas lielu gada daļu ietekmē abus IE blokus.

(117) Kodolbloku nepieejamības 59 % varbūtība, kas ir līdzvērtīga aptuveni septiņiem mēnešiem, atbilst viena nozīmīga neplānota nepieejamības notikuma vidējam ilgumam. *Electrabel*, pamatojoties uz savu pieredzi IE bloku ekspluatācijā Beļģijā, uzskata, ka šāds ilgums ir reālistiska aplēse, jo nozīmīgu notikumu gadījumā jāveic lieli inženiertehniskie darbi, rezerves daļu iepirkšana, drošības ietekmes analīze un plašākas diskusijas ar kodoldrošības iestādi, pirms var atjaunot kodolreaktoru darbību.

(118) Beļģija arī paskaidro, ka regulārās PDP, kuru pamatā ir *IAEA* pamatnostādnes SSG-25 ([63]) un kuras veic ik pēc 10 gadiem no ekspluatācijas sākuma, ir ļāvušas veikt ievērojamus projekta uzlabojumus un investīcijas, lai reaģētu uz kodolbloku nolietošanos un novecošanu un palīdzētu saglabāt to drošumu un uzticamību. Tomēr, neraugoties uz šīm periodiskajām pārbaudēm, kodoloperators nevar izslēgt iespēju, ka radīsies jaunas problēmas, kas izraisīs nozīmīgus kodolbloku nepieejamības periodus.

(119) Lai aplēstu ietekmi, ko uz *BE-NUC* rada nozīmīga neplānota nepieejamības notikuma iestāšanās IE bloku darbmūža pagarinājuma periodā, un MPIKM ietekmi, Beļģija, pamatojoties uz 10. tabulā iekļautajiem datiem, apsvēra ticamus nozīmīgu nepieejamības notikumu scenārijus (sk. 11. tabulu). Tāpat kā citos novērtējumos, ilustratīvajos aprēķinos Beļģija izmantoja 2023. gada 13. decembra parakstīšanas finanšu modeli.

a) 1. scenārijā pieņemts, ka vidējā nepieejamība ir 59 % papildus plānotajām pārtraucēm, un šis pieņēmums attiecināts atsevišķi uz *Doel 4* un *Tihange 3* dažādos gados (2030. un 2033. gadā). Šādā scenārijā MPIKM netiktu aktivizēts. IE projekts gadā joprojām radītu ieņēmumu pārsniegumu (virs izmaksām) [0–200] miljonu EUR apmērā *Doel 4* un [0–200] miljonu EUR apmērā *Tihange 3*, bet projekta IAL nepārsniegtu [0–5] %.

b) 2. scenārijs ir scenārijs, kurā abi IE bloki vienlaikus nav pieejami veselu gadu laikposmā no 2029. līdz 2035. gadam (t. i., laikposmā, kad IE bloki darbojas ar pilnu jaudu un kas seko IE blokos veicamo darbu periodam). Šajā gadījumā tiktu aktivizēts MPIKM, saskaņā ar kuru tiktu veikti maksājumi *BE-NUC* [700–1 000] miljonu EUR līdz [1 000–1 300] miljonu EUR apmērā gadā atkarībā no nepieejamības gada. Beļģija sniedza divus konkrētus piemērus (vairāk vai mazāk negatīvu scenāriju), lai simulētu ietekmi uz IE projektu:

— 2029. gadā (negatīvāks scenārijs) IE projekts radītu negatīvu neto pašreizējo vērtību (“NPV”) [0–200] miljonu EUR apmērā, kā rezultātā IAL būtu [0–5] %,

— 2034. gadā (mazāk negatīvs scenārijs) nozīmīga neplānota nepieejamības notikuma ietekme uz kopuzņēmuma akcionāriem un *BE-NUC* būtu salīdzinoši mazāka, jo IE projekts būtu sasniedzis 10 gadu perioda beigas. IE projekts radītu negatīvu NPV [0–200] miljonu EUR apmērā, kā rezultātā IAL būtu [5–10] %.

([63]) *IAEA* drošības standarti, “Periodic Safety Review for Nuclear Power Plants”, STI/PUB/1588.

c) 3. scenārijs ir scenārijs, kurā abi IE bloki vienlaikus nav pieejami veselu gadu darbības atsākšanas posmā, proti, 2026.–2028. gada periodā, kam raksturīgs ierobežots ražošanas apjoms ar IE blokiem saistīto darbu laikā. Plānots, ka šajā periodā IE bloki darbosies ar mazāk nekā 50 % no to jaudas, un ir lielāka iespēja (salīdzinot ar ekspluatācijas posmu), ka jebkādas turpmākas neplānotas nepieejamības dēļ IE bloki nebūs pieejami visu gadu, un visi zaudējumi vispirms tiks segti ar DAPI aizdevumu. Šajā gadījumā tiktu aktivizēts MPIKM, bet ne *BE-NUC*, ne *Luminus* nav paredzēts gūt peļņu darbības atsākšanas posmā; neplānoti notikumi neradītu papildu ietekmi uz tā rentabilitāti.

11. tabula

Ar nozīmīgiem neplānotiem nepieejamības notikumiem saistītu trīs ticamu scenāriju ilustratīvā ietekme uz *BE-NUC* un AL darījumu partneri, kura noteikta, pamatojoties uz parakstīšanas finanšu modeli

	Ietekme uz *BE-NUC*		Ietekme uz AL darījumu partnera MPIKM maksājumu
	IE bloku jauda	IAL	
1. scenārijs 59 % nepieejamība – T3 blokam 2030. gadā un D4 blokam 2033. gadā	2030. g.: ieņēmumi pārsniedz izmaksas par [0–200] miljoniem EUR 2033. g.: ieņēmumi pārsniedz izmaksas par [0–200] miljoniem EUR (NPV ir mīnus [100–300] miljoni EUR)	[0–5] %	Nav aktivizēts
2. scenārijs Kaitīga ietekme, kas skar abus kodolblokus vienlaikus veselu gadu ekspluatācijas posmā	**2029**		
	2029. gadā tirgus ieņēmumi nav gūti (NPV ir mīnus [0–200] miljoni EUR)	[0–5] %	Aktivizēts: [700–1 000] miljoni EUR Ja netiek veikts MPIKM, *BE-NUC* bankrots
	2034		
	2034. gadā tirgus ieņēmumi nav gūti (NPV ir mīnus [0–200] miljoni EUR)	[5–10] %	Aktivizēts: [1 000–1 300] miljoni EUR Ja netiek veikts MPIKM, *BE-NUC* bankrots
3. scenārijs Kaitīga ietekme, kas skar abus kodolblokus vienlaikus veselu gadu (2028. g.) darbības uzsākšanas periodā	Tirgus ieņēmumi 2028. gadā (NPV – 0 miljoni EUR)	[5–10] %	Aktivizēts: [600–800] miljoni EUR Ja netiek veikts MPIKM, *BE-NUC* bankrots

Avots: SA.106107 – tehniskā sanāksme ar Eiropas Komisiju – DAPI aizdevuma un MPIKM nepieciešamība, piemērotība un samērīgums, 2024. gada 8. oktobris; SA.106107 – Beļģijas atbilde uz 2024. gada 1. oktobra informācijas pieprasījumu, 2024. gada 1. novembris (atjaunināta versija).

(120) Beļģija apgalvo, ka iepriekš izklāstītā analīze liecina, ka MPIKM ir paredzēts, lai segtu sekas, ko rada potenciāli nozīmīgi notikumi, kuri apdraud kopuzņēmuma ekonomisko dzīvotspēju, un kopuzņēmumam nākas uzņemties daudzus nepieejamības riskus – 1. scenārijā MPIKM netiek aktivizēts, ja notiek vidēji liels nozīmīgs notikums, un tas negarantē atdevi akcionāriem, kuri turpina uzņemties risku neatgūt savas investīcijas.

(121) Dažos scenārijos MPIKM varētu radīt salīdzinoši ievērojamas izmaksas Beļģijas valstij, jo tas tiks aktivizēts, lai novērstu lielas ietekmes nepieejamības notikumus, kā aprakstīts iepriekš. Lai kliedētu šīs bažas, Beļģija ieviesa MPIKM maksājumu summas maksimālo robežu. Attiecīgi AL darījumu partneris (Beļģijas valsts) izmantos savas līguma izbeigšanas tiesības, kas paredzētas AL ([64]), ja MPIKM sasniegs izmaksāto summu 2 miljardu EUR apmērā ("MPIKM izraisītājnotikums") un tas šķitīs lietderīgi, cita starpā ņemot vērā:

— MPIKM izraisītājnotikuma cēloņus,

— tā iespējamo ietekmi īstermiņā un ilgtermiņā,

— piemērojamo perspektīvu attiecībā uz MPIKM maksājumiem, kas veicami saskaņā ar AL (ja līgums netiek izbeigts),

— veicamo līguma izbeigšanas maksājumu (paredzamo) summu un

— ietekmi uz energoapgādes drošību.

(122) Beļģija apgalvo, ka pastāv apstākļi, kuros līguma izbeigšana nebūtu piemērota:

— ja atkarībā no tā, kuras līguma izbeigšanas tiesības būtu piemērojamas, attiecīgais līguma izbeigšanas maksājums (ja tāds ir) pārsniedz paredzamos turpmākos MPIKM maksājumus,

— ja ar jaudas aizstāšanu saistītais slogs un izmaksas, cita starpā arī Beļģijas valstij, ir lielākas par paredzamajiem MPIKM maksājumiem, un

— ja aizstājējjauda nav pieejama.

(123) Ja AL darījumu partneris nolems neizmantot savas līguma izbeigšanas tiesības, Beļģija savu pamatojumu iesniegs izvērtēšanai Komisijai.

(124) MPIKM izraisītājnotikuma summa atbilst MPIKM maksājumu augšējai robežai scenārijā, kurā abi IE bloki vienlaikus nav pieejami divus gadus pēc kārtas. Gaidāmie MPIKM maksājumi par divu gadu slēgšanu patiešām būs atkarīgi no gada, kad minētā slēgšana notiktu. Beļģija, pamatojoties uz provizoriskajām prognozēm no 2023. gada 13. decembra parakstīšanas finanšu modeļa, iesniedza gada aprēķinus par ikgadējiem MPIKM maksājumiem un kopsummām par diviem secīgiem gadiem (sk. 12. tabulu).

12. tabula

MPIKM maksājumu simulācija

100 % nepieejamības periods	MPIKM 1. gada izmaksas (miljonos EUR)	MPIKM 2. gada izmaksas (miljonos EUR)	MPIKM kopējās izmaksas (miljonos EUR)
2026–2027	[600–800]	[600–800]	[1 100–1 300]
2027–2028	[600–800]	[600–800]	[1 200–1 400]
2028–2029	[600–800]	[800–1 000]	[1 400–1 600]
2029–2030	[800–1 000]	[800–1 000]	[1 600–1 800]
2030–2031	[800–1 000]	[1 000–1 100]	[1 800–2 000]
2031–2032	[900–1 100]	[800–1 000]	[1 800–2 000]
2032–2033	[800–1 000]	[800–1 000]	[1 800–2 000]
2033–2034	[800–1 000]	[1 000–1 200]	[1 900–2 100]
2034–2035	[1 000–1 200]	[600–800]	[1 700–1 900]

Avots: Beļģijas iestādes.

([64]) Beļģija sniedza detalizētu pārskatu par līguma izbeigšanas tiesībām, kas paredzētas AL, un norādīja, ka AL papildus līguma izbeigšanas tiesībām ietver arī "viena IE bloka protokolu", kas daudzējādā ziņā atspoguļo līguma izbeigšanas tiesību režīmu, bet attiecas tikai uz viena IE bloka svītrošanu no AL darbības jomas pirms IE bloku darbības atsākšanas datuma.

(125) Lai pamatotu aplēsto divu gadu atsauces periodu, kas izmantots, lai aprēķinātu ierosināto MPIKM maksimālo summu 2 miljardu EUR apmērā, Beļģija sniedz dažus piemērus par kodolreaktoriem, kas tehnisku iemeslu dēļ ir galīgi slēgti Amerikas Savienotajās Valstīs (jo līdz šim Eiropā tas nekad nav noticis) ([65]). Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju šie piemēri liecina, ka divu gadu atsauces periods atbilst nozares faktiskajai situācijai, jo brīdi, kad pagājuši divi gadi pēc tam, kad konstatēta problēma, kuras dēļ ir jāaptur abu IE bloku darbība, parasti var uzskatīt par saprātīgu robežpunktu, kurā sākt apšaubīt remonta turpināšanu vai apsvērt galīgo darbības apturēšanu.

(126) Lai nodrošinātu MPIKM darbību, *BE-NUC* vai nu no saviem akcionāriem, vai arī kādas ārējas puses vēlākais pirmajā IE bloku darbības atsākšanas datumā iegādāsies apgrozāmā kapitāla instrumentu (AKI). AKI palīdz finansēt vajadzību pēc apgrozāmā kapitāla, kura izriet no IE bloku ekspluatācijas. *BE-NUC* būs atļauts izmantot AKI, ja starpība starp tā ienākošajām un izejošajām naudas plūsmām būs mazāka par aplēstajiem pamatdarbības izdevumiem nākamajā izdevumu periodā, kas noteikti AL. AKI summa atbilst vismaz vidējiem kopējiem aplēstajiem trīs mēnešu pamatdarbības izdevumiem. Faktiski AKI gada ietvaros darbojas kā pārejas mehānisms uz ikgadējo MPIKM – tas funkcionē kā atjaunojama kredītiespēja, ko katru gadu, ja tas būtu izmantots, atmaksātu ar Beļģijas nodrošināto MPIKM.

(127) Noteikumi par AKI, ko iepērk saskaņā ar tirgus nosacījumiem vēlākais pirmajā IE bloku darbības atsākšanas datumā, vēl nav zināmi. Tomēr Beļģija arī precizēja, ka AKI procentu likme tiks noteikta, izmantojot to pašu metodiku, par kuru panākta vienošanās attiecībā uz akcionāru aizdevumiem (sk. 63. apsvērumu).

3.3.1.3.4. DAPI aizdevumi

(128) Papildus MPIKM, kas nodrošina finanšu stabilitāti visā darbmūža pagarinājuma 10 gadu periodā, Beļģijas valdība IE projekta pirmajos 3 gados (darbības atsākšanas posmā) piešķirs *BE-NUC* un *Luminus* aizdevumu ar identiskiem nosacījumiem. Aizdevumu apmērs tiks aprēķināts, ņemot vērā to proporcionālo daļu IE blokos un tātad arī to attiecīgo daļu darbības apturēšanas un pamatdarbības izmaksās no 2025. gada 1. jūlija. Kā norādījusi Beļģija, DAPI aizdevumi tiek piešķirti, lai nodrošinātu likviditāti līdz 2028. gadam, jo IE blokos veicamo darbu dēļ pamatdarbības izmaksas nevar finansēt no naudas plūsmām.

(129) DAPI aizdevumus, kas tiek izsniegti ar ierobežotu procentu likmi un ir atmaksājami saskaņā ar noteiktu atmaksas grafiku, veido divi dažādi mehānismi (t. i., atšķirīgs mehānisms katram IE blokam), un katru no tiem veido divas daļas:

a) daļa, kas saistīta ar attiecīgā kodolbloka darbības apturēšanas izmaksām, kuras *BE-NUC* un *Luminus* radušās no oficiāli noteiktā apturēšanas datuma līdz attiecīgā kodolbloka darbības atsākšanas datumam, – ar šo daļu finansē un sedz tās izmaksas, kas vajadzīgas, lai uzturētu IE blokus līdz to darbības atsākšanas datumam. Ja darbības apturēšanas perioda izmaksas ir lielākas, nekā paredzēts, AL darījumu partnerim ir jānodrošina, ka daļas lielums tiek attiecīgi mainīts;

b) daļa, kas saistīta ar to pamatdarbības izmaksu segšanu un to kapitālizdevumu daļas segšanu, kuri saistībā ar attiecīgo kodolbloku radušies līdz izpildes uzskaites datumam – 2028. gada 31. decembrim; šo daļu izmanto, lai segtu pamatdarbības naudas plūsmu deficītu, kas radies pirms 2028. gada 31. decembra. Tomēr jebkādi turpmāki zaudējumi, kas radušies neplānotu pārtrauču dēļ, ir jāsedz ar MPIKM.

(130) DAPI aizdevumu noteikumi ir izklāstīti lēmuma par procedūras sākšanu 96. apsvērumā un nav grozīti. DAPI aizdevumi ir atmaksājami ar procentiem līdz 6 % apmērā un *pari passu* ar akcionāru ienākumiem. Attiecībā uz metodiku, kas izmantota procentu likmes noteikšanai, Beļģija paskaidro, ka šī likme bija rezultāts sarunām starp AL pusēm un ka maksimālā 6 % likme atbilst mērķa IAL diapazona (6–8 %) apakšējai robežai (ņemot vērā TCRK).

([65]) Piemēram, *Crystal River 3* tika galīgi slēgts 2013. gadā, 3,5 gadus pēc nopietnas problēmas atklāšanas. Līdzīgi arī *San Onofre 2* un *San Onofre 3* tika slēgti 2013. gadā, pusotru gadu pēc nopietnas problēmas atklāšanas.

(131) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 97. apsvērumā, paredzams, ka DAPI aizdevumi tiks ņemti kopsummā par [500–700] miljoniem EUR (..) maksājumos no (..) līdz (..) un tiks atmaksāti trīs maksājumos no (..) līdz (..), ieskaitot kapitalizētos procentus. Šie aprēķini un summas tiks atjaunināti finanšu modelī, kuru AL darījumu partneris apstiprinās 2025. gadā pirms IE bloku darbības atsākšanas datuma, pamatojoties uz izmaksām, ko rada ekspluatācijas pagarināšana saskaņā ar Beļģijas Kodoldrošības aģentūras noteiktajām kodoldrošības prasībām un kas aplēstas, pamatojoties uz darbuzņēmēju iesniegtajiem cenu piedāvājumiem.

(132) Beļģija apgalvo, ka DAPI aizdevumi nedod nesamērīgu labumu akcionāriem – paredzētās atdeves nesasniegšanas risks ir proporcionāli sadalīts starp kopuzņēmuma akcionāriem un AL darījumu partneri, jo, samazinoties peļņai, samazināsies gan IE projekta IAL, gan DAPI aizdevumi. Faktiski DAPI aizdevumi netiks atmaksāti (vispār) tikai tad, ja IE projekts nesniegs pietiekamu peļņu, lai akcionāriem izmaksātu ienākumu no to investīcijām ([66]). Līdz ar to Beļģija apgalvo, ka DAPI aizdevumi nerada papildu riskus AL paredzētajam līdzekļu piešķīrējam papildus IE projekta darbības rezultātu un rentabilitātes riskiem, jo šis mehānisms netiek izmantots, lai finansētu kapitālizdevumus (bet gan tikai IE bloku darbmūža pagarinājuma amortizētās kapitāla izmaksas darbības atsākšanas posmā).

3.3.1.4. Ekspluatācijas un tehniskās apkopes (“ETA”) līgums

(133) Saskaņā ar ETA līgumu *Electrabel* ir jānodrošina kopuzņēmumam *BE-NUC*:

a) “IE pakalpojumi” no darījuma noslēgšanas datuma – būvdarbi un pakalpojumi, kas vajadzīgi, lai pagarinātu katra IE bloka darbmūžu par 10 gadiem, – un

b) “ETA pakalpojumi” no katra IE bloka sākotnējā oficiāli noteiktā darbmūža beigām – pakalpojumi, ko nodrošina, lai ekspluatētu un uzturētu IE blokus, kopīgās sistēmas un kopīgos aktīvus, ciktāl tos izmanto saistībā ar IE blokiem (arī darba ar atkritumiem pakalpojumi).

(134) Daži pakalpojumi ir nepārprotami izslēgti no ETA līguma, tajā skaitā pakalpojumi, būvdarbi un darbības, kas saistīti ar IE bloku dezekspluatāciju un demontāžu un par ko joprojām ir atbildīgs *Electrabel* (sk. 3.3.2.4. iedaļu).

(135) Saskaņā ar ETA līguma 12. panta 1. punktu un ievērojot dažas korekcijas un izņēmumus, *BE-NUC* maksās *Electrabel* par 89,807 % (kas atspoguļo *Luminus* 10,193 % līdzdalību IE blokos) no visām izmaksām, kas radušās, sniedzot IE pakalpojumus un ETA pakalpojumus, un attiecīgo maržu, proti:

— [0–5] % saistībā ar apdrošināšanas izmaksām un nodokļiem,

— [0–5] % saistībā ar precēm un pakalpojumiem, ko nodrošina *Engie* grupas dalībnieki, un

— [10–20] % saistībā ar visām pārējām izmaksām.

(136) Beļģija apgalvo, ka maržu līmeņi ir saskaņoti ar tiem, ko piemēro saskaņā ar IE partnerības līgumu ar *Luminus* (kas pats aptver plašu pakalpojumu klāstu, cita starpā arī ETA). Sākotnējais līgums par līdzīgiem pakalpojumiem trešai personai (*Luminus*), kas noslēgts 2003. gada 26. jūnijā un atkārtoti apstiprināts 2023. gada 13. decembrī, ir atbilstīga atsauce, ko izmantot, lai pamatotu nostāju, ka ETA līgums atspoguļo nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošas kodoldarbību izmaksas. Turklāt Beļģija apgalvo, ka *Electrabel* finansiālie riski ir lielāki nekā tie, kas paredzēti saskaņā ar partnerības līgumu ar *Luminus*, jo saskaņā ar ETA līgumu *Electrabel* marža tiks samazināta neattaisnojamu izmaksu pārsniegumu gadījumā (t. i., ja rodas izmaksas, kas nav iekļautas budžetā, kuru ierosinājis *Electrabel* un apstiprinājušas puses) un gadījumā, ja kodolelektrostacijas nepieejamība pārsniegs noteikto mērķa īpatsvaru.

(137) Piedevām Beļģija apgalvo, ka ETA līgumā ir iekļautas noteiktas izmaksu kontroles, tajā skaitā *BE-NUC* tiesības revidēt *Electrabel* maksu aprēķinus un pakalpojumu sniegšanu un pieprasīt veikt salīdzinošo novērtēšanu attiecībā uz uzņēmuma *Electrabel* piemērotajām cenām par tehniskajiem saistītajiem pakalpojumiem.

([66]) Tas tā būtu tikai tad, ja vairākus gadus būtu ievērojama nepieejamība, piemēram, laikposmā no 2029. līdz 2035. gadam katru gadu pieejamība būtu mazāka par 60 %.

(138) Visbeidzot, *Electrabel* kā IE bloku (vienīgais) operators un pakalpojumu sniedzējs, kas kopuzņēmumam *BE-NUC* sniedz pakalpojumus saskaņā ar ETA līgumu, tiks stimulēts sasniegt pienācīgus IE bloku tehniskos un ekonomiskos rādītājus. Konkrētāk, saskaņā ar ETA līgumu:

a) *Electrabel* būs jāmaksā līgumsods, ja IE bloku pieejamība līguma gada laikā būs mazāka par [90–100] % (neskaitot IE pārtrauces, parastās pārtrauces un attaisnotus notikumus). Šā līgumsoda samaksas rezultātā marža, ko *Electrabel* iegūst par attiecīgo līguma gadu, samazinās un no [10–20] % var nokristies līdz pat [0–5] %;

b) izmaksu pārsnieguma gadījumā *Electrabel* nav tiesību saņemt nekādu attiecīgu maržu saistībā ar izmaksu pārsniegumu, kas nav attaisnots izmaksu pārsniegums, un tā apmērā un,

c) ja izmaksas tiek pārsniegtas tikai darbības atsākšanas posmā, *Electrabel* maržai tiks piemērotas sankcijas (līdz [50–60] % no maržas ETA pakalpojumiem un līdz [70–80] % no maržas IE pakalpojumiem).

(139) Tāpēc Beļģija secina, ka ETA līgums attiecas tikai uz radušos izmaksu segšanu un ka ETA līguma finanšu nosacījumi ir noteikti atbilstoši tirgus nosacījumiem.

3.3.1.5. Energopārvaldības pakalpojumu līgums (“EPPL”)

(140) Lai gan *BE-NUC* būs tehniskais īpašnieks 89,807 % IE bloku saražotās elektroenerģijas (atlikušie 10,193 % pieder *Luminus*), tas nodod īpašumtiesības uz šo elektroenerģiju energopārvaldniekam, kurš to pārdos ([67]). Šajā nolūkā *BE-NUC* noslēgs EPPL ar partneri, kas pērk elektroenerģiju no *BE-NUC* un to pārdod.

(141) EPPL tiks izklāstīti galvenie noteikumi, nosacījumi un riska sadalījums un attiecīgi tiks detalizēti noteikta TNS un enerģijas pārdošanas pārvaldītāja (“EPPL partneris”) loma saistībā ar to, ievērojot noteiktos parametrus. Saskaņā ar EPPL ieceltais EPPL partneris būs IE blokos saražotās elektroenerģijas *BE-NUC* piederošās daļas pircējs un īpašnieks, un uz to attiecas iepriekš noteikta TNS. TNS laiku pa laikam var pārskatīt un grozīt saskaņā ar AL sīki izklāstītu procedūru. Beļģijas valdība (*BE-WATT*) kā AL darījumu partneris var uzlikt TNS, ciktāl tā ievēro TNS nosacījumus, kas noteikti AL. EPPL partnerim šajā jautājumā ir padomdevēja loma.

(142) Lai saražoto elektroenerģiju nogādātu elektroenerģijas vairumtirgū konkurenciālā un pārredzamā veidā, *Electrabel* un Beļģijas valsts ir vienojušies rīkot publiskā iepirkuma konkursu par šiem pakalpojumiem, nodrošinot pārredzamību un konkurenci (sk. 3.3.1.5.1. iedaļu). Uz iepirkuma procedūru attiecas publiskā iepirkuma tiesību akti un visi ar to saistītie nepieciešamie aizsardzības pasākumi.

3.3.1.5.1. Iepirkuma procedūra

(143) Beļģija apgalvo, ka iepirkuma procedūra tiek rīkota brīvprātīgi saskaņā ar Beļģijas 2016. gada 17. jūnija Likumu par publisko iepirkumu un Karaļa 2017. gada 18. jūnija dekrētu par publisko iepirkumu komunālo pakalpojumu nozarēs ([68]).

([67]) *Luminus* ir savas IE blokos saražotās elektroenerģijas daļas (10,193 %) īpašnieks. *Luminus* pārvalda elektroenerģijas pārdošanu neatkarīgi un nav saistīts ar EPPL, kura nolūks ir pārdot *BE-NUC* piederošo IE blokos saražotās elektroenerģijas daļu.

([68]) “Loi relative aux marchés publics”. Pieejams šeit: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-17-juin-2016_n2016021053.html. Ar 2016. gada 17. jūnija Likumu par publiskā iepirkuma līgumiem transponē Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK.

(144) EPPL slēgšanas tiesības tiks piešķirtas sarunu procedūrā ar konkursa iepriekšēju izsludināšanu ([69]), kas ir standarta procedūra komunālo pakalpojumu nozarē. Uzaicinājums iesniegt piedāvājumus ir publicēts attiecīgajās Beļģijas ([70]) un ES ([71]) platformās, sniedzot iespēju visiem potenciālajiem kandidātiem piedalīties iepirkuma procedūrā.

(145) Ņemot vērā iepērkamā pakalpojuma nozīmīgumu un sensitivitāti no konkurences viedokļa, Beļģija ir ieviesusi papildu noteikumus un aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu EPPL mērķu sasniegšanu un paredzēto pakalpojumu pienācīgu sniegšanu.

a) Pirms iepirkuma procedūras dokumentu izstrādes 2024. gada 3. septembrī (līdz 2024. gada 2. oktobrim) tika izsludināts informācijas pieprasījums ("IP") par EPPL nolūkā apkopot tirgus viedokļus par vairākiem jautājumiem, kas saistīti ar EPPL ([72]). IP bija divi galvenie mērķi: i) sniegt iepriekšēju paziņojumu tirgum par gaidāmo iepirkuma procedūru, tādējādi nodrošinot pietiekami daudz laika ieinteresētajiem kandidātiem sagatavoties dalībai ([73]) un nodrošinot papildu pārredzamību; ii) IP rezultātus attiecīgā gadījumā ņemt vērā, izstrādājot iepirkuma procedūras dokumentus, tādējādi palīdzot *BE-NUC* ierosināt precīzāku, uz tirgus viedokļiem balstītu iepirkuma konkursu, kā arī uzlabojot kritēriju skaidrību un nodrošinot, ka noteiktie nosacījumi vai kritēriji nav diskriminējoši. IP atklāja, piemēram, ka nevajadzētu rīkot atsevišķus iepirkuma konkursus par katru IE bloku, bet ka tos var apvienot vienā iepirkuma konkursā.

b) 2024. gada 11. decembrī tika izdots pieprasījums pieteikt kandidatūras ("PPK"), aicinot ieinteresētās personas līdz 2025. gada 13. janvārim paust interesi par dalību iepirkuma konkursā. Pēc vairāku personu pieprasījuma iesniegšanas termiņš tika pārcelts uz 2025. gada 3. februāri, lai iepirkuma procedūrā nodrošinātu pietiekamu konkurenci. Pēc tam ieinteresētās personas tiks aicinātas iesniegt piedāvājumus, pamatojoties uz turpmākajiem līguma dokumentiem (ieskaitot grozīto atlīdzības struktūru, kas izskaidrota 3. attēlā). Beļģija apgalvo, ka detalizētais iepērkamo pakalpojumu apraksts ļauj tai piemērot tikai vienu piešķiršanas kritēriju, kas balstīts uz cenu. Tā kā līguma slēgšanas tiesības tiks piešķirtas sarunu procedūrā, līgumslēdzēja iestāde, tiklīdz kandidāti ir iesnieguši savus piedāvājumus, atbildot uz pieprasījumu iesniegt priekšlikumus (arī EPPL projektu un jebkādus papildu dokumentus), var aicināt kandidātus iesniegt labāku piedāvājumu, un tas nodrošina viskonkurētspējīgāko rezultātu.

(146) Turklāt Beļģija apgalvo, ka iepirkuma konkursā ir ietverts atlases kritēriju kopums nolūkā nodrošināt, ka ikviens pretendents atbilst profesionalitātes nosacījumiem un ka tam ir vajadzīgā infrastruktūra EPPL pienācīgai izpildei. Tomēr, lai nodrošinātu maksimālu konkurenci iepirkuma konkursa laikā, šie kvalifikācijas kritēriji ir ierobežoti līdz minimālajam iespējamajam apjomam un katrs no tiem atspoguļo kādu no paredzētajiem pakalpojumiem nepieciešamajām prasībām.

(147) Salīdzinājumā ar informāciju, kas bija Komisijas rīcībā laikā, kad tika pieņemts lēmums par procedūras sākšanu, Beļģija sniedza sīkāku informāciju par kvalifikācijas kritērijiem. Pretendentam pašam (vai – attiecībā uz pirmajiem četriem tālāk aprakstītajiem kritērijiem – paļaujoties uz citas struktūras iespējām) ir:

a) jāsniedz vismaz divas atsauces uz pieredzi (vismaz vienu ekspluatācijas gadu) tāda siltumenerģijas ražošanas vai elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas aktīvu portfeļa energopārvaldībā, kura kopējā jauda ir vismaz 1 000 MW (t. i., ņemot vērā visas atsauces) un kura aktīvi atrodas Eiropas Savienības valstīs, Apvienotajā Karalistē vai EBTA valstīs ([74]);

([69]) Saskaņā ar Beļģijas 2016. gada 17. jūnija Likuma par publisko iepirkumu 120. pantu.
([70]) *Bulletin der Aanbestedingen / Bulletin des Adjudications.*
([71]) *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* papildinājums.
([72]) Tie cita starpā ietver tādus jautājumus kā riska profils, garantijas attiecībā uz darījumu partneri un darījumu partnera risks, cenu mehānisms, maksāšanas noteikumi, rēķinu izrakstīšanas biežums un nokavējuma procenti, TNS, iekšējās portfeļa balansēšanas rezerves, iepirkuma konkursa sadalīšana divās daļās (pa vienai katram elektroenerģijas aktīvam), kredītu un saistīto garantiju struktūra, kā arī balansatbildīgās puses ("BAP") klientu apvienošana.
([73]) Beļģijas valsts aktīvi apzināja attiecīgos tirgus dalībniekus, ar kuriem tā vēlējās sazināties un kurus tā vēlējās mudināt piedalīties IP, kā arī turpmākajā iepirkuma procedūrā.
([74]) 1 000 MW kritērijs nodrošina, ka kvalificētie/atlasītie dalībnieki ir finansiāli spējīgi apmierināt pieprasījumus, kas tiks piešķirti un attieksies uz 1 000–2 000 MW jaudu.

b) jāsniedz vismaz divas atsauces uz enerģopārvaldību (kas ilgusi vismaz vienu ekspluatācijas gadu), kas attiecas uz siltumenerģijas ražošanas vai elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas aktīviem. Katra atsauce attiecas uz vienu aktīvu, kura jauda ir vismaz 350 MW un kurš atrodas Eiropas Savienības valstīs, Apvienotajā Karalistē vai EBTA valstīs ([75]);

c) jāsniedz vismaz viena atsauce uz enerģopārvaldību (kas ilgusi vismaz vienu ekspluatācijas gadu), kas īstenota trešās personas labā un attiecas uz vismaz 350 MW ražošanas jaudu un vienu ražošanas aktīvu, kurš atrodas Eiropas Savienības valstī, Apvienotajā Karalistē vai EBTA valstī ([76]);

d) jābūt "investīciju kategorijas" kredītreitingam, proti, tālāk norādītajam kredītreitingam kādā no tālāk minētajām reitingu aģentūrām (vai līdzvērtīgam kredītreitingam): i) *Fitch*: vismaz BBB–, ii) *S&P*: vismaz BBB–, iii) *Moody's*: vismaz Baa3 ([77]), un

e) jābūt aktīvam dalībniekam vismaz vienā nominētajā elektroenerģijas tirgus operatorā ("NETO"), kas darbojas Beļģijā, elektroenerģijas tirdzniecības nolūkā ([78]).

(148) EPPL darbības laikā EPPL partnerim cita starpā piemēro šādus nosacījumus:

a) tas Beļģijā ir ar *Elia* noslēdzis līgumu par balansatbildīgo pusi ("BAP");

b) tam ir "investīciju kategorijas" kredītreitings, proti, tālāk norādītais kredītreitings kādā no tālāk minētajām reitingu aģentūrām (vai līdzvērtīgs kredītreitings): i) *Fitch*: vismaz BBB–, ii) *S&P*: vismaz BBB–, iii) *Moody's*: vismaz Baa3;

c) tas ir aktīvs dalībnieks vismaz vienā NETO, kas darbojas Beļģijā, elektroenerģijas tirdzniecības nolūkā.

(149) Attiecībā uz iepirkuma konkursa norises laiku Beļģija apgalvo, ka tās mērķis ir pabeigt iepirkuma konkursu laikus, vēlākais līdz 2025. gada 15. maijam, lai EPPL partnerim būtu pietiekami daudz laika veikt nepieciešamos sagatavošanās darbus pirms IE bloku darbības atsākšanas.

(150) Iepērkamie pakalpojumi saistībā ar elektroenerģijas aktīviem cita starpā ietver i) "nākotnes un realizēto elektroenerģijas aktīvu pārstāvības pakalpojumus", ii) "nākamās dienas ("ND") un tekošās dienas ("TD") optimizācijas un darbības pakalpojumus", iii) pakalpojumus, kas saistīti ar tirgus regulatīvajām saistībām, iv) Beļģijas PSO līgumu slēgšanas pakalpojumus un v) tirdzniecību, piekļuvi tirgum un tirgus analīzi. Ņemot vērā dažādo iepriekš uzskaitīto uzdevumu savstarpējo atkarību un ierasto tirgus praksi šos pakalpojumus apvienot vienā komerclīgumā, lai nodrošinātu darbības efektivitāti, šie pakalpojumi tiks integrēti vienā EPPL pakalpojuma definīcijā.

3.3.1.5.2. IE blokos saražotās elektroenerģijas pārdošana un EPPL partnera atlīdzība

(151) Beļģija ir precizējusi, ka EPPL partneris netirgojas kā aģents vai *BE-NUC* vārdā, bet pārdod iepirkto elektroenerģiju, jo ir tās īpašnieks. Turklāt grozītajā CSL modelī EPPL partneris iegūst lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām nolūkā stimulēt ierobežotā modulāciju skaita efektīvu izmantošanu un labāk reaģēt uz tirgus signāliem (sk. 153. apsvērumu un turpmākos apsvērumus).

([75]) Lai tirgū pārvaldītu svarīgus atteices kritiskos elementus, ir vajadzīga īpaša operatīvā struktūra ar īpaši apmācītu personālu. Saskaņā ar standarta pieeju, ko izmanto mazākiem, decentralizētiem aktīviem, dispečeram problēmas gadījumā vienkārši tiek dots rīkojums pēc iespējas ātrāk iepirkt trūkstošo apjomu tekošās dienas tirgū, taču lielākiem aktīviem šāda pieeja nav piemērota.

([76]) Šis kritērijs nodrošina, ka darījumu partneris spēj veikt darbības trešās personas vajadzībām un ka tas ir ieviesis stabilu līgumisko satvaru.

([77]) Šis kritērijs ir ieviests, lai nodrošinātu EPPL partnera samērīgi augstu spēju segt savas finansiālās saistības.

([78]) Dalība NETO (*Epexspot* un *Nord Pool* Beļģijā), t. i., organizācijā, kas pilnvarota vadīt nākamās dienas un tekošās dienas integrētos elektroenerģijas tirgus, nodrošina piekļuvi elektroenerģijas tirgiem. Šis kritērijs nodrošina, ka kandidāts var laikus piekļūt tirdzniecības tirgiem un ka tam ir pietiekama un aktuāla pieredze saistībā ar Eiropas tirgus darbību.

(152) Beļģija apgalvo, ka norēķini starp EPPL partneri un *BE-NUC* ir balstīti uz NDT ar mērķi ierobežot *BE-NUC* bāzes risku, jo tas nozīmē, ka kopā ar *BE-NUC* starpības maksājumu, ko veic, pamatojoties uz CSL, kur TAC ir NDT cena, *BE-NUC* saņem norunas cenu (sk. 3.3.1.3.2. iedaļu) ([79]). Beļģija apstiprina, ka EPPL partneris varēs brīvi tirgoties paša izvēlētā tirgū un tam nav pienākuma solīt NDT.

(153) Kā paskaidrots 2.1. iedaļā un 109. apsvērumā, tā kā IE blokiem vienā kodoldegvielas ciklā var tikt veikts tikai līdz 30 modulācijām un tāpēc tiem nav tehniskas un regulatīvas iespējas mainīt savu izejas jaudu jebkurā brīdī, EPPL partnera atlīdzība ir mainīta, lai nodrošinātu stimulus pēc iespējas labāk izmantot atļauto modulāciju ierobežoto apjomu. Tā vietā, lai izmantotu tikai nemainīgu maksu (ko nosaka iepirkuma konkursa kārtībā), grozītajā atlīdzības formulā ir iekļauta arī mainīga maksa (kas pamatojas uz iepriekš noteiktu formulu un ir atkarīga no modulāciju un korekcijas norēķina maksājuma). Šāda atlīdzība EPPL partnerim ļauj gūt daļu no iespējamiem papildu ieņēmumiem, ko rada modulācija negatīvu cenu laikā (kā arī uzņemties daļu no iespējama ieņēmumu krituma, ko rada modulācijas pozitīvu cenu laikā, ja šāda modulācija tiek veikta), vienlaikus tieši pakļaujot EPPL partneri nebalansa un tekošās dienas izmaksām, kā izklāstīts tālāk. Tāpēc mainīgo maksu veidos nemainīga procentuālā daļa ("alfa daļa") no papildu ieņēmumiem, kas gūti no modulācijas uzsākšanas ND, un diferencēta procentuālā daļa ("beta daļa") no tekošās dienas un nebalansa izmaksām un ieņēmumiem, t. i., korekcijas norēķina maksājumiem (kas var ietvert papildu ieņēmumus no modulācijas uzsākšanas TD), un:

a) alfa daļu nosaka *ex ante* 20 % apmērā. Alfa daļa ir noteikta pietiekami augstu, lai nodrošinātu pietiekamus stimulus optimālu modulācijas lēmumu pieņemšanai, taču tā nav pārāk augsta, lai neatturētu iepirkuma konkursa dalībniekus, kas nevēlas riskēt;

b) papildu ieņēmumus no modulācijas aprēķina *ex post*, reizinot apjomu, kas atpirkts nākamās dienas tirgū modulācijas vajadzībām, ar starpību starp nulli un NDT cenu;

c) beta daļa ir diferencēta, bet arī noteikta *ex ante*, un tā atspoguļo EPPL partnera kā BAP finansiālās saistības nebalansa gadījumā. Šajā sakarā Beļģija apgalvo, ka reaktori ir salīdzinoši veci un būvdarbi, kas nepieciešami IE projektam, kā arī modulācijas potenciāli palielina risku, ka radīsies neplānota darbības apturēšana, kas radīs nebalansu. Turklāt uz kodolelektrostacijām attiecas īpaši augstas drošības prasības, kas vēl vairāk palielina darbības apturēšanas risku. Tajā pašā laikā, lai gan Beļģijas tekošās dienas un balansēšanas tirgi tiek arvien vairāk integrēti ar kaimiņu tirgiem, tie joprojām ir diezgan nelieli salīdzinājumā ar abu reaktoru lielumu. Rezultātā jebkāda to darbības apturēšana samazinās BAP iespēju atrast darījumu partnerus, lai mazinātu darbības apturēšanas ietekmi, un nesamērīgi palielinās cenu kāpuma risku, ko izraisa darbības apturēšana. Tāpēc Beļģija apgalvo, ka beta daļas vērtībām vajadzētu būt atšķirīgām atkarībā no tā notikuma veida un ietekmes, kas rada nebalansu, bet vienlaikus būtu jāsaglabā pienācīgi stimuli EPPL partnerim (kā BAP) mazināt nebalansu ([80]). Tomēr EPPL partneris joprojām ir pilnībā finansiāli pakļauts visiem nebalansa gadījumiem, ko galvenokārt rada izejas jaudas novirzes no prognozētās izejas jaudas vai tirdzniecības kļūdas;

d) korekcijas norēķins ir tekošās dienas un nebalansa maksājumu summa, un uz tiem abiem attiecas beta daļa. Konkrētā stundā tas var būt pozitīvs un/vai negatīvs.

([79]) Energopārvaldnieki izmanto darījumu reģistrēšanas un pozīciju pārvaldības sistēmas, lai racionalizētu darbplūsmas, un tās ietver prognozēšanu, optimizāciju, dalību izsolēs, reāllaika dispečēšanu un darījumu norēķinus. Konkrētāk, šīs sistēmas reģistrē visus darījumus starp *BE-NUC* un EPPL partneri, kā arī ar tirgu saistītus pārdošanas darījumus un apmaiņu ar PSO. Reģistrētos datus apstrādā, izmantojot norēķinu moduli, kas, izmantojot iepriekš noteiktas līgumiskas formulas, pārvērš darījumu apjomus finanšu norēķinos. Sistēmas ģenerētie paziņojumi tiek elektroniski iesniegti *BE-NUC* pārskatīšanai. *BE-NUC* tos var pārbaudīt un vajadzības gadījumā pieprasīt korekcijas.

([80]) Proti, beta daļa būs 100 % "bāzes slodzes ražošanas" situācijās, 20 % "ekonomiskās modulācijas" situācijās, t. i., līdz 30 reizēm gadā, un 8 % neplānotos darbības apturēšanas gadījumos, t. i., ja rodas ārkārtēji lielas ietekmes notikumi, kas vienam kodolblokam parasti notiek retāk nekā reizi gadā.

3. attēls

Grozītā EPPL atlīdzības formula

EPPL partnera atlīdzība = nemainīga maksa + mainīga maksa

Mainīgā maksa = alfa daļa * papildu ieņēmumi + beta daļa * korekcijas norēķins
Papildu ieņēmumi = atpirktais apjoms * (0 – ND cena)
Korekcijas norēķins = tekošās dienas un nebalansa izmaksas vai ieņēmumi

(154) 3. attēlā izklāstītā formula attiecas uz visu modulāciju laikā saražoto elektroenerģijas apjomu, arī tad, ja modulācija notiek, kad cenas ir pozitīvas (piemēram, izejas jaudas palielināšanas/samazināšanas periodos), nevis tikai negatīvu cenu periodos ([81]). Mainīgo maksu maksā *BE-NUC* EPPL ietvaros, bet šīs izmaksas un/vai ieņēmumi tiks novirzīti *BE-WATT* saskaņā ar AL.

(155) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju, izmantojot grozīto atlīdzības formulu, EPPL partneris cita starpā tiek mudināts visā nākamās dienas un tekošās dienas laikposmā izmantot ekonomiskās modulācijas optimāli un samazināt tekošās dienas un nebalansa izmaksas. Beļģija apgalvo, ka alfa un beta parametri ir izvēlēti tā, lai saglabātu efektīvu tirgus darbību, bet tai pašā laikā neatturētu iepirkuma konkursa dalībniekus, kas nevēlas riskēt.

(156) Grozītā atlīdzības formula ietekmēs iepirkuma konkursa dalībnieku rīcību attiecībā uz nemainīgās maksas piedāvāšanu. Pretendenti savos piedāvājumos ņems vērā paredzamos ieguvumus, ko sniegs modulācija (iespējamās izmantošanas vērtība), kā arī izmaksas un iespējamos ieņēmumus, kas saistīti ar tekošās dienas un nebalansa maksājumiem. Beļģija apgalvo, ka iepirkuma procedūras dokumentos tiks izskaidrota atlīdzības (stimulu) struktūra, lai grozītajā atlīdzības formulā ietvertā papildu ieņēmumu gūšanas / ieņēmumu krituma iespējamība būtu pārredzama pretendentiem. Beļģija izvērtēs EPPL partnera (grozītās) atlīdzības formulas piemērotību un dažādos tirgos sniegto tās stimulu atbilstību tirgum un efektivitāti. Izvērtēšanu veiks ne vēlāk kā divus gadus pēc darbības sākuma, lai varētu laikus pārskatīt līgumu vai organizēt jaunu iepirkuma konkursu, kas ir iespējams pēc 3,5 gadiem ([82]). Tomēr, lai saglabātu pienācīgus stimulus EPPL partnerim, ir iespējama tikai alfa un beta parametru augšupēja pārskatīšana ([83]).

(157) Beļģija apgalvo, ka, pielāgojot EPPL atlīdzību, stimuli EPPL partnerim, kuram ir pilnvaras pieņemt ar ekonomisko modulāciju saistītus lēmumus (par ko galīgais lēmums jāpieņem operatoram, piemēram, ar drošību vai ar regulējumu saistītu apsvērumu gadījumā), tiek pieskaņoti tirgus signāliem, tādējādi kliedējot Komisijas bažas šajā sakarā. Tajā pašā laikā EPPL partnerim ir piemēroti stimuli, lai tas pildītu savu uzdevumu kā BAP un nebūtu pilnībā pakļauts nebalansam, kas ir ārpus tā kontroles. Turklāt Beļģija apgalvo, ka *BE-NUC*, kodoloperators un EPPL partneris pastāvīgi dalīsies ar precīzu informāciju (tajā skaitā regulāri atjaunināts informāciju par IE bloku pieejamību, tehniskajām iespējām utt.), lai EPPL partneris varētu pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus par ekonomiskajām modulācijām, un tādējādi EPPL partneris būs sagatavots pieņemt efektīvus lēmumus.

([81]) Tas ir saistīts ar tehniskajiem ierobežojumiem, kas attiecas uz modulācijām (sk. 13. apsvērumu).

([82]) *BE-NUC* var vienpusēji izbeigt EPPL 3,5 gadus (42 mēnešus) pēc pirmā kodolbloka darbības atsākšanas datuma. *BE-NUC* pēc tam var noslēgt jaunu līgumu pēc jauna iepirkuma konkursa ar atšķirīgiem noteikumiem.

([83]) Alfa un beta parametru izvērtēšanas pamatā būs i) dalības iepirkuma konkursā un rezultātu novērtējums (ar šādiem iespējamiem rādītājiem: pretendentu skaits un veids, iepirkuma konkursa iznākums cenas/izmaksu izteiksmē utt.), ii) lēmumu veikt/neveikt modulēšanu novērtējums, arī novērtējums par to (finansiālajām) sekām iesaistītajām pusēm, kurā ņemti vērā (paredzamie un īstenojušies) tirgus apstākļi un darbības/modulācijas ierobežojumi, un iii) ND un tekošās dienas tirgū pieņemto tirdzniecības lēmumu, kā arī no tiem izrietošā BAP atbildības ietvarā ietilpstošā nebalansa novērtējums. Šīs izvērtēšanas pamatā esošā informācija balstīsies uz datiem, kas EPPL darbības laikā savākti no EPPL partnera, kā arī datiem no operatora *Electrabel*, kas iegūti ar *BE-NUC* un ETA līguma starpniecību, kā arī visa attiecīgā publiskā/tirgus informācija, kas saistīta ar iepriekš minēto.

(158) Beļģija arī apstiprina, ka CSL darījumu partneris (*BE-WATT*) izstrādās riska pārvaldības stratēģiju savai atklātajai pozīcijai, kā paredzēts tiesību aktos, un ka tās īstenošana veicinās likviditāti nākotnes elektroenerģijas tirgos (sk. 99. apsvērumu). Pirms stratēģijas pieņemšanas par to jāsaņem regulatora ieteikums, kas ietvers novērtējumu par stratēģijas ietekmi uz attiecīgajiem elektroenerģijas tirgiem.

3.3.1.5.3. Papildu aizsardzības pasākumi attiecībā uz energopārvaldnieku

(159) EPPL partneri principā atlasīs pārredzamā, atklātā un uz konkurenci balstītā iepirkuma konkursā (sk. 3.3.1.5.1. iedaļu). Iepirkuma konkursā var piedalīties arī *Engie* tirdzniecības struktūra *GEMS* (*Global Energy Management & Sales*) – *Engie* grupas struktūrvienība, kas ir vadības ziņā neatkarīga no kodolenerģētikas struktūrvienības (*Nuclear*). Ja *GEMS* piedalās iepirkuma procedūrā, ir paredzēti īpaši noteikumi un pasākumi, lai nodrošinātu taisnīgu procesu.

(160) Beļģija apgalvo, ka tiek un tiks veikti un īstenoti pietiekami pasākumi, lai rezultatīvi identificētu un novērstu iespējamos interešu konfliktus. Tālāk sniegts šo pasākumu kopsavilkums.

a) IP izsludināšana ļāva noskaidrot tirgus viedokļus, un jebkura ieinteresētā persona šajā kontekstā varēja ierosināt atšķirīgus noteikumus un priekšlikumus, nodrošinot, ka iepirkuma konkursā nav šķēršļu, kas kādu ieinteresēto dalībnieku nostādītu neizdevīgākā situācijā nekā *GEMS* (vai jebkuru *Engie* grupas uzņēmumu). *Electrabel* (vai jebkurš *Engie* grupas uzņēmums) nav un netiks iesaistīts iepirkuma procedūras dokumentu ("pilnie iepirkuma procedūras dokumenti") izstrādes procesā pēc IP izsludināšanas (tā rezultātu saņemšanas).

b) Iepirkuma procedūras laikā, ja *GEMS* tajā piedalītos pat kā apakšuzņēmējs vai kādā citā statusā, *Electrabel* (un jebkuram *Engie* grupas uzņēmumam) un tā direktoriem un pārstāvjiem būtu liegts piedalīties *BE-NUC* lēmumu pieņemšanā un/vai apspriedēs par iepirkuma konkursu (piemēram, atlases lēmuma un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmuma pieņemšanā).

c) Kopumā *Electrabel* organizācijā starp personām, kas *GEMS* ir atbildīgas par piedāvājumu iesniegšanu, un personām, kas iesaistītas *BE-NUC* pārvaldībā, ir izveidotas un arī turpmāk tiks izveidotas stingras informācijas barjeras un "ētikas sienas". Tādi paši aizsardzības pasākumi tiks ieviesti gadījumā, ja *GEMS* galu galā tiks izraudzīta par EPPL partneri sekmīgā iepirkuma procedūrā.

d) Ja *GEMS* tiks izraudzīta par EPPL partneri, uz to attieksies tādi paši pienākumi kā uz BAP un EPPL līgumpartneri, kā arī tāds pats tirgus stimulu kopums kā uz jebkuru citu kandidātu. Konkrētāk, tā kā EPPL partneris saņems gan nemainīgu, gan mainīgu atlīdzību, kas stimulēs tirgus prasībām atbilstoši optimizēt modulāciju skaita izmantošanu un ieņēmumus no elektroenerģijas pārdošanas. Turklāt *GEMS* darbosies kā puse saskaņā ar TNS precīzi noteiktām pilnvarām, no kurām tā nedrīkstēs atkāpties. Šie aizsardzības pasākumi nodrošina, ka *GEMS*, ja tā uzvarētu EPPL iepirkuma konkursā, darbotos kā jebkurš cits EPPL iepirkuma konkursa dalībnieks un, pateicoties EPPL struktūrai un grozītajai atlīdzības formulai, tiktu stimulēta rīkoties saskaņā ar tirgus signāliem.

(161) Ja iepirkuma procedūrā neizdosies izraudzīties piemērotu kandidātu un ja EPPL netiks noslēgts savlaicīgi, vēlākais līdz 2025. gada 15. maijam, *GEMS* uz laiku sniegs EPPL paredzētos pakalpojumus – tas būs galējs rezerves variants. Šie pakalpojumi tiks sniegti saskaņā ar noteikumiem, par kuriem puses vienosies, ierobežotu laikposmu, lai *BE-NUC* varētu piešķirt EPPL slēgšanas tiesības, izmantojot citu iepirkuma procedūru. Sekmīgas iepirkuma procedūras gadījumā izraudzītais kandidāts pārņems EPPL paredzēto pakalpojumu sniegšanu no *GEMS*, tiklīdz būs beidzies attiecīgais laikposms, kurā *GEMS* būs sniegusi šos pakalpojumus. Atkārtotu iepirkuma konkursu skaits nav ierobežots.

(162) Beļģija apgalvo, ka šī kārtība ir nepieciešama un piemērota, lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu (t. i., kodolbloku saražotās elektroenerģijas pārdošanas) nepārtrauktību, taču šis risinājums ir stingri ierobežots laikā un līdz nepieciešamajam minimumam.

(163) Visbeidzot, Beļģija apgalvo, ka tā nodrošinās, ka *BE-NUC* stingri ievēro publiskā iepirkuma tiesību aktus un principus. Plašais apspriešanās process sniedz papildu garantijas, kas nodrošina, ka pakalpojumu iegāde tiek veikta, izmantojot uz konkurenci balstītu, pārredzamu, nediskriminējošu un beznosacījumu iepirkuma procedūru. Tāpēc Beļģija uzskata, ka ir novērsts jebkāds risks, ka *Engie* varētu radīt tirgus noslēgtību un veikt citas iespējamas pret konkurenci vērstas darbības, un ka ir pieņemti visi aizsardzības un citi pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiks izraudzīts neatkarīgs EPPL partneris. Variants, ka šos pakalpojumus uz laiku sniegtu *GEMS*, ir tikai galējs rezerves variants, kas ir nepieciešams un piemērots, lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu nepārtrauktību.

3.3.1.6. Citi apakšpasākumi

(164) Divi citi apakšpasākumi, kas ir daļa no darījuma, ir līgums par administratīvajiem pakalpojumiem ("LAP") starp *Electrabel* un *BE-NUC* un līgums, kas paredz izmaksu segšanas zaudējumu atlīdzināšanas kārtību gadījumā, ja līgums netiek noslēgts. Šie apakšpasākumi ir izskaidroti lēmuma par procedūras sākšanu 3.3.10. un 3.3.11. iedaļā.

3.3.2. *2. komponents. Kodoloperatora atbildības par kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas ilgtermiņa uzglabāšanu un galīgo apglabāšanu maksimālā summa*

3.3.2.1. Kodolatkritumu apsaimniekošanas vispārīgie principi

(165) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 121. apsvērumā, tiesiskais regulējums, ko Eiropas Savienībā piemēro radioaktīvajiem atkritumiem un nostrādātajai kodoldegvielai, ir balstīts uz šādiem diviem pamatprincipiem: i) princips "piesārņotājs maksā" ([84]) un ii) dalībvalstu galīgā atbildība (arī finansiālā atbildība) par nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgu un drošu apsaimniekošanu (arī apglabāšanu) ([85]).

(166) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 3.4.2. iedaļā, saskaņā ar Beļģijā spēkā esošajiem noteikumiem kodoloperators ir finansiāli (ar kodolizdevumiem paredzēto uzkrājumu uzņēmuma *Synatom* starpniecību un kopā ar *EDF Belgium* un *Luminus* ("finansējošie uzņēmumi")) un operacionāli atbildīgs par septiņu kodolelektrostaciju dezekspluatāciju, kā arī par radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas kondicionēšanu un apsaimniekošanu un to ilgtermiņa glabāšanu pēc tam, kad tos akceptējusi *ONDRAF/NIRAS*, līdz to galīgajai apglabāšanai. Kodolizdevumiem paredzētos uzkrājumus, kas attiecas uz nostrādāto kodoldegvielu un dezekspluatācijas atkritumiem, finansē *Electrabel* un finansējošie uzņēmumi un pārvalda *Synatom*, un tiem ir piemērojama neatkarīgas publiskas iestādes – Kodolizdevumiem paredzētu uzkrājumu komisijas ("*CPN/CNV*") – prudenciālā uzraudzība. Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 123.–125. apsvērumā, Beļģija apgalvo, ka *Electrabel* kā vienīgais IE bloku operators saglabās noteiktus pienākumus, kas izriet no i) Eiropas un Beļģijas tiesību aktiem un ii) īstenošanas līguma līgumsaistībām, tādējādi ievērojot principu "piesārņotājs maksā".

(167) *CPN/CNV* un *ONDRAF/NIRAS* ir uzraudzības iestādes Beļģijā:

a) *ONDRAF/NIRAS* sagatavo visaptverošu inventarizācijas ziņojumu par visiem radioaktīvo atkritumu radītājiem Beļģijā (reizi piecos gados) un izvērtē attiecīgo kodolsaistību pārvaldībai paredzētos finanšu līdzekļus;

b) *CPN/CNV* pārskata (reizi trīs gados) metodes, kas izmantotas, lai aprēķinātu kodolizdevumiem paredzētos uzkrājumus, kā arī to atbilstību un nākotnes saistību NPV *Synatom* pārskatos (metodikas, atsauces scenārija utt. revīzija).

([84]) 4. panta 3. punkta e) apakšpunkts Padomes Direktīvā 2011/70/Euratom (2011. gada 19. jūlijs), ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai (OV L 199, 2.8.2011., 48. lpp.), kurā noteikts, ka "lietotās [nostrādātās] kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas izdevumus sedz tas, kurš minētos materiālus radījis".

([85]) Direktīvas 2011/70/Euratom 4. panta 1. punkts un 9. pants.

(168) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 129. apsvērumā un 4. tabulā, pamatojoties uz *CPN/CNV* pēdējo trīsgadu pārskatīšanu, kas tika veikta 2023. gada jūlijā, pašreizējā ar kodolsaistībām saistīto uzkrājumu kopsumma ir 18 225 miljoni EUR, ko veido uzkrājumi demontāžas darbībām (8 122 miljoni EUR), nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanai (9 070 miljoni EUR) un ekspluatācijas atkritumu apsaimniekošanai (1 033 miljoni EUR) ([86]).

3.3.2.2. Līgums par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu

(169) Sarunās par IE projektu *Engie* un Beļģijas valsts vienojās par ilgtermiņa atbildības ierobežojumu to radioaktīvo atkritumu radītājiem, kas rodas, ražojot elektroenerģiju no kodolenerģijas (līgums par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu), ar mērķi samazināt nenoteiktību šajā sakarā (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 3.4.3. iedaļu). Līgumā par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu paredzēts, ka kodoloperators (*Electrabel*) par vienreizēju maksājumu nodod Beļģijas valstij finansiālās saistības attiecībā uz visu septiņu Beļģijas kodolbloku kondicionēto radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas radīšanu, uzglabāšanu vai īpašumtiesībām uz tiem, ievērojot attiecīgos līgumā paredzētos nodošanas kritērijus un pēc to izpildes ([87]).

(170) Šis vienreizējais maksājums ir noteikts katrai kodolatkritumu kategorijai. Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 131. apsvērumā, saskaņā ar *ONDRAF/NIRAS* vēsturisko radioloģisko klasifikāciju un saskaņā ar Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras ("*IAEA*") klasifikāciju radioaktīvos kodolatkritumus var iedalīt trīs kategorijās: A kategorijas atkritumos (īsdzīvojoši atkritumi ar zemu vai vidēju radioaktivitātes līmeni), B kategorijas atkritumos (ilgdzīvojoši atkritumi ar zemu vai vidēju radioaktivitātes līmeni) un C kategorijas atkritumos (īsdzīvojoši un ilgdzīvojoši atkritumi ar augstu radioaktivitātes līmeni) un nostrādātajā kodoldegvielā.

(171) 13. tabulā ir parādīts esošo uzkrājumu 18 225 miljonu EUR apmērā sadalījums starp *Electrabel* (8 410 miljoni EUR) un Beļģijas valdību (9 815 miljoni EUR) saskaņā ar līgumu par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu un sadalījums pa atkritumu kategorijām.

13. tabula

Sadalījums saskaņā ar līgumu par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu

Summa (milj. EUR)	Beļģijas valsts atbildība (pēc nodošanas)				*Engie* atbildība	Uzkrājumi (2022. gada beigās)
	A kat.	B kat.	C kat.	Kopā		
Pamatizmaksu aplēse *(bez rezerves neparedzētiem izdevumiem)*	1 465	496	4 797	6 758	7 171	13 929
Neparedzēti izdevumi	145	179	2 732	3 056	1 240	4 296
Pamatsumma	**1 611**	**675**	**7 528**	**9 815**	**8 410**	**18 225**
Riska prēmija	1 889	325	2 972	5 185		5 185
Maksimālā summa	**3 500**	**1 000**	**10 500**	**15 000**	**8 410**	**23 411**

Avots: Beļģijas iestāžu atbilde uz Komisijas 2024. gada 1. oktobra informācijas pieprasījumu.

([86]) Uzkrājumus ekspluatācijas atkritumu apsaimniekošanai revidē *Engie* ārējie revidenti (*Deloitte*) ikgadējās revīzijas pārbaudes ietvaros.

([87]) Šajā lēmumā "līgums par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu" attiecas uz to radioaktīvo atkritumu radītāju ilgtermiņa atbildības maksimālās summas ierobežojumu, kuri rodas, ražojot elektroenerģiju no kodolenerģijas, savukārt "vienošanās par atkritumiem" attiecas uz visu 2. komponenta apakšpasākumu kopumu, t. i., arī līgumu par demontāžu un dezekspluatāciju utt.

(172) Līguma par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu principi nav grozīti un ir aprakstīti lēmuma par procedūras sākšanu 133. apsvērumā. Tālāk sniegts to kopsavilkums.

a) "Maksimālās summas": katrai līgumā paredzētajiem nodošanas kritērijiem atbilstošu radioaktīvo atkritumu kategorijai ir noteikts vienreizējs maksājums, kas ietver riska prēmiju un ir indeksēts 3 % apmērā gadā no 2022. gada 31. decembra, un tā kopsumma ir 15 miljardi EUR (3,5 miljardi EUR A kategorijai, 1 miljards EUR B kategorijai un 10,5 miljardi EUR C kategorijai – sk. 13. tabulu). Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 134. un 135. apsvērumā un kā norādīts 13. tabulā, Beļģija apgalvo, ka:

— maksimālo summu pamatā esošie apjomi ir balstīti uz atkritumu inventarizāciju, kas izmantota 2022. gadā *CPN*/*CNV* veiktajā kodolizdevumiem paredzēto uzkrājumu pārskatīšanā, un *ONDRAF*/*NIRAS* un kodoloperatora rūpniecisko atsauces scenāriju (kas pašlaik ir labākā aplēse par kondicionēto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apjomu, ko septiņas kodolelektrostacijas rada (un radīs) scenārijā, kurā ilgtermiņa ekspluatācija nav paredzēta) un

— maksimālo summu vērtība izriet no riska prēmijas piemērošanas esošajiem kodolizdevumiem paredzētajiem uzkrājumiem.

b) "Apjoma kredīti": maksimālā summa (vienreizējais maksājums) katrai atkritumu kategorijai atbilst apjoma kredītam par iepriekš noteiktiem apjomiem, stimulējot kodoloperatoru samazināt kodolatkritumu radīšanu līdz minimumam.

c) "Apjoma korekcijas maksas": ja atkritumu kategorijas apjoma kredīts ir pilnībā izmantots, par katru vajadzīgo papildu apjoma kredītu ir jāmaksā papildu summa. Summas nosaka kā vidējo aritmētisko starp i) atkritumu kategorijas maksimālo summu, kas dalīta ar šīs kategorijas apjoma kredītu skaitu, un ii) viena papildu apjoma kredīta robežizmaksām.

d) "Līgumā paredzētie nodošanas kritēriji" ("LPNK"): katram kodolatkritumu paketes veidam līgumā ir noteikti nodošanas kritēriji, proti, kritēriji, kuriem katrai atkritumu paketei un nostrādātajai kodoldegvielai jāatbilst, lai finansiālo atbildību varētu nodot publiskajai struktūrai *Hedera* (sk. tālāk 178. apsvērumu). Atbildība (un ar to saistītās izmaksas) par radioaktīvo atkritumu atbilstības līgumā paredzētajiem nodošanas kritērijiem nodrošināšanu joprojām gulstas uz kodoloperatoru.

(173) Kā minēts 107. apsvēruma a) punktā un sīkāk paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 3.4.5.1. un 3.4.5.2. iedaļā, maksimālā summa 15 miljardu EUR apmērā tika noteikta, balstoties uz kodoloperatora pašreizējo kodolizdevumiem paredzēto uzkrājumu summu (pamatsummu) un riska prēmiju. Beļģija ir precizējusi, ka pamatsummā jau ir iekļautas rezerves neparedzētiem izdevumiem, neskaidrībām un citiem riskiem, kas var rasties saistībā ar demontāžu, radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanu. Noteikumi par maksimālo summu maksājumiem ir izskaidroti lēmuma par procedūras sākšanu 3.4.5.3. iedaļā, un tie nav grozīti.

(174) Beļģija ir precizējusi, ka Beļģijas valstij nododamās maksimālās summas jau ietver visas vēsturiskās un aplēstās turpmākās kodolatkritumu saistības (līdz visu Beļģijas kodolelektrostaciju sākotnējam oficiāli noteiktajam darbības beigu datumam 2025. gadā). Tāpēc, nosakot maksimālās summas, jau ir ņemti vērā visi kodolatkritumi un nostrādātā kodoldegviela, ko Beļģijas kodolelektrostacijas radījušas vai radīs to oficiāli noteiktā darbmūža laikā.

(175) Beļģija arī precizē, ka faktiskais atkritumu apjoms būs zināms tikai tad, kad atkritumi būs kondicionēti un fiziski nodoti Beļģijas valstij. Tādējādi vienreizējais maksājums 15 miljardu EUR apmērā sedz tikai iepriekš noteiktus attiecīgo atkritumu apjomus (apjoma kredītus), par kuriem panākta vienošanās īstenošanas līgumā. Ja attiecīgo radīto atkritumu faktiskais apjoms būs lielāks par apjoma kredītiem, *Engie* maksās apjoma korekcijas maksu par katru papildu apjoma kredītu (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 133. apsvērumu).

(176) Tāpat *BE-NUC* un *Luminus* finansēs visus ekspluatācijas atkritumus ("IE atkritumi") un nostrādāto kodoldegvielu ("IE nostrādātā kodoldegviela"), kas rodas IE bloku darbmūža pagarinājumā, proti, maksās par katru papildu atkritumu daudzumu. Par katru IE atkritumu un IE nostrādātās kodoldegvielas papildu daudzumu būs vajadzīgi divi maksājumu kopumi:

a) saistībā ar IE atkritumiem: IE ekspluatācijas atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, kas noteiktas ETA līgumā, aptver divu veidu izmaksas:

— samaksa par darba ar IE atkritumiem izmaksām, kura maksājama *Electrabel* par IE atkritumu pārkraušanu, apstrādi un kondicionēšanu ("darba ar IE atkritumiem pakalpojumi"), ko tas veicis, lai sagatavotu IE atkritumu paketi, un

— IE atkritumu apjoma korekcijas maksas, kas sedz maksājumu par izmaksām, kuras radušās pēc kodolatkritumu saistību nodošanas *Hedera* ([88]);

b) saistībā ar IE nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanas pakalpojumiem: beiguposma izmaksas par nostrādāto kodoldegvielu tiks segtas, pamatojoties uz indeksētu maksu par katru papildu nostrādāto kodoldegvielu, kas rodas IE projektā ([89]).

(177) Beļģija arī precizē, ka parakstīšanas finanšu modelī ir ņemtas vērā IE atkritumu un IE nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanas jeb beiguposma izmaksas, kas tiek lēstas aptuveni 0,9 miljonu EUR apmērā par katru kodoldegvielas kaseti (2022. gada vērtībās), no kuriem aptuveni 0,3 miljoni EUR par vienu kodoldegvielas kaseti ir paredzēti uzglabāšanai objektā un aptuveni 0,6 miljoni EUR par kodoldegvielas kaseti – kā IE atkritumu apjoma korekcijas maksa par nostrādāto kodoldegvielu.

(178) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 3.4.4. iedaļā, Beļģija izveidoja jaunu *sui generis* publisku iestādi *Hedera*, kurai ir divējāda loma:

a) pārvaldīt un nodrošināt aktīvus, ar ko paredzēts finansēt Beļģijas valsts ilgtermiņa saistības attiecībā uz kodolatkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu; un

b) pārraudzīt un kontrolēt nodoto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību pārvaldības izmaksas neatkarīgas publiskas iestādes (*CPN*/*CNV*) kontrolē.

(179) Atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas, ko saņēmusi *Hedera*, ir jānodrošina un jāinvestē, lai radītu atdevi, kas vajadzīga, lai segtu nodoto atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, kad tās būs jāsedz. *Hedera* ir nodalīts fonds, ko pārrauga *CPN*/*CNV* – īpaša valsts struktūra, kurai ir būtiska loma šo finanšu līdzekļu pienācīgas pārvaldības, kontroles un izmantošanas nodrošināšanā un garantēšanā ([90]). To atspoguļo *Hedera* divējādais uzdevums – nodrošināt, ka i) saņemtās summas ir nodrošinātas un rada vajadzīgo atdevi ([91]) un ii) atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanas un nodoto saistību pārvaldības izmaksas tiek pietiekami kontrolētas ([92]). Turklāt šie finanšu resursi būs pietiekami jānodala no Beļģijas valsts vispārējā budžeta (kā paredzēts *Hedera* likumā), lai tos izmantotu tikai ilgtermiņa uzglabāšanas un galīgās uzglabāšanas izmaksu segšanai un tos nevarētu izmantot citiem nolūkiem vai nākotnes budžeta deficīta segšanai.

(180) Beļģija apgalvo, ka līgumā par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu ir ietverti un to papildina citi riska mazināšanas pasākumi, tajā skaitā tālāk aprakstītie.

([88]) Šādas indeksētas IE atkritumu apjoma korekcijas maksas maksā uzņēmumam *Electrabel*, tiklīdz ir sagatavota IE atkritumu pakete vai tiklīdz kļuvis zināms, ka tā noteikti tiks sagatavota. Šāda maksa segs IE atkritumu uzglabāšanas izmaksas. IE atkritumu korekcijas maksa par katru atkritumu kategoriju jau ir paredzēta "Fēniksa" likuma 16.–18. pantā.

([89]) Šī maksa ietver i) visas objektā veiktās uzglabāšanas izmaksas, kas *Electrabel* radušās līdz 2050. gadam pirms objekta nodošanas Beļģijas valstij, un ii) visas izmaksas, kas saistītas ar *ONDRAF*/*NIRAS* pēc nodošanas *Hedera*. Objektā veiktās uzglabāšanas izmaksas jau ir aplēstas par katru kodoldegvielas kaseti, un nostrādātās kodoldegvielas apjoma korekcijas maksa ir noteikta un ir paredzēta "Fēniksa" likuma 16.–18. pantā.

([90]) Piemērojot Komisijas Ieteikumu 2006/851/Euratom (2006. gada 24. oktobris) par kodoliekārtu ekspluatācijas pārtraukšanai, izlietotajai kodoldegvielai un radioaktīvajiem atkritumiem paredzēto finanšu resursu vadību un Kopējo lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošas apsaimniekošanas konvenciju.

([91]) Lai nodrošinātu, ka vienreizējais maksājums laika gaitā tiek pietiekami palielināts, *Hedera* ietvaros ir izveidota investīciju komiteja (kuras sastāvā ir trīs neatkarīgi finanšu eksperti, Ekonomikas *SPF* vadības komitejas priekšsēdētājs, *Hedera* investīciju speciālists, Beļģijas Parāda aģentūras pārstāvis un *SPFIM* pārstāvis) ar mērķi konsultēt *Hedera* vadības komiteju cita starpā par investīciju stratēģiju un riska pārvaldību.

([92]) Ik pēc pieciem gadiem *ONDRAF*/*NIRAS* jāiesniedz *Hedera* apstiprināšanai plāns, kurā norādīti pakalpojumi, par kuriem *Hedera* ir uzņēmusies finansiālu atbildību, resursi un investīcijas, kas vajadzīgi, lai varētu īstenot šo plānu, un tam jāpievieno izmaksu aprēķini. *Hedera* analizē plānu, lūdz *CPN*/*CNV* padomu un apstiprina (vai neapstiprina) piecu gadu plānu. Katru gadu (šāda piecu gadu plāna darbības laikā) *ONDRAF*/*NIRAS* iesniedz *Hedera* apstiprināšanai sīki izstrādātu gada plānu nākamajam kalendārajam gadam. *Hedera* apstiprina plānu pēc *CPN*/*CNV* ieteikuma saņemšanas. Turklāt *Hedera* apmaksās tai adresētos *ONDRAF*/*NIRAS* rēķinus tikai tad, ja būs izpildīti šādi nosacījumi: i) pieprasītās summas atbilst piemērojamajam piecu gadu plānam un sīki izstrādātajam gada plānam, ii) pieprasītās summas ir pamatotas ar faktiskajiem darbības rezultātiem, un iii) pieprasītās summas attiecas uz veikto darbību faktiskajām izmaksām.

a) Stingru līgumā paredzēto nodošanas kritēriju (“LPNK”) iekļaušana: kodolatkritumu saistību nodošana ir atkarīga no atbilstības LPNK. Vienreizējais atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas maksājums tiek veikts pirms nākotnē gaidāmo kodolatkritumu pakešu faktiskas nodošanas Beļģijas valstij, un tas ir atkarīgs no tā, vai kodoloperators ievēro LPNK. Tas nozīmē, ka kodoloperators ir atbildīgs par visām kodolatkritumu apsaimniekošanas izmaksām, kas saistītas ar neatbilstību LPNK.

b) LPNK ir noteikti atkritumu plūsmas līmenī A, B un C kategorijas atkritumiem: apjoma kredīti ir noteikti katrai atkritumu kategorijai, taču atbilstība LPNK ir paredzēta atkritumu plūsmas līmenī. Tas ierobežo Beļģijas valsts risku, ka tai nākotnē varētu nākties apsaimniekot neparedzētas atkritumu plūsmas, un vienlaikus kodoloperatoram nodrošina noteiktību nākamajās desmitgadēs.

c) X kategorijas atkritumi: kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 69. zemsvītras piezīmē, lai vēl vairāk aizsargātu Beļģijas valsti pret neparedzētām atkritumu plūsmām, kas var rasties kodolreaktoru dezekspluatācijas laikā, vienošanās par atkritumiem paredz arī mehānismu, kā rīkoties ar visiem kodolatkritumiem, kas 2022. gada 31. decembrī netika identificēti. Šos atkritumus sauc par “X kategorijas atkritumiem”. Ir paredzēts mehānisms, saskaņā ar kuru pēc vienošanās par nodošanas finansiālajiem un tehniskajiem nosacījumiem būtu iespējama X kategorijas atkritumu nodošana.

d) Valsts puses dalībnieku zināšanu saglabāšana un spēju veidošana: svarīgs temats, slēdzot vienošanos par atkritumiem, ir bijusi kodoloperatora zināšanu nodošana Beļģijas kodolatkritumu apsaimniekošanas aģentūrai (*ONDRAF/NIRAS*). Beļģijas valsts prioritāte ir bijusi kodoloperatora zināšanu iegūšana un saglabāšana pirms tā elektroenerģijas ražošanas galīgās apturēšanas 2035. gadā un darbību izbeigšanas nostrādātās kodoldegvielas glabātavās (*SF2*) 2050. gadā ([93]). Kopā ar vēsturiskajiem atkritumiem tiek nodota visa pieejamā informācija par jau radītajām atkritumu paketēm un visa informācija, kas saistīta ar to rašanos, tajā skaitā, bet ne tikai, tehniskie ziņojumi, rasējumi un datoru aprēķinos izmantotais modelis. Ir panākta vienošanās, ka šīs nodošanas sistēma būs jāsaskaņo starp *ONDRAF/NIRAS* un operatoru jau slēgšanas brīdī. Speciālo zināšanu kopīgošana un *ONDRAF/NIRAS* personāla apmācība tiek uzskatītas par kopīgu mērķi kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas drošai ilgtermiņa apsaimniekošanai, ko veic kodoloperators un Beļģijas valsts. Ilgtermiņa zināšanu saglabāšana kodolenerģijas jomā un valsts puses dalībnieku spēju veidošana būs svarīgas, lai nodrošinātu, ka kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas ilgtermiņa apsaimniekošanas izmaksas atbilst izdarītajiem pieņēmumiem, ko ietver vienošanās par atkritumiem.

([93]) Kā prasīts Direktīvā 2011/70/Euratom. Šajā direktīvā noteikts, ka dalībvalstīm ir jāplāno izglītība un apmācība, kā arī pētniecības un izstrādes darbības ar mērķi apmierināt nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas valsts programmas vajadzības, lai iegūtu, uzturētu un pilnveidotu vajadzīgās zināšanas un prasmes, tādējādi ļaujot droši un neapdraudēti apsaimniekot kodolatkritumus un nostrādāto kodoldegvielu ilgtermiņā.

e) Pārskaitīto finanšu līdzekļu prudenciālā kontrole: maksimālo summu maksājums ir vienreizējs maksājums, ar ko paredzēts segt visas nodotās kodolsaistības līdz pēdējās kodolatkritumu glabātavas slēgšanai Beļģijā pēc 2100. gada. Tāpēc ir svarīgi kontrolēt izdevumus un pārskaitītās summas atdevi no investīcijām, lai garantētu visu attiecīgo finansiālo saistību segšanai nepieciešamo finanšu resursu esību, pieejamību un pietiekamību. Beļģijas valsts šajā sakarā ievēroja *CPN*/*CNV* atzinumu, kura pamatā bija Komisijas Ieteikums 2006/851/Euratom (sk. 93. zemsvītras piezīmi):

— publiskais fonds, kas pārvalda kodolatkritumiem paredzētos uzkrājumus (*Hedera*), ir neatkarīga publiska struktūra, kas ir tieši pakļauta Beļģijas parlamentam, un tas nodrošina pārredzamību un neatkarību,

— *Hedera* finanšu resursi ir norobežoti: tos var izmantot tikai nolūkam, kādam tie piešķirti un pārvaldīti (sk. 179. apsvērumu),

— *Hedera* budžeta plānošanu kontrolē un uzrauga *CPN*/*CNV*,

— *Hedera* ir diversificēta investīciju politika, kam raksturīga izvairīšanās no riska un kas ilgtermiņā nodrošina pozitīvu atdevi, un

— *Hedera* iesniedz savus izmaksu aprēķinus *CPN*/*CNV*, lai nodrošinātu, ka *ONDRAF*/*NIRAS* var laikus tikt darīti pieejami pietiekami finanšu resursi.

f) Drošības pasākumu kopums kodolsaistībām, kam nav noteiktas maksimālās summas: sk. 3.3.2.4. iedaļu.

(181) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 172. apsvērumā, Beļģija atzīst, ka līgumam par kodolatkritumiem ir pozitīva ietekme uz kodoloperatora riska profilu, jo ievērojamu daļu tā kodolsaistību segs maksimālās summas, un ka šā atšķirīgā riska profila dēļ ir pamatoti un ir vajadzīgs pārskatīt pasākumu kopumu, kas nodrošina kodoloperatora finansiālā stāvokļa drošību un uzraudzību: vienreizējais maksājums 15 miljardu EUR apmērā iestādei *Hedera* attaisno *Electrabel* ārpus Eiropas esošo aktīvu atbrīvošanu no *Electrabel* atbildības ietvara (un ar to saistītās *CPN*/*CNV* īstenotās uzraudzības). *Engie* kā *Electrabel* Francijas mātesuzņēmums nodrošinās, ka brīdī, kad tiks noslēgts līgums starp Beļģijas valsti un *Electrabel*, uzņēmumā *Electrabel* paliks vismaz 4 miljardi EUR aktīvu (pašu kapitāla vērtība 2023. gada 30. jūnijā). Turklāt *Engie* pēc pirmā pieprasījuma piešķir neierobežotu un neatceļamu mātesuzņēmuma garantiju attiecībā uz i) *Electrabel* dezekspluatācijas saistībām (kas ietver arī risku, ka uzkrājumu vērtība ir nepietiekama), ii) apjoma risku, kas saistīts ar noteikto maksimālo summu, un iii) *Synatom* izsniegto (pašreizējo vai nākotnes) aizdevumu atmaksu.

(182) Beļģija uzskata, ka nodotās saistības attiecībā uz kodolatkritumiem un papildu saistības attiecībā uz dezekspluatāciju, kuras izriet no IE projekta, nesniedz ekonomisku priekšrocību *Electrabel* un finansējošajiem uzņēmumiem, ņemot vērā, ka tās pienācīgi atspoguļo turpmāku izmaksu svārstību risku, ko pārņem valsts, un ka riska nodošanas struktūra ir tāda, ka privāts ieguldītājs būtu piekritis to uzņemties.

3.3.2.3. Papildu pamatojumi attiecībā uz diskonta koeficientu un riska prēmiju

3.3.2.3.1. Diskonta koeficients

(183) Beļģija apgalvo, ka kodolizdevumiem paredzētie uzkrājumi, ko kodoloperators/*Synatom* izveidojis pirms līguma par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu noslēgšanas, tika aprēķināti, izmantojot 2,5 % diskonta koeficientu demontāžas darbībām (ieskaitot demontāžas atkritumus) un 3 % diskonta koeficientu visām darbībām, kas saistītas ar nostrādāto kodoldegvielu (saskaņā ar *CPN*/*CNV* lēmumu, kas pieņemts, veicot 2022. gada beigu trīsgadu pārskatīšanu).

(184) Beļģija precizē, ka divu dažādu diskonta likmju izmantošana uzkrājumu aprēķināšanai (demontāžas saistības salīdzinājumā ar nostrādātās kodoldegvielas saistībām) ir pamatota ar ilguma atšķirību un atspoguļo naudas vērtību laikā ([94]).

([94]) Demontāžai paredzētie uzkrājumi tiek diskontēti ar 2,5 % diskonta likmi, jo to laikposms ir īsāks (11,4 gadi). Savukārt uzkrājumiem nostrādātajai kodoldegvielai piemēro augstāku diskonta likmi 3 % apmērā, lai ņemtu vērā to, ka laikposms ir ilgāks (30 gadi).

(185) Kā norādīts 198. apsvērumā, līgums par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu paredz tikai nodoto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošanu Beļģijas valstij, savukārt dezekspluatācijas un demontāžas saistības paliek kodoloperatoram (izņemot IE projekta izraisītās asinerģijas, sk. 199. apsvērumu). Tāpēc Beļģija apgalvo, ka nodoto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību pašreizējās vērtības aprēķināšanai tika izmantots viens diskonta koeficients – 3 % (1 % reālā likme + 2 % inflācija) –, lai ņemtu vērā faktu, ka kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību termiņš ir ilgāks nekā dezekspluatācijas saistībām (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 148. apsvērumu).

(186) Beļģija lūdza *CPN*/*CNV* padomu par vispiemērotāko diskonta koeficientu, kas izmantojams atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas aprēķināšanai ([95]). Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 149. apsvērumā, *CPN*/*CNV* ierosināja koriģēt diskonta koeficientu kodolatkritumu/dezekspluatācijas un nostrādātās kodoldegvielas saistībām, piemērojot divu soļu pieeju, proti, piemērot 3,17 % diskonta koeficientu, kura pamatā ir faktiskā 30 gadu *OLO* likme, pirmajos 30 gados un piemērot diskonta koeficientu 2,17 %, pamatojoties uz bezriska likmes aplēsi, kuras pamatā ir *OLO* likme, nākamajos 30 gados.

(187) Beļģija atgādina, ka sarunu periods bija ilgs (1,5 gadi) un ka izvēli par labu vienotam diskonta koeficientam 3 % apmērā pamatoja nepieciešamība nodrošināt zināmu paredzamību attiecībā uz diskonta koeficientu, kas izmantots sarunās ar *Engie*. Tas ir tāpēc, ka diskonta koeficientam ir tieša ietekme uz pārskaitāmās vienreizējā maksājuma summas aprēķināšanu. Beļģija paskaidro, ka metodika, ko *CPN*/*CNV* izmantoja 2023. gada ieteikumā, vēlāk tika izmantota kopā ar Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes ("EAAPI") galīgo nākotnes likmi ("GNL") ([96]) kā *ex post* apstiprinājums, ka diskonta koeficients 3 % apmērā ir piesardzīga ilgtermiņa likme.

(188) Pirmkārt, Beļģija lūdza neatkarīgu konsultantu aprēķināt "vienoto" diskonta koeficientu, kas līdzvērtīgs *CPN*/*CNV* divu soļu pieejai, izmantojot *CPN*/*CNV* ieteiktās bezriska likmes, kā arī izmantojot dažādus citus *OLO* likmju datus ([97]). Analīze liecina, ka *CPN*/*CNV* ierosinātā pieeja ir īpaši jutīga pret aprēķinam izmantoto periodu. Piemēram, divu soļu pieejas rezultātā tiek iegūts līdzvērtīgs diskonta koeficients 2,8 % apmērā, izmantojot *CPN*/*CNV* ierosinātās bezriska likmes, līdzvērtīga 3,1 % likme, piemērojot *CPN*/*CNV* metodiku ar *OLO* likmju datiem, kas bija pieejami lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas laikā, un līdzvērtīga 3,2 % likme īstenošanas līguma parakstīšanas laikā. Kā parādīts 14. tabulā, ar *CPN*/*CNV* ierosināto divu soļu pieeju tiek iegūtas divas līdzvērtīgas diskonta likmes ar 40 bāzes punktu starpību, ņemot vērā 2 atšķirīgus laikposmus, kurus šķir tikai 9 mēneši.

(189) Otrkārt, 14. tabulā redzams arī salīdzinājums ar EAAPI GNL, jo EAAPI atsauce tika izmantota arī Vācijas precedenta lietā (SA.45296 ([98])), kurā tika atzīts, ka diskonta koeficients 4,58 % apmērā ir samērīgs.

([95]) *CPN*/*CNV* 2023. gada 7. marta ieteikums enerģētikas ministram ("Advies van de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen aan de Minister van Energie betreffende de overdracht van de financiële verantwoordelijkheid van ENGIE aan de Belgische staat van het beheer van het radioactief afval en de verbruikte splijtstof van de zeven Belgische kerncentrales"), 4.–6. lpp.

([96]) EAAPI katru mēnesi publicē bezriska procentu likmju termiņstruktūru. To izmanto apdrošināšanas sabiedrības EEZ, lai novērtētu savas saistības saskaņā ar "Maksātspējas II" tiesisko regulējumu. EAAPI līkne ir bezriska procentu likmes ienesīguma līkne termiņiem līdz 150 gadiem EEZ valstīs. Likmes termiņiem līdz 20 gadiem aprēķina, pamatojoties uz mijmaiņas likmēm (t. i., fiksētajām likmēm, ar kurām tirgus dalībnieki ir gatavi apmainīt mainīgās procentu likmes saistības). Ilgāka termiņa likmes ekstrapolē un tuvina galīgajai nākotnes likmei ("GNL") ļoti ilgā termiņā.

([97]) Sk. *Compass Lexecon* 2024. gada 28. novembra paziņojumu "Response to the EC concerns on discount rate – 281124".

([98]) Komisijas 2017. gada 16. jūnija Lēmums SA.45296 (2017/N), Vācija, radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana Vācijā (OV C 254, 4.8.2017., 1. lpp.).

14. tabula

CPN līdzvērtīgās likmes un EAAPI likmes attīstība kopš CPN 2023. gada marta ieteikuma

	CPN/*CNV* ieteikums 2023. gada 7. marts	Parakstīšana 2023. gada 13. decembris	Paziņošana 2024. gada 21. jūnijs	Lēmums par procedūras sākšanu 2024. gada 22. jūlijs
***CPN*/*CNV* līdzvērtīgā likme**	2,82 %	3,23 %	3,04 %	3,08 %
GNL	3,45 %	3,45 %	3,30 %	3,30 %

Avots: *Compass Lexecon* analīze, kuras pamatā ir *investing.com* dati.

(190) Kā izriet no 14. tabulas, noteiktais 3 % diskonta koeficients ir pa vidu starp:

a) *CPN*/*CNV* likmi, kas tika ierosināta laikā, kad tika sniegts *CPN* ieteikums enerģētikas ministram (2023. gada 7. marts), un ko uzskata par apakšējo robežu, un

b) GNL, ko uzskata par optimistiskāku atsauci ([99]).

(191) Turklāt 3 % likme šķiet konservatīvāka nekā *CPN*/*CNV* ierosinātā likme un GNL gan līguma parakstīšanas brīdī, gan pēc tam.

(192) Beļģija arī apgalvo, ka diskonta koeficients 1 % apmērā reālā izteiksmē šķiet konservatīvs salīdzinājumā ar atdeves likmi, ko *Hedera* var sagaidīt, izmantojot atbilstošu piesardzīgu aktīvu un pasīvu pārvaldības pieeju. Beļģija sniedz salīdzinošu piemēru, atsaucoties uz *EDF* īpašo aktīvu portfeli, kas tiek izmantots, lai nodrošinātu tā ilgtermiņa kodolsaistību drošu finansēšanu, kā aprakstīts *EDF* 2023. gada vispārējā reģistrācijas dokumentā ([100]). Šis portfelis tiek pārvaldīts, pamatojoties uz aktīvu un pasīvu pieeju, un tas ir diversificētu aktīvu portfelis, kas ir salīdzināms ar *Hedera* pārvaldītā hipotētiskā portfeļa aprakstu, tāpēc var pamatoti pieņemt, ka tam būs līdzīga atdeve.

(193) Visbeidzot, Beļģija atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas aprēķinā pieņem nemainīgu inflācijas līmeni 2 % apmērā, kas ir Eiropas Centrālās bankas ("ECB") noteiktais ilgtermiņa inflācijas mērķis. ECB uzskata, ka patēriņa cenu indekss ("PCI") ir atbilstošs inflācijas rādītājs. Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 150. apsvēruma b) punktā, *CPN*/*CNV* pauda bažas par to, ka kodolobjektu būvniecības izmaksu faktiskā inflācija (pamatojoties uz *ABEX* indeksu) varētu būt augstāka nekā PCI inflācija. Beļģija apgalvo, ka ECB noteiktais 2 % inflācijas mērķis ir pareizā inflācijas aizstājējvērtība atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas aprēķināšanai šādu iemeslu dēļ.

a) Pirmkārt, Beļģija apgalvo, ka *ABEX* indekss attiecas uz mājokļu un dzīvojamo ēku būvniecības izmaksām Beļģijā un tādējādi ir vāja kodolobjektu būvniecības izmaksu aizstājējvērtība, jo kodolprojekta un mājokļu būvniecība būtiski atšķiras. Turklāt Beļģija piebilst, ka kodolatkritumu apsaimniekošanai paredzētu nākotnes kodoliekārtu izmaksu pieauguma riski ir iekļauti *ONDRAF*/*NIRAS* rūpnieciskā scenārija rezervē neparedzētiem izdevumiem un tāpēc ir iekļauti pamatsummā.

b) Otrkārt, Beļģija apgalvo, ka *ABEX* indeksa vēsturiskā attīstība būtiski neatšķiras no inflācijas, ko mēra ar PCI, un ka atšķirības starp abām likmēm nosaka vairāki faktori, piemēram, enerģijas un izejvielu izmaksas, darbaspēka izmaksas un būvniecības pieprasījums. Beļģija apgalvo, ka šīs atšķirības ir situatīvas, nevis strukturālas.

(194) Iepriekš minēto iemeslu dēļ Beļģija uzskata, ka 3 % diskonta koeficients ir piemērota un konservatīva likme ilgtermiņa saistību diskontēšanai.

([99]) EAAPI pieeja paredz tirgus nosacījumus tikai attiecībā uz īsiem termiņiem (līdz 20 gadiem). Pēc šā termiņa metodikas pamatā nav mijmaiņas likmes, bet gan vēsturiskie vidējie rādītāji, kas ne vienmēr atspoguļo pašreizējo ekonomisko situāciju, un tā rezultātā ilgāka termiņa saistības var tikt novērtētas ievērojami par zemu. Tāpēc GNL ir pensiju fondiem piemērota aizstājējlikme ļoti ilga termiņa bezriska likmei nominālā izteiksmē. Tomēr, ņemot vērā kodolsaistību ilgumu un to, ka šo saistību segšanai tiek maksāta sākotnēja prēmija, negaidot papildu ieguldījumus (atšķirībā no pensiju fondiem), tā šajā lietā varētu nebūt derīga.

([100]) 2023. gada vispārējā reģistrācijas dokumentā (354. lpp.) *EDF* norāda, ka šā portfeļa paredzamā atdeves likme nākamajiem 20 gadiem ir augstāka par 4,5 % likmi, ko *EDF* izmanto savu kodolsaistību diskontēšanai, un tā ir par 1,5 procentpunktiem augstāka nekā Beļģijas noteiktā diskonta likme.

3.3.2.3.2. Riska prēmija

(195) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 153. apsvērumā, Beļģija apgalvo, ka pamatsummai 9 815 miljonu EUR apmērā ir pieskaitīta ievērojama papildu riska prēmija 5 185 miljonu EUR apmērā, kas paredzēta, lai segtu atlikušās neskaidrības. Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 154. apsvērumā, riska prēmija ir balstīta uz *ONDRAF/NIRAS* tehnisko piezīmi ([101]), kurā analizētas neskaidrības un riski, kas saistīti ar finansiālās atbildības par septiņās Beļģijas kodolelektrostacijās radušos radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanu nodošanu Beļģijas valstij (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 80. zemsvītras piezīmi). Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 156. apsvērumā, Beļģija apgalvo, ka 52,83 % riska prēmija ir pietiekama un pārsniedz 35,47 % riska prēmiju, kas tika piemērota Vācijas lietā (SA.45296 (sk. 101. zemsvītras piezīmi)).

(196) Papildus precizējumiem par riska prēmiju, kas izklāstīti lēmuma par procedūras sākšanu 154. apsvērumā, Beļģija oficiālās izmeklēšanas laikā sīkāk paskaidroja, kā riska prēmija tika aprēķināta, pamatojoties uz *ONDRAF/NIRAS* tehnisko piezīmi. 15. tabulā sniegti detalizēti skaidrojumi par riska prēmiju un izklāstīts riska prēmijas sastāvs, un saskaņā ar šo informāciju kā apakšējā robeža tika noteikti 5 033 miljoni EUR, bet kā augšējā robeža – 5 133 miljoni EUR. Sarunās, kas attiecās uz līguma par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu, riska prēmija tika noteikta nedaudz lielāka, proti, 5 185 miljonu EUR apmērā, ar mērķi panākt vienreizēju maksājumu 15 miljardu EUR apmērā (sk. 13. tabulu).

15. tabula

Detalizēts riska prēmijas sastāvs un aprēķins

Riska prēmijas komponenti (summas miljonos EUR)	A kat.	B kat.	C kat.	Apraksts
A kategorijas atkritumu pieņemamība	900			Visus atkritumus, kas atbilst A kategorijas LPNK, var nodot kā A kategorijas atkritumus Beļģijas valstij, un tie, visticamāk, tiks glabāti A kategorijas glabātavā. Tomēr, lai segtu risku, ka daļu no šiem atkritumiem nevarētu padarīt atbilstošus A kategorijas pieņemšanas kritērijiem, Beļģijas valsts sekoja *ONDRAF/NIRAS* ieteikumam pienācīgi ņemt vērā šo risku, kas sākotnēji nebija iekļauts 2022. gada kodolizdevumiem paredzētajos uzkrājumos, un tas ietver vairākus pasākumus, piemēram, atkritumu pēcapstrādi, papildu pētniecību un izstrādi, virszemes glabāšanas inženiertehnisko barjeru pārveidošanu ar mērķi pielāgot glabātavu problemātisko atkritumu specifiskajām īpašībām un atkritumu pārveidošanu ar mērķi tos pielāgot glabāšanai. Šī riska prēmijas daļa tiek pievienota riska prēmijas komponentam "Regulatīvais risks – A kategorijas atkritumu kā B kategorijas atkritumu nodošana".
Glabātavu riski	500			Starpība starp atsauces scenāriju un summu, kurā ņemti vērā atlikušie riski un neskaidrības.
Regulatīvais risks – A kategorijas atkritumu kā B kategorijas atkritumu nodošana	500	-500		Atkritumus, kas atbilst A kategorijas LPNK, var nodot kā A kategorijas atkritumus Beļģijas valstij, lai tos apglabātu A kategorijas glabātavā. Tomēr, lai segtu risku, ka daļa no šiem atkritumiem nav atbilstoši A kategorijas pieņemšanas kritērijiem un ka tie būs jāapglabā ģeoloģiskās apglabāšanas iekārtā, A kategorijas riska prēmija ietver komponentu, kas sedz šo risku. Tas tiek pievienots riska prēmijas komponenta "A kategorijas atkritumu pieņemamība" summai.
Nostrādātās kodoldegvielas glabātava (sausās uzglabāšanas scenārijs *DE* ēkas vietā)			-367	Lai samazinātu risku, kas saistīts ar nostrādātās kodoldegvielas nodošanu Beļģijas valstij glabātavās, kam pienākušas ekspluatācijas laika beigas, *Electrabel* ir jāaizstāj "*DE* ēka" (t. i., nostrādātās kodoldegvielas glabātava *Tihange* teritorijā) un atkritumi jānodod stabilā formā. Tāpēc no nodošanas Beļģijas valstij var izslēgt attiecīgos kodolizdevumiem paredzētos uzkrājumus, kas saistīti ar *DE* ēkas nomaiņu, tajā skaitā uzkrājumus, kas saistīti ar tās ekspluatāciju līdz 2050. gadam un tās dezekspluatāciju pēc tam.
B kategorijas kodolatkritumu glabātava		-100		Plānsienu konteineru (*TSC*) glabātavas izdevumi ir izslēgti no atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas, jo nav skaidrības par tās projektēšanas prasībām. Šīs ēkas izmaksas vēl nebija iekļautas 2022. gada kodolmateriāliem paredzētajos uzkrājumos.
Izmaksu pārsniegums kopā ar alternatīvo scenāriju, kas paredz apglabāšanu 600 m dziļumā (B un C kategorijas atkritumi)				*ONDRAF/NIRAS* aplēses par riskiem, kas saistīti ar alternatīvu scenāriju, kurš paredz apglabāšanu 600 m dziļumā, balstījās uz ekspertu vērtējumu [x1,21] un nebija balstītas uz varbūtības modeli. Tāpēc Beļģijas valsts izmantoja ekspertu vērtējumu, lai ņemtu vērā gan 70. procentiles varbūtību ("*P70*"), gan izmaksu pārsniegumus, kas saistīti ar alternatīvo apglabāšanas 600 m dziļumā scenāriju, attiecībā uz kuru nebija pieejams *P70* aprēķins, ar mērķi noteikt *P70* izmaksu scenāriju, un diskontēja to ar 3 % likmi (atzīstot, ka *ONDRAF/NIRAS* un *CPN/CNV* apstiprināja scenāriju, kas paredz apglabāšanu 400 m dziļumā, un atzīstot, ka alternatīvā apglabāšanas 600 m dziļumā scenārija izmaksu varbūtības sadalījums nav zināms un ka abas iestādes šo scenāriju uzskatīja par "drīzāk neiespējamu nekā iespējamu"). Tas ļāva aplēst riska prēmijas augšējo un apakšējo robežu. Šī summa ietver 10 % uzkrājumu pētniecībai un izstrādei.
apakšējā robeža		4100		
augšējā robeža		4200		
Kopējā riska prēmija				
apakšējā robeža		**5033**		
augšējā robeža		**5133**		

Avots: Beļģijas iestāžu atbilde uz Komisijas 2024. gada 1. oktobra informācijas pieprasījumu.

([101]) *NIRAS/ONDRAF*, 2023. gada marta tehniskā piezīme (konfidenciāla) "Note technique documentant une analyse des incertitudes et des risques associés au transfert de la responsabilité financière de la gestion des déchets radioactifs et du combustible usé des sept centrales nucléaires belges d'Engie à l'État belge".

(197) Beļģija apgalvo, ka *ONDRAF/NIRAS* atzinumā tās tehniskajā piezīmē ir sniegts to risku saraksts, kas saistīti ar kodolsaistību nodošanu Beļģijas valstij un kas ar *ONDRAF/NIRAS* ekspertu palīdzību tika pievienoti 2022. gada kodolizdevumiem paredzēto uzkrājumu lietai, lai aplēstu, kāda ir minimālā riska prēmija, kas nepieciešama, lai segtu visus zināmos riskus. Tāpēc Beļģija apgalvo, ka līgumā par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu noteiktā riska prēmija ir paredzēta, lai segtu visus "drīzāk neiespējamos nekā iespējamos" riskus, kas identificēti *ONDRAF/NIRAS* paziņojumā, un sarunu laikā identificētos papildu riskus, kas izsecināti komunikācijā ar *Electrabel* un no ekspertu atzinumiem. Visbeidzot, Beļģija atgādina, ka *ONDRAF/NIRAS* eksperti bija iesaistīti sarunās, kas attiecās uz līgumu par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu, ar mērķi palīdzēt Beļģijas valdībai jautājumā par to, kā ņemt vērā to ieteikumus, kas sniegti 2023. gada marta tehniskajā piezīmē.

3.3.2.4. Dezekspluatācijas un demontāžas saistības

(198) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 163. apsvērumā, atšķirībā no nodoto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistībām kodoloperators ir vienīgais atbildīgais par visa kodolparka dezekspluatāciju un demontāžu (un finansējošie uzņēmumi finansiāli piedalās dezekspluatācijas un demontāžas izmaksu segšanā). Tādējādi dezekspluatācijas un demontāžas saistības ir "neierobežotas".

(199) Tomēr darījuma ietvaros Beļģijas valsts uzņēmās finansiālu atbildību par "dezekspluatācijas papildu saistībām, kas izriet no IE projekta," jeb "dezekspluatācijas asinerģijām". Divas galvenās aplūkotās kategorijas ir pēcekspluatācijas posma izmaksu (pamatdarbības un projekta ("PP") izmaksu) un dezekspluatācijas un demontāžas ("DD") izmaksu pieaugums, ko izraisījis IE projekts (pamatdarbības, projekta un investīciju izmaksas). Piemēri par to, kas konkrēti veido šīs dezekspluatācijas asinerģijas, ir sniegti lēmuma par procedūras sākšanu 85. un 86. zemsvītras piezīmē. Dezekspluatācijas asinerģiju galīgā summa ir IE projekta ietekmes izvērtējuma rezultāts, un tā nesedz pamatdarbības izmaksas, kas saistītas ar ikdienas pārvaldību vai parastajām darbībām. Dezekspluatācijas asinerģiju galīgā summa ir rezultāts, kas iegūts, izvērtējot IE projekta ietekmi uz dažādām izmaksu apakškategorijām, jo divu reaktoru dezekspluatācijas nobīde ietekmē konkrētu investīciju plānošanu, organizāciju, grafiku un nepieciešamību noteiktā laikā ([102]). Ne *BE-NUC*, ne Beļģijas valstij nav nekādu citu saistību attiecībā uz dezekspluatācijas saistībām.

(200) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 168. apsvērumā, tā kā starp *Electrabel* un Beļģijas valsti bija domstarpības par dezekspluatācijas asinerģiju apjomu finansiālā izteiksmē, attiecīgo lēmumu tika uzdots pieņemt *CPN/CNV*, un lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas brīdī galīgā summa vēl nebija zināma. *CPN/CNV* 2024. gada 24. jūnijā apstiprināja summu [100–500] miljonu EUR apmērā (nominālā izteiksmē), un 2024. gada 16. oktobrī *CPN/CNV* paziņoja Beļģijai un *Engie*, ka galīgā maksājamā summa 2024. gada beigās ir [100–500] miljoni EUR ([103]). Dezekspluatācijas asinerģiju summa, kas Beļģijas valdībai jāmaksā, ir nemainīga vienreizēja maksājuma summa, ko nevar palielināt, ja papildu izmaksas ir lielākas, nekā paredzēts; turpretī, ja IE projekts netiks īstenots, kā paredzēts, Beļģijas valstij tiks atlīdzināti izdevumi.

(201) Beļģija apgalvo, ka vienošanās par atkritumiem paredz arī plašu drošības pasākumu kopumu, lai garantētu, ka "neierobežotas kodolsaistības" uzņemas ekonomiski dzīvotspējīgs kodoloperators:

a) dezekspluatācijas saistību palielinājums (IE blokiem, kā arī kodolblokiem, kas nav IE bloki), kas izriet no IE projekta un par ko ir atbildīga Beļģijas valsts, ir vienreizējs galīgais maksājums, un tas garantē, ka visi dezekspluatācijas un demontāžas riski paliek kodoloperatora ziņā (sk. 200. apsvērumu);

b) uz neierobežotajām kodolsaistībām joprojām attiecas *CPN/CNV* prudenciālā uzraudzība, līdzīgi kā pirms vienošanās par atkritumiem noslēgšanas (t. i., dezekspluatācijas izmaksu, investīciju utt. trīsgadu pārskatīšana);

([102]) Beļģija apgalvo, ka IE projekta ietekme uz esošo dezekspluatācijas programmu var būt negatīva (asinerģija) vai pozitīva (sinerģija). Kopējā summa ir aprēķināta kā negatīva (asinerģijas), lai gan tika ņemta vērā arī pozitīvā ietekme.

([103]) Ja darījuma slēgšana notiks vēlāk nekā 2024. gada 31. decembrī, summa tiks palielināta par [0–0,500] miljoniem EUR mēnesī, lai ņemtu vērā attiecīgo [0–5] % pieaugumu gadā.

c) lai nodrošinātu kodoloperatora ekonomisko dzīvotspēju, cita starpā tiek veikti šādi pasākumi:

— nodrošināts *Electrabel* atlikušo aktīvu atbildības ietvars (sk. 181. apsvērumu),

— samazinātas robežvērtības ar kapitālu saistītiem lēmumiem, par kuriem jāsaņem *CPN*/*CNV* apstiprinājums (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 175. apsvērumu),

— nosacījumi aizdevumiem grupas iekšienē,

— mātesuzņēmuma garantija ("MUG") (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 57. un 174. apsvērumu) un

— paplašināti informēšanas pienākumi.

3.3.2.5. Vienošanās par atkritumiem ietekme uz 1. komponenta finansiālajiem pasākumiem

(202) Beļģija apgalvo, ka vienošanos par atkritumiem var novērtēt atsevišķi no pārējām pasākuma daļām.

(203) Pirmkārt, Beļģija apgalvo, ka vienošanās par atkritumiem attiecas nevis tikai uz IE blokiem, bet gan uz visiem septiņiem kodolreaktoriem Beļģijā. Kodolizdevumiem paredzētajos uzkrājumos, uz kuriem balstās maksimālās summas, ir ņemti vērā visi kodolizdevumiem paredzētie uzkrājumi, kas jāizveido līdz sākotnējiem oficiāli noteiktajiem septiņu kodolreaktoru darbības beigu datumiem (sk. 1. tabulu).

(204) Otrkārt, kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 170. apsvērumā, izmaksas, kuras saistītas ar ekspluatācijas atkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu, kas IE blokos saražoti IE periodā, segs IE bloku līdzīpašnieki (*BE-NUC* un *Luminus*), un tās ietver izmaksas par ekspluatācijas atkritumu atbilstības nodrošināšanu LPNK un apjoma korekcijas maksu par šiem papildu apjomiem. *Electrabel* un finansējošie uzņēmumi izveidos uzkrājumus radioaktīvajiem ekspluatācijas atkritumiem saskaņā ar piemērojamajiem grāmatvedības noteikumiem. Šīs papildu izmaksas ir atspoguļotas parakstīšanas finanšu modelī, uz kura ir balstīti IE projekta 1. komponenta finansiālā atbalsta pasākumi, tāpēc tās ir ņemtas vērā, veicot 1. komponenta apakšpasākumu kalibrēšanu.

(205) Treškārt, kodoloperators joprojām ir atbildīgs par visu septiņu Beļģijas kodolreaktoru dezekspluatāciju un demontāžu. Šīs izmaksas nav atspoguļotas ne vienošanās par atkritumiem dokumentā, ne parakstīšanas finanšu modelī. Pastāv viens izņēmums, kas ir saistīts ar dezekspluatācijas saistību palielinājumu (gan attiecībā uz IE blokiem, gan kodolblokiem, kas nav IE bloki), kurš izriet no IE projekta un kuram *CPN*/*CNV* noteica un apstiprināja nemainīgu vienreizēja maksājuma summu, ko Beļģijas iestādes izmaksās kā vienreizēju maksājumu. Šo asinerģiju apjoms ir ņemts vērā parakstīšanas finanšu modelī.

3.3.3. *3. komponents. Tiesiskās aizsardzības pasākumi*

(206) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 3.5. iedaļā, līgums starp Beļģijas valsti un *Engie* ietver arī noteikumus, kuri attiecas uz tiesiskās aizsardzības pasākumiem un kuros definēta riska dalīšana dažu turpmāku tiesību aktu izmaiņu gadījumā. "Fēniksa" likuma 4. nodaļā ir paredzēts juridiskais pamats *Engie* aizsardzībai pret noteiktām izmaiņām tiesību aktos. Tomēr pušu attiecības saistībā ar zaudējumu atlīdzināšanu attiecīgo tiesību aktu izmaiņu gadījumā reglamentēs tikai īstenošanas līguma noteikumi.

(207) Šie noteikumi, kas noslēgti ar *Engie* un *Electrabel*, paredz, ka gadījumā, ja Beļģijas federālā valdība vai Beļģijas federālais parlaments pieņem jaunus noteikumus, kas attiecas tieši uz kodoloperatoriem Beļģijā vai *Electrabel* darbībām kodolenerģijas jomā un kam ir negatīva ietekme uz darījuma būtiskajiem noteikumiem, Beļģijas valsts atlīdzina *Engie* (vai vienam no skartajiem *Engie* grupas uzņēmumiem) tiešos zaudējumus, kas tam rezultātā faktiski radušies. Tas ietver arī maksājumus, kas *Engie* jāveic *Luminus* saistībā ar šo zaudējumu atlīdzināšanu. Saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem prasītājam ir jāpierāda sava prasība un zaudējumu atlīdzināšanas apmērs tiks noteikts tiesā vai šķīrējtiesas procedūrā. Kompetentas ir Beļģijas tiesas, bet abām pusēm ir iespēja izvēlēties jautājumu izšķirt šķīrējtiesā saskaņā ar *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumiem.

(208) Šo noteikumu nepiemēro, ja tiesību akta grozījums izriet no Eiropas vai starptautisko tiesību transponēšanas, ja vien Beļģijas federālā valdība vai Beļģijas federālais parlaments nav rosinājuši vai aktīvi veicinājuši šādu tiesību aktu pastāvēšanu un saturu citā līmenī (starptautiskā, pārvalstiskā, Eiropas, reģionālā, pašvaldību u. c. līmenī) vai nav rosinājuši vai aktīvi veicinājuši tiesas lēmuma pieņemšanu.

(209) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 180. apsvērumā, Beļģija apgalvo, ka Komisijas lēmumu pieņemšanas prakse liecina, ka aizsardzība pret tiesību aktu izmaiņām var būt valsts atbalsts. Šajā ziņā Beļģija atsaucas uz Komisijas lēmumu par trīs citu Beļģijas kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu, kurā Komisija izvērtēja zaudējumu atlīdzināšanas klauzulas, kas ietvertas līgumos, kuri noslēgti starp Beļģijas valsti un kodolelektrostaciju īpašniekiem. Tādējādi Beļģija secina, ka tiesiskās aizsardzības pasākumu līgums starp Beļģijas valsti un *Engie* varētu nozīmēt selektīvas ekonomiskas priekšrocības piešķiršanu *Engie*.

3.3.4. *Alternatīvas finansēšanas iespējas*

(210) Beļģija apgalvo, ka, ņemot vērā īpašo ekonomisko situāciju un kodolenerģijas īpašo riska profilu, abu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanai ir nepieciešams īpašs atbalsta pasākumu kopums.

(211) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 22. apsvērumā, *Electrabel* neveidoja nekādus uzkrājumus ilgtermiņa ekspluatācijai, jo līdz 2022. gada martam (saskaņā ar Likumu par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas) visus Beļģijas kodolenerģijas aktīvus bija plānots slēgt vēlākais līdz 2025. gadam. Pēc tam, kad tika pieņemts lēmums par *Doel 4* un *Tihange 3* darbmūža pagarināšanu, IE bloki bija steidzami jāatjauno. Ņemot vērā saspringto grafiku un kodoldegvielas un citu nepieciešamo daļu izmaksu pieaugumu pēdējos gados, neskaidrības par IE projekta investīciju izmaksām ir ievērojamas.

(212) Beļģijas iestādes izvērtēja alternatīvus atbalsta mehānismus, piemēram, kodoltehnoloģiju dalību Beļģijas jaudas mehānismā, noteiktu regulētu piemaksu, vienvirziena CSL vai RAB modeli.

(213) Saskaņā ar Beļģijas iestāžu sniegto informāciju, ņemot vērā 3.1. iedaļā minētās tirgus nepilnības, šīs alternatīvas tika uzskatītas par mazāk piemērotām IE projekta atbalstam šādu iemeslu dēļ:

a) iespējamo finansējuma deficītu un problēmas, kas saistītas ar IE bloku specifisko riska profilu, nevar pienācīgi novērst, piedaloties JM, jo i) JM veido konkurences process ar ikgadējām izsolēm, kurās dalībniekiem pēc definīcijas ir neskaidrs iznākums, un tas nav savienojams ar Beļģijas izvēli iekļaut kodolenerģiju savā energoresursu struktūrā, ii) atlīdzības nodrošināšana ar JM izsolēm nav saderīga ar darbmūža pagarināšanas grafiku, kurā investīcijas jāsāk pēc iespējas drīzāk, lai IE bloki atkal kļūtu pieejami līdz 2025. gada novembrim, un iii) JM novērš tikai investīciju projekta finansējuma deficītu, nerisinot konkrētos riskus, kuriem ir pakļauts kodoloperators;

b) noteiktas regulētas piemaksas gadījumā tiktu maksāta vienāda summa par katru elektroenerģijas vienību (neatkarīgi no vairumtirdzniecības cenas līmeņa), un tas novestu pie iespējamas pārmērīgas vai nepietiekamas kompensācijas un radītu operatoram pārmērīgu atlikušo tirgus risku;

c) vienvirziena CSL gadījumā ražotājiem nebūtu jāatmaksā tirgus ieņēmumi, kas pārsniedz norunas cenu, tātad tiem būtu iespēja saņemt pārmērīgu kompensāciju;

d) RAB modelis kodolblokiem ir labāk piemērots jaunām investīcijām kodolenerģijas jaudā, lai mazinātu ar būvniecības periodu un lieliem kapitālizdevumiem saistīto risku.

(214) Beļģija apgalvo, ka divvirzienu CSL apvienojumā ar pārējiem atbalsta pasākumu kopuma apakšpasākumiem sniedz nepieciešamo atbalstu par zemākām izmaksām patērētājiem salīdzinājumā ar alternatīviem atlīdzības atbalsta mehānismiem.

3.4. **Labuma guvēji**

(215) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 181. apsvērumā, paziņotā pasākuma galīgie labuma guvēji ir i) *Engie* kā *Electrabel* – IE bloku vienīgā operatora un līdzīpašnieka (89,807 %) – mātesuzņēmums un tiešā puse īstenošanas līgumā, kas noslēgts ar Beļģijas valdību, un ii) *EDF S.A.* (“*EDF*”) kā *Luminus* – IE bloku līdzīpašnieka (10,193 %) un viena no finansējošajiem uzņēmumiem – galvenais mātesuzņēmums un kā *EDF Belgium* – viena no finansējošajiem uzņēmumiem – mātesuzņēmums. Oficiālās izmeklēšanas laikā Komisija nav konstatējusi iemeslus, kas liktu mainīt galveno labuma guvēju novērtējumu.

(216) Tomēr Komisija piekrīt Beļģijas viedoklim attiecībā uz pasākuma 1. komponenta labuma guvēju noteikšanu. Konkrētāk, Beļģija savās piezīmēs, kas attiecās uz lēmumu par procedūras sākšanu, apgalvoja, ka *BE-NUC* (Beļģijas valsts un *Electrabel* kopuzņēmums) un *Luminus*, nevis *Electrabel* un *Luminus* ir tiešie CSL, DAPI aizdevumu, MPIKM un AKI labuma guvēji. *Electrabel* kā *BE-NUC* akcionārs un pašreizējais IE bloku līdzīpašnieks tomēr var tikt uzskatīts par svarīgu labuma guvēju arī saistībā ar šiem 1. komponenta apakšpasākumiem. Attiecībā uz pārējiem 1. komponenta apakšpasākumiem, ar ko sniedz atbalstu IE bloku ekspluatācijai un uzturēšanai, *Electrabel* ir tiešs labuma guvējs kā kodoloperators un *BE-NUC* akcionārs kopā ar Beļģijas valsti, savukārt *Luminus* ir netiešs labuma guvējs kā IE bloku līdzīpašnieks. Saskaņā ar Komisijas Paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 115. un 116. punktu priekšrocību var piešķirt arī citiem uzņēmumiem, ne tikai tiem, kuriem tiešā veidā piešķirti valsts līdzekļi (netieša priekšrocība). *Luminus* gūst labumu no 1. komponenta apakšpasākumu kombinācijas, jo tie samazina operacionālos un maksātnespējas riskus IE projektā, lai gan pats uzņēmums nav tieši iesaistīts šajos apakšpasākumos. Tāpēc var uzskatīt, ka *Luminus* no šiem apakšpasākumiem ir guvis netiešu priekšrocību. Šī netiešā priekšrocība neattiecas nedz uz EPPL, jo *Luminus* pieder sava IE bloku saražotās elektroenerģijas daļa un tas pārvaldīs šīs elektroenerģijas pārdošanu neatkarīgi, nedz arī uz LAP, ko paredzēts noslēgt starp *Electrabel* un *BE-NUC*.

(217) Attiecībā uz paziņotā pasākuma 2. komponentu – kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana un līgums par dezekspluatācijas saistībām dod labumu kodoloperatoram *Electrabel*, kā arī *Luminus* un *EDF Belgium* kā finansējošajiem uzņēmumiem, kuri kopā ar kodoloperatoru ir finansiāli atbildīgi par kodolatkritumu un dezekspluatācijas saistībām.

(218) Attiecībā uz paziņotā pasākuma 3. komponentu – tiesiskās aizsardzības pasākumi paredz, ka Beļģijas valsts pieņemti vienpusēji pasākumi, kas ietekmē tieši kodolbloku operatorus Beļģijā vai attiecas tieši uz tiem un nelabvēlīgi maina darījuma būtiskos noteikumus, radītu tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu. Tāpēc tiešie labuma guvēji ir *Engie* kā *Electrabel* – Beļģijas kodolreaktoru operatora (un līdzīpašnieka) – mātesuzņēmums un *BE-NUC*. Līdzīgi kā attiecībā uz dažiem 1. komponenta apakšpasākumiem, lai gan *Luminus* nav tieši piemērojami 3. komponenta tiesiskās aizsardzības pasākumi, *Luminus* tiek piešķirta netieša priekšrocība, jo arī tam tiks atlīdzināti zaudējumi tādu juridisku izmaiņu gadījumā, kuras ietekmē IE projektu (sk. 3.3.3. iedaļu). Tāpēc *Luminus* ir pasākuma 3. komponenta netiešs labuma guvējs.

3.5. **Juridiskais pamats un pārredzamība**

(219) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 3.7. iedaļā, lai īstenotu IE projektu, ir nepieciešamas vairākas tiesību aktu izmaiņas, un tās kopsavilkuma veidā ir izklāstītas šajā iedaļā.

3.5.1. *Grozījumi Likumā par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas*

(220) Kopš 2003. gada Likums par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas paredz pakāpenisku elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas pārtraukšanu Beļģijā, un tas ir grozīts jau trīs reizes, lai varētu pagarināt *Tihange 1*, *Doel 1* un *Doel 2* darbmūžu.

(221) *Doel 4* un *Tihange 3* darbmūža pagarināšanai par 10 gadiem bija nepieciešams vēl viens grozījums Likumā par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas. Grozījumi ir izdarīti ar Likumu, ar ko groza Likumu par pakāpenisku atteikšanos no kodolenerģijas un ko parlaments apstiprināja 2024. gada 18. aprīļa plenārsēdē un karalis parakstīja 2024. gada 26. aprīlī, un kas 2024. gada 5. jūnijā publicēts Beļģijas oficiālajā vēstnesī.

(222) Beļģija apgalvo, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/92/ES ([104]), Padomes Direktīvu 92/43/EEK ([105]) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/147/EK ([106]) ir nepieciešams un ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums ar pārrobežu apspriešanos ([107]).

3.5.2. *"Fēniksa" likums*

(223) Dažādie IE projekta elementi tiek īstenoti ar atsevišķu Likumu, ar ko garantē piegādes drošību enerģētikas nozarē un reformē kodolenerģijas nozari un ko dēvē arī par ""Fēniksa" likumu". Detalizēts dažādo "Fēniksa" likuma nodaļu apraksts ir sniegts lēmuma par procedūras sākšanu 191. apsvērumā. Parlaments "Fēniksa" likumu apstiprināja 2024. gada 18. aprīļa plenārsēdē, un karalis to parakstīja 2024. gada 26. aprīlī. Tas tika publicēts Beļģijas oficiālajā vēstnesī 2024. gada 5. jūnijā.

3.5.3. *Likumi par Beļģijas valdības struktūru*

(224) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 193. apsvērumā, Beļģijas valsts ir izveidojusi divas jaunas publiskas struktūras, kas uzņemsies noteiktus pienākumus saistībā ar IE projektu, proti:

a) *BE-WATT* – autonomu dienestu ar grāmatvedības autonomiju, kas izveidots ar *BE-WATT* likumu un kas kļūs par Beļģijas valdības akcionāru kopuzņēmumā *BE-NUC* un AL darījumu partneri, – un

b) *Hedera* – jaunu *sui generis* publisku iestādi ar juridiskas personas statusu, kura izveidota ar *Hedera* likumu un kura pārņem finansiālo atbildību par nodotajām kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistībām un pārvalda maksimālās summas.

(225) *BE-WATT* likumu un *Hedera* likumu parlaments apstiprināja 2024. gada 18. aprīļa plenārsēdē, un karalis tos parakstīja 2024. gada 26. aprīlī. Tie tika publicēti Beļģijas oficiālajā vēstnesī 2024. gada 5. jūnijā.

3.5.4. *Karaļa dekrēti*

(226) Pirmkārt, Karaļa dekrētā par atļaujām ir reglamentēta tādu iekārtu atļaušana, kurās kondicionē kodolatkritumus. Šis karaļa dekrēts ir ticis grozīts, lai varētu atļaut kondicionēšanas iekārtas, kurās kondicionē kodolatkritumus saskaņā ar līgumā paredzētajiem nodošanas kritērijiem. Tiks ieviesta atsevišķa kategorija to kondicionēšanas iekārtu atļaujām, kurās atkritumi tiek kondicionēti saskaņā ar līgumā paredzētajiem nodošanas kritērijiem. Šis karaļa dekrēts tika pieņemts 2024. gada 11. jūlijā un publicēts Beļģijas oficiālajā vēstnesī 2024. gada 15. jūlijā.

(227) Otrkārt, Karaļa dekrētā par līgumā paredzētajiem nodošanas kritērijiem ir noteikti līgumā paredzētie nodošanas kritēriji un atkritumu paketes kategorizācija, kā arī veids, kādā tiek izmantots apjoma kredīts. Šis karaļa dekrēts tika pieņemts 2024. gada 11. jūlijā un publicēts Beļģijas oficiālajā vēstnesī 2024. gada 15. jūlijā.

3.6. **Budžets un finansēšana**

(228) Beļģija nodrošinās IE projekta kopējo nepieciešamo finansējumu no valsts pamatbudžeta, ieskaitot iespējamās atmaksas, kas veicamas saskaņā ar divvirzienu CSL.

([104]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

([105]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību a (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

([106]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

([107]) Sīkāka informācija par šiem pārrobežu paziņojumiem, kas adresēti citām ES dalībvalstīm saskaņā ar Ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) direktīvas 7. pantu (arī par visām saņemtajām atbildēm), ir atrodama tam īpaši veltītā Ekonomikas *FPS* lapā.

(229) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 200. apsvērumā, Beļģija lēš, ka IE projekta kapitāla izmaksas ir [2–2,5] miljardi EUR un kopējās pamatdarbības izmaksas visā darbmūža laikā ir [7 000–8 000] miljoni EUR.

(230) Neto ietekme uz Beļģijas valsts budžetu ir divējāda: to ietekmē, pirmkārt, 24,7 miljonu EUR kapitāla ieguldījums kopuzņēmumā un, otrkārt, pasākumu neto izmaksas, kas jāsedz AL darījumu partnerim. Beļģija apgalvo, ka paredzamie budžeta izdevumi ir atkarīgi ne tikai no izmaksu prognozēm, bet arī no enerģijas tirgus cenu/ieņēmumu prognozēm, jo IE projektu finansēs no tirgus ieņēmumiem, CSL starpības maksājumiem, minimālo pamatdarbības izdevumu un kapitāla maksājumiem un DAPI aizdevumiem.

(231) Saskaņā ar parakstīšanas finanšu modeļa pamatscenārija prognozi visā projekta darbības laikā AL darījumu partneris saņems kopējo neto nominālo summu [0–500] miljonu EUR apmērā.

(232) Tomēr, ja elektroenerģijas cenas mainīsies atbilstoši zemākai prognozei, pasākuma izmaksas Beļģijas valdībai palielināsies par [4 000–4 500] miljoniem EUR, jo CSL maksājumi būs lielāki. Negaidīta notikuma gadījumā, kad nebūtu pieejamas abas kodolelektrostacijas, AL darījumu partnerim būtu jāsniedz arī papildu atbalsts [500–1 000] miljonu EUR apmērā par katru nepieejamības gadu. Negatīvā scenārijā ar zemām elektroenerģijas cenām un 12 mēnešu nepieejamības notikumu AL darījumu partnerim būtu jānodrošina kopējā neto (nominālā) summa [4 000–4 500] miljonu EUR apmērā visā projekta darbības laikā, t. i., pasākuma budžets būtu gandrīz [40–50] % no kopējām kapitāla un pamatdarbības izmaksām.

3.7. **Kumulācija**

(233) Beļģija apstiprina, ka pasākumu nevar kumulēt ar citu atbalstu, kas saņemts, lai segtu tās pašas izmaksas, kuras radušās saistībā ar IE projektu. Beļģija apgalvo, ka IE projekta finansēšanā nav paredzēts iesaistīt nekādus citus finanšu līdzekļus kā vien valsts budžetu, un apstiprina, ka Savienības finanšu līdzekļi netiks iesaistīti.

3.8. **Oficiālās izmeklēšanas procedūras sākšanas pamatojums**

(234) Komisija lēmumu par procedūras sākšanu pieņēma 2024. gada 22. jūlijā. Komisija sākotnēji uzskatīja, ka pasākums ir valsts atbalsts, un pauda šaubas par tā saderību ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija pauda šaubas par atbalsta nepieciešamību, piemērotību un samērīgumu, par to, ka nav pārkāpti Savienības tiesību akti, un par iespējamiem nepamatotiem konkurences un tirdzniecības izkropļojumiem.

(235) Pirmkārt, attiecībā uz atbalsta nepieciešamību Komisija pauda šaubas par 1. komponenta finansiālā atbalsta pasākumiem. Lai gan Komisija atzīst, ka, ņemot vērā neskaidrības, kas saistītas ar nākotnes elektroenerģijas tirgus cenu, kodoloperatoram un kodolreaktoru īpašniekiem varētu būt nepieciešams stabils ieņēmumu avots, Komisija pauda šaubas par to, vai ir vajadzīgi visi papildu finansiālā atbalsta pasākumi papildus divvirzienu CSL. Konkrētāk, Komisijai bija šaubas par tā kopuzņēmuma izveidi, kurā Beļģijas valdība būs akcionāre, minimālo pamatdarbības izdevumu un kapitāla maksājumu un DAPI aizdevumiem.

(236) Otrkārt, attiecībā uz atbalsta piemērotību Komisija atkal pauda šaubas par 1. komponenta finansiālā atbalsta pasākumiem. Komisija vēlējās sīkāk izpētīt Beļģijas ierosināto divvirzienu CSL modeli, jo šķita, ka tajā nav paredzēti atbilstoši stimuli, kas rosinātu reaģēt uz tirgus apstākļiem un plānot tehnisko apkopi pašā efektīvākajā veidā (tajā skaitā vēlējās izpētīt NDT cenas kā atsauces tirgus cenas izmantojumu CSL modelī). Turklāt Komisija pauda šaubas par to, vai atlīdzības pasākumu kombinācija neatbrīvo labuma guvējus no pārāk lielas tirgus un operacionālo risku daļas.

(237) Treškārt, attiecībā uz atbalsta samērīgumu Komisija pauda šaubas par vairāku finansiālās atlīdzības pasākumu (tajā skaitā DAPI aizdevumu un MPIKM) samērīgumu. Komisija uzskatīja, ka šie pasākumi ir apvienoti ar CSL un ir veidoti tā, lai sasniegtu mērķa atdeves likmi 7 % apmērā, ko var novērtēt tikai, ņemot vērā pašus pasākumus un to nodrošināto riska samazinājumu. Tāpēc Komisija uzskatīja, ka lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas laikā tā nevar *in abstracto* novērtēt šīs mērķa atdeves likmes samērīgumu, un secināja, ka samērīguma novērtējumu var veikt tikai pēc pasākumu piemērotības novērtējuma. Turklāt Komisijai bija šaubas par vienreizējā ar kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošanu saistītā 15 miljardu EUR maksājuma summas noteikšanu (it īpaši par izmantoto diskonta likmi un riska prēmijas lielumu), kā arī par to dezekspluatācijas papildu saistību summu, kas izriet no IE projekta (un kas lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas brīdī vēl nebija zināma).

(238) Visbeidzot, Komisija pauda šaubas par to, vai neatbilstošs CSL modelis un visu finansiālā atbalsta pasākumu kumulatīvā ietekme nevarētu izraisīt nepamatotus tirgus izkropļojumus. Turklāt Komisijai bija vajadzīga papildu pārliecība par tās struktūras identitāti un neatkarību, kura saskaņā ar EPPL pārdod IE bloku saražoto elektroenerģiju tirgū.

4. **BEĻĢIJAS NOSTĀJA**

(239) Beļģija savu atbildi uz lēmumu par procedūras sākšanu nosūtīja 2024. gada 22. augustā. Beļģija iesniedza neatkarīgu papildu analīzi, ko uzņēmums *Compass Lexecon* bija sagatavojis par CSL modeli, DAPI aizdevumiem un MPIKM (iesniegta 22. augustā), kā arī par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu (iesniegta 2024. gada 30. augustā), atbildot uz Komisijas šaubām, ko tā bija paudusi lēmumā par procedūras sākšanu un kas attiecās uz finansiālā atbalsta pasākumu kopuma (atbalsta pasākuma 1. komponents) nepieciešamību, piemērotību un samērīgumu, vienošanās par atkritumiem (atbalsta pasākuma 2. komponents) samērīgumu, CSL modeļa atbilstību Savienības tiesību aktiem un iespējamiem nepamatotiem konkurences un tirdzniecības izkropļojumiem.

(240) Beļģijas atbildē uz lēmumu par procedūras sākšanu ir aplūkots sākotnējais pasākums (IE projekts), kas aprakstīts lēmumā par procedūras sākšanu. Pašreizējais pasākums ietver izmaiņas (kas ieviestas, lai kliedētu lēmumā par procedūras sākšanu paustās Komisijas šaubas) salīdzinājumā ar sākotnējo pasākumu, un tas ir sīki izklāstīts šā lēmuma 3. iedaļā.

(241) Tālāk sīkāk izklāstīti Beļģijas izvirzītie argumenti.

4.1. **Beļģijas nostāja attiecībā uz finanšu pasākumu kopumu (1. komponents)**

4.1.1. *CSL modeļa piemērotība*

(242) Beļģija piekrita Komisijai, ka atbalsta mehānismu izstrādē ir būtiski veicināt tirgum atbilstošus stimulus un līdz minimumam samazināt iespējamus nepamatotus izkropļojumus.

(243) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju, ko apstiprina *Compass Lexecon* sagatavota neatkarīga papildu ekonomiskā analīze ([108]), IE bloku tehniskie, regulatīvie un ekonomiskie ierobežojumi (sk. arī 2.1. iedaļu) nosaka CSL modeļa iespējamību un piemērotību. Konkrētāk, Beļģija apgalvoja, ka, nodrošinot kodoloperatoram ekonomiskus stimulus reaģēt uz tirgus apstākļiem situācijās, kad spēja reaģēt ir ierobežota, var izraisīt risku neoptimālu sadalījumu un palielināt nākotnes ieņēmumu nenoteiktību bez jebkādas iespējas mazināt negatīvo ietekmi. Tādējādi lielāki riski labuma guvējam, kurus nevar kompensēt, izmantojot ekspluatācijas nodevas, var izraisīt degradētu riska un ienesīguma profilu investīcijām un shēmas ekonomisko nelīdzsvarotību (piemēram, radot nepieciešamību pēc augstākas mērķa IAL). Tāpēc no tā izrietošā paredzamā ietekme uz atbalsta izmaksām ir jālīdzsvaro ar izmaksām, kas AL darījumu partnerim rodas, tieši uzņemoties šo risku.

([108]) *Compass Lexecon* memorands par CSL modeli, 2024. gada 22. augusts.

(244) Beļģija arī apgalvo, ka IE bloku komerciālā ekspluatācija un attiecīgie solīšanas lēmumi ir ekonomiskais etalons tādam CSL modelim, kas atbalsta tirgus prasībām atbilstošu rīcību.

(245) Beļģija atgādina, ka šajā gadījumā dažādi tehniskie un darbības ierobežojumi būtiski ierobežo brīvību mainīt tehniskās apkopes grafiku un veikt modulācijas un tādējādi arī vērtības radīšanas potenciālu, kas saistīts ar lielākiem ekonomiskiem stimuliem, proti:

a) IE blokiem ir noteikti darbības ierobežojumi, lai nodrošinātu energoapgādes drošību ziemas periodos, kā arī tehniskas un juridiskas prasības saistībā ar pārtrauču (pār)plānošanu;

b) IE bloku tehniskais projekts ir optimizēts bāzes slodzes kodolelektrostaciju ekspluatācijai, un tas būtiski ietekmē drošības noteikumus un ierobežo modulācijas iespējas (piemēram, 1 kodoldegvielas ciklā ne vairāk kā 30 modulāciju, kas turklāt rada darbības automātiskas apturēšanas risku);

c) darbības un modulācijas ierobežojumi un ar tiem saistītie riski kodoloperatoram rada alternatīvās izmaksas (piemēram, negūto ieņēmumu risks darbības automātiskās apturēšanas gadījumā, modulācijas iespējas, kas nav izmantotas, jo modulāciju maksimālais skaits ir sasniegts pirms cikla beigām).

(246) Beļģija apgalvoja, ka, ņemot vērā IE bloku darbības un drošības ierobežojumus, dažas CSL modeļa iezīmju alternatīvas, kas izklāstītas tālāk, nesadalītu riskus un nestimulētu tirgus prasībām atbilstošu rīcību efektīvāk kā ierosinātais modelis. Konkrētāk, Beļģija norādīja, ka dažos gadījumos ilgtermiņa atsauces cenu un atsauces daudzuma izmantošana var veicināt efektīvu ar dispečēšanu/darbību saistītu lēmumu pieņemšanu, jo tādējādi CSL maksājumi tiek atsaistīti no iegūtās tirgus cenas. Tomēr šajā gadījumā tas var nebūt piemēroti, ņemot vērā IE bloku darbības ierobežojumus un unikālo pieejamības modeli IE blokos veicamo darbu periodā, kā paskaidrots tālāk.

a) Pirmkārt, NDT cenas vietā izmantojot ilgtermiņa produktu cenu kā alternatīvu TAC (piemēram, regulētā tirgū tirgotus nākotnes līgumus, ND cenu gada vidējās vērtības), netiek ņemts vērā unikālais pieejamības modelis IE blokos veicamo darbu periodā, jo tas var radīt būtisku atsauces cenas un iegūto cenu nesakritības risku, ko *BE-NUC* nespētu efektīvi ierobežot vai pārvaldīt, izmantojot ekspluatācijas nodevas (sk. 98. apsvērumu). Tomēr atšķirīgs konteksts un darbības ierobežojumi var attaisnot alternatīvu TAC.

b) Otrkārt, atlīdzības summas aprēķināšanā pamatojoties uz atsauces daudzumu, nevis faktisko izejas jaudu, var radīt papildu tirgus riskus, kurus *BE-NUC* nespētu efektīvi ierobežot vai pārvaldīt. Arī šajā gadījumā, ja konteksts un tehnoloģiju un darbības ierobežojumi būtu citādi, atsauces daudzumu izmantošana varētu būt piemērota.

c) Tajā pašā laikā, kā iepriekš paskaidrots 11. un 12. apsvērumā, ņemot vērā stingros IE bloku darbības un modulācijas ierobežojumus, papildu vērtības radīšanas potenciāls, kas saistīts ar lielākiem tirgus stimuliem, kurus radītu alternatīvas CSL modeļa iezīmes, būtu ierobežots salīdzinājumā ar izvēlēto CSL modeli (sk. tālāk).

(247) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju izvēlētā CSL modeļa apvienojumā ar tā īpašo kārtību (TCRK un modulācijas kārtību) mērķis bija līdzsvarot pakļautību tirgus riskiem ar darbības stimuliem nolūkā atbalstīt gan investīcijas, gan īstermiņa tirgus efektivitāti. Tas, neradot nevajadzīgu sarežģītību, rosina laikus reaģēt uz tirgus signāliem un atbilst IE bloku tehniskajiem un regulatīvajiem ierobežojumiem. Beļģija šajā sakarā atsaucās uz:

a) TCRK, kas nodrošina pienācīgu stimulu ražot laikā, kad ir augstas tirgus cenas, ņemot vērā (ierobežoto) pieejamo brīvību pielāgot tehniskās apkopes grafikus; un

b) modulācijas kārtību, kas izstrādāta tā, lai praktiski atbilstu IE bloku tehniskajiem un regulatīvajiem ierobežojumiem un uz tirgu balstītām darbībām. Konkrēti noteiktā modulāciju skaita robežvērtība bija paredzēta, lai, pamatojoties uz vienkāršu mehānismu, līdzsvarotu iespējamos ieguvumus, ko dotu modulācijas, ar saistītajām alternatīvajām izmaksām.

(248) Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ Beļģija secināja, ka lēmumā par procedūras sākšanu paustās Komisijas bažas par CSL modeļa piemērotību ir nepamatotas.

(249) Tomēr oficiālās izmeklēšanas laikā Beļģija nolēma grozīt CSL modeli un TCRK mehānismu, lai pastiprinātu tirgum atbilstošus stimulus un ņemtu vērā norises tirgū.

a) Pirmkārt, Beļģija nolēma grozīt CSL modeli, piešķirot EPPL partnerim lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām (tādējādi atceļot sākotnējā modelī paredzēto modulācijas kārtību) un aizstājot EPPL partnera nemainīgo atlīdzību ar nemainīgas un mainīgas maksas kombināciju, tādējādi nodrošinot stimulus modulācijas veikt dinamiski atbilstoši norisēm tirgū, vienlaikus ņemot vērā IE bloku tehniskos ierobežojumus (un iespējamos darbības automātiskās apturēšanas riskus). Sīkāku grozītās atlīdzības formulas aprakstu sk. 3.3.1.5.2. iedaļā.

b) Otrkārt, Beļģija pastiprināja TCRK mehānismu, lai gaidāmā un īstenotā IAL ciešāk sekotu mainīgajiem tirgus apstākļiem. Sīkāku šā grozījuma aprakstu sk. 3.3.1.3.2. iedaļā.

4.1.2. *Kopuzņēmuma struktūra*

(250) *Electrabel* un Beļģijas valsts plāno izveidot kopuzņēmumu ar 50/50 līdzdalību, kuram piederēs attiecīgie aktīvi, kas ļaus turpināt IE bloku darbību.

(251) Beļģija apgalvoja, ka šī pieeja ļauj Beļģijas valstij kā līdzīpašniecei kontrolēt projekta uzņēmumu, jo abi akcionāri iesaistās kopuzņēmumā ar vienādiem noteikumiem un nosacījumiem un tiem kā akcionāriem ir vienāds riska (kas atbilst parastam akcionāru riskam un finansējumam) un atlīdzības (it īpaši dividenžu) līmenis. Tas arī ļauj Beļģijas valstij saglabāt zināmas īpašumtiesības uz kritisko infrastruktūru.

4.1.3. *MPIKM un DAPI aizdevumi*

(252) Beļģija paskaidroja, ka gadījumā, ja *BE-NUC* ieņēmumi nav pietiekami, lai segtu izmaksas, kas vajadzīgas IE bloku darbībai (ETA līguma izmaksas un citas pamatdarbības, kodoldegvielas un uzturēšanas kapitāla izmaksas), Beļģijas valstij kā AL darījumu partnerim ir jāveic iztrūkuma maksājums *BE-NUC* (un *Luminus*). Šajā sakarā *BE-NUC* ir jāiesniedz ikgadējs saskaņošanas ziņojums. Šā minimālo pamatdarbības izdevumu maksājuma mērķis ir nodrošināt pietiekamus naudas līdzekļus šo izmaksu segšanai, lai nodrošinātu *BE-NUC* ilgtermiņa dzīvotspēju un maksātspēju. Turklāt AL darījumu partneris nodrošinās kapitāla maksājumu, ar ko tiek nodrošināta investētā kapitāla izmaksu aizsardzība 50 % apmērā no IE bloku darbmūža pagarinājuma amortizētajām kapitāla izmaksām. Minimālos pamatdarbības izdevumus un kapitāla maksājumu kopā sauc par MPIKM, un to piemēro no IE bloku darbības atsākšanas datuma.

(253) Beļģija paskaidroja, ka tā arī no 2025. gada 1. jūlija gan *BE-NUC*, gan *Luminus* darīs pieejamas kredīta izņemšanas iespējas, lai finansētu ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksas, kas radušās konkrētos darbības apturēšanas periodos, saskaņā ar AL 3.2.A punktu ("DAPI aizdevumu iegāde"). Konkrētāk, Beļģijas valsts piešķirs DAPI aizdevumus ar ierobežotu procentu likmi, kas atmaksājami saskaņā ar noteiktu atmaksas grafiku, nevis papildu kapitālu *BE-NUC* un *Luminus*, ar mērķi divās daļās finansēt:

a) izmaksas no kodolelektrostaciju darbības apturēšanas datuma (no 2025. gada 1. jūlija attiecībā uz *Doel 4* un no 2025. gada 1. septembra attiecībā uz *Tihange 3*) līdz IE bloku darbības atsākšanas datumam; un

b) izmaksas plānoto IE blokos veicamo darbu laikā no IE bloku darbības atsākšanas datuma līdz 2028. gada 31. decembrim (lai novērstu šaubas – jebkādus turpmākus zaudējumus, kas radušies neplānotu pārtrauču dēļ, sedz MPIKM).

(254) Beļģija paskaidroja, ka MPIKM ir vērsts uz lielas ietekmes riskiem, kas rada zaudējumus ekspluatācijas posmā. Šie pasākumi kopā ar DAPI aizdevumiem posmā pirms darbības atsākšanas ir būtiski, lai nodrošinātu, ka projekts rada pietiekamas naudas plūsmas, lai samaksātu kodoloperatoram un saglabātu ilgtermiņa darbības dzīvotspēju. Beļģija apgalvo, ka bez šiem pasākumiem kodolelektrostacija varētu bankrotēt ilgstošu pārtrauču vai tādu regulējuma (politikas) izmaiņu gadījumā, kas izraisa tās nepieejamību.

(255) Lai papildus pamatotu šos apgalvojumus, Beļģija iesniedza tālāk izklāstītos apsvērumus, kas pamatoti ar *Compass Lexecon* sagatavotu neatkarīgu analīzi ([109]).

a) Komerciālās investīcijas kodolenerģijas aktīvos ir pakļautas nekontrolējamiem un lielas ietekmes riskiem, kas saistīti ar regulējumu/politiku un tehnoloģijām un kas var ietekmēt kodolelektrostaciju pieejamību. Kodolprojektu izmaksu struktūrā dominē nemainīgās izmaksas, tāpēc to finansiālais sniegums ir īpaši jutīgs pret nepieejamības periodiem. Atšķirībā no RAB modeļa ar CSL shēmu vien nepietiek, lai novērstu šos lielas ietekmes nepieejamības riskus, tāpēc ir vajadzīgs papildu riska pārvaldības mehānisms.

b) MPIKM ir nepieciešams, lai daļēji nodrošinātos pret scenārijiem, kas saistīti ar būtiskiem zaudējumiem, kuri varētu apdraudēt IE bloku ekonomisko un finansiālo dzīvotspēju (un maksātspēju). DAPI aizdevumi ir nepieciešami, lai finansētu nemainīgās pamatdarbības izmaksas, kas vajadzīgas, lai uzturētu IE blokus pirms to darbības atsākšanas un plānoto IE bloku darbmūža pagarināšanas darbu laikā.

c) Ņemot vērā Beļģijas un ārvalstu kodolelektrostaciju vēsturiskos rādītājus, nav maz ticams, ka varētu notikt nozīmīgs nepieejamības notikums, kas ievērojamu gada daļu skartu abus kodolblokus. Raugoties nākotnē, paredzams, ka, no 2025. gada samazinoties Beļģijas kodolparkam, šie sistēmiskie riski pastiprināsies. Turklāt varētu būt biežāki notikumi, kas ir mazāk nopietni, bet tāpat radītu zaudējumus IE projektam, un tas vēl vairāk pamato MPIKM mehānisma nepieciešamību.

(256) Tāpēc Beļģija secināja, ka MPIKM un DAPI aizdevumi ir piemēroti un samērīgi:

a) MPIKM neaizsargā IE projektu no visiem operacionālajiem riskiem, tāpēc tas ir piemērots, jo pasākums ir nepieciešams tikai tādēļ, lai novērstu nozīmīgus nepieejamības notikumus un novērstu *BE-NUC* bankrotu. Citi operacionālie riski paliek akcionāru ziņā, kā rezultātā var rasties vairāki scenāriji, kuros rentabilitāte ir mazāka un projekta IAL 7 % apmērā netiek sasniegta pat tad, ja ir ieviests atbalsta pasākums;

b) MPIKM ir samērīgs, jo tas attiecas tikai uz iztrūkuma maksājumiem, kas vajadzīgi, lai izvairītos no zaudējumiem (minimālo pamatdarbības izdevumu komponents), un investīciju zaudējumu (t. i., negatīvas projekta IAL) gadījumā tas sedz tikai 50 % no iemaksām pašu kapitālā (kapitāla maksājuma komponents). Citiem vārdiem sakot, pat tad, ja MPIKM tiek izmantots, akcionāri var zaudēt līdz 50 % no savām investīcijām;

c) DAPI aizdevums nodrošina likviditāti tāda finansējuma veidā, kas aprobežojas ar ieņēmumu iztrūkumu, tāpēc atbalsts ir piemērots;

d) DAPI aizdevums ir samērīgs, jo tas ir samazināts līdz minimumam, lai mazinātu zaudējumus, un ir saistīts ar izmaksām, jo ir atmaksājams ar procentiem.

(257) Pēc oficiālās izmeklēšanas procedūras Beļģija nolēma noteikt maksimālo summu iespējamajiem MPIKM maksājumiem, proti, 2 miljardus EUR, kuru sasniegšanas gadījumā tā izmantotu AL paredzētās līguma izbeigšanas tiesības, izņemot gadījumus, kad Beļģijas valsts analīze pierāda, ka šāda līguma izbeigšana varētu negatīvi ietekmēt Beļģijas energoapgādes drošību un/vai ka līguma izbeigšana nebūtu piemērota no finansiālā viedokļa. Sīkāku informāciju sk. 3.3.1.3.3. iedaļā.

4.1.4. *Akcionāru aizdevumi un AKI*

(258) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju Beļģijas valsts un *Electrabel* kā akcionāri vienojas finansēt savu proporcionālo daļu no *BE-NUC* finansējuma vajadzībām un neparedzētiem finansējuma iztrūkumiem (ciktāl tie attiecas uz izmaksām un izdevumiem, ko nefinansē ar citiem mehānismiem, piemēram, *BE-NUC* ieņēmumiem, starpības maksājumiem, ko *BE-NUC* saņem saskaņā ar AL, DAPI aizdevumu u. c., tādējādi tiek nodrošināts, ka izmaksas netiek segtas divreiz).

([109]) *Compass Lexecon* memorands "Supplemental note on SDC Loan and MOCP", 2024. gada 22. augusts.

(259) Beļģija paskaidroja, ka *Electrabel* un Beļģijas valsts ir noslēguši individuālus un identiskus līgumus ar *BE-NUC* par akcionāru aizdevumiem. Procentu likmes nav noteiktas, bet akcionāru aizdevumu līgumi paredz, ka katra akcionāru aizdevuma procentu likme būs nesaistītu pušu darījuma principam atbilstoša likme, ko nosaka *BE-NUC* valde saskaņā ar akcionāru līgumu, atsaucoties uz dominējošām tirgus likmēm un jebkādu salīdzināmu trešo personu aizņēmuma finansējumu, ja tāds attiecīgajā laikā ir pieejams. Summu atmaksas nosacījumi un procentu likmes ir vienādas.

(260) Beļģija paskaidroja, ka AKI palīdz finansēt vajadzību pēc apgrozāmā kapitāla, kura izriet no IE bloku ekspluatācijas. *BE-NUC* būs atļauts izmantot AKI, ja starpība starp tā ienākošajām un izejošajām naudas plūsmām būs mazāka par aplēstajiem pamatdarbības izdevumiem nākamajā izdevumu periodā, kas noteikti AL. AKI summai jāatbilst vismaz vidējiem kopējiem aplēstajiem trīs mēnešu pamatdarbības izdevumiem. Beļģija paskaidroja, ka faktiski AKI gada ietvaros darbojas kā pārejas mehānisms uz ikgadējo MPIKM – tas funkcionē kā atjaunojama kredītiespēja, ko katru gadu, ja tas būtu izmantots, atmaksātu ar Beļģijas valsts nodrošināto MPIKM.

(261) Beļģija paskaidroja, ka *Electrabel* ierosinās metodiku *Electrabel* akcionāru aizdevumam, kas būs aprakstīta darbības nosacījumos un kas jāpaziņo *BE-NUC* valdei, un ka pēc tam tāda pati metodika jāpiemēro Beļģijas valsts aizdevumam, kā arī AKI. Summu atmaksas nosacījumi un procentu likmes ir vienādas. Beļģija apgalvoja, ka metodika joprojām tiek apspriesta un par to tiks paziņots vēlāk.

4.2. **Beļģijas nostāja attiecībā uz EPPL**

4.2.1. *EPPL slēgšanas tiesību piešķiršana uz konkurenci balstītā iepirkuma procedūrā*

(262) Attiecībā uz energopārvaldnieka pakalpojumu iegādi EPPL ietvaros Beļģija apgalvoja, ka šo pakalpojumu iegāde notiek, izmantojot uz konkurenci balstītu, pārredzamu, nediskriminējošu un beznosacījumu iepirkuma procedūru. Proti, EPPL slēgšanas tiesības tiks piešķirtas sarunu procedūrā ar konkursa iepriekšēju izsludināšanu (2016. gada 17. jūnija Beļģijas Likuma par publisko iepirkumu 120. pants), kas ir standarta procedūra komunālo pakalpojumu nozarē. Tāpēc Beļģija secina, ka EPPL nerada priekšrocību energopārvaldniekam (EPPL partnerim) un ka EPPL partneris negūst labumu no valsts atbalsta.

(263) Beļģija apgalvoja, ka, lai gan publiskā iepirkuma direktīvu piemērošana jau sniedz vairākas garantijas, ņemot vērā iepērkamo pakalpojumu nozīmīgumu un sensitivitāti no konkurences viedokļa, ir īstenoti papildu noteikumi un aizsardzības pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt pietiekamu konkurenci iepirkuma konkursā.

(264) Konkrētāk, Beļģija ir paskaidrojusi, ka pirms iepirkuma procedūras dokumentu izstrādes tika izsludināts IP saistībā ar EPPL, lai apkopotu tirgus dalībnieku viedokļus, tai skaitā viedokļus par daudziem tematiem, kas saistīti ar EPPL saturu. Turklāt iepirkuma konkursā ir noteikti īpaši atlases kritēriji, kas nodrošina, ka, ņemot vērā iepērkamo pakalpojumu nozīmīgumu un sensitivitāti, kvalificētie/atlasītie dalībnieki atbilst paredzētajam mērķim. Plašāka informācija par iepirkuma procedūru un atlases kritērijiem ir sniegta 3.3.1.5.1. iedaļā.

(265) Kā norādīts 3.3.1.5.2. iedaļā, pēc oficiālās izmeklēšanas procedūras Beļģija nolēma piešķirt EPPL partnerim lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām un aizstāt EPPL partnera nemainīgo atlīdzību ar nemainīgas un mainīgas maksas kombināciju, tādējādi nodrošinot spēcīgākus stimulus veikt modulāciju atbilstoši tirgus signāliem, vienlaikus ņemot vērā IE bloku tehniskos ierobežojumus (un iespējamos darbības automātiskās apturēšanas riskus).

4.2.2. *Papildu aizsardzības pasākumi attiecībā uz energopārvaldnieku*

(266) Beļģija apgalvoja, ka ir paredzēti īpaši pasākumi attiecībā uz *Engie* tirdzniecības struktūras *GEMS* (*Engie* grupas struktūrvienība, kas ir vadības ziņā neatkarīga no kodolenerģētikas struktūrvienības (*Nuclear*)) iespējamo dalību iepirkuma procedūrā.

(267) Beļģija arī precizēja, ka tiek un tiks veikti un īstenoti pietiekami pasākumi, lai rezultatīvi identificētu un novērstu iespējamos interešu konfliktus. Tālāk sniegts šo pasākumu kopsavilkums.

a) IP izsludināšana ļauj noskaidrot tirgus viedokļus, un jebkura ieinteresētā persona šajā kontekstā varēja ierosināt atšķirīgus noteikumus un priekšlikumus, kas jāatspoguļo IP, nodrošinot, ka iepirkuma konkursā nav šķēršļu, kas kādu ieinteresēto dalībnieku nostādītu neizdevīgākā situācijā nekā *GEMS* (vai jebkuru *Engie* grupas uzņēmumu). *Electrabel* (vai jebkurš *Engie* grupas uzņēmums) netiks iesaistīts iepirkuma procedūras dokumentu sagatavošanas procesā pēc IP izsludināšanas (tā rezultātu saņemšanas).

b) Iepirkuma procedūras laikā, ja *GEMS* tajā piedalītos pat kā apakšuzņēmējs vai kādā citā statusā, *Electrabel* (un jebkuram *Engie* grupas uzņēmumam) un tā direktoriem un pārstāvjiem ir liegts piedalīties *BE-NUC* lēmumu pieņemšanā un/vai apspriedēs par iepirkuma konkursu (piemēram, atlases lēmuma un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmuma pieņemšanā).

c) *Electrabel* organizācijā starp personām, kas *GEMS* ir atbildīgas par piedāvājumu iesniegšanu, un personām, kas iesaistītas *BE-NUC* pārvaldībā, ir izveidotas un arī turpmāk tiks izveidotas stingras informācijas barjeras un "ētikas sienas". Tādi paši aizsardzības pasākumi tiks ieviesti gadījumā, ja *GEMS* galu galā tiks izraudzīta par energopārvaldnieku sekmīgā iepirkuma procedūrā.

(268) Beļģija arī paskaidroja, ka gadījumā, ja EPPL netiks noslēgts laikus, *GEMS* uz laiku sniegs EPPL paredzētos pakalpojumus, lai nodrošinātu nepārtrauktību, un tas būs galējs rezerves variants. Beļģija apgalvoja, ka šī kārtība ir nepieciešama un piemērota, lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu (IE bloku saražotās elektroenerģijas pārdošanas) nepārtrauktību, taču šis risinājums ir stingri ierobežots laikā un līdz nepieciešamajam minimumam.

4.2.3. *Beļģijas secinājums par EPPL*

(269) Beļģija secināja, ka EPPL iepirkuma procedūra izslēdz jebkādu iespējamu valsts atbalstu, jo i) Beļģijas valsts nodrošinās, ka *BE-NUC* stingri ievēro publiskā iepirkuma tiesību aktus un principus, un ii) plašais apspriešanās process pirms iepirkuma konkursa faktiskās izsludināšanas sniedz papildu garantijas, kas nodrošina, ka pakalpojumu iegāde tiek veikta, izmantojot uz konkurenci balstītu, pārredzamu, nediskriminējošu un beznosacījumu iepirkuma procedūru.

(270) Turklāt Beļģija secināja, ka ir novērsts jebkāds risks, ka *Engie* varētu radīt tirgus noslēgtību un veikt citas iespējamas pret konkurenci vērstas darbības, un ka ir pieņemti visi aizsardzības un citi pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiks izraudzīts neatkarīgs EPPL partneris. Variants, ka šos pakalpojumus uz laiku sniegtu *GEMS*, ir tikai galējs rezerves variants, kas ir nepieciešams un piemērots, lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu nepārtrauktību.

4.3. **Beļģijas nostāja attiecībā uz vienošanos par atkritumiem**

4.3.1. *Dezekspluatācijas saistības*

(271) Beļģija paskaidroja, ka IE bloku dezekspluatācijas un demontāžas saistības, kas izriet no IE projekta ("asinerģijas"), ja *Electrabel* tās pierāda, segs Beļģijas valsts ar vienreizēju (pilnīgu un galīgu) vienreizējas summas maksājumu darījuma noslēgšanas dienā. Beļģija paskaidroja, ka īstenošanas līgumā ir paredzēts, ka Beļģijas valstij un *Electrabel* būtu jāvienojas par summu noteiktā termiņā un, ja tiem tas neizdosies, jautājums tiks nodots *CPN/CNV* lēmuma pieņemšanai.

(272) Beļģija atgādināja, ka, tā kā lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas laikā šis jautājums *CPN/CNV* līmenī vēl nebija izskatīts, lēmumā par procedūras sākšanu tā samērīgums netika novērtēts.

(273) Beļģija paskaidroja, ka Beļģijas valsts un *Electrabel* noteiktajā termiņā nespēja vienoties par summu, tāpēc jautājums tika nodots *CPN/CNV* lēmuma pieņemšanai. Precīzāk, Beļģija paskaidroja, ka:

a) 2023. gada 12. decembrī *Electrabel* nosūtīja Beļģijas valstij savu pārskatīšanas priekšlikumu – *Electrabel* apgalvoja, ka IE bloku dezekspluatācijas un demontāžas saistības būs 689,9 miljoni EUR (2021. gada vērtībās) un 580 miljoni EUR (2023. gada vērtībās);

b) uz pārskatīšanas priekšlikumu Beļģijas valsts atbildēja 2024. gada 25. janvārī. Savā atbildē Beļģijas valsts uzskatīja, ka *Electrabel* nav sniedzis pietiekamus pierādījumus par katru no šiem ietekmes aspektiem un ka *Electrabel* norādītās izmaksas nav aprēķinātas pietiekami precīzi, un ka tāpēc IE bloku dezekspluatācijas un demontāžas saistības ir vienādas ar nulli;

c) tā kā turpmākajās diskusijās starp *Electrabel* un Beļģijas valsti netika panākta savstarpēja vienošanās par IE bloku dezekspluatācijas un demontāžas saistību summu, jautājums tika nodots *CNV/CPN*;

d) *CNV/CPN* lūdza padomu *ONDRAF/NIRAS* un *FANC/AFCN*, kuras iesniedza savus ieteikumus attiecīgi 2024. gada 25. martā un 2024. gada 27. martā. *ONDRAF/NIRAS* 2024. gada 6. jūnijā iesniedza papildu rakstiskas piezīmes;

e) *CPN/CNV* 2024. gada 24. jūnijā sniedza ieteikumu par IE bloku dezekspluatācijas un demontāžas saistībām un secināja, ka IE projekta ietekme uz dezekspluatācijas izmaksām ir dezekspluatācijas izmaksu (aprēķinot kā tūlītējas izmaksas bez procentiem) pieaugums par [100–500] miljoniem EUR (2021. gada vērtībās). Aprēķinātās tūlītējās izmaksas bez procentiem jādiskontē, izmantojot diskonta un inflācijas likmi, kas noteikta 2022. gada trīsgadu pārskatīšanas laikā. Tādējādi iegūtais dezekspluatācijas un demontāžas izmaksu pieaugums ir [100–500] miljoni EUR (2023. gada vērtībās).

(274) Tāpēc Beļģija secināja, ka summa par to dezekspluatācijas papildu saistību nodošanu, kas izriet no IE projekta, kā izklāstīts *CPN/CNV* 2024. gada 24. jūnija ieteikumā, ir samērīga.

4.3.2. *Beļģijas nostāja attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas samērīgumu*

(275) Turklāt Beļģija 2024. gada 30. augustā iesniedza *Compass Lexecon* sagatavotu neatkarīgu papildu analīzi, kurā sniegta atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas modeļa ekonomiskā analīze, tajā skaitā 3 % diskonta likmes analīze un papildu paskaidrojumi par to, ka *CPN/CNV* identificētos papildu riskus jau sedz Beļģijas valsts aprēķinātā riska prēmija vai arī to iespējamība/ietekme ir ierobežota.

4.3.2.1. Bažas saistībā ar diskonta koeficientu

(276) Beļģija apgalvoja, ka Komisijas bažas par diskonta likmi izriet no *CPN/CNV* analīzes 2023. gada 7. marta ieteikumā enerģētikas ministram ([110]), kurā *CPN/CNV* uzskata, ka diskonta likmei, kas būtu jāizmanto ar nostrādāto kodoldegvielu saistītajiem izdevumiem, ir pakāpeniski jātuvinās ilgtermiņa bezriska atdeves likmei (aprēķināta 2,17 % līmenī), un ierosina izmantot divu soļu diskonta likmi (3,17 % pirmajos 30 gados un 2,17 % pēc pirmā 30 gadu perioda).

([110]) *CPN/CNV*, "Advice to the Minister of Energy concerning the transfer of financial responsibility from ENGIE to the Belgian State of the management of radioactive waste and spent fuel from Belgium's seven nuclear power plants", 2023. gada 7. marts.

(277) Beļģija atsaucās uz *Compass Lexecon* sagatavoto neatkarīgo analīzi ([111]), kas parādīja, ka Beļģijas valsts noteiktā 3 % diskonta likme ir samērīga, pamatojoties uz i) *CPN*/*CNV* ieteiktās pieejas ekonomisko analīzi, ii) citām relevantām pieejām un iii) Vācijas precedentu lietā SA.45296.

a) Pirmkārt, diskonta likmes neatkarīgā analīze parādīja, ka *CPN*/*CNV* ierosinātā divu soļu pieeja diskonta likmes noteikšanai ir līdzvērtīga maksājumu plūsmu diskontēšanai ar vienu 2,9 % ([112]) diskonta likmi. Turklāt analīze parādīja, ka *CPN*/*CNV* ierosinātās likmes ir aprēķinātas par konkrētu periodu, kurā ilgstoši bija zemas procentu likmes, un ka, ja aprēķinu atjaunina, pamatojoties uz *OLO* likmju datiem, kas bija pieejami laikā, kad tika pieņemts 2024. gada 22. jūlija lēmums par procedūras sākšanu, divu soļu pieejas rezultātā tiek iegūta līdzvērtīga diskonta likme 3,2 % apmērā ([113]), t. i., tā ir par 24 bāzes punktiem lielāka nekā Beļģijas valsts noteiktā diskonta likme.

b) Otrkārt, neatkarīgā analīze liecināja, ka *CPN*/*CNV* ierosinātā divu soļu pieeja nav vienīgais risinājums tādas diskonta likmes noteikšanai, kas pakāpeniski tuvinātos ilgtermiņa bezriska atdeves likmei. Diskonta likmei patiešām būtu jāatspoguļo atdeve, ko *Hedera* var gūt, šodien investējot vienreizējo maksājumu bezriska aktīvos. Šī analīze apstiprina, ka, investējot noteiktu fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelī, arī Beļģijas valsts obligācijās ar dažādiem termiņiem, Beļģijas valsts varētu nodrošināt likmi virs 3 % ([114]).

c) Visbeidzot, neatkarīgā analīze parādīja, ka Vācijas precedentā, kas saistīts ar kodolatkritumu saistību nodošanu Vācijas valstij (lieta SA.45296), diskonta likme bija 4,58 %, pamatojoties uz gaidāmo Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes (EAAPI) 30 gadu atdeves likmi, kas Komisijas lēmuma pieņemšanas laikā 2017. gada jūnijā bija 1,994 %. Komisija 4,58 % diskonta koeficientu Vācijas radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistībām uzskatīja par pieņemamu. Ņemot vērā būtisko EAAPI likmes paaugstināšanos, Beļģijas valsts ierosinātā daudz zemākā diskonta likme 3 % apmērā, šķiet, atbilst pašreizējam procentu likmju līmenim.

4.3.2.2. Bažas par riskiem, kas ņemti vērā līgumā par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu

(278) Beļģija apgalvoja, ka Komisijas bažas par riskiem, kas ņemti vērā līgumā par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu, arī izriet no *CPN*/*CNV* ieteikuma enerģētikas ministram (sk. 113. zemsvītras piezīmi), kurā teikts, ka būtu jāņem vērā trīs riski:

a) izmaksu pārsniegums – risks, ka paredzamās tūlītējās izmaksas bez procentiem varētu tikt novērtētas par zemu un līdz ar to rezerve neparedzētiem izdevumiem varētu būt nepietiekama;

b) pārāk zems būvniecības inflācijas novērtējums – risks, ka faktiskā būvniecības inflācija ir augstāka par Eiropas Centrālās bankas noteikto 2 % inflācijas mērķi, kas ņemts vērā *CPN*/*CNV* diskonta likmē;

c) investīciju risks – risks, ka *Hedera* pēc procentu likmju izmaiņām nevarēs sasniegt gaidāmo atdeves likmi. Saskaņā ar *CPN*/*CNV* tas ir zemas varbūtības scenārijs.

([111]) *Compass Lexecon* memorands "Analysis of the concerns of the EU Commission relating to the nuclear waste cap design", 2024. gada 30. augusts.

([112]) Šī vērtība ir aizstāta ar *Compass Lexecon* analīzi, kas veikta, izmantojot detalizētākus datus, 2024. gada 30. novembrī iesniegtajā dokumentā "CL – Response to the EC concerns on discount rate – 291124", kurā iegūta 2,8 % līdzvērtīgā likme.

([113]) Šī vērtība ir aizstāta ar *Compass Lexecon* analīzi, kas veikta, izmantojot detalizētākus datus, 2024. gada 30. novembrī iesniegtajā dokumentā "CL – Response to the EC concerns on discount rate – 291124", kurā iegūta 3,1 % līdzvērtīgā likme.

([114]) Tas tika papildināts ar atbildi uz 1. oktobra IP 5.4. jautājumu. Praksē, lai ierobežotu inflācijas risku, *Hedera* pievērsīsies dinamiskai aktīvu un pasīvu pārvaldībai, kuras pamatā ir diversificēts portfelis, kas ietver aktīvus, kuri ļauj fondam nodrošināties pret inflāciju. Piemēram, *Hedera* varētu izstrādāt portfeli, kura pamatā cita starpā būtu obligācijas un parāda instrumenti, pašu kapitāls, nekustamais īpašums un atvasinātie instrumenti, ar ilgtermiņa mērķi sasniegt 1 % atdevi reālā izteiksmē, vienlaikus samazinot svārstīguma risku.

(279) *Compass Lexecon* veiktā neatkarīgā analīze parādīja, ka šie riski ir ņemti vērā, un pierādīja, ka Beļģijas valsts izmantotā pieeja ir piesardzīga un ietver pietiekamas rezerves neparedzētiem izdevumiem, lai segtu šos riskus.

a) Attiecībā uz izmaksu pārsniegšanas risku analīzē norādīts, ka Beļģijā kodolatkritumu apsaimniekošanas izmaksas bieži tiek revidētas un atjauninātas un ka atkritumu apsaimniekošanas maksimālā summa ir balstīta uz jaunākajiem pieejamajiem datiem. Turklāt atkritumu apsaimniekošanas maksimālā summa pati par sevi ietver pamatsummu un riska prēmiju. Pamatsummas pamatā ir atkritumu inventarizācija un *ONDRAF/NIRAS* rūpnieciskais atsauces scenārijs, kurš atspoguļo "drīzāk iespējamu nekā neiespējamu" situāciju (t. i., 50. procentiles riska scenāriju), kas nozīmē, ka noteiktā rezerve neparedzētiem izdevumiem būs pietiekama, lai segtu izmaksu pārsniegumus, ar 50 % varbūtību. Riska prēmija, kas pievienota papildus pamatsummai, ir balstīta uz *ONDRAF/NIRAS* piezīmi, kurā izmantota augšupēja pieeja, lai noteiktu un kvantificētu dažus papildu riskus, tajā skaitā i) izmaksu papildu pārsniegšanas risku, kas saistīts ar ģeoloģiskās apglabāšanas iekārtu un ko jau nesedz pamatsummas rezerve neparedzētiem izdevumiem, ii) risku, ka tiks izvēlēts cits tehnisks risinājums, nevis ģeoloģiskās apglabāšanas iekārta 400 m dziļumā, iii) izmaksu papildu pārsniegšanas risku, kas saistīts ar glabātavu ekspluatāciju un uzturēšanu *Belgoprocess* objektā, nostrādātās kodoldegvielas glabātavu ekspluatāciju pēc 2050. gada un papildu iekārtu būvniecību un ko jau nesedz pamatsummas rezerve neparedzētiem izdevumiem, un iv) regulatīvo risku, ka daži atkritumi varētu nebūt piemēroti virszemes glabāšanai. Turklāt analīzē tika norādīts, ka riska prēmija ir 5 185 miljoni EUR, t. i., 53 % no pamatsummas (9 815 miljoni EUR), kas ir ievērojami vairāk nekā 35 % riska prēmija, kura iekļauta metodikā, kas izstrādāta kodolatkritumu saistību nodošanai Vācijas valstij līdzīgā lietā – SA.45296. Vācijas precedentā izmantotā metodika bija līdzīga, bet Beļģijas lietā atsauces scenārijā ir izmantoti jaunāki dati, ieskaitot atsauksmes no projektiem Šveicē un Somijā, un tāpēc tā pamatā ir jaunāku datu kopa.

b) Attiecībā uz risku, ka būvniecības izmaksu inflācija tiks novērtēta pārāk zemu, analīze parādīja, ka *Association Belge des Experts* ("*ABEX*") noteiktās būvniecības izmaksu izmaiņas būtiski neatšķiras no inflācijas, ko mēra ar PCI. Saskaņā ar analīzi *CPN/CNV* bažas raisīja būvniecības izmaksu inflācija, kas 2022. gadā bija augstāka nekā parasti, un šis inflācijas kāpums tiek ņemts vērā riska prēmijā. Analīzē arī norādīts, ka Vācijā noteiktā ilgtermiņa inflācija līdzīgā lietā SA.45296 bija 1,60 %, savukārt šajā lietā ilgtermiņa inflācija ir noteikta 2 % apmērā, kas ir ECB mērķis.

c) Attiecībā uz investīciju risku un *CPN/CNV* bažām par to, ka fonds *Hedera*, kas atbild par uzkrājumiem, varētu būt pakļauts tādas atdeves riskam, kas nav pietiekama izdevumu segšanai, analīze parādīja, ka, šodien investējot dažādu termiņu obligāciju portfelī un turot tās līdz termiņa beigām, fonds saņemtu kuponus ar procentu likmi, kas nemainās, tādējādi fonds nebūtu pakļauts procentu likmes izmaiņām (izmantojot aktīvu un pasīvu pārvaldības ("APP") metodes, lai nodrošinātu, ka tad, kad pienāk saistību termiņš, ir pietiekami aktīvi, ar ko tās segt). Tomēr analīzē tika minēti divi atlikušie riski, kuriem fonds būtu pakļauts, ja tas izmantotu šādu pieeju:

— pirmkārt, lai saliktu procentus, kas saņemti kuponu maksājumos, fondam būs bieži jāreinvestē no jauna emitētās obligācijās. Ņemot vērā to, ka fondam ir salīdzinoši noteikta maksājumu plūsma par atkritumu apsaimniekošanu, šo risku ir iespējams ierobežot, izveidojot fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeli, kas atbilst izdevumu termiņiem,

— otrkārt, Beļģijas obligāciju ilgākais termiņš ir 50 gadi, bet izdevumi par nostrādāto kodoldegvielu rodas līdz 2135. gadam. Tomēr izdevumi, kas rodas pēc 50 gadiem, ir nelieli, jo tie veido tikai 13 % no kopējiem nediskontētajiem izdevumiem, un ir pieejami daži fiksēta ienākuma vērtspapīri ar ilgāku termiņu, piemēram, 100 gadu Austrijas obligācijas.

(280) Šī analīze ir veikta, atbildot uz 2024. gada 1. oktobra IP 5.4. jautājumu. Beļģija apgalvoja, ka praksē *Hedera* portfelis būtu jāveido tā, lai tas atbilstu visiem ekonomikas scenārijiem, kas ir ticami attiecīgajā periodā, it īpaši inflācijas līmeņa ziņā. *Hedera* mērķis ir panākt 1 % atdevi reālā izteiksmē (t. i., 1 % virs inflācijas līmeņa). Šajā nolūkā *Hedera* izstrādās stratēģiju, kurā tiks ņemts vērā risks, ka šāda atdeve var netikt sasniegta noteiktos ekonomikas režīmos (piemēram, ilgstoša augstas inflācijas perioda gadījumā) ar portfeli, ko veido tikai obligācijas. Tāpēc *Hedera* pievērsīsies dinamiskai aktīvu un pasīvu pārvaldībai, kuras pamatā ir diversificēts portfelis, kas ietver aktīvus, kuri ļauj fondam nodrošināties pret inflāciju. Piemēram, *Hedera* varētu izstrādāt portfeli, kura pamatā cita starpā būtu obligācijas un parāda instrumenti, pašu kapitāls, nekustamais īpašums un atvasinātie instrumenti, ar ilgtermiņa mērķi sasniegt 1 % atdevi reālā izteiksmē, vienlaikus samazinot svārstīguma risku. Visbeidzot, jānorāda, ka *Hedera* ierobežos ar Beļģijas pašu kapitālu, obligācijām un nekustamo īpašumu saistīto riska darījumu apjomu. Tas ir paredzēts, lai nodrošinātu diversifikāciju un to, ka fonds ir pietiekami atsaistīts no Beļģijas ekonomikas.

4.4. Beļģijas nostāja attiecībā uz apakšpasākumu kumulatīvo ietekmi

(281) Beļģija apgalvoja, ka dažādie IE projekta komponenti un apakšpasākumi bija daļa no tā, ko *Engie* prasīja apmaiņā pret savu piekrišanu darbmūža pagarināšanai, un tie visi bija iekļauti vispārējos darījuma dokumentos, kas parakstīti 2023. gada 13. decembrī. Tomēr Beļģija arī norādīja, ka IE projekta komponenti atšķiras vairākos aspektos un cits citu papildina, un tas ierobežo iespēju, ka radīsies kāda kumulatīva ietekme.

(282) Beļģija atsaucās uz judikatūru, kurā secīgu pasākumu novērtēšanai cita starpā apsvērti šādi jautājumi:

— attiecīgo intervenču priekšmets, būtība un konteksts,

— to hronoloģija,

— to nolūks,

— uzņēmuma apstākļi attiecīgo intervenču laikā,

— piešķīrēju vai to labuma guvēju identitāte (tajā skaitā to juridiskais raksturs un finansiālais/ekonomiskais stāvoklis) un

— jautājums par to, vai dažādās attiecīgās intervences bija plānotas vai paredzamas pirmās intervences laikā.

4.4.1. *1., 2. un 3. komponenta priekšmets un būtība*

(283) Beļģija apgalvoja, ka IE projekta trīs komponentu priekšmets un būtība ir pašos pamatos atšķirīgi, un norādīja, ka Komisija lēmumā par procedūras sākšanu nav īpaši ņēmusi vērā 1., 2. un 3. komponenta priekšmeta un būtības atšķirības vai līdzības. Šajā sakarā Beļģija iesniedza tālāk izklāstīto informāciju.

a) 1. komponents ietver finansiālus un strukturālus pasākumus dzīvotspējīgas *BE-NUC* ilgtermiņa darbības atbalstam, ieskaitot CSL, kas sniedz ieņēmumu atbalstu un samazina pakļautību tirgus cenu riskam, un vairākus atlīdzības mehānismus, kas sedz citus finanšu iztrūkumus, lai aizsargātu ilgtermiņa ekonomisko dzīvotspēju sakarā ar zināmu apjoma / darbības rezultātu risku.

b) 2. komponents ietver saistību nodošanu par visa Beļģijas kodolparka kodolatkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu, un tāpēc tas aptver ļoti ilgu laikposmu, kas ievērojami pārsniedz 1. un 3. komponenta piemērošanas laiku.

c) 3. komponents ietver tiesiskās garantijas, kuru mērķis ir aizsargāt pret turpmākām izmaiņām tiesību aktos, un tāpēc tā priekšmets ir ļoti atšķirīgs no 1. un 2. komponenta priekšmeta.

4.4.2. *1., 2. un 3. komponenta nolūks*

(284) Beļģija norādīja, ka šo trīs komponentu vispārējais nolūks ir saistīts ar IE bloku darbmūža pagarināšanu. Tomēr Beļģija apgalvoja, ka novērtējumā ir būtiski aplūkot katra komponenta konkrēto nolūku atsevišķi.

a) 1. komponenta galvenais mērķis ir samazināt ieņēmumu nenoteiktību un nodrošināt IE projekta ilgtermiņa dzīvotspēju, novēršot *BE-NUC* maksātnespēju un bankrotu. Tajā pašā laikā tā mērķis ir arī izvairīties no pārmērīgas atlīdzības akcionāriem un ierobežot Beļģijas valsts kā AL darījumu partnera atbalstu. Konkrētāk, katrs 1. komponenta pamatā esošais finanšu pasākums samērīgi novērš atšķirīgus riskus: CSL samazina risku, kas saistīts ar vairumtirgus cenām, ar MPIKM tiek pārvaldīti lielas ietekmes riski, ko rada pēkšņa nepieejamība, kura rada zaudējumus ekspluatācijas posmā, savukārt DAPI aizdevumi nodrošina pietiekamas naudas plūsmas darbības apturēšanas un plānoto IE blokos veicamo darbu laikā. Beļģija apgalvoja, ka to atzinusi arī Komisija lēmuma par procedūras sākšanu 208. apsvērumā.

b) 2. komponents attiecas uz Beļģijas kodolparka ilgtermiņa vides un dezekspluatācijas saistību pārvaldību, un tās ir nošķirtas no *BE-NUC* darbības un finansiālajām bažām, ko risina ar 1. komponentu. Šā komponenta galvenais mērķis ir nodot attiecīgās turpmākās saistības, kas attiecas uz kodolatkritumiem, un šis mērķis atšķiras no mērķa nodrošināt darbības finanses. Beļģija apgalvoja, ka lēmuma par procedūras sākšanu 208. apsvērumā Komisija, šķiet, ir apstiprinājusi šo atsevišķo 2. komponenta nolūku.

c) 3. komponents paredz tiesiskās garantijas aizsardzībai pret dažām turpmākām izmaiņām tiesību aktos. Šis komponents attiecas uz regulatīvo risku, ko rada iespējamas izmaiņas Beļģijas valsts politikā un noteikumos, un nav tieši saistīts ar finanšu, darbības vai atbildības aspektiem, kas ietverti pārējos komponentos.

4.4.3. *1., 2. un 3. komponenta tiešie labuma guvēji*

(285) Beļģija arī apgalvoja, ka 1., 2. un 3. komponentam ir dažādi tiešie labuma guvēji. Beļģija atzina, ka, novērtējot kumulatīvās ietekmes esību, svarīgs aspekts ir katra pasākuma labuma guvēju identificēšana. Šajā sakarā Beļģijas valsts iesniedza tālāk izklāstītos apsvērumus.

a) 1. komponents attiecas uz finansēšanas mehānismu kopumu ar konkrētiem labuma guvējiem katram pasākumam. Beļģija norādīja, ka pretēji tam, kas minēts lēmuma par procedūras sākšanu 182. apsvērumā, *BE-NUC* un *Luminus*, nevis *Electrabel* un *Luminus* ir tiešie CSL, DAPI aizdevumu, MPIKM un AKI labuma guvēji (*Electrabel* gūtu netiešu labumu, kas izrietētu no tā kā akcionāra statusa).

b) Attiecībā uz 2. komponentu – kodolatkritumu saistību nodošana un līgums par dezekspluatācijas papildu saistībām, kas izriet no IE bloku darbības, dod labumu *Electrabel* kā kodoloperatoram, kā arī *Luminus* un *EDF Belgium* kā finansējošajiem uzņēmumiem. Tāpēc Beļģija secināja, ka 2. komponents nedod labumu *BE-NUC*.

c) Saskaņā ar 3. komponentu daži Beļģijas (federālās) valsts pieņemti vienpusēji pasākumi radītu tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu *Electrabel* un netieši arī *Luminus*.

4.4.4. 1., 2. un 3. komponenta kumulatīvā ietekme

(286) 1., 2. un 3. komponents būtiski atšķiras to priekšmeta un būtības, nolūka un labuma guvēju ziņā, un tie ir noslēgti vienlaicīgi un kalpo vispārējam nolūkam pagarināt IE bloku darbmūžu. Kā parādīts iepriekš, katrs komponents atbilst konkrētam nolūkam, tātad tie ir savstarpēji papildinoši, un tas ierobežo iespēju, ka radīsies kāda kumulatīva ietekme.

(287) Attiecībā uz to, ka 2. un 3. komponenta dēļ varētu būt mainījies *Electrabel* riska profils, jānorāda, ka šie pasākumi patiešām var dot labumu *Electrabel* kā kodoloperatoram un tādējādi kopumā uzlabot *Electrabel* riska profilu. 2. un 3. komponents nemaina *BE-NUC* – 1. komponenta galvenā labuma guvēja – riska profilu. Kā novērtēts *Compass Lexecon* veiktajā neatkarīgajā analīzē, *BE-NUC* riska profils, ņemot vērā konkrētos riskus, kas ietekmē projektu, un riska sadalījums starp Beļģijas valdību un *BE-NUC* ir būtisks faktors, ko ņemt vērā, novērtējot 1. komponenta samērīgumu.

5. ***ENGIE* NOSTĀJA**

(288) *Engie* savas piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras sākšanu iesniedza 2024. gada 9. septembrī. Savās iesniegtajās piezīmēs *Engie* sniedz pierādījumus un analīzi, lai pamatotu savu argumentu, ka lēmumā par procedūras sākšanu paustās Komisijas šaubas nav pamatotas. *Engie* atbildē uz lēmumu par procedūras sākšanu ir aplūkots sākotnējais pasākums, kas aprakstīts lēmumā par procedūras sākšanu. Pašreizējais pasākums ietver izmaiņas (kas ieviestas, lai kliedētu lēmumā par procedūras sākšanu paustās Komisijas šaubas) salīdzinājumā ar sākotnējo pasākumu, un tas ir sīki izklāstīts šā lēmuma 3. iedaļā. *Engie* nostāja atbilst Beļģijas iestāžu nostājai.

(289) *Engie* apgalvoja, ka IE projekts ir vispārēja vienošanās un rezultāts plašām un ilgstošām sarunām ar Beļģijas valdību, kuru vadmotīvs bija saglabāt lojalitāti pret Beļģiju un veicināt valsts energoapgādes drošību, akceptējot Beļģijas lūgumu pagarināt divu kodolreaktoru darbmūžu, tādējādi pilnībā mainot tā publisko stratēģiju, kas paredzēja pārtraukt kodoldarbības Beļģijā pēc 2025. gada (sk. 23. apsvērumu). Turklāt *Engie* apgalvoja, ka IE projektam ir pozitīva ietekme uz iekšējo tirgu tālāk izklāstīto iemeslu dēļ.

a) Pirmkārt, IE projekts ir būtisks, lai turpmākajos gados nodrošinātu Beļģijas elektroapgādes drošību, vienlaikus potenciāli samazinot Beļģijas jaudas mehānisma finansēšanas izmaksas. Šī pozitīvā ietekme netieši nāks par labu arī kaimiņdalībvalstīm, kas ir savienotas ar Beļģiju un var importēt elektroenerģiju (jānorāda, ka šis eksports ir nevis tieša pārdošana, bet gan balansēšanas darbības, ko pārvalda PSO).

b) Otrkārt, IE projekts palīdz sasniegt zaļā kursa dekarbonizācijas mērķus.

(290) *Engie* arī apgalvoja, ka pastāv vairākas atšķirības starp IE projektu (*Doel 4* un *Tihange 3* darbmūža pagarināšana) un *Doel 1*, *Doel 2* un *Tihange 1* darbmūža pagarināšanu 2015. gadā ("esošie IE bloki").

a) Pirmkārt, Beļģijas valsts sāka IE projektu 2022. gadā, pēc tam, kad *Engie* bija pieņēmis lēmumu (no 2020. gada) atteikties no darbībām kodolenerģijas jomā un pārorientēt savas darbības, lai koncentrētos uz atjaunīgo enerģiju un energoinfrastruktūru. Tāpēc *Engie* bija pilnībā jāmaina sava stratēģija, un tas vien palielināja IE projekta izmaksas, it īpaši tāpēc, ka *Electrabel* nebija veicis iepriekšējus drošības pētījumus un nebija izveidojis nekādus uzkrājumus iespējamai vēl citu kodolbloku darbmūža pagarināšanai vai esošo IE bloku darbmūža pagarināšanai. Savukārt esošo IE bloku darbības laikā *Electrabel* joprojām veica iepriekšējus pētījumus par Beļģijas kodolreaktoru ekspluatācijas pagarināšanu, jo šāds scenārijs tajā laikā tika uzskatīts par iespējamu.

b) Otrkārt, vairākas izmaksas radās IE projekta saspringtā grafika dēļ. Pēc Beļģijas valdības pieprasījuma IE bloku darbības atsākšana tika pārcelta uz 2025. gada 1. novembri (no sākotnēji paredzētā datuma – 2026. gada 1. novembra).

c) Treškārt, papildus regulējuma nenoteiktībai paredzams, ka, palielinoties atjaunīgo energoresursu īpatsvaram energoresursu struktūrā, *BE-NUC* būs pakļauts lielākam tirgus cenu svārstīgumam (salīdzinājumā ar situāciju 2015. gadā). Turklāt 2015. gadā bija daudz citādāki tirgus apstākļi – tolaik uz fosilajām degvielām balstīti un stabilāki energoresursi veidoja lielāku daļu no energoresursu struktūras un zemas/negatīvas cenas bija sastopamas reti.

d) Ceturtkārt, esošo IE bloku darbības finanšu rezultātus ir negatīvi ietekmējuši lielāki nepieejamības notikumi un kapitālizdevumi, nekā gaidīts, un zemāka iegūtā elektroenerģijas cena. Kopš 2016. gada *Engie* pārskatos ir reģistrēti vairāki vērtības samazinājumi saistībā ar tā darbībām kodolenerģijas jomā, un tas ir radījis ievērojamus finansiālus zaudējumus *Engie* grupai (tātad jāsecina, ka šīs darbības nevar uzņemties tikai privāts tirgus dalībnieks bez līdzsvarota riska dalīšanas mehānisma).

e) Visbeidzot, pati *AFCN/FANC* 2021. gada nostājas dokumentā skaidri uzsvēra daudzās atšķirības starp esošajiem IE blokiem un pašreizējo IE projektu ([115]). Lai varētu atsākt darbību līdz 2025. gada 1. novembrim – vienu gadu agrāk, nekā sākotnēji plānots –, *AFCN/FANC* atļāva pabeigt nepieciešamos drošuma uzlabojumus trīs gadu laikā pēc darbības atsākšanas (līdz 2028. gada 31. decembrim), savukārt attiecībā uz esošajiem IE blokiem *AFCN/FANC* atļāva veikt nepieciešamos darbus piecus gadus pēc darbības atsākšanas.

(291) *Engie* apgalvoja, ka visi šie faktori lika *Engie* un Beļģijas valstij noslēgt visaptverošu līgumu, kas paredz gan pieprasīto darbmūža pagarināšanu (ar nosacījumu, ka tiek mazināta *Engie* pakļautība riskam), gan nodotās nostrādātās kodoldegvielas un kodolatkritumu apsaimniekošanu, un uzskatīja, ka esošie IE bloki nav atbilstoša atsauce, ko izmantot, lai novērtētu dažādo pašreizējā IE projekta pasākumu nepieciešamību un piemērotību.

(292) Tālāk ir sīkāk izklāstīti *Engie* galvenie argumenti par Komisijas šaubām, kas paustas lēmumā par procedūras sākšanu.

5.1. *Engie* nostāja attiecībā uz IE projektā sniegtā valsts atbalsta kvalificēšanu par "vienu intervenci" un attiecībā uz tā stimulējošo ietekmi

5.1.1. *Viena intervence*

(293) Komisija uzskata, ka visus trīs pasākuma komponentus var novērtēt kā daļu no vienas Beļģijas valsts intervences, ciktāl tie visi ir saistīti ar vienu un to pašu notikumu, t. i., IE bloku darbmūža pagarināšanu.

(294) *Engie* apgalvoja, ka tam nav iebildumu pret to, ka šie komponenti tiek kvalificēti par vienu intervenci, ciktāl tas atbilst Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā noteiktajiem kritērijiem ([116]). Konkrētāk, *Engie* piekrita lēmuma par procedūras sākšanu 208. apsvērumā paustajam Komisijas viedoklim, ka pasākuma trīs komponenti ir savstarpēji atkarīgi un kopumā veicina līguma par darbmūža pagarināšanu izpildi, tāpēc tos var uzskatīt par vienu intervenci. *Engie* atzina, ka tam bija noteikti priekšnosacījumi attiecībā uz tā pakļautību riskam un nostrādātās kodoldegvielas un kodolatkritumu apsaimniekošanu, kā rezultātā tika panākta vispārēja un visaptveroša vienošanās, kas bija plašāka par vienkāršu atlīdzības mehānisma ieviešanu attiecībā uz kodolbloku ekspluatācijas pagarināšanu. Tomēr, neapšaubot šo ierosināto kvalificēšanu par vienu intervenci, *Engie* norādīja, ka daži IE projekta apakšpasākumi nav valsts atbalsts, jo tie nepiešķir selektīvu priekšrocību *Electrabel*, konkrētāk:

a) līgums par administratīvajiem pakalpojumiem ("LAP"), saskaņā ar kuru *Electrabel* var sniegt atbalsta pakalpojumus (tajā skaitā sekretariāta, grāmatvedības un nodokļu pakalpojumus) *BE-NUC* un kurš ir tirgus standartiem atbilstošs līgums, kas tiks noslēgts saskaņā ar nesaistītu pušu darījuma principu;

([115]) *AFCN/FANC*, 2021. gada 28. novembris, "Position de l'AFCN sur le projet LTO pour Doel 4 et Tihange 3", 5. lpp. (tulkojums uzziņai), pieejams vietnē https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=2021-11-28-afcn-position-lto-final-fr.pdf. "*Doel 4* un *Tihange 3* situāciju nevar salīdzināt ar *Doel 1* un *Doel 2* bloku situāciju (attiecībā uz kuriem 2014. gadā lēmums turpināt to ilgtermiņa ekspluatāciju tika pieņemts tikai pēdējā brīdī). *Doel 1* un *Doel 2* bloku darbību varēja atsākt salīdzinoši ātri – 2015. gada ziemā –, jo i) šo reaktoru IE lieta tika izstrādāta un apstiprināta jau 2012. gadā, tāpēc izmaiņas, kas nepieciešamas darbības atsākšanai (attiecībā uz iekārtu kvalificēšanu un novecošanas pārvaldību), bija ļoti labi zināmas, un ii) Karaļa dekrēta par kodoliekārtu drošības prasībām (*PSIN*) 30. pants vēl nebija stājies spēkā, tāpēc drošības projekta izmaiņas varēja sadalīt pa dažādajiem darbības apturēšanas periodiem, kas bija paredzēti no 2015. līdz 2020. gadam. (..) Lai pagarinātu *Doel 4* un *Tihange 3* kodolreaktoru drošu ekspluatāciju, ir vajadzīgs paplašināts rīcības plāns, kas galvenokārt attiecas uz elementiem, kuri nepieciešami kodoldrošības garantēšanai. Šis rīcības plāns attiecas uz potenciāli liela skaita komponentu projektēšanu, kontroli un būvniecību/ražošanu/uzstādīšanu. Tāpēc jauno drošības prasību izpildei nepieciešamo izmaiņu sagatavošana un īstenošana prasīs vairākus gadus."

([116]) *Engie* šeit atsaucās uz Vispārējās tiesas 1998. gada 15. septembra spriedumu *BP Chemicals*/Komisija, T-11/95: "Ja secīgas intervences, it īpaši ņemot vērā to hronoloģiju, nolūku un uzņēmuma apstākļus šo intervenču laikā, ir savstarpēji tik cieši saistītas, ka nav iespējams tās nodalīt, tās var uzskatīt par "vienu intervenci"."

b) IE bloku saražotās elektroenerģijas pārdošanas ārpakalpojumi saskaņā ar energopārvaldības pakalpojumu līgumu (EPPL), ko piešķirs, izmantojot uz konkurenci balstītu, pārredzamu, nediskriminējošu un beznosacījumu iepirkuma procedūru, tādējādi nodrošinot atbilstību tirgus nosacījumiem; un

c) atlīdzība, ko Beļģijas valsts izmaksā par izmaksu segšanas zaudējumiem gadījumā, ja līgums netiek noslēgts, un kas nepārsniedz saistības, kuras ir spēkā parastos tirgus apstākļos īstenotos salīdzināmos darījumos un saskaņā ar kurām katra puse ir atbildīga par izmaksām, kas radušās saistībā ar līgumu (tā sagatavošanu), gadījumā, ja līgums netiek noslēgts kādas puses dēļ. *Engie* sedz šādas izmaksas pilnībā, ja tas ir atbildīgs par to, ka līgums netiek noslēgts, un gadījumā, ja neviena no pusēm nav atbildīga par to, ka līgums netiek noslēgts, ir paredzēta attiecīga izmaksu dalīšana.

5.1.2. *Stimulējoša ietekme*

(295) *Engie* uzsvēra, ka stimulējošā ietekme, ko Komisija uzskatīja par ticamu savā novērtējumā lēmuma par procedūras sākšanu 229. un 239. apsvērumā, nav hipotētiska, jo nav šaubu, ka *Electrabel* nebūtu turpinājis IE bloku ekspluatāciju, ja nebūtu IE projekta, tajā skaitā visu trīs komponentu. Šajā sakarā *Engie* apgalvoja, ka:

a) *Electrabel* jau bija sācis īstenot savu stratēģiju, kas paredzēja pilnībā pārtraukt darbības kodolenerģijas jomā, un tolaik spēkā esošā tiesiskā regulējuma ietvaros tam vairs nebija iespēju mainīt šo lēmumu (kas jau bija publiski paziņots *Engie* publiskajā finanšu komunikācijā ([117]));

b) *Engie* nostāja bija skaidri atspoguļota *AFCN*/*FANC* nostājas dokumentos un ziņojumos par *Doel 4* un *Tihange 3* ilgtermiņa ekspluatācijas projekta īstenojamību ([118]);

c) Ar IE projekta apspriešanu saistītajā saziņā ar Beļģijas valdību *Engie* ļoti skaidri norādīja, ka bez riska dalīšanas mehānisma un risinājuma attiecībā uz nostrādātās kodoldegvielas un kodolatkritumu apsaimniekošanas izmaksām, kas izriet no septiņu Beļģijas kodolelektrostaciju ekspluatācijas, *Electrabel* neapsvērs IE bloku darbmūža pagarināšanu ([119]). Šī nostāja tika skaidri pausta no IE projekta apspriešanas sākuma, un tas ir norādīts *AFCN*/*FANC* ziņojumā un *Engie* izpilddirektora paziņojumā (kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 6. apsvērumā).

(296) Piedevām *Engie* uzsvēra, ka stimuls *Electrabel* turpināt IE bloku ekspluatāciju izriet no visa atbalsta pasākumu kopuma, ko nodrošina IE projekts un kas šim nolūkam ir pienācīgi pielāgots. Neviens no apakšpasākumiem atsevišķi nebūtu varējis nodrošināt pietiekamus stimulus. Tāpat arī, ja kāds no pasākumu kopuma elementiem tiktu izņemts, *Engie* būtu atteicies turpināt IE projekta īstenošanu. *Engie* secina, ka tāpēc pasākumi, kas minēti lēmuma par procedūras sākšanu 235. apsvērumā, nebūtu jāuzskata par tādiem, kas katrs atsevišķi sniedz konkrētu (vai papildu) stimulu, bet būtu jāskata kā kopums.

([117]) Rezultātā 2020. gadā *Engie* samazināja savu kodolenerģijas aktīvu vērtību. *Engie*, 2020. gada vispārējais reģistrācijas dokuments, 1.4.1. iedaļa, 13. lpp. Pieejams šeit: www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2021-03/ENGIE_URD_2020_0.pdf.

([118]) Sk., piemēram, *AFCN*/*FANC* 2021. gada 28. novembra nostājas dokumentu "Position de l'AFCN sur le projet IE pour Doel 4 et Tihange 3", 5. lpp. (tulkojums uzziņai), pieejams vietnē https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=2021-11-28-afcn-position-lto-final-fr.pdf. "[O]perators *Electrabel* 2020. gada novembrī paziņoja, ka Beļģijas valdība savā valdības līgumā ir skaidri izvēlējusies līdz 2025. gadam pilnībā atteikties no kodolenerģijas izmantošanas. Kad līdz minētajam datumam bija atlikuši mazāk nekā pieci gadi, kodolelektrostaciju *Doel* un *Tihange* operators nolēma, ka vairs nav iespējams sagatavoties iespējamai *Doel 4* un *Tihange 3* bloku ekspluatācijas pagarināšanai. Tāpēc *Electrabel* nolēma veltīt visus savus resursus, lai sagatavotos visu septiņu kodolreaktoru galīgajai darbības apturēšanai un demontāžai objektos *Doel* un *Tihange*. Tādējādi operators tajā brīdī apturēja projektu "Sagatavošanās 2. paaudzes bloku ilgtermiņa ekspluatācijai"."

([119]) Sk., piemēram, *AFCN*/*FANC* 2022. gada 17. janvāra dokumentu "Résumé et analyse des actions nécessaires pour l'activation du plan B – Long Term Operation Doel 4 & Tihange 3", 9. lpp. (tulkojums uzziņai), pieejams šeit: https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=20220118-note-afcn-liste-analyse-actions-late-lto-vf.pdf. "(..) *Electrabel* vēlētos gūt pārliecību, pirms sāk rīkoties patstāvīgi. Ja valdība vēlas aktivizēt plānu B [*Doel 4* un *Tihange 3* ilgtermiņa ekspluatācija], tai būs jāpiešķir prioritāte diskusijām ar *Electrabel* par nepieciešamajiem nosacījumiem un garantijām, pirms turpināt plāna B izstrādi (1. uzdevums). *AFCN* vēlreiz vērš valdības uzmanību uz to, ka gandrīz visām plāna B darbībām, kas ietilpst *AFCN* kompetencē (IE lietas izveide), ir nepieciešama *Electrabel* sadarbība. *Electrabel* uzskata, ka jebkuras diskusijas par iespējamu IE ir atkarīgas no tā, vai pastāv skaidrs, stabils un saskaņots kodoldrošības tiesiskais regulējums. *AFCN* saprot šo viedokli un tāpēc plāno 2022. gada pirmajā ceturksnī turpināt kodoldrošības tiesiskā regulējuma precizēšanas darbu."

5.2. ***Engie* nostāja attiecībā uz vairāku 1. komponenta apakšpasākumu nepieciešamību, piemērotību un samērīgumu**

5.2.1. *Kopuzņēmuma izveide*

(297) *Engie* uzskatīja, ka tādas kopīgas struktūras izveide, kurā Beļģijas valstij pieder 50 % akciju, ir nepieciešama, lai sasniegtu IE projekta mērķus, t. i., līdz 2025. gada novembrim laikus atsāktu IE bloku darbību. *Engie* apgalvoja, ka pirms vienošanās par IE projektu pieņemšanas tas pieprasīja riska dalīšanas mehānismu, saskaņā ar kuru tas risku dalītu ar Beļģijas valsti vienādās daļās (50/50).

(298) Saskaņā ar *Engie* sniegto informāciju tikai atlīdzības mehānismu ieviešana vien šim nolūkam nederētu vairāku iemeslu dēļ: i) saskaņā ar AL atlikušos riskus uzņemas *Engie*, ii) ja nebūtu kopuzņēmuma, *Engie* uz laiku būtu jāsedz 100 % zaudējumu, kamēr nebūtu saņemta līgumos paredzētā zaudējumu atlīdzība / kompensācija, un iii) *Engie* bija darbības kodolenerģijas jomā pārtraukšanas procesā un nevēlējās viens pats investēt IE projektam nepieciešamos kapitālizdevumus vairāk nekā [2–2,5] miljardu EUR apmērā un viens pats segt visus iespējamos zaudējumus, kas varētu rasties neparedzētas nepieejamības un izmaksu pārsniegumu dēļ.

(299) Turklāt *Engie* apgalvoja, ka, tā kā Beļģijas valsts finansiāli iesaistīsies no IE blokiem gūtajā peļņā un zaudējumos (it īpaši dividenžu veidā), *Engie* paredzēja, ka Beļģijas valsts būs vēl vairāk motivēta ņemt vērā IE bloku darbību savos turpmākajos politiskajos lēmumos. Tāpēc *Engie* secināja, ka kopīgās struktūras izveide saskaņo Beļģijas valsts un *Engie* intereses.

(300) *Engie* arī apgalvoja, ka kopuzņēmums ir piemērots un samērīgs risinājums, jo *Engie*, kas ir privāts operators, varēs līdzsvarot jebkādu Beļģijas valsts neobjektīvas rīcības risku, kopīgi kontrolējot stratēģiskos lēmumus attiecībā uz *BE-NUC*, un Beļģijas valsts un *Engie* vienlīdzīgi īstenos savas tiesības *BE-NUC* pārvaldībā.

5.2.2. Engie *nostāja attiecībā uz CSL*

(301) Attiecībā uz CSL nepieciešamību *Engie* apgalvoja, ka, ņemot vērā ar kodolnozari saistītās tirgus nepilnības un elektroenerģijas tirgus lielo nestabilitāti turpmākajos gados, IE projekts ir pakļauts lielam finansējuma deficīta riskam, tāpēc CSL ir nepieciešams instruments kopīgu interešu mērķa sasniegšanai. *Engie* arī atsaucās uz īso darbmūža pagarinājuma ilgumu (10 gadi) salīdzinājumā ar vidējām investīcijām kodolenerģijas nozarē, ievērojamām izmaksām un faktu, ka IE bloki pirmajos trīs gados nedarbosies ar 100 % jaudu, jo vienlaikus tiks pabeigti IE bloku darbmūža pagarināšanas darbi.

(302) *Engie* apgalvoja, ka CSL modelis un TCRK ir piemēroti un samērīgi, lai saglabātu stimulus IE bloku darbībā efektīvi reaģēt uz tirgus signāliem. Šajā sakarā *Engie* pauž tos pašus argumentus, ko paudusi Beļģijas valsts saistībā ar IE bloku tehniskajiem, regulatīvajiem un ekonomiskajiem ierobežojumiem (sk. 2.1. iedaļu). *Engie* apgalvoja, ka pat pašlaik bez CSL un ar piecu reaktoru parku, kas ļauj īstenot plašāku diversifikācijas stratēģiju, *Engie* ir ļoti ierobežotas iespējas pielāgot kodolelektroenerģijas ražošanu, reaģējot uz īstermiņa un vidēja termiņa tirgus signāliem. *Engie* uzskata, ka šīs ierobežotās rīcības brīvības ietvaros CSL ir izstrādāts tā, lai pilnībā stimulētu *BE-NUC* reaģēt uz cenu signāliem, ciktāl tas ir tehniski iespējams.

a) Pirmkārt, *Engie* uzsvēra, ka atšķirībā no elastīgiem elektroenerģijas ražošanas avotiem un jaunākas paaudzes blokiem un/vai citu veidu kodolreaktoriem IE bloki ir projektēti elektroenerģijas ražošanai bāzes slodzes režīmā un tiem ir ļoti ierobežotas modulācijas iespējas, tāpēc racionāla rīcība ir neveikt modulāciju ikreiz, kad cenas kļūst negatīvas vai ir zemākas par to īstermiņa robežizmaksām ("ĪRI"). *Engie* paskaidroja, ka tikai kopš 2015. gada *AFCN*/*FANC* ir atļāvusi veikt ekonomisku elektroenerģijas modulāciju kodolblokiem Beļģijā, ievērojot stingrus tehniskus ierobežojumus, kā paskaidrots šā lēmuma 13.–15. apsvērumā. Tāpēc, ņemot vērā šos ierobežojumus (apvienojumā ar darbības automātiskās apturēšanas risku katras modulācijas laikā, nebalansa risku, ko radītu šāda apturēšana, un to, ka modulācijas laikā netiks ietaupīta kodoldegviela), *Engie* paskaidroja, ka kodoloperators nevar brīvi pielāgot kodolbloku elektroenerģijas ražošanas apjomu, reaģējot uz negatīvām cenām, un ka ierobežotās modulācijas iespējas būtu jāizmanto pēc iespējas labāk.

b) Otrkārt, TCRK un kodoldegvielas cikla ilguma izmaiņas nodrošina, ka plānotās pārtrauces tiks noteiktas vasaras periodā, kad cenas vēsturiski ir bijušas viszemākās un kad gaidāms, ka tās būs viszemākās. Tas nodrošinās, ka IE bloki ir pieejami tad, kad paredzams vislielākais elektroenerģijas pieprasījums (un cenas). *Engie* arī piebilda, ka plānotas kodolbloka pārtrauces sagatavošanai ir vajadzīgi aptuveni 12 mēneši, par to iepriekš jāpaziņo tirgum un tajā ir iesaistīts liels skaits ieinteresēto personu. Pēc šādas pārtrauces ieplānošanas kodoloperators nevar mainīt pārtrauces datumu bez tīkla operatora iepriekšēja apstiprinājuma. Tāpēc praksē, lai gan pārtrauces var plānot, ņemot vērā ilgtermiņa tirgus apstākļus, kodolelektrostacijas tehniskās apkopes darbību plānošanā nav iespējams reaģēt uz īstermiņa tirgus signāliem.

c) Treškārt, *Engie* apgalvoja, ka TCRK nodrošina pietiekamu stimulu *BE-NUC* maksimāli palielināt un iegūt augstāko tirgus cenu, plānojot pārtrauces laikā, kad paredzams, ka cenas būs viszemākās, un stingri nepiekrīt Komisijas sākotnējam viedoklim, ka TCRK ietekme "praksē ir neliela" (kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 290. apsvērumā).

(303) Visbeidzot, attiecībā uz CSL modeļa parametriem *Engie* apgalvoja, ka NDT cena ir atbilstoša TAC.

a) Pirmkārt, *Engie* apgalvoja, ka ilgtermiņa produktiem nav ietekmes uz tādas kodolelektrostacijas dispečēšanas lēmumiem, kuras īstermiņa robežizmaksas ("ĪRI") pēc būtības ir ļoti zemas. Nākotnes elektroenerģijas cenas nekad nav kļuvušas negatīvas nevienā Eiropas tirgū, un šādu notikumu var uzskatīt par ļoti maz ticamu nākotnē. Tāpēc *Engie* apgalvoja, ka ilgtermiņa produkti nesniedz vajadzīgos tirgus signālus dispečēšanas lēmumu pieņemšanai, bet ka neatkarīgi no izvēlētās TAC dispečēšanas pamatā vienmēr būs salīdzinājums starp ĪRI un alternatīvajām izmaksām, no vienas puses, un NDT cenu, no otras puses (ņemot vērā kodolelektrostacijas elastības spējas).

b) Otrkārt, *Engie* apgalvoja, ka nākotnes produktu izmantošana par TAC pakļautu *BE-NUC* būtiskiem un nepārvaldāmiem riskiem, kas izriet no piemērotu ilgtermiņa produktu nepietiekamas pieejamības Beļģijas tirgū, jo:

— Beļģijas nākotnes līgumu tirgum ir raksturīga zema un sarūkoša likviditāte. Nākamā gada tirgū tirgotie apjomi ir ievērojami mazāki nekā IE bloku prognozētais ikgadējais ražošanas apjoms ([120]). Šī neatbilstība norāda uz to, ka saistībā ar CSL nav praktiski kā atsauces cenu izmantot ilgtermiņa tirgus produktus,

— nākotnes tirgus nelikviditāte ne tikai padara to par vāju etalonu maksājuma par starpību līdz norunas cenai aprēķināšanai, bet arī rada būtiskus riskus, kas saistīti ar cenu veidošanu, tirgus izkropļojumiem un izpildes izmaksām. Turpretī NDT cena nodrošina visaugstāko likviditāti un pārredzamību cenu veidošanā, tādējādi izvairoties no problēmām, kas saistītas ar nepārredzamu likviditāti, replikācijas izmaksām, aplēstā riska ierobežošanas izmaksām un drošības rezerves noteikšanas prasībām,

— Beļģijas nākotnes līgumu tirgus nav pietiekami detalizēts, lai tā cenas būtu piemērota TAC ([121]).

([120]) Piemēram, paredzams, ka 2024. gadā nākamā gada tirgū tiks tirgotas tikai 9 TWh elektroenerģijas, savukārt IE bloki, kā tiek lēsts, katru gadu saražos 14 TWh.

([121]) Nākotnes produkti lielākoties tiek strukturēti pēc kalendāra periodiem, piemēram, nākamā ceturkšņa vai nākamā mēneša. Tomēr, ņemot vērā IE bloku ražošanas modeļa neviendabīgumu un nenoteiktību, ko rada plānotās pārtrauces (un kas vēl vairāk saasināsies IE blokos veicamo darbu laikā līdz 2029. gadam, un ko vēl vairāk saasinās neskaidrības par veicamajiem darbiem un plānošanu) un neplānota nepieejamība, ilgtermiņa produkta kā TAC izmantošana radītu ievērojamu apjoma risku un ievērojamas nākotnes riska ierobežošanas darījumu atcelšanas izmaksas gadījumā, ja blokos netiktu ražota elektroenerģija, tādējādi vēl vairāk apdraudot naudas plūsmu radīšanu un *BE-NUC* finansiālo dzīvotspēju.

c) *Engie* apgalvoja, ka papildu riski izriet no tā, ka tā kodolreaktoru parks no 2025. gada tiks ievērojami samazināts, jo pieci no septiņiem kodolreaktoriem tiks dezekspluatēti. Šis samazinājums palielinās nepieejamības risku, jo IE bloku dīkstāvi vai darbības problēmas nevarēs kompensēt ar citiem aktīviem. Līdz ar to *BE-NUC* ražošanas modelis kļūs nenoteiktāks, un tas palielinās risku, ka elektroenerģija netiks piegādāta saskaņā ar ilgtermiņa līgumiem. Šādos scenārijos *BE-NUC* būtu spiests atpirkt elektroenerģiju par potenciāli augstākām cenām, un papildus ieņēmumu zudumam, ko izraisītu ražošanas apjoma samazināšanās, tas radītu ievērojamus finansiālus zaudējumus. Šos zaudējumus saasinātu nelikviditāte, kas raksturīga ilgtermiņa tirgiem, kuros lielas piedāvājuma un pieprasījuma starpības un ierobežoti tirdzniecības apjomi varētu vēl vairāk palielināt līgumsaistību izpildes izmaksas ([122]).

5.2.3. Engie *nostāja attiecībā uz MPIKM un DAPI aizdevumu*

(304) *Engie* uzsvēra, ka nepieciešamība pēc MPIKM un DAPI aizdevumiem galvenokārt ir saistīta ar IE projekta īpašo kontekstu, kas izriet no i) novēlotā lēmuma pagarināt *Doel 4* un *Tihange 3* darbmūžu un ierobežotā laika nepieciešamo IE blokos veicamo darbu sagatavošanai un īstenošanai, ii) novecojošajiem aktīviem un lielāka sistēmiskā riska, ko rada fakts, ka abos blokos tiek izmantota viena un tā pati tehnoloģija, iii) IE bloku vienlaicīgas darbības atsākšanas un ekspluatācijas pirmo trīs gadu laikā un iv) enerģijas ražošanas kopējām izlīdzinātajām izmaksām, kurās kodolelektrostaciju darbmūža pagarināšanas gadījumā ETA izmaksas veido lielāku daļu nekā jauna kodolenerģijas aktīva gadījumā.

(305) *Engie* arī apgalvoja, ka gan MPIKM, gan DAPI aizdevumi ir absolūti nepieciešami, jo i) maksājumi, kas Beļģijas valstij jāveic saskaņā ar AL, nesedz būtiskus nepieejamības notikumus, ko izraisījušas tehniskas problēmas vai starptautiskas regulatīvas neparedzētas situācijas, vai kodolavārijas, ii) pretēji apgalvojumam lēmuma par procedūras sākšanu 269. apsvēruma b) punktā, šādi negaidīti notikumi nav "ārkārtēji, zemas varbūtības" scenāriji, bet, visticamāk, notiks nākamajos 10 gados un iii) tie attiecas tikai uz notikumiem, kas pārsniedz noteiktu robežvērtību.

a) AL ļauj koriģēt CSL norunas cenu par labu *BE-NUC*, izmantojot īpašus "pārskatīšanas notikumus", kuriem tomēr ir ierobežojumi un izņēmumi. Piemēram, AL neattiektos uz viena vai abu IE bloku darbības apturēšanu drošības pasākumu veikšanai pēc ārkārtas situācijas vai sakarā ar izmaiņām starptautiskajos noteikumos. Turklāt AL neattiektos uz nepieejamības notikumiem, kas radušies dažu tehnisku problēmu dēļ, piemēram, uz šādiem notikumiem: pārtrauces, kas drošības apsvērumu dēļ izraisītas pēc parastajām regulatīvajām inspekcijām un kas ir paredzamās ekspluatācijas daļa; obligāti modernizācijas pasākumi, kas prasīti spēkā esošajos vai plaši pieņemtajos starptautiskajos noteikumos, piemēram, tādi pasākumi kā tie, kas tika īstenoti pēc Fukušimas katastrofas saskaņā ar Padomes Direktīvu 2014/87/Euratom ([123]); darbības apturēšana, kas veikta piesardzības nolūkā starptautisku incidentu dēļ un kas ir paredzama regulatīva reakcija; stingrāki vides aizsardzības noteikumi, ko noteikušas reģionālās iestādes un kas bieži vien ietekmē vairākas nozares; piegādes ķēdes traucējumi, kas neļauj veikt nepieciešamo tehnisko apkopi vai remontu, kā arī neparedzēta kritiskā aprīkojuma degradācija.

b) Šādu tehnisku/regulatīvu/ārkārtas notikumu rašanās varbūtība nav tik maza, kā norādīts lēmumā par procedūras sākšanu, un tā varētu ietekmēt gan IE bloku darbības izmaksas, gan to pieejamību. Šajā sakarā *Engie* minēja:

— neraugoties uz pašreizējo kodoldrošības noteikumu stingrību, nevar izslēgt tādu negadījumu kā Černobiļas vai Fukušimas avārija,

— MPIKM iekļaušana līgumā bija balstīta uz *Electrabel* pieredzi un vēsturi Beļģijas kodolparka ekspluatācijā, proti, laikposmā no 2012. līdz 2022. gadam tehnisku iemeslu dēļ 7 Beļģijas kodolblokos ir notikuši 11 nozīmīgi negaidīti nepieejamības notikumi,

— ir vairāki neseni piemēri saistībā ar citu pasaules valstu kodolparku ilglaicīgu nepieejamību (piemēram, *Ringhals 4* Zviedrijā 2022. gadā, *Civaux 1* Francijā 2021. gadā, *Taishan 1* Ķīnā 2021. gadā).

([122]) *Engie* saskārās ar šādu situāciju 2018. gadā, kad vienlaikus nebija pieejami vairāki kodolbloki un tā rezultātā uzņēmumam vidēji bija pieejami tikai 52 % no tā nominālās jaudas. *Engie* bija jāatpērk savi nākotnes riska ierobežošanas darījumi situācijā, kad cenas Beļģijas tirgū bija ievērojami palielinājušās un visa starpsavienojumu jauda bija izmantota, tādējādi tas gadu noslēdza ar EBITDA zaudējumiem [0–0,5] miljardu EUR apmērā saistībā ar tā darbībām kodolenerģijas jomā (salīdzinājumā ar peļņu [0–0,5] miljardu EUR apmērā iepriekšējā gadā).

([123]) Padomes Direktīva 2014/87/Euratom (2014. gada 8. jūlijs), ar kuru groza Direktīvu 2009/71/Euratom, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru (OV L 219, 25.7.2014., 42. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/87/oj).

c) Neviens notikums, kura radītās izmaksas ir mazākas par 5 miljonu EUR robežvērtību, nav kvalificējams kā "pārskatīšanas notikums", un tāpēc AL darījumu partneris to nekompensē.

(306) *Engie* apgalvoja, ka MPIKM nav neierobežota dotācija (pretēji tam, ko Komisija norādīja lēmumā par procedūras sākšanu), ņemot vērā AL noteiktās AL darījumu partnera tiesības izbeigt līgumu, kuras ļautu ierobežot tā pakļautību riskam.

(307) *Engie* apgalvoja, ka Beļģijas valsts ir piemērojusi DAPI aizdevumu pagarināšanas principu ar mērķi segt to izmaksu daļu, kas radīsies pēc darbības atsākšanas datuma, jo pēc Beļģijas valsts lūguma ir pārcelts IE bloku darbības atsākšanas datums (no 2026. uz 2025. gadu), kas nozīmē, ka IE blokos veicamie darbi jāveic kodolbloku ekspluatācijas laikā, kā rezultātā pirmajos trīs darbības gados tiks gūti mazāki ieņēmumi. To darot, tika ievērots pamatprincips, par kuru vienojās *Engie* un Beļģijas valsts un kurš paredz, ka akcionāri sedz visas izmaksas, kas izriet no IE bloku darbmūža pagarināšanas, savukārt *BE-NUC* finansē ETA izmaksas no saviem ieņēmumiem.

(308) Attiecībā uz IE projektā paredzēto finanšu mehānismu samērīgumu *Engie* apgalvoja, ka tie nepasargā *BE-NUC* no operacionālajiem riskiem, pretēji tam, kā Komisija norādījusi lēmumā par procedūras sākšanu. *BE-NUC* cita starpā ir daļēji pakļauts pieejamības riskam visā IE bloku darbmūža pagarinājuma laikā, kā arī iespējai, ka pēc izpildes uzskaites datuma varētu rasties pamatdarbības izmaksu pārsniegumi, kas var kavēt tā naudas līdzekļu iegūšanu un negatīvi ietekmēt *BE-NUC* atdeves likmi. Šīs izmaksas cita starpā ir saistītas ar personāla izmaksu pieaugumu (darbā noturēšanas programmas un papildu darbā pieņemšanas / apmācības izmaksas saistībā ar ekspluatācijas turpināšanu), ETA izmaksu pieaugumu (materiālu cenas pieaugums, piegādes ķēdes nespēja sagādāt būtiskas rezerves daļas un sastāvdaļas, *AFCN*/*FANC* prasības (visas projekta izmaiņas *AFCN*/*FANC* pirms apstiprināšanas plaši pārskata un izvērtē), neplānoti būtiski iekārtu bojājumi pirms darbības atsākšanas utt.) un kodoldegvielas izmaksu pieaugumu (līgumi ir daļēji saistīti ar norisēm tirgū).

(309) Turklāt *Engie* apgalvoja, ka *Electrabel* kā IE bloku operatoram ir spēcīgs stimuls maksimāli palielināt IE bloku pieejamību normālos ekspluatācijas apstākļos, lai nevajadzētu maksāt līgumsodu, kas jāmaksā, ja pieejamība jebkurā līguma gadā samazinās zem [90–100] %.

(310) *Engie* iesniedza simulāciju, kas parāda, kā IE bloku rentabilitāti ietekmētu notikumi, uz kuriem neattiektos MPIKM: i) samazinātas pieejamības notikumi ekspluatācijas posmā – ilustratīviem mērķiem (palielināts piespiedu pārtrauču rādītājs ("PPR")) – un ii) dažu pamatdarbības izmaksu pieaugums pēc izpildes uzskaites datuma neparedzētu izmaksu dēļ, kā arī abu notikumu kombinācija. 16. tabula liecina, ka šie notikumi varētu būtiski negatīvi ietekmēt *BE-NUC* IAL.

16. tabula

To notikumu ietekme uz IE bloku rentabilitāti (100 %), uz kuriem neattiecas MPIKM

	Pamatscenārijs (pieejamība nav samazināta)	PPR + 5 %	PPR + 10 %
Pamatscenārijs (pamatdarbības izmaksas netiek pārsniegtas)		IAL = [5–10] % NPV = mīnus [100–300] miljoni EUR	IAL = [0–5] % NPV = mīnus [200–400] miljoni EUR
Pamatdarbības izdevumi + 5 %	IAL = [5–10] % NPV = mīnus [0–200] miljoni EUR	IAL = [5–10] % NPV = mīnus [100–300] miljoni EUR	IAL = [0–5] % NPV = mīnus [200–400] miljoni EUR
Pamatdarbības izdevumi + 10 %	IAL = [5–10] % NPV = mīnus [0–200] miljoni EUR	IAL = [0–5] % NPV = mīnus [100–300] miljoni EUR	IAL = [0–5] % NPV = mīnus [200–400] miljoni EUR

Avots: *Engie* atbilde uz lēmumu par procedūras sākšanu.

(311) *Engie* arī apgalvoja, ka DAPI aizdevumu procentu likme ir samērīga un piemērota – to apliecina neatkarīga analīze ([124]). *Engie* piebilda, ka DAPI aizdevumus ir paredzēts atmaksāt IE perioda beigās (ar procentiem), ja *BE-NUC* iegūs pietiekamus naudas līdzekļus.

5.2.4. Engie *nostāja attiecībā uz AKI un akcionāru aizdevumu noteikumiem*

(312) *Engie* paskaidroja, ka procentu likme akcionāru aizdevumiem un AKI būs nesaistītu pušu darījuma principam atbilstoša likme, ko nosaka *BE-NUC* valde, atsaucoties uz dominējošām tirgus likmēm un jebkādu salīdzināmu trešo personu aizņēmuma finansējumu, ja tāds attiecīgajā laikā ir pieejams.

(313) *Engie* arī paskaidroja, ka ir sagatavojis darbības nosacījumus, kuros aprakstīta procentu likmju noteikšanai izmantotā metodika. *Engie* paskaidroja, ka šī metodika atbilst *Engie* iekšējo aizdevumu cenu noteikšanas politikai un ESAO *BEPS* principam, nodrošinot, ka procentu likme tiek noteikta nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošā līmenī (sk. 63. apsvērumu).

(314) Tāpēc *Engie* secināja, ka gan AKI, gan akcionāru aizdevumu procentu likme ir samērīga.

5.2.5. Engie *nostāja attiecībā uz EPPL*

(315) Pirmkārt, *Engie* uzsvēra, ka *Engie* grupas struktūra (*GEMS*), kas varētu tikt izraudzīta par EPPL partneri iepirkuma procedūras rezultātā vai kā pagaidu galējs rezerves variants, būs pilnībā neatkarīga no kodolenerģētikas struktūrvienības (*Nuclear*). *Engie* paskaidroja, ka kopš 2024. gada janvāra ir ieviestas atbilstošas iepirkuma procedūras, no vienas puses, un iekšējie nošķiršanas mehānismi *Engie* grupā, no otras puses, lai izvairītos no *Electrabel* iesaistes EPPL partnera atlasē.

(316) Otrkārt, *Engie* apgalvoja, ka no iespējamās *GEMS* izraudzīšanās EPPL iepirkuma konkursā neizriet nekāds tirgus noslēgtības risks. *Engie* apgalvoja, ka *GEMS* darbosies kā puse saskaņā ar TNS noteiktām precīzām pilnvarām (no kurām tā nedrīkst atkāpties), saņemot atlīdzību maksas veidā, un īpašumtiesības uz elektroenerģiju paliks kopuzņēmumam *BE-NUC* līdz tās pārdošanai. Tāpēc, tā kā attiecīgos *BE-NUC* pārdošanas apjomus nevarētu attiecināt uz *GEMS* / *Engie* grupu, *Electrabel* stāvoklis Beļģijas tirgū nevarētu tikt pastiprināts, ja *GEMS* tiktu izraudzīta par EPPL partneri.

(317) Treškārt, iepirkuma procedūra EPPL partnera atlasei atbilst Komisijas praksē noteiktajām konkurences, pārredzamības un nediskriminējoša un beznosacījumu rakstura prasībām. Iepirkums ir publicēts ES līmenī, un tajā tiks precizēti kvalifikācijas kritēriji (it īpaši attiecībā uz pretendenta finansiālo stāvokli un darbības pieredzi). Tāpēc, ja *GEMS* tiktu izvēlēta iepirkuma procedūrā, šo *GEMS* izraudzīšanos par EPPL partneri varētu uzskatīt par samērīgu. *Engie* arī apgalvoja, ka gadījumā, ja iepirkuma procedūra nebūtu sekmīga un *GEMS* tiktu izraudzīta par EPPL partneri kā galējs rezerves variants, samērīguma kritērijs tomēr būtu izpildīts: *GEMS* atlīdzība tiks maksāta saskaņā ar tirgus nosacījumiem atbilstoši cenai, ko, ja starp pusēm radīsies domstarpības, noteiks neatkarīgs eksperts, lai šī atlīdzība nepārsniegtu to, kas ir absolūti nepieciešams EPPL nolūka sasniegšanai. Turklāt *Engie* paskaidroja, ka šis galējais rezerves variants būtu tikai pagaidu risinājums un Beļģijas valsts nekavējoties sāktu jauna uz konkurenci balstīta iepirkuma konkursa rīkošanu.

([124]) *Compass Lexecon* 2024. gada 22. augusta memorands "Supplementary note on MOCP and SDC Loan", 1.12. punkts.

5.3. *Engie* nostāja attiecībā uz vienošanos par atkritumiem

(318) *Engie* apgalvoja, ka atkritumu apsaimniekošanas maksimālā kopējā summa ir pietiekama, lai segtu jebkādus papildu riskus, kas nebūtu ņemti vērā, aprēķinot pamatsummu. *Engie* arī norāda, ka ar atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu paredzēts nodot valstij ievērojami mazākus riskus nekā Vācijas precedentā, ko apstiprinājusi Komisija. Konkrētāk, *Engie* norādīja tālāk minēto.

a) Pēc atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas maksājuma veikšanas atkritumi netiks automātiski nodoti *Hedera*. Tiks nodoti tikai tie atkritumi, kas atbilst ļoti stingriem līgumā paredzētiem nodošanas kritērijiem ("LPNK"), pretējā gadījumā *Electrabel* paliks par tiem atbildīgs. Par LPNK ir vienojušies eksperti, un to pamatā ir pašreizējā paraugprakse. Turklāt, ja *Electrabel* ir jānodod papildu apjomi, tam ir jāmaksā *Hedera* papildu summa ("apjoma korekcijas maksas").

b) Vācijas lietā saglabājās neskaidrības par atkritumu apglabāšanas vietām, savukārt šajā lietā A kategorijas atkritumu galīgais apglabāšanas komplekss jau ir zināms, un tas ievērojami samazina neskaidrības.

c) Atšķirībā no Vācijas lietas IE projekta pamatsumma jau ietver lielu rezervi neparedzētiem izdevumiem.

d) Vācijas lietā tika izmantota nominālā diskonta likme 4,58 % apmērā (noteikta, atsaucoties uz EAAPI likmēm). Ņemot vērā būtisko (+56 bāzes punkti) EAAPI likmes paaugstināšanos, IE projektā izmantotā daudz zemākā (–158 bāzes punkti) (nominālā) diskonta likme 3 % apmērā, šķiet, pilnībā atbilst pašreizējam procentu likmju līmenim. Turklāt IE projektā izmantotā reālā likme 1 % apmērā ir konservatīva salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm.

e) *Hedera* no investīcijām spēs gūt pietiekami lielu atdevi, lai segtu savas maksājumu saistības. Šo viedokli apstiprina aktīvu un pasīvu pārvaldības ("APP") pētījums, ko (..) veica *CPN* veiktās 2022. gada pārskatīšanas vajadzībām.

(319) Tāpēc *Engie* secināja, ka summa, ko *Electrabel* samaksās saskaņā ar vienošanos par atkritumiem, pienācīgi segs neskaidrības, kurām sevi pakļāvusi Beļģijas valdība, un tādējādi būs samērīga.

(320) Attiecībā uz dezekspluatācijas saistībām *Engie* apgalvoja, ka *Electrabel* kā septiņu Beļģijas kodolbloku kodoloperators joprojām būs atbildīgs par savām dezekspluatācijas saistībām. Tomēr *Engie* atzina, ka Beļģija segs dezekspluatācijas izmaksas (to pieaugumu), kas tieši izriet no IE projekta, ar (pilnīgu un galīgu) vienreizēju maksājumu *Electrabel*.

(321) *Engie* atsaucās uz *CPN*/*CNV* ieteikumu par IE bloku dezekspluatācijas un demontāžas saistībām, kurā tā secināja, ka IE ietekme uz dezekspluatācijas izmaksām (aprēķinot kā tūlītējas izmaksas bez procentiem) ir dezekspluatācijas izmaksu palielinājums (asinerģija) par [100–500] miljoniem EUR (2021. gada vērtībās) vai – aktualizējot – par [100–500] miljoniem EUR (2023. gada vērtībās). Tāpēc *Engie* secināja, ka summa, kas paredzēta par to dezekspluatācijas papildu saistību nodošanu, kuras izriet no IE, kā noteikusi *CPN*/*CNV*, ir samērīga.

6. TREŠO PERSONU PIEZĪMES

(322) Papildus *Engie* iesniegtajai informācijai Komisija sabiedriskajā apspriešanā, kas attiecās uz lēmumu par procedūras sākšanu un ilga līdz 2024. gada 9. septembrim, saņēma piezīmes no septiņiem respondentiem, kas bija trešās personas.

(323) Piezīmes tika saņemtas no dalībvalstīm, uzņēmumiem, apvienībām un nevalstiskajām organizācijām. No trešām personām saņemtās piezīmes arī ir izvērtētas attiecīgajās novērtējuma daļās, konkrēti neminot attiecīgo piezīmi.

(324) Tālāk pa tematiem ir sniegts to trešo personu piezīmju un apsvērumu apraksts, kas ir būtiski valsts atbalsta novērtēšanā.

6.1. Piezīmes par atbalsta esību

(325) Piezīmes par atbalsta esību netika saņemtas.

6.2. **Piezīmes par atbalsta saderību**

6.2.1. *Piezīmes par pasākuma piemērotību un nepieciešamību*

(326) Lielākā daļa trešo personu pauda atbalstu Komisijas bažām, kas paustas lēmumā par procedūras sākšanu attiecībā uz pasākuma piemērotību un nepieciešamību.

6.2.1.1. Vispārīgas piezīmes

(327) Viena trešā persona nepiekrita Komisijas viedoklim par Beļģijas valsts norādīto tirgus nepilnību esību un būtiskumu un apgalvoja, ka kodoltehnoloģija vienkārši nav rentabla un to nevajadzētu atbalstīt ar valsts finansējumu. Šī persona atgādināja, ka kopumā saskaņā ar ES noteikumiem par valsts atbalstu darbības atbalsts ir atļauts tikai ārkārtas apstākļos un tas būtu jāpiešķir tikai tehnoloģijām, kas vēl nav tirgojamas vai vēl nav nobriedušas, ar noteikumu, ka ir izpildīti īpaši nosacījumi. Šī trešā persona nepiekrita, ka ir piemēroti un nepieciešams atbalstīt kodolenerģiju, ko tā uzskatīja par nobriedušu un nerentablu tehnoloģiju.

(328) Trīs no septiņām trešām personām apgalvoja, ka kodolenerģija nav piemērota tehnoloģija, ar ko risināt energoapgādes drošības jautājumus, jo kodolelektrostacijām ir zems elastīgums – tām pastāvīgi jāražo, jo liels modulāciju apjoms nav vēlams.

6.2.1.2. CSL modeļa piemērotība

(329) Pieci no septiņiem respondentiem piekrita Komisijas bažām par CSL modeļa piemērotību. Vissvarīgākās bažas bija šādas: i) atbilstība ES tiesību aktiem, ii) norunas cenas noteikšana bez tādas procedūras, kas būtu balstīta uz konkurenci (piemēram, tādas, ko piemēro atkrastes vējparkiem), iii) ierobežotie stimuli pielāgot ražošanu tirgus apstākļiem, jo (sākotnējā CSL modelī) bija paredzēts, ka izejas jauda jāsamazina tikai pēc tam, kad cenas elektroenerģijas tirgos ir bijušas negatīvas jau sešas stundas, iv) atsauces cenas izvēle.

(330) Tomēr viena trešā persona atzina kodoloperatoru grūtības reaģēt uz tirgus signāliem kodolelektrostaciju modulācijas iespēju ierobežotības dēļ. Turklāt viena trešā persona apgalvoja, ka attiecībā uz CSL modeli nevajadzētu piemērot vienu universālu risinājumu un ka dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai elastīgi pielāgot CSL modeli, pamatojoties uz konkrētiem apstākļiem. Piemēram, CSL modeļa principi kodoltehnoloģijām būtu jāpiemēro citādi nekā nepastāvīgiem energoresursiem, un būtu jāatzīst, ka kodolelektrostacijas nodrošina bāzes slodzes jaudu.

(331) Komisija norāda, ka nevienai no trešām personām nebija konkrētu piezīmju par to, kā uzlabot CSL modeli, ko Beļģijas valsts bija ierosinājusi lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas laikā.

6.2.2. *Piezīmes par pasākuma samērīgumu*

(332) Seši no septiņiem respondentiem pauda atbalstu Komisijas bažām, kas paustas lēmumā par procedūras sākšanu attiecībā uz pasākuma samērīgumu.

6.2.2.1. Piezīmes par finansiālo pasākumu kopumu

(333) Kopumā pieci no septiņiem respondentiem uzskatīja, ka finansiālās atlīdzības pasākumu kopums (tajā skaitā CSL, MPIKM un vairāki aizdevumi) nebūtu samērīgs. Šīs trešās personas piekrita Komisijas sākotnējam novērtējumam lēmumā par procedūras sākšanu, ka finansiālās atlīdzības pasākumu kopums ļautu novērst pilnīgi visus *Engie* riskus.

(334) Viena puse apgalvoja, ka visneizdevīgākā pozīcija šajā darījumā ir Beļģijas valdībai, kas ir uzņēmusies vairākas finansiālas saistības, lai stimulētu *Engie* piedalīties darījumā, jo galu galā riskus uzņemas Beļģijas nodokļu maksātāji.

(335) Viena persona, tāpat kā Komisija, salīdzināja darījumu ar iepriekšējo *Doel 1*, *Doel 2* un *Tihange 1* darbmūža pagarināšanu 2015. gadā un atgādināja, ka šis darbmūža pagarinājums tika panākts bez valsts atbalsta.

(336) Attiecībā uz atlīdzību un iekšējās atdeves likmes ("IAL") aprēķināšanu viena trešā persona norādīja, ka, lai gan šāds atdeves līmenis var būt tipisks kodolnozarei, pašreizējā IAL līmenī nav ņemti vērā daudzie riska mazināšanas elementi, kas iekļauti ierosinātajā darījumā. Lai gan netika sniegtas konkrētas norādes par to, kāda būtu samērīga IAL, tika norādīts, ka būtu nepieciešama lejupēja korekcija.

(337) Komisija konstatē vispārēju vienprātību starp trešām personām par nepieciešamību rūpīgi izmeklēt finansiālās atlīdzības pasākumu kopumu.

6.2.2.2. Piezīmes, kas attiecas uz vienošanos par atkritumiem

(338) Kā vispārīgu piezīmi viena trešā persona atgādināja, ka kodolelektrostaciju darbība rada ļoti ilgdzīvojošas un ļoti bīstamas vielas, kas dabā nekur nav sastopamas. Šī persona apgalvoja, ka elektroenerģijas ražošanas pilnajās izmaksās jāiekļauj ticams plāns, kā rīkoties ar šīm vielām pēc to izmantošanas enerģijas ražošanai.

(339) Attiecībā uz kodolatkritumu apsaimniekošanu tā pati persona apgalvoja, ka dziļās ģeoloģiskās glabātavas nevar būt drošas beztermiņa glabāšanas vietas, jo ģeoloģiskie veidojumi, kas ir bijuši stabili ilgus Zemes vēstures periodus, ilgtermiņā var kļūt nestabili klimata pārmaiņu vai paša starojuma dēļ. Tāpēc piesardzības princips paredz glabāšanu virs zemes vai viegli pieejamās vietās un ievietošanu jaunās paketēs ik pēc 50 līdz 100 gadiem.

(340) Attiecībā uz vienošanās par atkritumiem ekonomiskajiem aspektiem vairākas trešās personas uzskatīja, ka vienošanās ir pārāk izdevīga *Engie*, jo kodolatkritumu apsaimniekošanas izmaksas esot novērtētas par zemu.

(341) Komisija norāda, ka lielākā daļa trešo personu nesniedza konkrētu informāciju par to, kura vienošanās par atkritumiem daļa ir problemātiska, kādi parametri būtu jāmaina un kāda būtu saprātīga un samērīga vienošanās par atkritumiem vērtība. Tikai viena persona apgalvoja, ka Beļģijai būtu jāņem vērā arī kodolatkritumu apglabāšanas vietas noteikšanas izmaksas, taču arī tā sīkāku informāciju nesniedza.

6.2.3. *Saņemtā piezīme par iespējamiem nepamatotiem konkurences izkropļojumiem un traucējumiem tirdzniecībā starp dalībvalstīm*

6.2.3.1. Ietekme uz atjaunīgajiem energoresursiem un dekarbonizāciju

(342) Sešas no septiņām trešām personām apgalvo, ka atbalsts kodolenerģijai, pat neraugoties uz tā ieguldījumu CO_2 emisiju samazināšanā, nav klimatam draudzīgs. Šīs trešās personas norādīja, ka atbalsts kodolenerģijai palēnina atjaunīgo energoresursu attīstību un nepalīdz sasniegt klimata mērķus. Šajā sakarā it īpaši tika izvirzīti tālāk izklāstītie argumenti.

a) Viena trešā persona pauda bažas par to, ka kodolelektrostacijām *Doel* un *Tihange* piešķirto publisko subsīdiju līmenis un veids varētu samazināt stimulus atjaunīgās enerģijas izvēršanai un tādējādi aizkavēt Eiropas energosistēmas dekarbonizāciju un ekonomikas elektrifikāciju. Cita trešā persona norādīja, ka, tā kā saules un vēja enerģijas ražošanai būs jāpielāgojas neelastīgai elektroenerģijas ražošanai no kodolenerģijas, tā būs neizdevīgākā stāvoklī. Tas tā it īpaši būs tāpēc, ka atjaunīgie energoresursi ir pakļauti konkurencei, bet dalībvalstis uzņemas kodoloperatoru riskus.

b) Dažas trešās personas apgalvoja, ka kodolenerģija nevar būt leģitīma stratēģija ES ekonomikas dekarbonizācijai, jo kodolenerģija nav konkurētspējīga izmaksu ziņā, izmanto pārāk daudz ierobežotu resursu (ne tikai finanšu resursus, bet arī cilvēkresursus un materiālos resursus) un saistībā ar to sistemātiski vērojama kavēšanās.

c) Viena trešā persona apgalvoja, ka pat tad, ja kodoltehnoloģija var dot lielāku ieguldījumu dekarbonizācijā nekā citas tehnoloģijas, vispārējā vidiskā bilance ir negatīva (piemēram, kodolatkritumu apglabāšanas dēļ).

d) Viena trešā persona norādīja, ka *Engie* piešķirtais valsts atbalsts varētu kaitēt daudziem mazākiem nākotnes decentralizētās energosistēmas dalībniekiem. Šī persona mudināja Komisiju pirms lielu valsts atbalsta summu piesaistīšanas kodolelektrostacijām izvērtēt, kāda ir investīciju vide attiecībā uz saules un vēja iekārtām Beļģijā, t. i., citām, rentablākām tehnoloģijām, kurām, iespējams, nav nepieciešams valsts atbalsts. Šī persona arī aicināja novērtēt, cik liela vajadzība nākotnē būs pēc bāzes slodzes elektroenerģijas.

(343) Turpretī viena trešā persona nepiekrita iepriekš izklāstītajiem argumentiem un apgalvoja, ka kodolenerģijai ir svarīga nozīme ES klimata mērķu sasniegšanā un energoapgādes drošības panākšanā. Šī persona aicināja Komisiju paturēt prātā investīciju kodolenerģijas jomā sarežģītību un piešķirt dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību izvēlēties piemērotu atbalsta pasākumu kopumu, ar ko atbalstīt šādas investīcijas.

6.2.3.2. Iepirkuma procedūras neesība un kodolelektroenerģijas pārdošana

(344) Viena trešā persona pauda nožēlu, ka ierosinātais līgums starp Beļģijas valsti, *Engie* un *Electrabel* par *Doel 4* un *Tihange 3* darbmūža pagarināšanu ir apspriests, neorganizējot iepirkuma procedūru. Saskaņā ar šā respondenta sniegto informāciju portfelis, kurā apvienoti liela mēroga atjaunīgie energoresursi un akumulatoru uzkrātuves, būtu varējis nodrošināt elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas profilam līdzīgu elektroenerģijas ražošanas profilu.

(345) Attiecībā uz pašreizējās vienošanās ietvaros paredzēto kodolenerģijas pārdošanu cits respondents norādīja, ka gadījumā, ja iepirkuma procedūrā nav neviena uzvarējuša pretendenta, ar ko varētu noslēgt līgumu, energopārvaldības pakalpojumi būtu jāsniedz neatkarīgai pusei.

6.2.4. *Citas trešo personu izteiktās piezīmes*

(346) Viena trešā persona apgalvoja, ka kodolenerģijas izmantošana elektroenerģijas ražošanai ir pretrunā principam "piesārņotājs maksā" un piesardzības principam, kas noteikts LESD 191. pantā.

(347) Vairākas trešās personas pauda bažas par drošības problēmām, kas saistītas ar kodoltehnoloģijas izmantošanu.

a) Viena persona uzskatīja, ka nevar izslēgt iespēju, ka kodolelektrostacijās varētu notikt lielas avārijas, kas ietekmētu arī citas dalībvalstis.

b) Raugoties vispārīgāk, tā pati persona uzskatīja, ka pēdējā laikā ir kļuvis acīmredzams kodolelektrostaciju radītais apdraudējums bruņotos konfliktos, jo civilā kodolinfrastruktūra principā nav veidota tā, lai tā būtu noturīga pret kara notikumu tiešo un netiešo ietekmi. Tādējādi kodolelektrostacijas var kļūt par potenciāliem uzbrukumu mērķiem, un to iznīcināšana varētu izraisīt radioaktīvu piesārņojumu, un tas ne tikai radītu milzīgu drošības risku, bet varētu arī destabilizēt valsts energoapgādi.

c) Cita persona apgalvoja, ka kodolelektrostacijas darbmūža pagarināšana, neraugoties uz modernizāciju un drošuma uzlabojumiem, rada paaugstinātu negatīvas ietekmes risku saistībā ar šādu kodolreaktoru komponentu kvalitāti un uzticamību, kas laika gaitā samazinās. Saskaņā ar šīs personas viedokli novecošana izraisa tendenci, ka ļoti piesārņoti reaktora komponenti sāk darboties nepareizi un palielinās darbības traucējumu skaits.

d) Viena persona atgādināja, ka urāna un torija pieejamība joprojām ir ierobežota un ka ES dalībvalstis gandrīz visu urāna rūdu importē. Šī persona atspēko ideju par "kodoldegvielas ciklu", apgalvojot, ka nostrādātās kodoldegvielas pārstrādi nevar atkārtot, cik vien bieži gribas, un norāda, ka pārstrāde rada ievērojamus drošuma, veselības, vides un kodolieroču izplatīšanas riskus.

(348) Viena trešā persona apgalvoja, ka tai ir bažas par ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu. Konkrētāk, tā norādīja, ka sabiedriskajā apspriešanā netika izskatīti svarīgi jautājumi par nepieciešamajiem drošuma uzlabojumiem un novecošanas pārvaldību. Šī persona norādīja, ka tā šajā jautājumā bija iesniegusi izvērstu nostāju, taču tā netika ņemta vērā.

(349) Visbeidzot, viena trešā persona atgādināja, ka, lai gan viens no argumentiem, ar ko Beļģija pamatoja IE projekta īstenošanu, ir tās atkarības no Krievijas samazināšana dabasgāzes jomā, Eiropas kodolnozare joprojām ir ļoti atkarīga no Krievijas kodoldegvielas jomā, jo Krievijai ir būtiska loma gan urāna ražošanā, gan pārstrādē. Pēc šā respondenta domām, būtu vieglāk atrast alternatīvus dabasgāzes avotus nekā atņemt Krievijai tās pašreizējo lomu Eiropas kodolnozarē.

7. **BEĻĢIJAS ATBILDE UZ TREŠO PERSONU ATBILDĒM**

(350) Beļģijas iestādes 2024. gada 30. oktobrī nosūtīja atbildi uz trešo personu iesniegtajām piezīmēm.

(351) Kopumā Beļģijas valsts atzinīgi novērtēja paustos viedokļus, bet uzskatīja, ka vairāki izvirzītie jautājumi ir tīri politiski, neskaidri vai balstīti uz nepareizu izpratni par IE projektu.

(352) Turklāt Beļģija paskaidroja, ka lielākā daļa izvirzīto jautājumu jau ir risināti tās iepriekš iesniegtajā informācijā un atbildē uz lēmumu par procedūras sākšanu. Tālāk izklāstīti galvenie argumenti, ko Beļģija minēja, atbildot uz trešo personu paustajām bažām. Konkrētāk, tiks izceltas tās atbildes uz piezīmēm, kas tieši attiecas uz valsts atbalsta novērtējumu.

(353) Attiecībā uz dažu trešo personu kritiku par to, ka būtu bijis jāapsver citi finansēšanas mehānismi vai citas ražošanas tehnoloģijas (piemēram, citiem enerģijas ražotājiem atvērta iepirkuma procedūra attiecīgajam elektroenerģijas ražošanas profilam, Beļģijas jaudas mehānisma ("JM") izmantošana, investīcijas liela mēroga atjaunīgajos energoresursos un akumulatoru uzkrātuvēs), Beļģija sniedza tālāk izklāstītās atbildes.

a) Beļģija norādīja uz to, ka ar kodolprojektiem ir saistītas būtiskas investīciju izmaksas un ka pastāv tirgus papildu nepilnības salīdzinājumā ar citām tehnoloģijām (sk. 39. apsvērumu), un ka tāpēc IE projektu nevar finansēt, izmantojot Beļģijas jaudas mehānismu. Turklāt Beļģija apgalvoja, ka izsoles mehānisms, piemēram, Beļģijas JM izsoles, nav piemērots instruments elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas finansēšanai, tāpēc IE blokiem ir vajadzīgs īpašs atbalsta pasākumu kopums.

b) Beļģija atgādināja, ka saskaņā ar LESD 194. panta 2. punktu dalībvalstīm ir autonomija veidot savu enerģētikas politiku, tajā skaitā iespēja iekļaut kodolenerģiju savā energoresursu struktūrā, un ka enerģijas ražošanas metožu daudzveidīga kombinācija ir būtiska, lai uzturētu uzticamu un līdzsvarotu elektroenerģijas tīklu. Beļģija 2022. gadā nolēma, ka attiecīgajām kodolenerģijas jaudām vajadzētu būt daļai no Beļģijas energoresursu struktūras vēl 10 gadus, un šis lēmums par energoresursu struktūru nevar būt atkarīgs no izsoles iznākuma.

c) Turklāt Beļģija uzsvēra, ka tikai *Electrabel* kā IE bloku pašreizējais (vairākuma) īpašnieks un vienīgais kodolelektrostaciju operators Beļģijā ir labi piemērots IE bloku ekspluatēšanai. Beļģija atgādināja, ka, lai piekļūtu elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas jaudai, ir vajadzīgas īpašas, arī konkrētai valstij specifiskas speciālās zināšanas, kas nav pieejamas visiem tirgus dalībniekiem, un ka iepirkuma konkurss šajā gadījumā nebūtu sniedzis jēgpilnus rezultātus, jo nebūtu bijis iespējams izraudzīties nevienu citu operatoru kā vien *Electrabel*.

(354) Attiecībā uz trešo personu piezīmēm, ka dažādu pasākumu kopums (finansiālais atbalsts, vienošanās par atkritumiem) IE projekta atbalstam esot pārmērīgs, neatbilstot tirgus stimuliem un neesot samērīgs, Beļģija apgalvo, ka līgumos ir iekļauti dažādi mehānismi, kas mudinās *BE-NUC* pēc iespējas reaģēt uz tirgus signāliem, ievērojot kodolelektrostaciju tehniskos ierobežojumus. Konkrētāk:

a) attiecībā uz CSL Beļģija atkārtoja, ka CSL modeli ietekmē IE bloku tehniskie, regulatīvie un ekonomiskie ierobežojumi. Tam ir zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisms ar IAL no 6 % līdz 8 %, un tas stimulē *BE-NUC* i) optimizēt savu izmaksu struktūru pirms norunas cenas noteikšanas un pārskatīšanas, ii) maksimāli palielināt kodolelektrostaciju izejas jaudu, ja ir paredzamas augstas cenas un elektroenerģijas sistēma tuvojas deficītam (piemēram, ziemā), iii) mazināt iespējamu neparedzētu papildu peļņu, iv) uzsākt modulācijas ilgstošu negatīvu cenu periodu gadījumā un v) nodrošināt, ka plānotās pārtrauces, kas saistītas ar ilgtermiņa ekspluatāciju, tehnisko apkopi un kodoldegvielas maiņu, ir ieplānotas vasarā, kad cenas parasti ir viszemākās;

b) attiecībā uz vairāku finanšu apakšpasākumu kombināciju, kas paredzēta papildus CSL, Beļģija apgalvoja, ka šie pasākumi ir ierobežoti līdz nepieciešamajam minimumam un katrs sedz konkrētus ar IE projektu saistītus riskus (un tādējādi ir savstarpēji papildinoši). Beļģija atgādināja, ka i) MPIKM un DAPI aizdevumi ir būtiski, lai nodrošinātu, ka *BE-NUC* rada pietiekamas naudas plūsmas, lai samaksātu operatoram un saglabātu ilgtermiņa darbības dzīvotspēju, un ii) kopuzņēmuma struktūra, akcionāru aizdevumi un apgrozāmā kapitāla instruments ir veidoti tā, lai tiem būtu vienādi nosacījumi gan Beļģijas valstij, gan *Electrabel* kā akcionāriem, un tie tiks noslēgti saskaņā ar tirgus nosacījumiem;

c) Beļģija apgalvoja, ka IE projekts nav pretrunā principam "piesārņotājs maksā" un piesardzības principam, un atgādināja, ka līdzīgi kodolprojekti Vācijā un Apvienotajā Karalistē gan attiecībā uz finansēšanas mehānismiem, gan atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas sistēmu jau ir atzīti par atbilstīgiem principam "piesārņotājs maksā" un piesardzības principam un Komisija tos attiecīgi ir apstiprinājusi;

d) attiecībā uz vienošanos par atkritumiem Beļģija apgalvoja, ka attiecīgās kodolatkritumu saistības tiks nodotas Beļģijas valstij, veicot vienreizēju maksājumu 15 miljardu EUR apmērā, kura summa tika noteikta, pamatojoties uz stabilu metodiku un ekspertu ieguldījumu. Beļģija arī norādīja, ka galīgā atbildība par nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo kodolatkritumu drošu apsaimniekošanu gulstas uz dalībvalstīm un ka tas ir pamatprincips, kas noteikts Padomes Direktīvas 2011/70/Euratom ([125]) 4. panta 1. punktā.

(355) Attiecībā uz trešo personu piezīmēm par šķēršļiem atjaunīgās enerģijas attīstībā Beļģija apgalvoja, ka pieprasījums pēc elektroenerģijas turpinās pieaugt, radot iespējas visu veidu elektroenerģijas ražošanai. Beļģija arī uzsvēra savus nodomus attīstīt atjaunīgās enerģijas nozari un atbalstīt tās turpmāku attīstību.

(356) Attiecībā uz trešās personas piezīmi par ietekmes uz vidi novērtējumu Beļģija apgalvoja, ka pēc Ekonomikas *FPS* iniciatīvas ir veikts IE projekta ietekmes uz vidi novērtējums un ka tas tika organizēts, pilnībā ievērojot Beļģijas tiesību aktus un Orhūsas konvenciju ([126]). Turklāt Beļģija uzsvēra, ka Beļģijas iestādes un *Engie* ir ievērojuši visus publiskā iepirkuma noteikumus.

(357) Attiecībā uz trešo personu bažām par tās elektroenerģijas pārdošanu, kas saražota no kodolenerģijas, Beļģija uzsvēra, ka ir ieviesti īpaši aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu papildu garantijas attiecībā uz EPPL partneri. Beļģija uzsvēra, ka *Engie* tiks izslēgts no atlases un lēmumu pieņemšanas procedūras un ka tiks veikti pietiekami pasākumi, lai izvairītos no interešu konfliktiem, ja *GEMS* piedalīsies EPPL iepirkuma konkursā.

(358) Attiecībā uz piezīmi par pastāvīgo atkarību no Krievijas Beļģija apgalvoja, ka *Synatom* piegādes līgumi, par kuriem jau notikušas vai vēl notiek sarunas *Euratom* Apgādes aģentūras uzraudzībā, nepārprotami izslēdz dabiskā urāna piegādātājus un urāna konversijas pakalpojumu sniedzējus no Krievijas.

8. **PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS**

8.1. **Valsts atbalsta esība**

(359) Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(360) Pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, ja ir izpildīti četri kumulatīvi nosacījumi. Pirmkārt, pasākums jāfinansē valstij vai izmantojot valsts līdzekļus. Otrkārt, pasākumam jāsniedz priekšrocība labuma guvējam. Treškārt, pasākumam ir jādod priekšroka konkrētiem uzņēmumiem vai saimnieciskām darbībām (t. i., jābūt selektivitātei). Ceturtkārt, pasākumam ir jābūt spējīgam iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci iekšējā tirgū.

([125]) Padomes Direktīva 2011/70/Euratom (2011. gada 19. jūlijs), ar ko izveido Kopienas sistēmu lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai (OV L 199, 2.8.2011., 48. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj).

([126]) ANO EEK Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesas iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, parasti pazīstama kā Orhūsas konvencija. Orhūsas konvencija ir daudzpusējs vides nolīgums, ar kuru tiek palielinātas iedzīvotāju iespējas piekļūt vides informācijai un tās ir padarītas pārredzamas, kā arī nodrošināta uzticama regulējuma procedūra.

(361) Lēmuma par procedūras sākšanu 4.1.1. iedaļā Komisija paskaidroja, ka visi trīs paziņotā pasākuma komponenti bija plānoti kā kopums un nav nodalāmi cits no cita. Saskaņā ar Komisijas Paziņojuma par atbalsta jēdzienu 81. punktu dažādus pasākumus var uzskatīt par "vienu vienotu iejaukšanos" (jeb "vienu intervenci"). Tā tas it īpaši var būt gadījumā, ja starp secīgām intervencēm, ievērojot jo īpaši to hronoloģiju, nolūku un uzņēmuma stāvokli šo intervenču laikā, ir tik cieša saikne, ka tās nav iespējams nodalīt ([127]). Piemēram, virkne valsts intervenču, kas salīdzinoši īsā laikposmā vērstas uz vienu un to pašu uzņēmumu un ir savstarpēji saistītas vai bija plānotas vai paredzamas jau pirmās intervences laikā, var tikt novērtētas kā viena intervence ([128]).

(362) Lēmuma par procedūras sākšanu 204. un 208. apsvērumā Komisija paskaidroja, ka visi trīs pasākuma komponenti kopā – tajā skaitā visi to apakškomponenti – bija paredzēti IE bloku darbmūža pagarināšanai, jo tie tika plānoti kopā, tiem ir viens un tas pats mērķis un tie ir noteikti vienā un tajā pašā līgumā, proti, 2023. gada 13. decembra Īstenošanas līgumā (sk. 24. apsvērumu), un vienā un tajā pašā tiesību aktā, proti, "Fēniksa" likumā par piegādes drošību enerģētikas nozarē un kodolenerģijas nozares reformu (sk. 3.5.2. iedaļu), un tos visus piešķir viena un tā pati piešķīrēja iestāde, proti, Beļģijas valsts. Turklāt abu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu un līdz ar to IE projektu uzsāka Beļģijas valdība, un *Engie* un *Electrabel* dalība līgumā bija atkarīga no atbilstoša atlīdzības līmeņa, garantijas pret juridiskām izmaiņām attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu no kodolenerģijas avotiem un papildu riska mazināšanas attiecībā uz kodolatkritumu apsaimniekošanas izmaksām (sk. 23. apsvērumu). Tāpēc katrs no trim paziņotā pasākuma komponentiem, arī to apakškomponenti, ir cieši saistīti un tos nebūtu bijis iespējams nodalīt, jo kopā tie ir obligāts nosacījums *Engie* un *Electrabel* dalībai IE projektā.

(363) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatēja, ka šie trīs komponenti būtu jāizskata kopā kā viena intervence. Šie trīs komponenti ir savstarpēji atkarīgi, un tiem ir savstarpēji pastiprinoša ietekme uz IE projekta īstenošanu. Komisija arī izdarīja sākotnējo konstatējumu, kas attiecas uz visiem trim kopā aplūkotajiem pasākuma komponentiem, proti, ka intervence ietver valsts atbalstu, jo tā ir piešķirta no valsts līdzekļiem, kas attiecināmi uz Beļģijas valsti, ka pasākums piešķirtu selektīvu ekonomisku priekšrocību un ka tas varētu iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci iekšējā tirgū.

(364) Komisija oficiālās izmeklēšanas laikā nav radusi nekādu iemeslu mainīt savu novērtējumu attiecībā uz šiem aspektiem. Tā kā visi trīs pasākuma komponenti tika plānoti kopā, tiem ir viens un tas pats mērķis, tie ir noteikti vienā un tajā pašā līgumā un likumā, tos piešķir viena un tā pati piešķīrēja iestāde un visi trīs bija nepieciešami, lai pārliecinātu *Engie* un *Electrabel* piedalīties IE projektā, Komisija uzskata, ka tie ir daļa no vienas intervences un būtu jāizskata kopā kā viena intervence.

8.1.1. *Attiecināmība un valsts līdzekļu esība*

(365) Lai pasākumi tiktu klasificēti kā atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, tie tieši vai netieši jāpiešķir no valsts līdzekļiem.

(366) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 213. apsvērumā, lēmumu par šā lēmuma 3. iedaļā aprakstīto IE projekta apakšpasākumu kombināciju pieņēma Beļģijas valsts (vienojoties ar *Engie*) īstenošanas līguma parakstīšanas brīdī 2023. gada 13. decembrī. Turklāt IE projekts ietver daļēji valsts īpašumā esošas struktūras (*BE-NUC*) izveidi un piešķīrēja iestāde ir Beļģijas valsts.

([127]) 2013. gada 19. marta spriedums *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija u. c., apvienotās lietas C-399/10 P un C-401/10 P, EU:C:2013:175, 104. punkts; 2010. gada 13. septembra spriedums Grieķija u. c./Komisija, apvienotās lietas T-415/05, T-416/05 un T-423/05, EU:T:2010:386, 177. punkts; 1998. gada 15. septembra spriedums *BP Chemicals*/Komisija, T-11/95, EU:T:1998:199, 170. un 171. punkts.

([128]) 2021. gada 15. decembra spriedums *Oltchim SA*/Komisija, T-565/19, EU:T:2021:904, 93.–197. punkts.

(367) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 214. apsvērumā, IE projektu veido vairāki apakšpasākumi, kas ietver valsts līdzekļu nodošanu par labu *BE-NUC*, jaunizveidotajam kopuzņēmumam, kurš pieder Beļģijas valstij un *Electrabel*. Konkrētāk, valsts atbalstīts CSL, kas ļauj kopuzņēmumam saņemt papildu atlīdzību, ja tirgus cenas rada ieņēmumu no pamatdarbības iztrūkumu, pakļauj valsti iespējai, ka tai būs jānodod valsts resursi par labu kopuzņēmumam.

(368) Pamatojoties uz iepriekš izklāstītajiem iemesliem, Komisija secina, ka pasākums tiek piešķirts no valsts līdzekļiem un ir attiecināms uz valsti LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

8.1.2. *Selektīva ekonomiska priekšrocība*

(369) Pasākums ir uzskatāms par selektīvu, ja tas dod priekšroku tikai dažiem uzņēmumiem vai dažu preču ražošanai. Komisija atkārtoti uzsver, ka šis pasākums, tajā skaitā tā dažādie apakškomponenti, vērtējot tos kopā un atsevišķi, rada selektīvu priekšrocību LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

(370) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 217. apsvērumā, IE projekts, tajā skaitā visi trīs paziņotā pasākuma komponenti, ir vērsts uz divu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu ar mērķi enerģijas tirgū piedāvāt elektroenerģiju un tādējādi veicināt energoapgādes drošību. Pasākums galvenajiem labuma guvējiem – *Electrabel* un *Luminus*, kā arī *BE-NUC* – sniegs īpašu priekšrocību, i) kas nav darīta pieejama citiem enerģētikas operatoriem līdzīgā juridiskā un faktiskā situācijā, ņemot vērā pasākuma mērķi un ietekmi (nodrošināt finansējumu un stabilus ieņēmumus ar mērķi pagarināt divu kodolreaktoru darbmūžu un garantēt energoapgādes drošību Beļģijā), un ii) ko tie nebūtu ieguvuši parastos tirgus apstākļos un bez īpašas vienošanās par pasākuma dažādajiem komponentiem. Šī priekšrocība ir selektīva, jo tā dod priekšroku IE bloku īpašniekiem un operatoram, kas atrodas salīdzināmā faktiskā un juridiskā situācijā ar citiem ražošanas jaudas piegādātājiem, kuriem nav iespējas ekspluatēt kodolelektrostacijas Beļģijā, bet kuri arī var veicināt energoapgādes drošību (piemēram, gāzes elektrostacijas, pieprasījumreakcijas operatori, enerģijas uzkrāšanas risinājumu nodrošinātāji).

(371) Turklāt, kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 218. apsvērumā, daudzi atsevišķie apakšpasākumi, kas ir daļa no IE projekta, piešķir selektīvu ekonomisku priekšrocību *Electrabel* un/vai *Luminus* (un attiecīgā gadījumā finansējošajiem uzņēmumiem). Piemēram, 1. komponenta AL ietver divvirzienu CSL, ar ko izveido nemainīgu ieņēmumu plūsmu elektroenerģijas ražošanai no kodolenerģijas avotiem, tādējādi aizsargājot kodolelektrostaciju īpašniekus no tirgus riskiem. Beļģijas valsts nodrošina arī akcionāru aizdevumu, DAPI aizdevumus un minimālo pamatdarbības izdevumu un kapitāla maksājumu, lai segtu IE bloku darbības uzsākšanas izmaksas un to iespējamo rentabilitātes trūkumu. Šie aizdevumi un līgumi nav pieejami citiem konkurentiem un tādējādi rada selektīvu ekonomisku priekšrocību *Electrabel*, kas piedalās kopuzņēmumā *BE-NUC*, un *Luminus*. 3. komponents nodrošina *Engie* un *Luminus* izmaksu atgūšanas aizsardzību tiesību aktu vai politikas izmaiņu gadījumā, tādējādi samazinot investīciju risku un pārnesot to uz valsti, kā arī sniedzot ekonomisku labumu, ko nebūtu bijis iespējams gūt parastos tirgus apstākļos un kas nav pieejams citiem tirgus dalībniekiem.

(372) Beļģija apgalvo, ka EPPL iepirkuma procedūra tiks rīkota saskaņā ar Beļģijas 2016. gada 17. jūnija Likumu par publisko iepirkumu un Karaļa 2017. gada 18. jūnija dekrētu par publisko iepirkumu komunālo pakalpojumu nozarēs. EPPL partneris tiks izraudzīts atklātā, pārredzamā, nediskriminējošā un beznosacījumu iepirkuma konkursā. Uz konkurenci balstītā EPPL iepirkuma procedūra, kurā izmanto un ievēro publiskā iepirkuma direktīvās paredzētās procedūras, nodrošina, ka darījums, šajā gadījumā energopārvaldības pakalpojumu iegāde, atbilst tirgus nosacījumiem un izslēdz jebkādu priekšrocību piešķiršanu energopārvaldniekam. Tāpēc IE projekts nepiešķir selektīvu priekšrocību EPPL partnerim.

(373) Pamatojoties uz iepriekš izklāstītajiem iemesliem, Komisija secina, ka IE projekts sniedz selektīvu ekonomisku priekšrocību pasākuma labuma guvējiem.

8.1.3. *Risks radīt nepamatotus konkurences izkropļojumus un ietekme uz tirdzniecību*

(374) Kā Komisija norādījusi lēmuma par procedūras sākšanu 221. apsvērumā, elektroenerģijas tirgus ir liberalizēts un elektroenerģijas ražotāji ir iesaistīti tirdzniecībā starp dalībvalstīm, tāpēc kodolelektroenerģijas ražotājiem piešķirta priekšrocība varētu kropļot konkurenci un iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Elektroenerģiju no kodolenerģijas avotiem parasti pārdod elektroenerģijas iekšējā tirgū, kur tā konkurē ar visiem elektroenerģijas avotiem, arī tiem, kas atrodas citās dalībvalstīs. Turklāt Beļģijas elektroenerģijas tirgus ir cieši savienots ar citiem tirgiem jaudas aprēķināšanas reģionā *CORE*.

(375) Tāpēc Komisija atkārtoti pauž savu nostāju, ka priekšrocība, kas labuma guvējiem piešķirta ar IE projekta starpniecību, draud izkropļot konkurenci un iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

8.1.4. *Secinājums par atbalsta esību*

(376) Komisija secina, ka paziņotā pasākuma 1. komponents, 2. komponents un 3. komponents (kopā – "IE projekts") kā dažādi pasākumi, kas attiecas uz vienu valsts intervenci, ietver valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

8.2. **Atbalsta likumība**

(377) Kā Komisija norādīja lēmuma par procedūras sākšanu 224. apsvērumā, par pasākumu Komisijai tika paziņots 2024. gada 21. jūnijā, un līdz šim tas nav īstenots. Beļģija ir apstiprinājusi, ka pirms darījuma noslēgšanas netiks veikti nekādi faktiski darbi, izņemot sagatavošanas darbus, kas ir daļa no KAL++ paredzētajām attīstīšanas darbībām. Darījuma noslēgšana un pasākuma īstenošana ir atkarīga no tā, vai Komisija apstiprinās pasākumu, jo valsts atbalsta apstiprināšana ir priekšnoteikums īstenošanas līguma piemērošanai.

(378) Tāpēc Beļģijas iestādes ir izpildījušas paziņošanas un nogaidīšanas pienākumu, kas noteikts LESD 108. panta 3. punktā.

8.3. **Pasākuma saderība ar iekšējo tirgu**

(379) Tā kā ir konstatēts, ka pasākums ietver valsts atbalstu, Komisija papildus pārbaudīja, vai to varētu uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

8.3.1. *Novērtējuma juridiskais pamats*

(380) Komisija novērtēja paziņoto pasākumu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, kas nosaka, ka Komisija par saderīgu var atzīt "atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm".

8.3.2. *Pozitīvs nosacījums – saimnieciskās darbības attīstība*

8.3.2.1. *Ieguldījums saimnieciskās darbības attīstībā*

(381) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu Komisija par saderīgu var atzīt "atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm". Tāpēc, lai atbalsts būtu uzskatāms par saderīgu saskaņā ar šo Līguma noteikumu, tam ir jāveicina konkrētas saimnieciskās darbības attīstība ([129]).

(382) Valsts intervence var būt nepieciešama, lai veicinātu vai stimulētu tādu konkrētu saimniecisko darbību attīstību, kas, nesaņemot atbalstu, neattīstītos vispār vai neattīstītos tādā pašā tempā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem.

([129]) 2022. gada 22. septembra spriedums Austrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 20. un 24. punkts.

(383) Beļģija apgalvo, ka visi trīs pasākuma komponenti samazina galvenos riska faktorus, kas rodas investīcijās elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas aktīvos. Kā paskaidrots šā lēmuma 3.1. iedaļā un lēmuma par procedūras sākšanu 2.3. iedaļā, paziņotā pasākuma mērķis ir dot iespēju investēt divos esošos kodolreaktoros nolūkā nodrošināt to ekspluatācijas paildzināšanu vēl par 10 gadiem (it īpaši ar pasākuma 1. komponenta palīdzību; sk. 3.3.1. iedaļu), tādējādi veicinot energoapgādes drošību Beļģijā un ilgtermiņā nodrošinot kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanas finansēšanu (it īpaši ar pasākuma 2. komponenta palīdzību; sk. 3.3.2. iedaļu). Turklāt Beļģija apgalvo, ka tiesiskās aizsardzības pasākumi (ar pasākuma 3. komponenta palīdzību; sk. 3.3.3. iedaļu) ir nepieciešami, lai virzītu IE projektu, samazinot konkrētus riskus, kas tiek uzskatīti par tādiem, kurus ieguldītājs nevar kontrolēt.

(384) Komisija atgādina, ka Tiesa jaunu kodolenerģijas jaudu attīstīšanu ir atzinusi par saimniecisku darbību LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta nozīmē ([130]) un ir noteikusi, ka investīcijām elektroenerģijas ražošanā no kodolenerģijas var piemērot LESD 107. pantu ([131]). Tā kā IE projekts veicina elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas avotiem attīstību Beļģijā, tas veicina saimnieciskās darbības attīstību Beļģijā.

(385) Tāpēc Komisija uzskata, ka šis pasākums atbilstoši LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktam veicina konkrētas saimnieciskās darbības attīstību.

8.3.2.2. Stimulējoša ietekme

(386) Uzskatīt, ka valsts atbalsts veicina saimniecisko darbību, var tikai tad, ja tam ir stimulējoša ietekme. Stimulējoša ietekme ir tad, ja atbalsts mudina labuma guvēju mainīt savu rīcību, lai attīstītu atbalstāmo saimniecisko darbību, un ja bez atbalsta šī rīcības maiņa nenotiktu.

(387) Kā paskaidrots lēmuma par procedūras sākšanu 5. un 6. apsvērumā un šā lēmuma 19. un 23. apsvērumā, Beļģija ir precizējusi, ka bez atbalsta *Engie* nebūtu nepieciešamo stimulu turpināt investēt kodolelektroenerģijas ražošanas jaudas attīstībā, it īpaši tāpēc, ka pirms Beļģijas valdības 2022. gada marta lēmuma par IE projektu Beļģija bija plānojusi pakāpeniski pilnībā atteikties no kodolenerģijas izmantošanas (sk. 2.2. iedaļu). Turklāt Beļģija paskaidroja, ka pastāv būtiskas tirgus nepilnības saistībā ar investīcijām enerģijas ražošanas resursos kopumā un it īpaši elektroenerģijas ražošanā no kodolenerģijas (sk. 3.1. iedaļu). Investīcijas kodolenerģijā bez valsts atbalsta, visticamāk, nebūs rentablas, ņemot vērā elektroenerģijas tirgus attīstības nenoteiktību, it īpaši gadījumā, ja kodolelektrostacijas darbmūžs tiek pagarināts tikai par 10 gadiem.

(388) Kā paskaidrots šā lēmuma 19. apsvērumā un lēmuma par procedūras sākšanu 5. apsvērumā, *Engie* jau bija paziņojis par saviem plāniem pamest kodolenerģijas nozari Beļģijā un attiecīgi pielāgojis savu komunikāciju un stratēģiju. Atbildot uz sabiedrisko apspriešanu saistībā ar lēmumu par procedūras sākšanu, *Engie* apstiprināja, ka nav šaubu, ka *Electrabel* nebūtu turpinājis IE bloku ekspluatāciju, ja nebūtu IE projekta, tajā skaitā visu trīs komponentu (sk. 5.1.2. iedaļu).

(389) Beļģija arī apgalvo, ka attīstīšanas darbības, kas veiktas pēc KAL++ noslēgšanas pirms darījuma noslēgšanas, ir tikai sagatavošanas darbi un priekšizpēte un ka nekādi faktiski darbi pirms darījuma oficiālās slēgšanas netiks veikti (sk. 3.3.1.1. iedaļu).

(390) Komisija uzskata, ka visiem pasākuma komponentiem ir viens un tas pats konkrētais mērķis un tie visi ir vajadzīgi, lai virzītu uz priekšu IE projektu.

a) Finansiālā atbalsta mehānismi, kas paredzēti paziņotā pasākuma 1. komponentā, ir nepieciešami, lai mazinātu risku saistībā ar IE projektu un segtu tā investīciju izmaksas, arī saprātīgu peļņu, it īpaši tāpēc, ka saskaņā ar pašreizējo juridisko pamatu kodoloperatoram pēc IE bloku 10 gadu darbmūža pagarinājuma būs atkal jāpārtrauc darbības kodolenerģijas jomā un tas rada vēl lielāku nenoteiktību attiecībā uz ieņēmumiem no elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas.

([130]) Turpat, 63. punkts.
([131]) Turpat, 32. punkts.

b) *Engie* un *Electrabel*, pirms apsvērt savu iesaistīšanos IE projektā un atsākt darbību kodolenerģijas jomā Beļģijā, pieprasīja arī vienošanos par atkritumiem pasākuma 2. komponenta ietvaros un līgumu par tiesiskās aizsardzības pasākumiem gadījumam, ja tiktu veiktas izmaiņas tiesību aktos par elektroenerģijas ražošanu no kodolenerģijas (3. komponents).

(391) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka pasākumam ir stimulējoša ietekme, jo tas mudina labuma guvējus iesaistīties saimnieciskā darbībā, ko tie neveiktu, ja pasākuma nebūtu.

8.3.2.3. Atbilstība attiecīgajām ES tiesību normām

(392) Kā paskaidrots lēmumā par procedūras sākšanu, Tiesa *Hinkley Point C* lietā ([132]) nosprieda, ka "valsts atbalsts, ar kuru tiek pārkāptas Savienības tiesību normas vai vispārējie principi, nevar tikt atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu". Konkrēti attiecībā uz kodolenerģētiku Tiesa precizēja, ka šajā nozarē, "uz kuru attiecas *Euratom* līgums, par labu saimnieciskajai darbībai, kas veicama šajā nozarē, sniegtais valsts atbalsts, kura pārbaudē tiek atklāts, ka ar to tiek pārkāptas Savienības tiesību normas vides jomā, nevar tikt atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, piemērojot šo tiesību normu".

(393) Turklāt Tiesa uzsvēra, ka tādi sekundārie tiesību akti kā Direktīva 2011/92/ES, saskaņā ar kuriem konkrētiem projektiem ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, ir piemērojami arī kodolelektrostacijām un citiem kodolreaktoriem.

(394) Tiesa arī precizēja, ka LESD 194. pants par Savienības enerģētikas politiku neliedz veikt investīcijas kodolenerģijā ([133]). Saskaņā ar judikatūru ([134]), tā kā ES dalībvalstis saskaņā ar LESD var brīvi izvēlēties iekļaut kodolenerģiju savā energoresursu struktūrā, ir acīmredzams, ka ES tiesību mērķi un principi vides jomā un *Euratom* līguma mērķi nav pretrunā un ka līdz ar to vides aizsardzības princips, piesardzības princips, princips "piesārņotājs maksā" un ilgtspējas princips nevar tikt uzskatīti par tādiem, kas katrā ziņā nepieļauj, ka tiek piešķirts valsts atbalsts kodolelektrostacijas būvniecībai vai ekspluatācijai.

(395) Tādējādi tas, ka pasākums attiecas uz kodolenerģiju, nepadara to nesaderīgu ar iekšējo tirgu. Beļģija ir izvēlējusies kodolenerģiju, lai risinātu energoapgādes drošības problēmas un veicinātu savas energoresursu struktūras dekarbonizāciju (sk. 2.3. un 2.4. iedaļu).

(396) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 240. apsvērumā un šā lēmuma 222. apsvērumā, Beļģija paskaidroja, ka pirms IE projekta izstrādes tika veikts plašs un atklāts ietekmes uz vidi novērtējuma process saskaņā ar ES sekundāro tiesību aktu prasībām ([135]). Reaģējot uz trešās personas piezīmi šajā sakarā (sk. 348. apsvērumu), Beļģija atkārtoja, ka pēc Beļģijas Ekonomikas *FPS* iniciatīvas ir veikts IE projekta ietekmes uz vidi novērtējums un ka tas tika organizēts, pilnībā ievērojot Beļģijas tiesību aktus un Orhūsas konvenciju (sk. 356. apsvērumu). Tāpēc Komisijai nav norāžu par to, ka ar IE projektu tiktu pārkāpti kādi ES vides tiesību aktu noteikumi.

(397) Par IE projektu tika paziņots Komisijai, un Beļģijas iestādes par to paziņoja saskaņā ar *Euratom* līguma 41. pantu.

(398) Nav izslēgts, ka *Electrabel* būs jāveic būvdarbi, lai IE bloki atbilstu drošības iestādes noteiktajām prasībām. Saskaņā ar judikatūru "Komisijai, kad tā piemēro procedūru valsts atbalsta jomā, atbilstoši Līguma vispārējai sistēmai ir jāievēro

([132]) 2022. gada 22. septembra spriedums Austrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 44. un 45. punkts.
([133]) 2022. gada 22. septembra spriedums Austrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 48. un 49. punkts.
([134]) Turpat, 49. punkts.
([135]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

saskanība starp tiesību normām, kas reglamentē valsts atbalstu, un īpašām tiesību normām, kas nav pirmās minētās, un tādējādi jāizvērtē konkrētā atbalsta saderība ar šīm īpašajām tiesību normām. Tomēr šāds pienākums Komisijai pastāv tikai attiecībā uz atbalsta aspektiem, kas ir tik cieši saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka tos nav iespējams izvērtēt atsevišķi (..). Savukārt, ja konkrētais aspekts var tikt nodalīts no atbalsta priekšmeta, Komisijai LESD 108. pantā paredzētās procedūras ietvaros nav pienākuma izvērtēt tā atbilstību tiesību normām, kas nav normas par valsts atbalstu" ([136]). Vispārējā tiesa spriedumā par valsts atbalstu Pakšas II kodolelektrostacijai apstiprināja, ka, ja nepastāv nesaraujama saikne, Komisijai nav jāpārbauda, vai atbalsta pasākuma aspekti vai ar atbalstu saistīti elementi atbilst Savienības tiesību normām ([137]). Attiecīgajā lietā Vispārējā tiesa arī norādīja, ka "[p]ubliskā iepirkuma procedūras rīkošana un reaktoru būvniecības iespējama uzticēšana citam uzņēmumam nemainītu ne atbalsta priekšmetu (..), ne atbalsta saņēmēju (..)" ([138]).

(399) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 243. apsvērumā, Komisija uzskata, ka paziņotā pasākuma saderības novērtējumu varētu ietekmēt iespējama neatbilstība Direktīvai 2014/25/ES, ja tas radītu papildu nepamatotus konkurences un tirdzniecības izkropļojumus elektroenerģijas tirgū (tirgū, kurā darbojas labuma guvēji). Komisija norāda, ka Direktīva 2014/25/ES attiecas uz IE bloku (potenciālo) būvdarbu veikšanas tiesību tiešu piešķiršanu konkrētiem uzņēmumiem.

(400) Šajā gadījumā, pat ja *Electrabel* uzticētu veikt visus (potenciālos) būvdarbus, kuri saistīti ar IE projektu un uz kuriem varētu attiekties publiskā iepirkuma regulējums, vai to daļu apakšuzņēmējiem, Komisija uzskata, ka nepastāv "nesaraujama saikne" starp atbalstu un publiskā iepirkuma aspektiem, jo tos ir iespējams izvērtēt atsevišķi. Ar paziņoto pasākumu atbalsta abu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu neatkarīgi no tā, kā tiks izvēlēts(-i) turpmākais(-ie) darbuzņēmējs(-i). Paziņotā atbalsta īstenošana arī nav atkarīga no publiskā iepirkuma noteikumu precīzas piemērošanas. Tāpēc IE bloku ekspluatācija un elektroenerģijas tirdzniecības nosacījumi ir nodalāmi no publiskā iepirkuma aspektiem, kas attiecas uz kodolreaktoru atjaunošanas darbiem. Tāpēc Komisija var novērtēt pasākumu, neizvērtējot atjaunošanas darbu publiskā iepirkuma aspektus, jo šie aspekti nav nesaraujami saistīti ne ar atbalsta veicināto saimniecisko darbību, ne ar tā nosacījumiem.

(401) Attiecībā uz EPPL Beļģija apgalvo, ka notiek publisks iepirkuma konkurss EPPL partnera atlasei un ka iepirkuma procedūrā tiek ievēroti Beļģijas publiskā iepirkuma tiesību aktu noteikumi (sk. 3.3.1.5.1. iedaļu). Beļģijas valdība darbojas kā līgumslēdzēja *BE-NUC* vārdā un uzdevumā (jo *BE-NUC* vēl pilnībā nedarbojas), bet EPPL noslēgs pats *BE-NUC*. Ņemot vērā *BE-NUC* darbību, tika nolemts piemērot noteikumus, ko piemēro komunālo pakalpojumu nozarēm. Līgumslēdzēja atlasīs tiesīgās puses un aicinās tās iesniegt piedāvājumu, pamatojoties uz EPPL projektu, ko ierosinājusi līgumslēdzēja, un pēc tam var sekot sarunas un piedāvājumu izteikšana. Tāpēc Komisija var secināt, ka EPPL iepirkuma konkursā ir ievēroti attiecīgie Beļģijas un ES publiskā iepirkuma noteikumi.

(402) Beļģija apstiprināja, ka Beļģijas iestādes un *Engie* ir ievērojuši publiskā iepirkuma noteikumus, kas attiecas uz EPPL iepirkuma procedūru (sk. 143. apsvērumu), un publiskā iepirkuma noteikumus kopumā (sk. 356. apsvērumu). 398.–401. apsvērumā minēto iemeslu dēļ Komisijai nav norāžu par to, ka ar IE projektu tiktu pārkāpti kādi publiskā iepirkuma tiesību aktu noteikumi.

([136]) Sk. 2014. gada 3. decembra spriedumu *Castelnou Energía*, T-57/11, EU:T:2014:1021, 181.–184. punktu, 2022. gada 30. novembra spriedumu Austrija/Komisija, T-101/18, EU:T:2022:728, 30. punktu.

([137]) 2022. gada 30. novembra spriedums Austrija/Komisija, T-101/18, EU:T:2022:728, 32. punkts.

([138]) 2022. gada 30. novembra spriedums Austrija/Komisija, T-101/18, EU:T:2022:728, 37. punkts. Pamatojumu tam, ka, lai Komisija varētu vērtēt konkrētu atbalsta nosacījumu saderību ar ES tiesību aktiem, ir jāpastāv "nesaraujamai saiknei", Tiesa ir apstiprinājusi lietā *Braesch*. Sk. 2023. gada 31. janvāra spriedumu Komisija/*Braesch* u. c., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 96.–99. punktu.

(403) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 245. apsvērumā un šā lēmuma 3.3.2.1. iedaļā par saistību nodošanu attiecībā uz kodolatkritumiem un izlietoto kodoldegvielu, līgums atbilst Direktīvā 2011/70/Euratom izklāstītajiem noteikumiem. *Euratom* līgums un attiecīgie sekundārie tiesību akti galveno atbildību par nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgas un drošas apsaimniekošanas nodrošināšanu un tās finansēšanu uzliek kodoliekārtu operatoriem saskaņā ar Direktīvas 2011/70/Euratom 4. panta 3. punktā noteikto principu. Tomēr galīgā atbildība par radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas atbildīgu un drošu apsaimniekošanu un par pietiekamu finanšu resursu pieejamības nodrošināšanu šādai apsaimniekošanai ir valstij. Beļģijas iestādes ir pierādījušas, ka pasākuma mērķis ir nodrošināt nostrādātās kodoldegvielas un kodolatkritumu apsaimniekošanas finansēšanu, kas ir priekšnoteikums šo materiālu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai. Tāpēc Komisijai nav norāžu par to, ka vienošanās par atkritumiem kā IE projekta daļa būtu pretrunā Direktīvas 2011/70/Euratom noteikumiem.

(404) IE projekts saņem atbalstu divvirzienu CSL veidā, un Komisija uzskata, ka principi, kas noteikti 19.d panta 2. punktā Regulā (ES) 2019/943 ([139]), kura grozīta ar Regulu (ES) 2024/1747 ("Elektroenerģijas regula"), ir piemērojami visiem divvirzienu CSL no minētās regulas stāšanās spēkā, proti, no 2024. gada 16. jūlija. Tas ietver gadījumus, kad dalībvalsts, kurai saskaņā ar Elektroenerģijas regulu nav pienākuma ieviest divvirzienu CSL, nolemj to darīt attiecībā uz investīcijām, kuru mērķis ir pagarināt esošo iekārtu darbmūžu, kā tas ir IE projekta gadījumā. Šajā sakarā Beļģijas iestādes veica dažas izmaiņas CSL modelī, lai uzlabotu lēmumus par modulāciju, nododot lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām EPPL partnerim, kā paskaidrots 3.3.1.5.2. iedaļā. Turklāt Beļģija pastiprināja zaudējumu/ieguvumu sadales mehānismu (atjaunināta TCRK) nolūkā ciešāk saskaņot finansiālo atbalstu ar tirgus cenu izmaiņām (sk. 107. apsvērumu). Komisija atzīst, ka kodolelektrostacijas ir salīdzinoši lielas salīdzinājumā ar Beļģijas tekošās dienas un balansēšanas tirgus likviditāti, ka attiecīgajās kodolelektrostacijās tiek izmantota veca kodoltehnoloģija ar ierobežotu elastību, ka uz kodolelektrostacijām attiecas īpaši augstas drošības prasības un ka darbmūža pagarināšana un ekonomisko modulāciju ieviešana palielina darbības apturēšanas risku (sk. 2.1. iedaļu). Tajā pašā laikā Komisija atzīst, ka, lai gan Beļģijas tekošās dienas un balansēšanas tirgi tiek arvien vairāk integrēti ar kaimiņu tirgiem, tie joprojām ir diezgan nelieli salīdzinājumā ar abu kodolelektrostaciju lielumu. Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija atzīst, ka Beļģijas iestādes ir veikušas dažas izmaiņas CSL modelī, lai to tuvinātu Elektroenerģijas regulas 19.d panta 2. punkta mērķiem, nodrošinot, ka IE bloku darbības modulācija tiks veikta, reaģējot uz tirgus signāliem, it īpaši nodrošinot, cik vien tehniski iespējams, arī efektīvu ražošanas un tehniskās apkopes grafiku.

(405) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 247. apsvērumā un šā lēmuma 110. apsvērumā, Beļģija apgalvo, ka visi ieņēmumi no divvirzienu CSL tiks ieskaitīti valsts vispārējā budžetā (uz tiem attieksies atsevišķa uzskaite) un galvenokārt tiks izmantoti, lai finansētu AL darījumu partnera maksājumus, kas veikti saskaņā ar IE bloku CSL. Ja CSL ieņēmumi pārsniegs summas, kas vajadzīgas IE bloku CSL izmaksu finansēšanai, tos varētu izmantot, lai finansētu cita CSL izmaksas. Beļģija apņemas, ka gadījumā, ja kādi atlikušie CSL ieņēmumi tiks sadalīti uzņēmumiem, šāda sadale tiks veikta saskaņā ar Elektroenerģijas regulas 19.d panta 2. punkta d) un e) apakšpunktu. Beļģija iepriekš informēs Komisiju, ja CSL ieņēmumi tiks sadalīti uzņēmumiem, un vajadzības gadījumā paziņos par šādu pasākumu (sk. 110. apsvērumu). Komisija uzskata, ka ar šo apņemšanos Beļģija ir sniegusi pietiekamu pārliecību par atbilstību Elektroenerģijas regulas 19.d panta 2. punkta d) un e) apakšpunktā noteiktajiem principiem. Beļģija arī apstiprināja, ka CSL modelī ir iekļautas soda klauzulas, kas piemērojamas nepamatotas vienpusējas priekšlaicīgas līguma izbeigšanas gadījumā, saskaņā ar Elektroenerģijas regulas 19.d panta 2. punkta f) apakšpunktu (sk. 110. apsvērumu).

([139]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1747 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko groza Regulas (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 attiecībā uz Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa uzlabošanu (OV L, 2024/1747, 26.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

(406) Kā minēts arī lēmuma par procedūras sākšanu 248. apsvērumā, attiecībā uz kopuzņēmuma atbilstību Padomes Regulai (EK) Nr. 139/2004 ([140]) no Beļģijas valsts un *Engie* iesniegtās informācijas izriet, ka plānoto kopuzņēmumu nevar uzskatīt par pilnīgi funkcionālu minētās regulas 3. panta nozīmē. Tāpēc, runājot par pasākuma atbilstību minētajai regulai, no tā izriet, ka par pasākumu nav jāpaziņo Eiropas Komisijai.

(407) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 249. apsvērumā un šā lēmuma 3.6. iedaļā, attiecībā uz pasākuma finansēšanu Beļģijas iestādes paskaidroja, ka izmaksas, kas saistītas ar IE projektu, vajadzības gadījumā tiktu segtas no valsts budžeta. Valsts budžetā nonāktu arī projekta ienākumi. Nav šim pasākumam mērķiezīmētu resursu, tāpēc pasākums nepārkāpj ne LESD 30. pantu, ne LESD 110. pantu.

(408) Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ Komisija secina, ka ierosinātais pasākums pats par sevi nepārkāpj nevienu attiecīgo ES tiesību aktu noteikumu.

8.3.2.4. Secinājums

(409) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka IE projekts atbilst saderības novērtējuma pirmajam (pozitīvajam) nosacījumam (t. i., ka atbalsts veicina kādas saimnieciskās darbības attīstību).

8.3.3. *Negatīvs nosacījums – atbalsts nedrīkst radīt tādu nepamatotu iespaidu uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgajām interesēm*

8.3.3.1. Atbalsta ietekmētā tirgus noteikšana

(410) Kā norādīts lēmumā par procedūras sākšanu, IE projekts tika izveidots ar mērķi veicināt elektroapgādes drošību Beļģijas tirgū, vienlaikus samazinot Beļģijas atkarību no fosilajām degvielām (šādi veicinot arī Beļģijas energosistēmas dekarbonizāciju). Tajā pašā laikā tika konstatēts, ka Beļģijas tirgus ir labi savienots ar citiem tirgiem jaudas aprēķināšanas reģionā *CORE* (sk. 374. apsvērumu).

(411) Ņemot vērā iepriekš minēto, konkrētie tirgi attiecīgo pasākumu novērtēšanai ir elektroenerģijas tirgi Beļģijā un elektroenerģijas tirgus jaudas aprēķināšanas reģionā *CORE*.

8.3.3.2. Atbalsta pasākuma pozitīvās ietekmes noteikšana

(412) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 254. apsvērumā un parādīts šā lēmuma 2. tabulā, paredzams, ka abu kodolreaktoru darbmūža pagarinājumā tajos saražotā elektroenerģija veidos 12–16 % no elektroenerģijas ražošanas apjoma Beļģijā – tas ļauj turpināt kodolelektroenerģijas ražošanu un tādējādi saglabāt nepieciešamo ražošanas apjomu piedāvājuma pusē saskaņā ar Beļģijas izvēlēto konkrēto energoresursu struktūru. Kā norādīts jaunākajā Beļģijas PSO veiktajā resursu pietiekamības novērtējumā (sk. 2.4. iedaļu), kopā ar jaudu, kas iepirkta, izmantojot jaudas mehānismu, ir nepieciešams abus jaunākos kodolreaktorus paturēt tirgū vēl 10 gadus, lai apmierinātu pastāvīgi augošo pieprasījumu pēc elektroenerģijas Beļģijā. Tāpēc IE projektam ir pozitīva ietekme uz tirgu, jo tas palīdzēs novērst bažas par resursu pietiekamību un veicinās energoapgādes drošību Beļģijā.

(413) Turklāt investīcijas kodolenerģijas avotos nodrošina uzticamus mazoglekļa elektroenerģijas ražošanas aktīvus. Laikā, kad tiek pakāpeniski pārtraukta vispiesārņojošāko degvielu izmantošana un samazināta atkarība no dabasgāzes, elektroenerģijas ražošana no kodolenerģijas, nodrošinot drošu apgādi, ar zemām oglekļa emisijām uz saražotās elektroenerģijas MWh (kopā ar atjaunīgo energoresursu attīstību) palīdz sasniegt valsts un Eiropas dekarbonizācijas mērķus.

(414) IE projekts arī tieši veicinās plāna *REPowerEU* mērķus, jo tas samazinās atkarību no importētām fosilajām degvielām (it īpaši gāzes), ko ietekmē cenu svārstības un ģeopolitiskie riski, un tādējādi stiprinās enerģētisko drošību (sk. 21. apsvērumu).

([140]) Padomes Regula (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj).

(415) Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Komisija secina, ka IE projektam ir pozitīva ietekme uz tirgu, jo tas palielinās energoapgādes drošību un veicinās Beļģijas energoresursu struktūras dekarbonizāciju. Tā kā jaudas aprēķināšanas reģionā *CORE* ietilpstošie tirgi savā starpā ir labi savienoti, šī pozitīvā ietekme, visticamāk, nāks par labu kaimiņos esošajām dalībvalstīm, kas importē elektroenerģiju no Beļģijas.

8.3.3.3. Nepieciešamība pēc valsts intervences

(416) Lai noteiktu, vai atbalsta pasākums ir nepieciešams, Komisijai ir jānovērtē, vai pasākums ir vērsts uz situāciju, kurā pasākums varētu radīt būtisku uzlabojumu, ko tirgus vien nevar nodrošināt. Atbalstu, kas uzlabo saņēmējuzņēmuma finansiālo stāvokli, bet nav nepieciešams paredzētā mērķa sasniegšanai, nevar uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

(417) Šajā gadījumā Beļģija vēlas pagarināt savu divu jaunāko kodolreaktoru darbmūžu, lai risinātu energoapgādes drošības jautājumus, vienlaikus samazinot fosilo degvielu patēriņu un tādējādi veicinot dekarbonizāciju. Komisijai ir jānovērtē, vai šo mērķu sasniegšanai ir vajadzīgs valsts atbalsts, kas palīdz saglabāt kodolenerģiju tirgū.

(418) Lēmuma par procedūras sākšanu 2.3.2. iedaļā un šā lēmuma 3.1. iedaļā Komisija paskaidroja, ka tirgus nepilnību esība ir būtisks faktors, kas jāņem vērā, novērtējot atbalsta nepieciešamību, un atzina dažas tirgus nepilnības, kuru dēļ nepieciešama valsts intervence attiecībā uz kodolenerģijas attīstību ([141]). Konkrēti attiecībā uz investīcijām kodolenerģijā tirgus nepilnības galvenokārt rada vairāki konkrēti riski, kurus komersantiem, kas veic šīs investīcijas, ir grūti pārvaldīt ([142]), piemēram:

a) kodoltehnoloģijas sarežģītība, kas rada tehniskus un projekta pārvaldības riskus, kā arī tirgus un investīciju riskus (investīciju kapitālietilpīguma un enerģijas tirgu svārstīguma dēļ), kurus novērš ar pasākuma 1. komponentu;

b) ilgtermiņa riski, kas saistīti ar kodolatkritumu apsaimniekošanu un kodolelektrostaciju dezekspluatāciju un demontāžu un ko novērš ar pasākuma 2. komponentu, un

c) pakļautība riskiem, kas saistīti ar regulatīviem un politiskiem lēmumiem un ko novērš ar pasākuma 3. komponentu.

(419) Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju ar katru no trim IE projekta komponentiem risina vienu no 418. apsvērumā minētajiem riskiem un tirgus nepilnībām.

(420) Beļģija arī apgalvo, ka Beļģijas jaudas mehānisms nav piemērots finansēšanas mehānisms attiecībā uz kodolenerģijas jaudu Beļģijā, it īpaši ņemot vērā īso laikposmu, kurā tika pieņemts lēmums par darbmūža pagarināšanu, papildu neskaidrības un tirgus nepilnības, kas saistītas ar investīcijām kodolenerģijā salīdzinājumā ar investīcijām citās tehnoloģijās, un jaudas mehānisma specifiskās iezīmes, proti, to, ka tam ir ikgadējas izsoles ar neskaidru iznākumu un grafiks, kas nav saderīgs ar IE projekta grafiku (sk. 3.3.4. iedaļu un 353. apsvērumu). Turklāt Beļģija apgalvo, ka paziņotais pasākums, tajā skaitā apakšpasākumu kopums, bija nepieciešams, lai pārliecinātu *Engie* sākt sarunas par IE bloku darbmūža pagarināšanu, jo *Engie* jau bija pieņēmis lēmumu izbeigt visas darbības kodolenerģijas jomā Beļģijā (sk. 19. apsvērumu).

([141]) Komisijas 2015. gada 13. janvāra Lēmums SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Apvienotā Karaliste, atbalsts *Hinkley Point C* atomelektrostacijai (OV L 109, 28.4.2015., 44. lpp.), 382.–385. apsvērums.

([142]) Sk., piemēram, Komisijas 2015. gada 13. janvāra Lēmumu SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Apvienotā Karaliste, atbalsts *Hinkley Point C* atomelektrostacijai (OV L 109, 28.4.2015., 44. lpp.), Komisijas 2017. gada 24. jūlija Lēmumu SA.38454 (2017/C) (ex 2015/N), Ungārija, divu kodolreaktoru izveide Pakšas II atomelektrostacijā (OV L 317, 1.12.2017., 45. lpp.), Komisijas 2017. gada 17. marta Lēmumu SA.39487 (2016/NN), Beļģija, kodolelektrostaciju *Tihange 1*, *Doel 1* un *Doel 2* darbmūža pagarināšana (OV C 142, 5.5.2017., 1. lpp.), Komisijas 2017. gada 16. jūnija Lēmumu SA.45296 (2017/N), Vācija, radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana Vācijā (OV C 254, 4.8.2017., 1. lpp.).

(421) Tāpēc Beļģija apgalvo, ka abu kodolreaktoru darbmūža pagarināšana, visticamāk, nenotiktu bez valsts atbalsta, kas ietver atbilstošu atlīdzības modeli (1. komponents), līgumu par kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošanu (2. komponents) un tiesiskās aizsardzības noteikumus (3. komponents) – komponentus, no kuriem katrs novērš vienu no iepriekš minētajām tirgus nepilnībām.

(422) Nepieciešamība pēc katra no trim pasākuma komponentiem ir novērtēta (atsevišķi) 8.3.3.3.1., 8.3.3.3.2. un 8.3.3.3.3. iedaļā. Novērtējums par vajadzību pēc visa 1. komponenta, 2. komponenta un 3. komponenta kopuma, kā arī par to iespējamo kumulatīvo ietekmi ir sniegts 8.3.3.6. iedaļā.

8.3.3.3.1. 1. komponenta nepieciešamība

(423) Attiecībā uz Beļģijas minētajiem tehniskajiem, projekta pārvaldības, tirgus un investīciju riskiem Komisija iepriekšējos lēmumos ir atzinusi, ka investīcijas jaunos kodolenerģijas projektos ir pakļautas ievērojamam riskam, ņemot vērā augstās sākotnējās kapitāla izmaksas, ilgo būvniecības laiku un ilgo ekspluatācijas periodu, kas nepieciešams, lai atgūtu investīciju izmaksas. Komisija arī atzina, ka tas, ka nav ne tirgus finanšu instrumentu, ne arī cita veida līgumu, ar ko varētu ierobežot šādu ievērojamu risku, ir tirgus nepilnība, kas raksturīga dažām tehnoloģijām, starp kurām ir kodolenerģijas tehnoloģija ([143]). Tomēr tas attiecās uz investīcijām jaunās kodolelektrostacijās. Turpretī šī lieta attiecas uz investīcijām divu esošu kodolbloku darbmūža pagarināšanā. Tāpēc Komisija uzskata, ka bez atbalsta jautājums par investīcijām abu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanā nebūtu radies.

(424) Pirmkārt, attiecībā uz Komisijas konstatējumu lēmuma par procedūras sākšanu 295. apsvērumā, ka *Doel 1*, *Doel 2* un *Tihange 1* darbmūža pagarināšana par 10 gadiem 2015. gadā notika bez finansiālā atbalsta pasākumu kopuma ([144]), *Engie*, atbildot uz sabiedrisko apspriešanu (sk. 290. apsvērumu), norādīja, ka abu projektu apstākļi nav salīdzināmi, jo šajā gadījumā i) Beļģijas valdība pieņēma lēmumu par IE projektu pēc tam, kad *Engie* bija sācis gatavoties darbības pārtraukšanai kodolenerģijas nozarē, ii) pastāv papildu izmaksas, kas saistītas ar pašreizējā IE projekta saspringto grafiku, un to atzina arī Kodoldrošības iestāde (*AFCN*/*FANC*) un iii) atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanās energosistēmā rada lielākas tirgus cenu svārstības salīdzinājumā ar situāciju un prognozēm 2015. gadā.

(425) Otrkārt, attiecībā uz Komisijas šaubām par nepieciešamību pēc visa atlīdzības pasākumu kopuma Beļģija un *Engie* apgalvoja, ka katra 1. komponenta daļa atbilst konkrētam mērķim un ka apakškomponenti ir savstarpēji papildinoši. Beļģija sīkāk precizēja finanšu pasākumu struktūru (sk. arī 68. apsvērumu).

a) IE projekta pamatdarbības un uzturēšanas izmaksas tiek finansētas no IE pamatdarbības ieņēmumiem, un ar CSL tiek garantēta stabila pamatdarbības ieņēmumu plūsma. Kā paskaidroja Beļģija un *Engie*, ņemot vērā tirgus nepilnības, kas saistītas ar kodolnozari, un elektroenerģijas tirgus lielo nestabilitāti turpmākajos gados, IE projekts ir pakļauts lielam finansējuma deficīta riskam, tāpēc CSL ir nepieciešams instruments stabilu pamatdarbības ieņēmumu nodrošināšanai. Komisija uzskata, ka pienācīgi izstrādāts CSL ir nepieciešams instruments stabilas ieņēmumu plūsmas garantēšanai nenoteiktā tirgus vidē. Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija jau atzina, ka, ja nav CSL, IE projektam ir augsts negatīvas NPV risks. Turklāt Komisija piekrīt arī tam, ka IE bloku darbmūža pagarinājums (10 gadi) ir īss laikposms salīdzinājumā ar investīciju vidējo ilgumu kodolenerģijas nozarē (vēl jo vairāk tāpēc, ka IE bloki pirmajos 3 gados nedarbosies ar 100 % jaudu, jo vienlaikus būs jāpabeidz IE bloku darbmūža pagarināšanas darbi), turklāt, lai IE blokus padarītu atbilstošus drošības noteikumiem, ir nepieciešamas ievērojamas izmaksas.

([143]) Komisijas 2015. gada 13. janvāra Lēmums SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Apvienotā Karaliste, atbalsts *Hinkley Point C* atomelektrostacijai (OV L 109, 28.4.2015., 44. lpp.), 382. un 383. apsvērums.

([144]) Minētajā gadījumā tika piešķirti tikai tiesiskās aizsardzības pasākumi pret politiskas investīciju aizturēšanas risku (līdzīgi tiesiskās aizsardzības pasākumiem, kas piešķirti ar pašreizējā pasākuma 3. komponentu).

b) MPIKM un DAPI aizdevumi papildina CSL, lai nodrošinātu ilgtermiņa finanšu stabilitāti, jo nevar izslēgt, ka 10 gadu periodā radīsies nozīmīgas neplānotas nepieejamības periodi. *Electrabel* sniegtie dati patiešām liecina, ka, pamatojoties uz pieredzi ar Beļģijas kodolreaktoriem laikposmā no 2012. līdz 2022. gadam (sk. 10. tabulu), šāda notikuma rašanās ir nevis maz ticama, bet gan ļoti iespējama. DAPI aizdevumi ir paredzēti, lai nodrošinātu pietiekamus naudas līdzekļus IE projekta darbības atsākšanas posmā, kad vēl ir jāveic svarīgi būvdarbi un IE bloki nevar darboties ar pilnu jaudu, un ir plānots, ka tie tiks atmaksāti līdz 10 gadu perioda beigām. Turpretī MPIKM ir pieejams visā 10 gadu periodā, bet attiecas tikai uz situācijām, kad rodas nozīmīga neplānota nepieejamība. Apgrozāmā kapitāla instruments ("AKI") gada ietvaros tiek izmantots kā pārejas mehānisms uz ikgadējo MPIKM. Beļģija iesniedza trīs scenārijus, kas parāda nozīmīgu neplānotu nepieejamības notikumu rašanās ietekmi. Kā skaidri redzams 11. tabulā, bez MPIKM un DAPI aizdevumiem kopuzņēmums šādās situācijās, kuru rašanās 10 gadu periodā nav maz ticama, varētu bankrotēt.

c) Tāpēc Komisija atzīst, ka CSL, DAPI aizdevumi, MPIKM un AKI ir savstarpēji papildinoši pasākumi, kas ir nepieciešami, lai nodrošinātu, ka *BE-NUC* vienmēr ir pietiekama likviditāte, lai segtu savas pamatdarbības, uzturēšanas un kodoldegvielas izmaksas un tādējādi nodrošinātu drošu un uzticamu IE bloku ekspluatāciju.

d) Tā kā *Engie* tobrīd bija darbības kodolenerģijas jomā pārtraukšanas procesā (sk. 19. apsvērumu) un nevēlējās viens pats investēt IE projektam nepieciešamos kapitālizdevumus vairāk nekā [2–2,5] miljardu EUR apmērā un viens pats segt visus iespējamos zaudējumus, kas varētu rasties neparedzētas nepieejamības un izmaksu pārsniegumu dēļ, tas pirms vienošanās par IE projektu akceptēšanas pieprasīja riska dalīšanas mehānismu, saskaņā ar kuru tas risku dalītu ar Beļģijas valsti vienādās daļās (50/50) (sk. 23. apsvērumu), un uzstāja uz kopuzņēmuma struktūru (*BE-NUC* izveidi) papildus AL noteiktajiem atlīdzības mehānismiem, lai segtu atlikušos finansēšanas un maksātspējas riskus. IE projekta kapitālizdevumu vajadzības finansē kopuzņēmuma akcionāri uz *pari passu* pamata, izmantojot pašu kapitālu vai akcionāru aizdevumus.

— Pat tad, ja ir ieviesti AL finansiālās atlīdzības mehānismi, saglabājas ievērojami riski, kurus *Engie* nevēlējās uzņemties viens pats. *Engie* iesniedza simulāciju, kurā parādīts, kāda ietekme var būt ekspluatācijas posmā piedzīvotiem samazinātas pieejamības notikumiem un/vai pamatdarbības izmaksu pieaugumam, kurus nesedz MPIKM un kuri var būtiski negatīvi ietekmēt *BE-NUC* rentabilitāti, kā tas redzams 16. tabulā.

— Izmantojot kopuzņēmuma struktūru, kapitālizdevumu finansējumu var nodrošināt bez parāda, kas šajā gadījumā būtu ļoti dārgs vai grūti iegūstams, jo komercbankas nevēlas uzņemties risku, kas saistīts ar kodolenerģijas aktīviem.

— Akcionāru aizdevumu ieviešana papildus pašu kapitāla iepludināšanai izriet no finansiāliem apsvērumiem, jo tā nodrošina lielāku elastību kredīta izņemšanas un atmaksas grafiku plānošanā un optimizē finanšu struktūru attiecībā uz ienākumu, kas apliekams ar nodokli.

e) Tāpēc Komisija secina, ka var uzskatīt par nepieciešamu izveidot kopuzņēmumu, kurā riski, kas saistīti ar izmaksu pārsniegumiem un piespiedu pārtraucēm un ko nesedz pārējie finanšu instrumenti, tiek dalīti ar Beļģijas valsti.

f) KAL++ sedz izmaksas, kas saistītas ar attīstīšanas darbībām, kuras jāveic, lai piepildītu drošības iestādes gaidas attiecībā uz IE projektu. Komisija uzskata, ka, ņemot vērā IE projekta saspringto grafiku, bija nepieciešams izstrādāt kārtību un pieņemt lēmumu attiecībā uz šo darbību finansēšanu.

g) Attiecībā uz atlikušajiem 1. komponenta apakšpasākumiem, kā jau minēts lēmumā par procedūras sākšanu, Komisija uzskata, ka:

— ETA līgums ļauj jebkurā laikā nodrošināt visu pamatdarbības un uzturēšanas izmaksu segšanu, tāpēc tas ir nepieciešams,

— līguma par administratīvajiem pakalpojumiem un enerģijas pārdošanu noslēgšana ir prasība, lai IE projekts varētu darboties praksē, tāpēc LAP un EPPL ir nepieciešami un,

— slēdzot vienošanos starp divām pusēm, standarta prakse paredz vienoties par noteikumiem, ko piemēro gadījumā, ja darījums netiek noslēgts, tāpēc izmaksu segšanas zaudējumu atlīdzināšana darījuma nenoslēgšanas gadījumā ir nepieciešama.

(426) Treškārt, Komisija atgādina trešo personu piezīmes, kurās apgalvots, ka energoapgādi varētu garantēt arī lētākas tehnoloģijas, un kurās pausts uzskats, ka subsīdijas kodolenerģijas nozarē palēninātu citu, lētāku un klimatam draudzīgāku tehnoloģiju (it īpaši atjaunīgo energoresursu) attīstību. Beļģija apgalvoja, ka dalībvalstīm ir autonomija veidot savu enerģētikas politiku, arī iespēja iekļaut kodolenerģiju savā energoresursu struktūrā, un ka enerģijas ražošanas metožu daudzveidīga kombinācija ir būtiska, lai uzturētu uzticamu un līdzsvarotu elektroenerģijas tīklu. Ņemot vērā to, ka tirgus koncentrācija pēdējos gados ir samazinājusies, pateicoties lielākam atjaunīgās enerģijas īpatsvaram Beļģijas energoresursu struktūrā (sk. 34.–37. apsvērumu), un ņemot vērā Beļģijas valsts nesenās investīcijas *Princess Elisabeth* atkrastes vējparkā ([145]), Komisija nesaskata iemeslu secināt, ka IE projekts kavētu atjaunīgās enerģijas īpatsvara palielināšanos Beļģijā. Ticama ir arī nepieciešamība investēt gan kodolenerģijā, gan atjaunīgajos energoresursos, jo atjaunīgajiem energoresursiem joprojām ir tādas problēmas kā izbūves vietu pieejamības trūkums un nepietiekama tīkla pieslēguma jauda. Atlīdzība, ko sniedz, izmantojot (grozīto) CSL modeli, sniedz lielākus stimulus maksimāli palielināt ražošanu augstu cenu stundās (ciktāl tas ir iespējams, ņemot vērā veco tehnoloģiju, kas izmantota IE blokos). Tas samazina pasākuma ietekmi uz atjaunīgajos resursos veiktu tirgū balstītu investīciju konkurētspēju, jo var gaidīt, ka atjaunīgās enerģijas ražošanas aktīvi īpaši bieži darbosies zemāku cenu periodos (jo šajos periodos ir augsta atjaunīgo energoresursu pieejamība un tas samazina tirgus cenas).

(427) Visbeidzot, attiecībā uz Beļģijas argumentu, ka IE bloku finansējuma deficītu nevar pienācīgi novērst, piedaloties jaudas mehānismā (sk. 3.3.4. iedaļu un 353. apsvērumu), Komisija atzīst, ka JM izsoļu neskaidrais iznākums un izsoļu grafiks nav saderīgs ar Beļģijas plānu atsākt IE bloku darbību 2025. gadā. Konkrētāk, Beļģijas valdība paziņoja par IE projektu 2022. gada martā un 2023. gada 13. decembrī parakstīja saistošu īstenošanas līgumu (sk. 2.3. iedaļu). Līdz tam laikam jau bija notikušas trīs JM izsoles.

(428) Ņemot vērā iepriekš izklāstīto argumentāciju, Komisija uzskata, ka visi 1. komponenta apakšpasākumi ir izrādījušies savstarpēji papildinoši un nepieciešami.

8.3.3.3.2. 2. komponenta nepieciešamība

(429) Attiecībā uz tirgus nepilnībām un riskiem, kas saistīti ar neskaidrajām kodolatkritumu apsaimniekošanas un dezekspluatācijas izmaksām, kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 276. apsvērumā, Komisija uzskata, ka tos risina, nododot saistības attiecībā uz radioaktīvajiem atkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu, kā arī nododot dezekspluatācijas papildu saistības, kas izriet no IE projekta. Vienošanās par atkritumiem mērķis ir nodrošināt nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu atbildīgu un drošu apsaimniekošanu, jo nodošana nodrošinās kodolatkritumu apsaimniekošanas finansēšanu un paaugstinās šo materiālu pagaidu uzglabāšanas un galīgās apglabāšanas drošuma līmeni. Beļģija apgalvo, ka ar dezekspluatācijas papildu saistībām, kas izriet no IE projekta, sedz tikai IE projekta radītās papildu izmaksas un ar tām nesedz pamatdarbības izmaksas, kas saistītas ar ikdienas pārvaldību vai parastajām darbībām, un tāpēc tās nav kropļojošas.

([145]) Sk. Komisijas 2024. gada 13. septembra Lēmumu SA.107336 (2024/N), Beļģija, atbalsta mehānisms *Princess Elisabeth* atkrastes zonas 1. daļai (OV C, C/2024/5754, 25.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5754/oj).

(430) Kā Komisija norādījusi iepriekšējos lēmumos par kodolatkritumu saistību nodošanu Vācijā un Apvienotajā Karalistē ([146]), radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai ir raksturīgi ilgi termiņi, tāpēc var būt nepieciešama tāda vai citāda valsts intervence. Turklāt nepieciešamība pēc valsts intervences attiecībā uz radioaktīvo atkritumu atbildīgu un drošu apsaimniekošanu ir nostiprināta Direktīvas 2011/70/Euratom 4. panta 1. punktā, kurā ir paredzēta galīgā valsts atbildība šajā jomā. Radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas un dezekspluatācijas saistību nodošana kalpo mērķim nodrošināt nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas finansējumu, kas ir priekšnoteikums šo materiālu atbildīgai un drošai apsaimniekošanai. Turklāt *Engie* neplānoja turpināt darbību kodolenerģijas jomā Beļģijā (sk. 19. apsvērumu) un piekrita sākt sarunas par IE bloku darbmūža pagarināšanu tikai tad, ja tiktu panākta vienošanās par finanšu kārtību, kā arī par kodolatkritumu saistību nodošanu (sk. 23. apsvērumu).

(431) Attiecībā uz to dezekspluatācijas papildu saistību nodošanu, kas izriet konkrēti no IE projekta, tā kā šī nodošana sedz tikai papildu izmaksas, kas izriet no IE projekta, bet parastās dezekspluatācijas un demontāžas saistības paliek kodoloperatora ziņā un tā kā tieši Beļģijas valdība, nevis *Engie* vai *Electrabel* pieprasīja pagarināt IE bloku darbmūžu, Komisija uzskata, ka arī šī IE projekta rezultātā radušos dezekspluatācijas papildu saistību nodošana ir nepieciešama. *CPN*/*CNV* pa šo laiku ir arī apstiprinājusi ar IE projektu saistītās dezekspluatācijas papildu izmaksas (sk. 200. apsvērumu), kas lēmumā par procedūras sākšanu sniegtajā vērtējumā vēl nebija zināmas.

(432) Turklāt Komisija neiebilst pret *Electrabel* ārpus Eiropas esošo aktīvu atbrīvošanu no *Electrabel* atbildības ietvara, ņemot vērā, ka *Engie* nodrošinās, ka *Electrabel* paliek aktīvi vismaz 4 miljardu EUR apmērā (sk. 59. un 181. apsvērumu).

(433) Tāpēc, ņemot vērā iepriekš izklāstīto argumentāciju, Komisija uzskata, ka paziņotā pasākuma 2. komponents ir nepieciešams.

8.3.3.3.3. 3. komponenta nepieciešamība

(434) Attiecībā uz tirgus nepilnībām, kas saistītas ar regulatīviem un politiskiem riskiem, kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 278. apsvērumā, Komisija uzskata, ka, lai gan visas tehnoloģijas principā var ciest no politiskas investīciju aizturēšanas, ņemot vērā kodoltehnoloģijas pretrunīgo raksturu, var gaidīt, ka kodolprojekti no tās cietīs vairāk ([147]). Konkrētāk, Beļģija pēdējo 25 gadu laikā jau dažas reizes ir mainījusi savu politisko kursu attiecībā uz kodolenerģiju (sk. 2.2. iedaļu), tāpēc Komisija uzskata, ka šis risks Beļģijā ir īpaši aktuāls. Piedevām Komisija šīs lietas sabiedriskās apspriešanas laikā nesaņēma nekādus pierādījumus par pretējo.

(435) Tāpēc Komisija uzskata, ka regulatīvie un politiskie riski tiek efektīvi risināti, izmantojot tiesiskās aizsardzības pasākumus, un ka kodolenerģijas gadījumā ir vajadzīgi tiesiskās aizsardzības pasākumi, kā Komisija atzinusi arī lēmumā lietā SA.39487 ([148]).

8.3.3.3.4. Secinājums par pasākuma nepieciešamību

(436) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka visi trīs pasākuma komponenti (arī to apakškomponenti) ir nepieciešami, lai nodrošinātu divu kodolreaktoru darbmūža pagarināšanu Beļģijā. Turklāt Komisija secina, ka pasākumam ir stimulējoša ietekme uz labuma guvējiem, tādējādi nodrošinot IE projekta sekmīgu īstenošanu.

([146]) Sk. Komisijas 2017. gada 16. jūnija Lēmumu SA.45296 (2017/N), Vācija, radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana Vācijā (OV C 254, 4.8.2017., 1. lpp.), Komisijas 2016. gada 20. aprīļa Lēmumu SA.34962 (2015/N), Apvienotā Karaliste, atkritumu nodošanas līgums jaunām kodolelektrostacijām (OV C 161, 4.5.2016., 1. lpp.).

([147]) Sk. arī 384. un 385. apsvērumu Komisijas lēmumā lietā SA.34947 (sk. 144. zemsvītras piezīmi).

([148]) Sk. Komisijas 2017. gada 17. marta Lēmumu SA.39487 (2016/NN), Beļģija, kodolelektrostaciju *Tihange 1*, *Doel 1* un *Doel 2* darbmūža pagarināšana (OV C 142, 5.5.2017., 1. lpp.).

8.3.3.4. Piemērotība

(437) Tirgus nepilnības, kas minētas 3.1. iedaļā un kas izriet no i) neskaidras enerģijas tirgus un investīciju vides, ii) neskaidrām izmaksām, kas saistītas ar kodolatkritumiem, un iii) pakļautības politiskiem lēmumiem, neļauj kodoloperatoram gūt pārliecību par ieņēmumiem. Šajā gadījumā Komisija uzskata, ka tas ir īpaši problemātiski, ņemot vērā veco tehnoloģiju, kuru izmanto IE blokos un kuras dēļ ir maz elastības, kā arī īso darbmūža pagarinājumu, kas ir tikai 10 gadi. Šīs iezīmes, kas šajā gadījumā ir īpaši izteiktas, vēl vairāk sarežģī IE bloku rentablu ekspluatāciju, tāpēc Komisija uzskata, ka valsts atbalsts ir piemērots.

(438) Beļģija apgalvo, ka konstatēto tirgus nepilnību un ar kodolenerģiju saistīto īpašo risku dēļ kodolenerģijai ir vajadzīgs atsevišķs atbalsta mehānisms. Kā minēts 3.3.4. iedaļā, Beļģija apgalvo, ka ir apsvērti citi tiešā finansiālā atbalsta shēmu veidi (noteikta regulēta piemaksa, vienvirziena CSL un regulēto aktīvu bāzes modelis), bet tie netika atzīti par piemērotiem IE projekta atbalstam. Beļģija apgalvo, ka visi trīs paziņotā pasākuma komponenti ir vajadzīgi, lai novērstu tirgus nepilnības un riskus. Saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju i) IE projekta īpašā struktūra un 1. komponenta finansiālā atbalsta pasākumi ir piemēroti, lai garantētu stabilus ieņēmumus kodoloperatoram un izvairītos no kopuzņēmuma maksātnespējas nozīmīgu neplānotu notikumu gadījumā, ii) atkritumu apsaimniekošanas maksimālā summa un saistītie 2. komponenta apakšpasākumi ir piemēroti, lai garantētu, ka būs pieejami nepieciešamie finanšu līdzekļi, lai finansētu atbildīgus un drošus nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas risinājumus, savukārt iii) 3. komponenta tiesiskās aizsardzības pasākumi ir piemēroti, lai garantētu aizsardzību pret izmaiņām sabiedriskajā domā un politikas veidotāju nostājā attiecībā uz kodolenerģiju.

(439) Komisija turpmākajās iedaļās atsevišķi novērtēs, vai paziņotā pasākuma 1. komponents, 2. komponents un 3. komponents, arī to apakšpasākumi, ir piemēroti. Novērtējums par visa 1. komponenta, 2. komponenta un 3. komponenta kopuma piemērotību, kā arī par to iespējamo kumulatīvo ietekmi ir sniegts 8.3.3.6. iedaļā.

8.3.3.4.1. 1. komponenta piemērotība

(440) Pirmkārt, kā minēts attiecīgi lēmuma par procedūras sākšanu 285., 300. un 303. apsvērumā, Komisija konstatēja, ka KAL++, LAP un izmaksu segšanas zaudējumu atlīdzināšana gadījumā, ja darījums netiek noslēgts, ir piemēroti pasākumi. Pirmkārt, ņemot vērā īso laikposmu līdz IE darbības atsākšanas datumam un nepieciešamību sākt attīstīšanas darbības iespējami drīz pēc tam, kad Beļģijas valdība ir pieņēmusi lēmumu pagarināt divu kodolreaktoru darbmūžu, Komisija uzskata, ka KAL++ noslēgšana pirms darījuma galīgās noslēgšanas ir piemērots instruments, ar ko nodrošināt, ka kodoloperators laikus veic nepieciešamās attīstīšanas darbības. Otrkārt, Komisija uzskata, ka līguma par administratīvajiem pakalpojumiem ("LAP") noslēgšana, kā arī vienošanās par noteikumiem, ko piemēro gadījumā, ja darījums netiek noslēgts, ir standarta prakse, ko piemēro, slēdzot vienošanos starp divām pusēm. Turklāt Komisija šīs lietas sabiedriskās apspriešanas laikā nesaņēma pierādījumus par pretējo attiecībā uz šiem trim apakšpasākumiem. Tāpēc Komisija uzskata, ka KAL++, LAP un izmaksu segšanas zaudējumu atlīdzināšana gadījumā, ja darījums netiek noslēgts, ir piemēroti pasākumi, kuriem jābūt daļai no IE projekta.

(441) Otrkārt, attiecībā uz CSL Beļģija apgalvo, ka divvirzienu CSL ir vispiemērotākais risinājums, ar ko novērst tirgus nepilnības un nodrošināt ieņēmumu noteiktību, vienlaikus izvairoties no pārmērīgas atlīdzības kodoloperatoram. Beļģijas iestādes ir izskatījušas alternatīvus atbalsta mehānismus (dalība JM, noteikta regulēta piemaksa, vienvirziena CSL, RAB modelis), bet tie tika uzskatīti par mazāk piemērotiem (sk. 3.3.4. iedaļu). Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 290.–293. apsvērumā, Komisijai bija vairākas bažas par CSL modeli, un daudzas trešās personas, kas piedalījās sabiedriskajā apspriešanā, piekrita Komisijas viedoklim (sk. 6.2.1.2. iedaļu), proti:

a) (sākotnējais) CSL modelis paredzēja nemainīgas atlīdzības piešķiršanu par faktiski saražotās elektroenerģijas MWh un nenodrošināja atbilstošus stimulus ražot elektroenerģiju un plānot tehnisko apkopi atbilstoši tirgus apstākļiem, un tas var radīt nepamatotus tirgus darbības izkropļojumus;

b) turklāt (sākotnējā) iepriekš noteiktajā modulācijas kārtībā sodi bija paredzēti tikai tad, ja IE bloku ražošana netiktu samazināta, kad elektroenerģijas cena būtu bijusi mīnus 20 EUR par MWh vai zemāka ilgāk par sešām stundām, kā rezultātā atbalsts tiktu piešķirts laikā, kad elektroenerģijas cenas ir negatīvas;

c) Komisija tobrīd nebija arī pārliecināta, ka (sākotnējais) zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisms praksē būs efektīvs;

d) visbeidzot, tika apšaubīts, vai CSL formulā izmantotā NDT cena kā TAC ir visefektīvākā izvēle un vai nebūtu lietderīgāk iekļaut TAC arī ilgtermiņa produktu.

(442) Reaģējot uz Komisijas bažām par CSL modeli, Beļģija veica dažas tālāk aprakstītās izmaiņas.

a) Pirmkārt, Beļģija paskaidroja, ka, ņemot vērā veco kodoltehnoloģiju, kas tiek izmantota IE blokos, nav iespējams tos padarīt par ļoti spējīgiem reaģēt uz jebkādiem tirgus signāliem. Kā minēts 2.1. iedaļā, *Engie* pats bija atvērts tam, lai pasākuma kontekstā liktu lietā IE bloku elastību enerģijas tirgos, bet vienlaikus uzsvēra no tā izrietošos reaktoru modulāciju radītos darbības apturēšanas riskus. Tajā pašā laikā Beļģijas kodoldrošības iestāde noteica ierobežojumu ekonomisko modulāciju skaitam vienā kodoldegvielas ciklā. Lai reaģētu uz Komisijas un trešo personu bažām, kas minētas 441. apsvēruma a) punktā, vienlaikus paturot prātā kodolelektrostaciju tehniskos ierobežojumus, Beļģija nolēma mainīt neatkarīgā EPPL partnera atlīdzību. Beļģija atlīdzības formulā iekļāva mainīgu komponentu, lai EPPL partnerim būtu stimuls pārdot kodolelektroenerģiju cik vien iespējams atbilstoši tirgus apstākļiem, vienlaikus paturot prātā modulācijas ierobežojumus, kā paskaidrots 3.3.1.5.2. iedaļā. Saskaņā ar šo jauno struktūru, lai reaģētu uz 441. apsvēruma b) punktā paustajām bažām, modulācijas kārtība ir atcelta, jo EPPL partneris pats lems, kad ir lietderīgi uzsākt ekonomisko modulāciju. EPPL partnerim būs pareizi stimuli pieprasīt ekonomisko modulāciju, ja tirgus cenas būs zemas vai negatīvas, jo tas saņems sodu, ja tas netiks darīts.

b) Attiecībā uz 441. apsvēruma c) punktā minētajām bažām – Beļģija pastiprināja TCRK mehānismu, lai atlīdzība saskaņā ar CSL vairāk atbilstu mainīgajiem tirgus apstākļiem (sk. 3.3.1.3.2. iedaļu).

c) Attiecībā uz 441. apsvēruma d) punktā minētajām bažām – Beļģija 98. apsvērumā minēto iemeslu dēļ CSL formulā saglabāja NDT cenu kā TAC. Konkrētāk, oficiālās izmeklēšanas posmā Beļģija uzsvēra lielo risku un lielo ietekmi, ko rada neplānotas pārtrauces, it īpaši IE projekta darbības atsākšanas posmā. Tas pirmajos trīs elektroenerģijas ražošanas gados padarītu IE bloku izejas jaudas daudzumu ļoti neskaidru, tāpēc ilgtermiņa atsauces cenas iekļaušana CSL modelī palielinātu kodolelektrostaciju riskus.

d) Visbeidzot, Beļģija arī apstiprina, ka CSL darījumu partneris (*BE-WATT*) izstrādās riska pārvaldības stratēģiju savai atklātajai pozīcijai, kā paredzēts tiesību aktos, un ka tās īstenošana veicinās likviditāti nākotnes elektroenerģijas tirgos (sk. 99. apsvērumu). Pirms stratēģijas pieņemšanas par to jāsaņem regulatora ieteikums, kas ietvers novērtējumu par stratēģijas ietekmi uz attiecīgajiem elektroenerģijas tirgiem (sk. 158. apsvērumu).

(443) Komisija uzskata, ka izmaiņas, kas saistītas ar CSL modeli un tā īstenošanu, kā arī apņemšanās izstrādāt riska pārvaldības stratēģiju, kas veicinās nākotnes elektroenerģijas tirgu likviditāti, ir pietiekamas, lai kliedētu lēmumā par procedūras sākšanu paustās šaubas. Komisija atzīst, ka IE bloku pamatā ir veca tehnoloģija ar ierobežotu elastību un tas ierobežo kodoloperatora spēju regulāri mainīt kodolelektrostaciju izejas jaudu. Tas ir pretstatā jaunākām kodoltehnoloģijām vai citiem kodolelektrostaciju projektiem (piemēram, tādiem, kuros izmanto pelēkos, nevis melnos kontroles stieņus), kas pieļauj sekošanu slodzei. Ņemot vērā, ka darbmūža pagarinājums ir neliels, proti, 10 gadi, Komisija atzīst, ka attiecīgā tehnoloģija ir jāuzskata par dotu lielumu, kas ierobežo kodoloperatora

spēju būtiski mainīt kodolelektrostaciju darbību. Šajā ziņā Komisija atzinīgi vērtē Beļģijas iestāžu un *Electrabel* mēģinājumus pēc iespējas vairāk saskaņot elektroenerģijas ražošanu un tehniskās apkopes darbus ar tirgus apstākļiem, pirmkārt, deleģējot lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām EPPL partnerim un mainot tā atlīdzību un, otrkārt, pārejot no 18 mēnešu kodoldegvielas cikla uz 12 mēnešu kodoldegvielas ciklu, lai tehnisko apkopi pēc iespējas ieplānotu vasaras periodā. Šajā ziņā arī zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisma pastiprināšana palīdz sasniegt mērķi panākt, lai CSL atlīdzība pēc iespējas vairāk atbilstu tirgus apstākļiem, un veicina lielāku pakļautību tirgus riskam. Lai gan atbalstu laikā, kad cenas ir negatīvas, joprojām nevar pilnībā izslēgt, ņemot vērā kodolelektrostaciju ierobežoto elastību un bažas par drošību, grozītais CSL modelis kopā ar grozīto EPPL atlīdzības formulu samazina stimulus ražot elektroenerģiju laikā, kad cenas ir negatīvas. Komisija arī atzīst, ka it īpaši IE projekta darbības atsākšanas posmā pastāv liels neplānotu nepieejamības notikumu un pārtrauču risks, kura dēļ iesaistīšanās ilgtermiņa tirgos var radīt papildu riskus, tāpēc IE projekta sākotnējā periodā kā TAC ir piemērotāk izmantot NDT cenu. Komisija arī norāda, ka pēc trim sākotnējiem projekta gadiem Beļģijas iestādes CSL modelī var brīvi pielāgot TAC, kā arī EPPL atlīdzības norēķinu. Visbeidzot, NDT izmantošanas ietekmi uz nākotnes tirgiem mazina riska ierobežošanas stratēģija, kas veicinās nākotnes tirgu likviditāti, savukārt ietekmi uz tekošās dienas tirgu mazina tas, ka mainīgās izmaksas sedz EPPL partneris.

(444) Līdz ar to un ņemot vērā šīs lietas īpašos apstākļus, proti, to, ka tā attiecas uz esošiem kodolblokiem, kuru pamatā ir veca tehnoloģija ar ierobežotu elastību, Komisija uzskata, ka grozītais CSL modelis kopā ar grozīto EPPL atlīdzību ir piemēroti.

(445) Treškārt, Komisija arī pauda bažas par to, cik piemēroti ir DAPI aizdevumi un MPIKM, ar ko sedz attiecīgi darbības apturēšanas perioda izmaksas un pamatdarbības naudas plūsmas deficītu, kas var rasties, tādā ziņā, ka tie līdzinās potenciāli neierobežotai dotācijai, aizsargājot kopuzņēmumu no jebkādiem operacionālajiem riskiem. Turklāt MPIKM nodrošina kapitāla aizsardzību 50 % apmērā. Beļģija apgalvo, ka, ja nebūtu DAPI aizdevumu, AKI un minimālo pamatdarbības izdevumu un kapitāla maksājuma, būtu nepieciešamas papildu iemaksas pašu kapitālā, jo jau viena nepieejamības notikuma gadījumā vien kopuzņēmuma akcionāri būtu pakļauti maksātnespējas riskiem un finansējuma deficītam, kas padarītu investīcijas nerentablas.

(446) Reaģējot uz Komisijas bažām par DAPI aizdevumiem un MPIKM, Beļģija sniedza papildu skaidrojumus un koriģēja šos pasākumus.

a) Beļģija apgalvo, ka DAPI aizdevumi principā tiks atmaksāti. Attiecībā uz risku, ka DAPI aizdevumi netiktu atmaksāti, ja ienākošās naudas plūsmas būtu nepietiekamas (jo tie tiek atmaksāti pēc akcionāru iemaksu atmaksāšanas), Beļģija apgalvo, ka šis scenārijs ir ļoti maz ticams un ka DAPI aizdevumi netiktu atmaksāti tikai ļoti negatīva scenārija gadījumā (sk. 132. apsvērumu), t. i., ja vairākus gadus būtu ievērojama nepieejamība, piemēram, laikposmā no 2029. līdz 2035. gadam katru gadu pieejamība būtu mazāka par 60 %. Lai gan šis risks nav neiespējams, tas ir neliels un var īstenoties tikai ārkārtējos apstākļos, kas nozīmētu būtisku vai vairākus būtiskus negaidītus notikumus, kas turpinās ilgu laiku un galu galā varētu nozīmēt kodolelektrostacijas darbības pārtraukšanu (sk. b) punktu). Šāda situācija būtu neizdevīga akcionāriem – DAPI aizdevumi netiks pilnībā atmaksāti tikai un vienīgi tad, ja projekts nedos pietiekamu peļņu, lai maksātu atdevi no akcionāru investīcijām, tāpēc DAPI aizdevumi nerada nesamērīgu labumu akcionāriem.

b) Tāpat Beļģija apgalvo, ka MPIKM tiek aktivizēts tikai ļoti negatīvas situācijas gadījumā un ka *Engie* joprojām riskē zaudēt 50 % no saviem kapitālieguldījumiem. Tomēr, lai reaģētu uz bažām, ka MPIKM varētu kļūt par neierobežotu dotāciju, Beļģija ir noteikusi MPIKM maksājumu maksimālo summu. Kā paskaidrots 121. apsvērumā, AL darījumu partneris (t. i., Beļģijas valsts) izmantos savas līguma izbeigšanas tiesības, kas paredzētas AL, ja MPIKM sasniegs izmaksāto summu 2 miljardu EUR apmērā.

c) Visbeidzot, Beļģija sniedza papildu informāciju par risku, ka darbmūža pagarinājuma 10 gadu periodā varētu notikt nozīmīgs neplānots nepieejamības notikums un par ko ir pierādīts, ka tas nav neliels (sk. 114.–118. apsvērumu) un ka tā īstenošanās ietekme uz IE projekta rentabilitāti ir liela (sk. 11. tabulu).

(447) Tāpēc Komisija secina, ka DAPI aizdevumi un MPIKM ir nepieciešami un piemēroti instrumenti, lai nodrošinātu IE projekta dzīvotspēju, it īpaši ņemot vērā šīs lietas īpašos apstākļus, proti, to, ka tā attiecas uz esošiem kodolreaktoriem, kuru pamatā ir veca tehnoloģija un kuri tādējādi ir pakļauti nozīmīgu neplānotu pārtrauču riskam. Šajā ziņā, ņemot vērā to, ka darbmūža pagarinājums ir ierobežots līdz 10 gadiem un ka tas ierobežo iespēju atgūt ievērojamus zaudējumus, MPIKM nodrošina atbalsta mehānismu kopuzņēmumam, aizsargājot to no operacionālā riska. Bez papildu garantijām MPIKM un DAPI aizdevumu veidā privāts ieguldītājs, visticamāk, neriskētu uzņemties IE projektu. Ņemot vērā MPIKM maksājumu iespējamo apmēru gadījumā, ja kāda no abiem IE blokiem darbība tiktu apturēta uz ilgu laiku – vairākiem gadiem –, šķita nepieciešams ierobežot šā mehānisma summu līdz tādai, kas atbilstu tirgus praksei un dotu pietiekami daudz laika atjaunot IE bloka(-u) normālu darbību. Komisija atzinīgi vērtē (potenciālo) MPIKM maksājumu ierobežošanu, jo tādējādi Beļģijas valsts pakļautība riskam vismaz ir kvantificēta un iepriekš zināma.

(448) Attiecībā uz Beļģijas valsts iesaistīšanos kopuzņēmumā Beļģija apgalvo, ka tas ļauj Beļģijas valstij kopīgi kontrolēt projekta uzņēmumu, jo abi akcionāri iesaistās kopuzņēmumā ar vienādiem noteikumiem un nosacījumiem. Tas arī ļauj Beļģijas valstij saglabāt zināmas īpašumtiesības uz kritisko infrastruktūru. Tāpēc Komisija secina, ka kopuzņēmums ir piemērots risinājums.

(449) Ceturtkārt, attiecībā uz EPPL Komisija uzskata, ka ir piemēroti izvēlēties partneri, kas pārdotu IE bloku saražoto elektroenerģiju vairumtirdzniecības tirgū, ar nosacījumu, ka šis partneris rīkosies pilnīgi neatkarīgi, nevis *Electrabel* interesēs. Tomēr Komisijai bija šaubas par pārdošanu tikai nākamās dienas vairumtirgū. Beļģija paskaidroja, ka EPPL partneris var brīvi pārdot IE bloku saražoto elektroenerģiju jebkurā tirgū, neaprobežojoties tikai ar NDT (sk. 152. apsvērumu). Beļģija arī apstiprināja, ka EPPL partneris tiks izraudzīts uz konkurenci balstīta iepirkumu konkursa kārtībā un ka tiks ieviesti aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu, ka *Engie* neietekmē ne iepirkuma procedūru, ne tās iznākumu (sk. 3.3.1.5.1. un 3.3.1.5.3. iedaļu). Turklāt gadījumā, ja par EPPL partneri tiks izvēlēta *GEMS*, Beļģija un *Engie* apņemas ieviest nepieciešamos aizsardzības pasākumus, lai šī darbība būtu nodalīta no pārējām *GEMS* tirdzniecības darbībām (sk. 3.3.1.5.3. iedaļu). Tāpēc Komisija konstatē, ka EPPL struktūra un EPPL partnera atlase ir piemērotas.

(450) Visbeidzot, Komisijai bija bažas par to vairāku atlīdzības mehānismu kombinācijas piemērotību, kas papildina CSL, un tā uzskatīja, ka 1. komponenta apakšpasākumu kopumu var uzskatīt par piemērotu tikai tad, ja tie nerada papildu nepamatotus tirdzniecības un konkurences izkropļojumus. Tā kā Komisijai nav norāžu par to, ka EPPL partneris nedarbotos neatkarīgi, ne arī par to, ka *Engie* būtu pasargāts no visiem tirgus riskiem (ņemot vērā koriģēto TCRK mehānismu, MPIKM maksimālo summu un 50 % kapitāla risku), Komisija var secināt, ka visus 1. komponenta apakšpasākumus var uzskatīt par piemērotiem gan atsevišķi, gan kā kopumu.

8.3.3.4.2. 2. komponenta piemērotība

(451) Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 304. apsvērumā, radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai ir raksturīgi ilgi termiņi un tāpēc tai var būt nepieciešama zināma valsts intervence; valsts galīgā atbildība par radioaktīvo atkritumu atbildīgu un drošu apsaimniekošanu ir noteikta Direktīvas 2011/70/Euratom 4. panta 1. punktā.

(452) Tāpēc Komisija uzskata, ka saistību nodošana neatkarīgai publiskai struktūrai *Hedera* attiecībā uz kodolatkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu ir piemērots līdzeklis, kā Beļģijas valstij uzticēt lielāku atbildību par nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu galīgo apglabāšanu un nodrošināt tās finansējumu ilgtermiņā. Komisija nav arī apzinājusi nevienu alternatīvu pasākumu vai struktūru, kas ļautu Beļģijai sasniegt šos mērķus tikpat labi kā tie, kas aprakstīti 3.3.2.2. iedaļā.

(453) Attiecībā uz 3.3.2.4. iedaļā minēto no IE projekta izrietošo dezekspluatācijas papildu saistību ("dezekspluatācijas asinerģijas") nodošanu jānorāda, ka šī nodošana sedz tikai papildu izmaksas, kas izriet no IE projekta, savukārt parastās dezekspluatācijas un demontāžas saistības paliek kodoloperatora ziņā. *CPN*/*CNV* patiešām apstiprināja, ka pastāv asinerģijas, kas ietekmē dezekspluatācijas un demontāžas izmaksas, un izteica to summu skaitliski. Tā kā tieši Beļģijas valdība, nevis *Engie*/*Electrabel* lūdza pagarināt kodolbloku darbmūžu, Komisija uzskata, ka dezekspluatācijas asinerģiju nodošana vienreizēja Beļģijas valsts maksājuma veidā ir piemērota.

(454) Visbeidzot, kodolatkritumu saistību nodošana fondam *Hedera* – atsevišķai publiskai struktūrai, kas neatkarīgas valsts struktūras (*CPN*/*CNV*) kontrolē nodrošina finanšu līdzekļus paredzētajam nolūkam un kontrolē izmaksas, kuras attiecas uz nodotajām saistībām, – attaisno *Electrabel* ārpus Eiropas esošo aktīvu atbrīvošanu no *Electrabel* atbildības ietvara un nodrošina ar radioaktīvajiem atkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu saistīto saistību nodošanas piemērotību.

(455) Tāpēc Komisija uzskata, ka paziņotā pasākuma 2. komponents, tajā skaitā tā apakšpasākumi, ir piemērots, lai novērstu tirgus nepilnību, kas saistīta ar neskaidrajām atkritumu apsaimniekošanas un dezekspluatācijas izmaksām.

8.3.3.4.3. 3. komponenta piemērotība

(456) Komisija uzskata, ka kodoltehnoloģija ir īpaši pakļauta politiskas investīciju aizturēšanas riskam. Tāpēc, kā jau norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 306. apsvērumā, Komisija uzskata, ka līgums par tiesiskās aizsardzības pasākumiem ir piemērots, lai novērstu tirgus nepilnību, kas saistīta ar politiskiem un regulatīviem riskiem, kā Komisija to atzinusi arī lēmumā lietā SA.39487 ([149]).

8.3.3.4.4. Secinājums par pasākuma piemērotību

(457) Komisija uzskata, ka pasākuma izmaiņas, tajā skaitā CSL modeļa izmaiņas, TCRK pastiprināšana un MPIKM maksimālās summas noteikšana, kā arī papildu precizējumi par apakšpasākumu kombināciju ir pietiekami, lai Komisija varētu izdarīt secinājumu par 1. komponenta piemērotību. Komisija arī ņem vērā lietas īpašos apstākļus, proti, to, ka lieta attiecas uz investīcijām esošās kodolelektrostacijās, kuru pamatā ir veca tehnoloģija, un to, ka investīcijas tiek veiktas uz ierobežotu laikposmu. Attiecībā uz 2. un 3. komponentu oficiālajā izmeklēšanā netika iegūti pierādījumi, kas liktu atkāpties no Komisijas iepriekšējā secinājuma, ka 2. un 3. komponents ir piemērots.

(458) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka 1. komponenta, 2. komponenta un 3. komponenta apakšpasākumi ir piemērots veids, kā atbalstīt IE projektu.

8.3.3.5. Samērīgums

(459) Lai novērtētu pasākuma samērīgumu, Komisijai ir jāpārbauda, vai pasākums ir ierobežots līdz minimumam, kas nepieciešams, lai veiksmīgi pabeigtu IE projektu un tiktu sasniegti izvirzītie mērķi.

(460) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija paskaidroja, ka samērīguma novērtējumā ir jāņem vērā Beļģijas iestāžu ierosināto atbalsta pasākumu kombinācija, t. i., 1. komponenta, 2. komponenta un 3. komponenta kombinācija, tajā skaitā apakšpasākumu kombinācija katrā komponentā.

(461) Komisija turpmākajās iedaļās vispirms novērtēs, vai paziņotā pasākuma 1. komponents, 2. komponents un 3. komponents, tajā skaitā to apakšpasākumi, ir samērīgi. Novērtējums par visa 1. komponenta, 2. komponenta un 3. komponenta kopuma samērīgumu, kā arī par to iespējamo kumulatīvo ietekmi ir sniegts 8.3.3.6. iedaļā.

([149]) Sk. arī 103. apsvērumu Komisijas lēmumā lietā SA.39487 (sk. 25. zemsvītras piezīmi).

8.3.3.5.1. 1. komponenta samērīgums

(462) Kā norādīts lēmuma par procedūras sākšanu 331. apsvērumā, KAL++, ETA līgums, LAP un vienošanās par izmaksu segšanas zaudējumu atlīdzināšanu gadījumā, ja darījums netiktu noslēgts, tika atzīti par noslēgtiem saskaņā ar tirgus nosacījumiem un tāpēc tos var uzskatīt par samērīgiem. Kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 324. apsvērumā, Komisija atzina, ka uz konkurenci balstītas iepirkuma procedūras īstenošana attiecībā uz ETA līgumu var nebūt piemērota, ņemot vērā IE bloku jutīgumu un specifiku, tāpēc tā samērīgumu var novērtēt, pamatojoties uz maržas līmeni, ko gūst *Electrabel*, izpildot līgumu, un kas būtu jānosaka saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Tā kā ETA līgumā noteiktie maržu līmeņi ir saskaņoti ar tiem, ko piemēro saskaņā ar IE partnerības līgumu ar *Luminus*, kas ir relevants atsauces līgums, jo tas attiecas uz līdzīgiem pakalpojumiem, Komisija konstatēja, ka ETA līgums ir samērīgs. Turklāt Komisija šīs lietas sabiedriskās apspriešanas laikā nesaņēma nekādus pierādījumus par pretējo attiecībā uz KAL++, ETA līguma, LAP un izmaksu segšanas zaudējumu atlīdzināšanas (gadījumā, ja darījums netiktu noslēgts) samērīgumu.

(463) Lēmumā par procedūras sākšanu arī kopuzņēmums tika uzskatīts par samērīgu, jo Beļģijas valdība un *Electrabel* īstenos savas tiesības vienlīdzīgi – kopuzņēmuma pārvaldība, kā arī izmaksas un ieņēmumi tiks sadalīti vienlīdzīgi.

(464) Šajā iedaļā Komisija novērtē IE projekta iekšējās atdeves likmes ("IAL"), kā arī 1. komponenta atlikušo finanšu apakšpasākumu (MPIKM, AKI, DAPI aizdevumi, akcionāru aizdevumi) samērīgumu. Lai nodrošinātu valsts atbalsta pasākuma samērīgumu un izvairītos no pārmērīgas kompensācijas, valsts atbalsta pasākumam ir jānodrošina minimālā atdeves likme, kas nepieciešama, lai labuma guvējs veiktu investīcijas. Citiem vārdiem sakot, minimālā likme, kas novērš projekta finansējuma deficītu. Finansējuma deficītu definē kā starpību starp faktiskā scenārija un hipotētiskā scenārija NPV, un tai pašā laikā tas arī atspoguļo gan minimālo valsts atbalsta summu, kas nepieciešama, lai pasākums stimulētu uzņēmumu, gan maksimālo samērīgo valsts atbalsta summu, kas mudina veikt attiecīgās investīcijas.

(465) Finansējuma deficīta jēdziens ir dziļi iesakņojies parasto uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanā. Kad uzņēmumi, kas ir vērsti uz maksimālas peļņas gūšanu, lemj, vai īstenot kādu projektu, tie novērtē attiecīgā projekta radīto vērtību, salīdzinot to ar alternatīviem rīcības virzieniem, un izvēlas to, no kura sagaidāmā atdeve ir vislielākā. Tādējādi, lai uzņēmumi būtu gatavi īstenot projektu, kas nav projekts ar vislielāko sagaidāmo atdevi, tos var būt nepieciešams stimulēt ar valsts atbalstu, kas sedz finansējuma deficītu.

(466) Lai noteiktu, kura dažādo uzlabojumu daļa ir attiecināma uz intervences ietekmi – jo šādi uzlabojumi varētu notikt ne tikai IE projekta, bet arī citu faktoru dēļ –, Beļģija iesniedza hipotētisku scenāriju, kas lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas brīdī nebija Komisijas rīcībā ([150]). Šādā gadījumā hipotētiskais scenārijs ir scenārijs, kurā IE bloku darbmūžs netiktu pagarināts, kā tas būtu gadījumā, ja līgums ar Beļģijas valdību netiktu noslēgts. Hipotētiskajā analīzē intervences rezultātus salīdzina ar rezultātiem, kas būtu sasniegti, ja intervence nebūtu īstenota. Šādā situācijā *Electrabel* i) turpinātu ekspluatēt kodolreaktorus līdz to sākotnējam oficiāli noteiktajam darbības beigu datumam un ii) saglabātu visas ar atkritumiem saistītās saistības. Beļģijas valdība iesniedza ar šo scenāriju saistītos finanšu datus, proti, konkrētas prognozētās nediskontētās ([151]) brīvās naudas plūsmas, kas saistītas ar Beļģijas kodolbloku darbību to atlikušajā darbmūžā (līdz to oficiāli noteiktajiem darbības beigu datumiem 2025. gadā). Beļģija apgalvo, ka IE bloku naudas plūsmas atlikušajā oficiāli noteiktajā darbmūžā paliek nemainīgas neatkarīgi no tā, vai IE projekts tiktu vai netiktu īstenots.

(467) Lēmumā par procedūras sākšanu tika paustas trīs galvenās bažas par 1. komponenta samērīgumu, kas ir būtiskas Komisijas novērtējumam, proti, bažas par:

a) MPIKM un AKI, akcionāru aizdevumu un DAPI aizdevumu noteikumiem (sk. 8.3.3.5.1.1. iedaļu);

b) mērķa IAL 7 % apmērā, kas ir finanšu modeļa pamatā (sk. 8.3.3.5.1.2. iedaļu), un

c) EPPL (sk. 8.3.3.5.1.3. iedaļu).

([150]) Lēmumā par procedūras sākšanu minētā hipotētiskā analīze attiecas uz scenāriju, kurā *Engie* īstenotu IE projektu, nepanācis vienošanos ar Beļģijas valdību.

([151]) Brīvās naudas plūsmas netika diskontētas, jo līdz oficiāli noteiktajam darbības beigu datumam atlika mazāk par vienu ekspluatācijas gadu.

8.3.3.5.1.1. 1. komponenta finansiālā atbalsta pasākumu samērīgums

(468) Pirmkārt, kā minēts lēmumā par procedūras sākšanu, Komisija uzskatīja, ka MPIKM faktiski nodrošina atbalsta mehānismu kopuzņēmumam, jo jebkāds ieņēmumu iztrūkums, kas izriet no elektroenerģijas neražošanas sākotnējā periodā un ekspluatācijas posmā, tiks segts ar Beļģijas valsts maksājumu, tādējādi finansiāli aizsargājot kopuzņēmumu no jebkāda operacionālā riska. Galvenā problēma saistībā ar MPIKM bija saistīta ar to, ka tas *de facto* varētu darboties kā gandrīz neierobežota dotācija kopuzņēmumam *BE-NUC* gadījumā, ja IE bloki ilgstoši neplānoti nebūtu pieejami. Teorētiski, ja liels negaidīts notikums vai virkne lielu negaidītu notikumu liegtu IE blokiem ražot elektroenerģiju visu IE projekta 10 gadu periodu, veicamie MPIKM maksājumi varētu sasniegt pat [7 000–8 000] miljonus EUR. Beļģija sniedza papildu paskaidrojumus par šādu nozīmīgas neplānotas pārtrauces notikumu rašanās varbūtību, kas nav maza (sk. 114.–118. apsvērumu), un par sekām, ko tā varētu radīt (sk. 11. tabulu), un Beļģija apņēmās ierobežot MPIKM maksājumu līdz 2 miljardiem EUR (sk. 121. apsvērumu). Šī summa, kas, šķiet, atbilst nozares praksei attiecībā uz garantijas līmeņiem, atbilst tāda scenārija augšējai robežai, kurā abi IE bloki vienlaikus nav pieejami divus gadus pēc kārtas. Ņemot vērā kodolelektrostacijas darbmūža pagarinājuma periodu (kas nepārsniedz 10 gadus), tika uzskatīts, ka 2 gadi ir maksimālais laiks, ko atkarībā no problēmas vai problēmu virknes nozīmīguma varētu veltīt tās identificēšanai un atrisināšanai, pirms tiek apsvērta iespēja galīgi izbeigt kodolelektrostacijas darbību. Tāpēc Komisija uzskata, ka MPIKM maksimālā summa ir samērīga.

(469) Otrkārt, attiecībā uz DAPI aizdevumiem Beļģija apgalvo, ka līdz 2028. gadam DAPI aizdevumi sedz izmaksas laikposmā, kad ar IE blokiem nav paredzēts radīt neto ienākumus, un tie ir atmaksājami Beļģijas valdībai, tādējādi nodrošinot, ka atbalsts ir minimāls. Kā minēts lēmumā par procedūras sākšanu, Komisijai bija bažas par DAPI aizdevumu atmaksu, jo praksē DAPI aizdevumi ir finansējuma līnija, kas ir pakārtota visiem pārējiem aizdevumiem, kā arī kopuzņēmuma pašu kapitālam. Tas nozīmē, ka tie var netikt atmaksāti IE perioda beigās, ja elektroenerģija netiek ražota pietiekami lielā apjomā, tādējādi rodas būtisks risks, ko procentu likme, kura noteikta kā *OLO* (piecu gadu) ([152]) likme Beļģijā, kam pieskaitīti 200 bāzes punkti, vai kā 6 % likme (atkarībā no tā, kura no tām ir zemākā), var neatspoguļot. Beļģija paskaidroja, ka DAPI aizdevumi netiks atmaksāti tikai ļoti negatīva scenārija gadījumā, tāpēc risks, ka tie netiks atmaksāti Beļģijas valstij, ir pavisam neliels (sk. 132. apsvērumu). Konkrētāk, Beļģija uzsvēra, ka šādā ļoti negatīvā scenārijā nebūtu arī peļņas no kapitāla ieguldījuma. DAPI aizdevumu riski patiešām ir tikai projekta darbības rezultātu un rentabilitātes riski, jo DAPI aizdevumi netiek izmantoti kapitālizdevumu finansēšanai. Procentu likme ir ierobežota līdz maksimālajam līmenim, kas nepārsniedz TCRK noteikto mērķa IAL diapazonu (6–8 %). Tāpēc Komisija uzskata, ka DAPI aizdevumu noteikumi un nosacījumi ir samērīgi. Ja ar DAPI aizdevumu galīgajiem noteikumiem un nosacījumiem tiks grozīts paziņotais pasākums, kas izklāstīts šajā lēmumā, Beļģija apņemas par tiem paziņot Komisijai.

(470) Treškārt, attiecībā uz AKI un akcionāru aizdevumu noteikumiem Beļģija oficiālās izmeklēšanas procedūras laikā paskaidroja, ka tie tiks iepirkti saskaņā ar tirgus nosacījumiem ar procentu likmēm, kas vēl nav noteiktas, bet tiks noteiktas, atsaucoties uz dominējošām tirgus likmēm un jebkādu salīdzināmu trešo personu aizņēmuma finansējumu, ja tāds attiecīgajā laikā būs pieejams. Ir sagatavoti darbības nosacījumi, kuros izklāstīti abu akcionāru aizdevumu noteikumi un nosacījumi un aprakstīta procentu likmes noteikšanas metodika. Beļģija paskaidroja, ka šī metodika atbilst *Engie* iekšējo aizdevumu cenu noteikšanas politikai un ESAO *BEPS* principam, nodrošinot, ka procentu likme tiek noteikta nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošā līmenī. Saskaņā ar darbības nosacījumiem paredzams, ka procentu likme būs mainīga procentu likme, kas noteikta *EURIBOR* sešu mēnešu likmes apmērā, kurai pieskaitīta paredzamā marža aptuveni [0–3] % apmērā. Komisija norāda, ka marža, kas pieskaitīta *EURIBOR* sešu mēnešu likmei, tiks aplēsta no (..), kas ir plaši atzīts un izmantots instruments maržu/starpību aplēšanai uz tādu kritēriju pamata kā aizdevuma termiņš un valūta un aizņēmēja kredītspēja. Attiecībā uz kopuzņēmuma reitingu, kas tiks ņemts vērā, aplēšot maržu/starpību, – tā kā *BE-NUC* nav oficiāla kredītreitingu

([152]) Tas atbilst DAPI aizdevumu paredzamajam ilgumam (pieci gadi).

aģentūras reitinga, Beļģija to aplēš, ņemot vērā šīs struktūras akcionāru zemāko kredītreitingu. Šie akcionāri ir Beļģijas valsts (*Moody's* reitings Aa3 ([153]), kas apstiprināts Beļģijas valdības tīmekļa vietnē ([154]), *S&P* reitings AA un *Fitch* reitings AA–, kas apstiprināts Beļģijas valdības tīmekļa vietnē un ko 2025. gada 16. janvārī pārbaudīja arī Eiropas Komisija *S&P Capital IQ Pro* portālā ([155])) un *Electrabel* (*Moody's* reitings Baa1 ([156]) saskaņā ar publiski pieejamo 2024. gada 10. jūlija ziņojumu ([157]) un *Fitch* reitings BBB+ saskaņā ar publiski pieejamo informāciju *Fitch* tīmekļa vietnē ([158])). Tā ir standarta pieeja, it īpaši ņemot vērā to, ka IE bloku ekspluatācija ir *Electrabel* pamatdarbība, ko papildina *Engie* (*Moody's* reitings Baa1 ([159]) un *Fitch* reitings BBB+ ([160])) piešķirta neierobežota mātesuzņēmuma garantija, un ņemot vērā kopuzņēmuma pašu kapitāla struktūru. Tāpēc Komisija uzskata, ka AKI un akcionāru aizdevumu noteikumi un nosacījumi ir samērīgi. Ja ar AKI un akcionāru aizdevumu galīgajiem noteikumiem un nosacījumiem tiks grozīts paziņotais pasākums, kas izklāstīts šajā lēmumā, Beļģija apņemas par tiem paziņot Komisijai.

(471) Ņemot vērā MPIKM maksimālās summas noteikšanu un papildu skaidrojumus par DAPI aizdevumiem un AKI un akcionāru aizdevumu noteikumiem, Komisija uzskata, ka MPIKM, AKI, DAPI aizdevumi un akcionāru aizdevumi ir samērīgi.

8.3.3.5.1.2. Mērķa atdeves 7 % apmērā (kas ir CSL pamatā) samērīgums

(472) AL ietvaros starp pusēm tiks piemērots divvirzienu CSL. Komisija novērtēja norunas cenas noteikšanas metodiku, tajā skaitā pārbaudīja parametrus, kas iekļauti finanšu modelī, ar kuru nosaka norunas cenas līmeni. Kā minēts 71. apsvērumā, pamatscenārijā, kurā tiek izmantots parakstīšanas finanšu modelis, kas ir 2023. gada 13. decembrī parakstītā īstenošanas līguma pamatā, Beļģija pieņem, ka abu reaktoru modernizācijas izmaksas ir [2–2,5] miljardi EUR kapitālizdevumu veidā, kā rezultātā, lai nodrošinātu iekšējo atdeves likmi 7 % apmērā visā IE bloku darbmūžā, norunas cena būtu [80–90] EUR par MWh. Citiem vārdiem sakot, ja brīvās naudas plūsmas diskontētu ar pēcnodokļu likmi 7 % apmērā, NPV būtu nulle, un tas parāda, ka IAL ir samērīga un finansējuma deficīts ir novērsts. Turklāt Beļģija apgalvo, ka AL ietver zaudējumu/ieguvumu sadales mehānismu (TCRK), ar kura palīdzību *Engie* daļēji dala riskus ar Beļģijas valsti, ja tirgus cenas izrādās zemākas vai augstākas, nekā paredzēts pamatscenārijā. Zemāku cenu gadījumā mērķa atdeve samazinās no 7 % līdz 6 % (jo norunas cena pazeminās), savukārt augstāku cenu gadījumā mērķa atdeve pieaug līdz 8 % (jo norunas cena paaugstinās).

(473) Oficiālās izmeklēšanas procedūras laikā Beļģija sniedza papildu paskaidrojumus par to, kāpēc mērķa atdeves likme 7 % apmērā un mērķa atdeves diapazons 6–8 % apmērā ir samērīgi, parādot, ka atbalsta summa ir ierobežota līdz minimumam, kas nepieciešams finansējuma deficīta novēršanai.

(474) Pirmkārt, Beļģija grozīja CSL modeli tā, lai elektroenerģijas ražošana no IE blokiem labāk atbilstu tirgus signāliem un EPPL partnerim netiktu radīti stimuli pārdot elektroenerģiju par negatīvām cenām. Kā minēts 8.3.3.4.1. iedaļā, Komisija uzskata, ka grozītais CSL modelis patiešām ir piemērots.

([153]) Ekvivalents reitingam AA–, ja izmanto *S&P* un *Fitch* reitingu terminoloģiju.
([154]) Sk. https://www.debtagency.be/en/datafederalstaterating.
([155]) *S&P Capital IQ Pro* portālā, kas pieejams Eiropas Komisijai, ir parādīti tikai *S&P* un *Fitch* reitingi, ja tādi ir pieejami.
([156]) Ekvivalents reitingam BBB+, ja izmanto *S&P* un *Fitch* reitingu terminoloģiju.
([157]) Sk. https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-07/Credit_Opinion-Electrabel-SA-Update-to-credit-10Jul2024-PBC_1410170.pdf.
([158]) Sk. https://www.fitchratings.com/entity/electrabel-sa-96533890.
([159]) Saskaņā ar *S&P* un *Fitch* kredītreitinga terminoloģiju Baa1 ir līdzvērtīgs BBB+. https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-07/Credit_Opinion-ENGIE-SA-Update-to-credit-03Jul2024-PBC_1409724.pdf.
([160]) Sk. https://www.fitchratings.com/entity/engie-sa-80361337.

(475) Otrkārt, Beļģija atjaunināja salīdzinošās novērtēšanas datus un secināja, ka rentabilitātes diapazons no 6 % līdz 8 % atbilst nozares standartiem, proti, 7 % IAL atbilst summai, ko veido aptuveni 4 % prēmija, kura pieskaitīta aptuveni 3 % bezriska likmei (sk. 3.3.1.3.1.1. iedaļu). Beļģijas sniegtajā starptautiskajā salīdzinošajā analīzē, cik vien iespējams, tiek izmantoti salīdzināmi uzņēmumi un projekti. Ņemot vērā to, ka kodolenerģijas nozare ir atkarīga no ļoti specifiska un īpaši pielāgota finansējuma, kam bieži vien ir raksturīga ievērojama valdības iesaiste, tieši līdzvērtīgu mehānismu piedāvāšana salīdzinošajai novērtēšanai šķiet nereālistiska. Faktiski Beļģija atzina, ka tirgus un tiesiskā regulējuma, riska profilu, kā arī uzņēmumu un projektu iezīmju dažādība kavē izveidot pilnībā salīdzināmu uzņēmumu vai projektu kopumu. Tomēr Beļģijas ierosinātos piemērus var uzskatīt par relevantiem, jo tie attiecas uz uzņēmumiem un projektiem, kuriem pieder kodolenerģijas aktīvi dažādās ģeogrāfiskajās teritorijās un kuri mobilizē finansēšanas mehānismus, kas ir vislīdzīgākie projekta finansēšanas mehānismiem. Attiecībā uz IAL, kas paredzēta robežās no 6 % līdz 8 %, šķiet, ka, tāpat kā lielākajā daļā projektu ar salīdzināmiem diapazoniem un finanšu aizsardzības pasākumiem, Beļģijas izmantotie parametri ir skalas apakšējā daļā.

(476) Treškārt, Beļģija grozīja TCRK mehānismu, lai IAL korekcija notiktu ātrāk atbilstoši tirgus apstākļiem (sk. 3.3.1.3.2. iedaļu). Mainot TCRK soļus no 30 % uz 20 % un tādējādi pastiprinot mehānismu, tiks panākta straujāka IAL samazināšanās, kad tirgus cena būs zemāka par norunas cenu, un straujāka IAL palielināšanās, kad tirgus cena būs augstāka par norunas cenu. Ja visi pārējie apstākļi būtu vienādi, tas radītu lielāku ietekmi uz kopuzņēmuma IAL gadījumā, ja tirgus cenas mainītos attiecīgajā cenu diapazonā.

(477) Ceturtkārt, pamatojoties uz atjaunināto TCRK un pašreizējām tirgus cenu prognozēm, Beļģija aprēķināja faktisko *BE-NUC* atdeves likmi, kura pašlaik būtu 6,5 %, kas ir par 0,5 bāzes punktiem zemāka nekā 7 % mērķa likme un atrodas 6–8 % diapazona apakšdaļā. Šā novērtējuma pamatā ir elektroenerģijas tirgu attīstība kopš līguma parakstīšanas (2023. gads) un tas, ka prognozes 2025.–2035. gadam esot samazinājušās. Komisija norāda, ka šie novērtējumi atbilst pašreizējām Eiropas Enerģijas biržas (*EEX*) kotācijām. 2025. gada 16. janvāra vidējās cenas prognozes ir šādas: 79,72 EUR/MWh 2025. gadā, 80,23 EUR/MWh 2026. gadā, 75,75 EUR/MWh 2027. gadā un 64,99 EUR/MWh 2028. gadā ([161]).

(478) Piektkārt, Beļģija salīdzināja mērķa IAL ar teorētiskajām kapitāla izmaksām, pamatojoties uz divām plaši atzītām metodēm, proti, vidējo svērto kapitāla cenu (*WACC*) un pašu kapitāla izmaksām (PKI bez sviras). Beļģija aprēķināja *WACC*, kas ir robežās no 6,2 % līdz 7,4 %, un PKI bez sviras, kas ir 6,2–7,5 % diapazonā. Šajā kontekstā, lai vēl vairāk pārliecinātos, vai mērķa IAL ir samērīga, Komisija salīdzināja Beļģijas mērķa *WACC* ar tirgū balstītu *WACC* diapazonu ([162]). Mērķa IAL, kas ir augstāka par šo diapazonu, nozīmē nesamērīgi lielu atdevi, savukārt mērķa IAL, kas ir zemāka par šo diapazonu, nozīmē nesamērīgi mazu atdevi (t. i., atdevi, ko tirgus ieguldītājs nepieņemtu). Lai aplēstu teorētisko *WACC* diapazonu, pamatojoties uz tirgus datiem, Komisija izmanto standarta *WACC* formulu, ko izmanto arī Beļģija un kas aprakstīta 3.3.1.3.1.2.1. iedaļā.

(479) Attiecībā uz PKI Komisija paļāvās uz standarta *CAPM* formulu, ko izmantoja arī Beļģija un kas aprakstīta 3.3.1.3.1.2.2. iedaļā, un aplēsa katru no tās komponentiem, pamatojoties uz tirgus datiem, kā paskaidrots tālāk.

(480) Attiecībā uz bezriska likmi Komisija saskaņā ar Beļģijas pieeju paļaujas uz Beļģijas 10 gadu valsts obligāciju (*OLO*) ienesīgumu, kas var būt labs tuvinājums euro denominētajam bezriska koeficientam, kurš atbilst Beļģijas valsts kredītreitingam un projekta ilgumam, kas ir 10 gadi. Attiecībā uz vidējošanas periodu – Komisija ņēma vērā gan

([161]) Sk. https://www.eex.com/en/market-data.

([162]) Ņemot vērā to, ka tirgus parametri, ko izmanto PKI bez sviras un *WACC* noteikšanai, ir vieni un tie paši, Komisija šajā iedaļā galveno uzmanību pievērsīs *WACC* aprēķinam.

6 mēnešu, gan 12 mēnešu slīdošo vidējo rādītāju, kas 2024. gada septembrī bija attiecīgi 3,01 % un 3,03 % ([163]). Tāpēc aplēstais bezriska likmes diapazons ietilpst intervālā starp Beļģijas aprēķināto zemāko aplēsi – 2,8 % – un augstāko aplēsi – 3,11 % (kas aprēķinātas, pamatojoties uz 12 mēnešu slīdošo vidējo rādītāju attiecīgi 2023. gada vidū un 2023. gada beigās). Saskaņā ar *Fernandez et al.* datiem ([164]) par 2024. gada sākumu šīs aplēses atbilst arī vidējām bezriska likmēm, kas izmantotas Beļģijā.

(481) Attiecībā uz tirgus riska prēmiju Beļģija pieņem 5,27–5,75 % diapazonu, pamatojoties uz *A. Damodaran* un *Kroll* datiem (sk. 8. tabulu). Šīs datubāzes ir plaši atzītas un tiek izmantotas finanšu un uzņēmējdarbības vidē. Komisija uzskata, ka šie avoti ir ticami, un savā zema līmeņa scenārijā pieņem *A. Damodaran* datu vidējo rādītāju (5,27 %), bet savā augsta līmeņa scenārijā – Beļģijas konservatīvo rādītāju (5,75 %). Attiecībā uz pamatscenāriju Komisija ņēma vērā trešo plaši atzīto un izmantoto datu avotu, proti, *Fernandez et al.* publicētos ikgadējos apsekojuma datus ([165]), kuros tirgus riska prēmija 2024. gada sākumā aplēsta 5,7 % apmērā. Piesardzības apsvērumu dēļ Komisija savā pamatscenārijā ņem vērā visu trīs avotu (*A. Damodaran*, *Kroll* un *P. Fernandez*) vidējo rādītāju, kas ir 5,57 %.

(482) Attiecībā uz aktīvu beta koeficientu Komisija novērtēja abas Beļģijas ierosinātās metodikas, kuru pamatā ir piecu līdzīgu komunālo pakalpojumu uzņēmumu finanšu sviras rādītāja (parāds / pašu kapitāls) vidējais aritmētiskais un mediāna, kā arī beta koeficienti, kas aplēsti 2023. gada vidū kā piecu gadu perioda slīdošie vidējie rādītāji ar dienas biežumu. Komisija uzskata, ka šī metodika un datu avots (*Bloomberg*) atbilst plaši atzītām metodikām ([166]). Savam pamatscenārijam Komisija izmanto zemāko ([0,40–1,00]) un augstāko ([0,40–1,00]) aplēšu vidējo rādītāju ([0,40–1,00]). Attiecībā uz sviras piemērošanu un nepiemērošanu beta koeficientu aplēsēm Komisija tāpat kā Beļģija balstās uz *R. Hamada* pieeju (kas aprakstīta 6. tabulā) un piesardzības apsvērumu dēļ izmanto Beļģijas aplēstā mērķa sviras (parāds / pašu kapitāls) diapazona apakšējo robežu – 53 %.

(483) Attiecībā uz kapitāla segumu ([167]) Komisija norāda, ka 34,6–35,2 % diapazons (sk. 6. tabulu) ir atvasināts no mērķa sviras , kas ir robežās no 53 % līdz 54,5 % un pamatojas uz līdzīgiem uzņēmumiem, kuri izmantoti beta koeficientu aplēsēs, kā aprakstīts 482. apsvērumā. Piesardzības apsvērumu dēļ Komisija savā pamatscenārijā izmanto aplēšu apakšējo robežu ([168]).

(484) Lai aplēstu parāda apkalpošanas izmaksas pirms nodokļu nomaksas, Beļģija izmanto plaši atzītu metodiku, kas paredz bezriska likmei pieskaitīt korporatīvo uzcenojumu (pamatojoties uz uzņēmuma darbības nozari). Saskaņā ar šo metodiku Komisija savā pamatscenārijā bezriska likmei 3,03 % apmērā (pamatscenārijs) pieskaita 2023. gada sākuma un 2024. gada sākuma korporatīvā uzcenojuma vidējo rādītāju attiecīgi 2,69 % un 2,17 % apmērā ([169]).

([163]) Dati izgūti no *S&P Capital IQ Pro* 2024. gada 4. septembrī.

([164]) Plaši atzīts datu avots. Prof. *Fernandez et al.* katru gadu publicē apsekojumu par tirgus riska prēmiju un bezriska likmi, ko izmanto daudzās valstīs. 2024. gada apsekojums, kas liecina, ka vidējā bezriska likme ir 3,1 %, ir pieejams šeit: apsekojums "Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 96 countries in 2024", *Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza, Lucía Fernández Acín* – https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4754347.

([165]) Plaši atzīts datu avots. Prof. *Fernandez et al.* katru gadu publicē apsekojumu par tirgus riska prēmiju un bezriska likmi, ko izmanto daudzās valstīs. 2024. gada apsekojums, kas liecina, ka vidējā tirgus riska prēmija ir 5,7 %, ir pieejams šeit: apsekojums "Survey: Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 96 countries in 2024", *Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza, Lucía Fernández Acín: SSRN*.

([166]) Izmantojot piecu gadu perioda slīdošo vidējo rādītāju ar dienas biežumu, var izlīdzināt īstermiņa svārstīgumu un nodrošināt stabilāku riska rādītāju.

([167]) Kapitāla segumu (parāds / kopējais kapitāls) atvasina no mērķa sviras, ko izmanto sviras piemērošanā un nepiemērošanā beta koeficientu aplēsei, kā aprakstīts 3.3.1.3.1.2. iedaļā. Kapitāla segumu aprēķina šādi: (mērķa svira / (1 + mērķa svira)).

([168]) Arī kapitāla seguma vērtība lielā mērā atbilst nozares informācijai, ko sniedzis *A. Damodaran*, kurš lēš, ka 2023. gadā vidējais kapitāla segums elektroenerģijas sektorā bija 39,25 % (dati publicēti 2024. gada janvārī, pieejami tīmekļa vietnē https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html#capstru).

([169]) No *A. Damodaran* tīmekļa vietnes lapas "Archived data" (https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html#discrate), 2024. gada janvāra un 2023. gada janvāra datnes par Eiropu ir pieejamas sadaļā "Cost of Capital by Industry".

(485) Komisijas secinājumi par *WACC* ir parādīti 17. tabulā. Tabulā parādīti trīs *WACC* scenāriji, kas izriet no trim pieņēmumu kopumiem: "Beļģijas zemais scenārijs", "Komisijas pamatscenārijs" un "Beļģijas augstais scenārijs".

17. tabula

Trīs *WACC* scenāriju izklāsts

Scenāriji (*)	Beļģijas zemais scenārijs	Komisijas pamatscenārijs	Beļģijas augstais scenārijs
Bezriska likme	2,8 %	3,0 %	3,1 %
Tirgus riska prēmija	5,3 %	5,6 %	5,8 %
Pašu kapitāla beta koeficients	[0,40–1,00]	[1,00–1,60]	[1,00–1,60]
Parāda apkalpošanas izmaksas pirms nodokļu nomaksas	5,5 %	5,5 %	5,3 %
Kapitāla segums	34,6 %	34,6 %	35,2 %
Nodokļa likme	25 %	25 %	25 %
WACC	6,5 %	7,0 %	7,2 %

(*) Skaitļi noapaļoti līdz vienam ciparam aiz komata.

(486) Ar 17. tabulā parādītajiem *WACC* parametriem iegūtā *WACC* ir aptuveni 7,0 % Komisijas pamatscenārijā un ietilpst Beļģijas aplēstajā diapazonā Beļģijas zemajā un augstajā scenārijā. Mērķa IAL 7 % apmērā ietilpst šajā diapazonā. Jāatzīmē, ka:

a) šajos skaitļos nav iekļauta nekāda īpaša kodolriska prēmija vai citas prēmijas, piemēram, nelikviditātes prēmija, kas atspoguļotu riska mazināšanu, kuru nodrošina dažādie iepriekšējās iedaļās aprakstītie pasākumi ([170]);

b) Beļģijas "zemajā scenārijā" beta koeficienta un kapitāla seguma aplēses pamatā ir atlasīto līdzīgo uzņēmumu vidējais aritmētiskais. Tomēr, it īpaši attiecībā uz beta koeficientu, 2024. gada decembrī sniegtajos papildu paskaidrojumos par kapitāla izmaksu aplēšu diapazonu, kas izklāstīti 3.3.1.3.1.2. iedaļā, Beļģija uzsver, ka ar salīdzināmu beta koeficientu vidējo aritmētisko tirgus riski, kas rodas komunālo pakalpojumu uzņēmumam, kurš zināmā mērā darbojas elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas jomā, tiktu novērtēti pārāk zemu, jo tajā uzņēmumiem ar dažādiem portfeļu sastāviem ir piešķirts vienāds svērums ([171]). Šā iemesla dēļ Beļģija iesniedza nedaudz pārskatītas aktīvu beta koeficienta aplēses, kuras bija iegūtas, izmantojot vidējo aritmētisko, kas balstīts uz visiem līdzīgajiem uzņēmumiem, izņemot vienu uzņēmumu, kura aktīvos bija vismazākais elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas īpatsvars, kā rezultātā tika iegūta vērtība [0,40–1,00], un izmantojot divu tādu uzņēmumu aktīvu beta koeficientu vidējo vērtību, kuriem bija visaugstākais iesaistes līmenis elektroenerģijas ražošanā no kodolenerģijas, kā rezultātā tika iegūta vērtība [0,40–1,00]. Komisija atzīst Beļģijas izteikto piezīmju pamatotību. Ja Komisijas pamatscenārijā izmantotajā *WACC* tiktu ņemta vērā abu aktīvu beta koeficientu aplēšu vidējā vērtība ([0,40–1,00]), *WACC* aplēse būtu nedaudz lielāka, proti, 7,12 %;

c) saskaņā ar pārskatītajām tirgus (elektroenerģijas) cenu prognozēm, kas minētas 3.3.1.3.1.3. iedaļā, aplēstā īstenotā IAL faktiski ir 6,5 %.

(487) Visbeidzot, kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 318. apsvērumā, 1. komponenta finanšu apakšpasākumu samērīgums ir saistīts ar to piemērotību. Kā minēts 8.3.3.4.1. iedaļā, Komisija secināja, ka 1. komponenta finanšu apakšpasākumu kopumu var uzskatīt par piemērotu to tirgus nepilnību un risku novēršanai, kas saistīti ar investīcijām kodolenerģijas jomā.

([170]) Tas atbilst lēmumam Dukovani lietā.

([171]) Sk. Beļģijas 2024. gada decembra papildu piezīmi "SA.106107 Supplementary note – Additional explanations on the range of cost of capital estimates": piemēram, *Iberdrola* gadījumā (kura aktīvu beta koeficients ir [0,00–0,60]) 5 % uzstādītās jaudas bija kodolenerģijas aktīvi un 14 % no tā saražotās elektroenerģijas tika iegūta no kodolenerģijas. Tajā pašā laikā kodolelektroenerģijas īpatsvars *Fortum* saražotās elektroenerģijas kopējā apjomā bija 53 % un tā beta koeficients bija [0,40–1,00].

(488) Iepriekš minēto iemeslu dēļ Komisija uzskata, ka Beļģija ir pietiekami pierādījusi CSL modeļa un tā pamatā esošās IAL samērīgumu.

8.3.3.5.1.3. EPPL samērīgums

(489) Visbeidzot, Beļģija oficiālās izmeklēšanas procedūras laikā apstiprināja, ka tiks organizēts iepirkuma konkurss EPPL partnera atlasei, un sīkāk precizēja atlases kritērijus un EPPL partnerim piemērojamos nosacījumus (sk. 3.3.1.5.1. iedaļu). Komisija uzskata, ka iepirkuma procedūra ir balstīta uz konkurenci, proti, tā ir atklāta, skaidra, pārredzama, nediskriminējoša un balstīta uz objektīviem kritērijiem, kas ir noteikti *ex ante* saskaņā ar pasākuma mērķi un līdz minimumam samazina stratēģiskas solīšanas risku. Atlases kritēriji tika publicēti arī attiecīgajās Beļģijas un ES platformās pietiekami ilgu laiku pirms pieteikumu iesniegšanas termiņa, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci. Beļģija patiešām īstenoja papildu noteikumus un aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu EPPL mērķu sasniegšanu un paredzēto pakalpojumu pienācīgu sniegšanu (piemēram, IP un PPK, kā paskaidrots 3.3.1.5.1. iedaļā).

(490) Beļģija arī veica pasākumus, lai iepirkuma procedūras izveides laikā efektīvi identificētu un novērstu jebkādus iespējamus interešu konfliktus ar *Engie*.

(491) Lai reaģētu uz Komisijas bažām, kas paustas lēmuma par procedūras sākšanu 328. apsvērumā, Beļģija arī grozīja CSL modeli, lēmumu pieņemšanas pilnvaras attiecībā uz ekonomiskajām modulācijām piešķirot EPPL partnerim, kuram, izmantojot grozīto atlīdzības formulu, ir sniegti atbilstoši stimuli pieņemt lēmumus par ekonomiskajām modulācijām atbilstoši tirgus apstākļiem, nodrošinot IE bloku optimālu dispečēšanu un uzturēšanu, kā arī samazināti stimuli ražot elektroenerģiju negatīvu cenu laikā (sk. 8.3.3.4.1. iedaļu). Tāpēc Komisija uzskata, ka EPPL partneris netiks stimulēts NDT tirgū piedāvāt IE bloku pilnu jaudu par zemāko atļauto cenu.

(492) Grozītajā EPPL partnera atlīdzības formulā ir panākts arī atbilstošs līdzsvars starp palielinātajiem darbības apturēšanas riskiem un tādu stimulu saglabāšanu, kas mudinātu EPPL partneri censties darboties balansēti. Tāpēc Komisija uzskata, ka EPPL iepirkuma konkurss piesaistīs pietiekamu skaitu pretendentu.

(493) Turklāt Beļģija ir precizējusi, ka ir paredzēti īpaši noteikumi un pasākumi gadījumam, ja *GEMS* piedalās iepirkuma konkursā un tiek atlasīta vai ja nesekmīgas iepirkuma procedūras dēļ *GEMS* uz laiku ir jādarbojas kā EPPL partnerim (sk. 3.3.1.5.3. iedaļu). Komisija uzskata, ka šie pasākumi ir pietiekami, lai nodrošinātu EPPL partnera neatkarību jebkuros apstākļos.

(494) Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ Komisija uzskata, ka Beļģija ir pietiekami pierādījusi EPPL samērīgumu.

8.3.3.5.2. 2. komponenta samērīgums

(495) Lai noteiktu, vai kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana ir samērīga, Komisija ir pārbaudījusi, vai noteikumi, ar kādiem notiek kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana, ir definēti tā, lai pēc iespējas samazinātu izmaksu pārsniegšanas risku, kas ietekmē valsti, un ar to saistīto nenoteiktību. Ņemot vērā radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas raksturu un atlikušo nenoteiktību attiecībā uz vietas izvēli un apglabāšanas izmaksām, izmaksu pārsniegšanas iespēja varētu netikt pilnībā izslēgta, kā atzīts iepriekšējos Komisijas lēmumos par kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistībām (sk. 149. zemsvītras piezīmi).

(496) Komisija iepriekšējās lietās ir arī norādījusi, ka radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai ir raksturīgi ilgi termiņi, tāpēc var būt nepieciešama zināma valsts intervence. Beļģija arī apgalvo, ka nepieciešamība pēc valsts intervences nolūkā nodrošināt radioaktīvo atkritumu atbildīgu un drošu apsaimniekošanu ir nostiprināta Direktīvas 2011/70/Euratom 4. panta 1. punktā, kas paredz valsts galīgo atbildību šajā sakarā, kā arī Kopējā lietotās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu drošas apsaimniekošanas konvencijā. Beļģija apgalvo, ka valsts intervence varētu būt pamatota ar mērķi izvairīties no riska, ka gadījumā, ja netiks veikti nekādi pasākumi, valstij nākotnē radīsies lielāks slogs.

(497) Beļģija ir arī norādījusi, ka saskaņā ar Ieteikumā 2006/851/Euratom paredzēto principu "piesārņotājs maksā" Beļģijas kodoloperators ir rezervējis pietiekamus finanšu resursus nostrādātās kodoldegvielas un radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanas izmaksām visu septiņu kodolreaktoru ekspluatācijas laikā. *CPN*/*CNV* ir regulāri pārskatījusi šo finanšu resursu pietiekamību. Turklāt Beļģija apgalvo, ka pašreizējā vienošanās par atkritumiem joprojām atbilst principam "piesārņotājs maksā" un Direktīvas 2011/70/Euratom 4. panta 3. punkta e) apakšpunktā, 5. panta 1. punkta f) apakšpunktā un 9. pantā minētajām prasībām tālāk izklāstīto iemeslu dēļ.

a) Kodoloperators joprojām ir atbildīgs par dezekspluatācijas pienākumiem un darbībām, kas jāveic, lai radioaktīvos atkritumus un nostrādāto kodoldegvielu padarītu atbilstošu līgumā paredzētajiem nodošanas kritērijiem. Papildus tam Beļģija apgalvo, ka šos LPNK var uzskatīt par ļoti stingriem un tas vēl vairāk ierobežo risku, ko uzņemas Beļģijas valsts. Valstij nav arī finansiālas vai citas atbildības par pirmsnodošanas apsaimniekošanu, ko veic kodoloperators.

b) Atkritumu apjoms ir noteikts iepriekš, un kodoloperators uzņemas apjoma risku, ja tiek radīts vairāk atkritumu, nekā paredzēts, proti, tam jāmaksā apjoma korekcijas maksa, savukārt, ja atkritumu tiek radīts mazāk, kompensācija nav paredzēta.

c) Vienreizējā maksājumā ir iekļauta riska prēmija, ar ko paredzēts segt neskaidrības, attiecībā uz kurām saskaņā ar 37. SGS (starptautisko grāmatvedības standartu) vēl nebija jāveido uzkrājumi.

d) *Electrabel* 15 miljardu EUR lielo vienreizējo maksājumu veic uzreiz, nevis vairāku desmitgažu laikā, un to pārvalda un investē neatkarīga publiska struktūra (*Hedera*), nodrošinot finanšu līdzekļus paredzētajam nolūkam un kontrolējot izmaksas, kas attiecas uz nodotajām saistībām, un abas šīs darbības kontrolē neatkarīga valsts struktūra (*CPN*/*CNV*). Tas nodrošina, ka finanšu resursi būs pieejami, kad radioaktīvie atkritumi tiks nodoti galīgajai apglabāšanai, un samazina riskus, kas saistīti ar iespējamo *Electrabel* maksātnespēju. Tā kā vienreizējais maksimālo summu maksājums tiks veikts uzreiz, Beļģijas valsts rīcībā jau būs finanšu resursi un tā vairs nebūs atkarīga no privāta kodoloperatora pastāvēšanas tālā nākotnē.

(498) Lēmuma par procedūras sākšanu 337.–340. apsvērumā Komisija atzina, ka Beļģijas un *Engie* vienošanos par atkritumiem raksturo daudzas pozitīvas iezīmes, piemēram, i) tūlītējs naudas līdzekļu maksājums, kura pamatā ir pašreizējie kodolizdevumiem paredzētie uzkrājumi (ko sertificējuši starptautiski grāmatveži) un kurš ietver riska prēmiju un Beļģijas valsti nodrošina pret iespējamu kodoloperatora maksātnespēju, ii) apjoma korekcijas maksas iekļaušana gadījumam, ja kodolatkritumu apjoms būtu lielāks, nekā pašlaik paredzēts, un iii) stingru līgumā paredzēto nodošanas kritēriju iekļaušana.

(499) Komisija uzskata, ka kodolatkritumu saistību nodošana fondam *Hedera* – atsevišķai publiskai struktūrai, kas neatkarīgas valsts struktūras (*CPN*/*CNV*) kontrolē nodrošina finanšu līdzekļu izmantošanu paredzētajam nolūkam un kontrolē izmaksas, kuras attiecas uz nodotajām saistībām, – attaisno *Electrabel* ārpus Eiropas esošo aktīvu atbrīvošanu no *Electrabel* atbildības ietvara (un ar to saistītās *CPN*/*CNV* īstenotās uzraudzības) un nodrošina ar radioaktīvajiem atkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu saistīto saistību nodošanas samērīgumu, ņemot vērā, ka ir novērtēts, ka darījuma slēgšanas brīdī *Electrabel* atbildības ietvarā ir aktīvi vismaz 4 miljardu EUR vērtībā. Turklāt, kā jau minēts lēmuma par procedūras sākšanu 334. apsvērumā, šādu aktīvu atbrīvošanu var uzskatīt par samērīgu, jo *Engie* piešķir neierobežotu un neatceļamu mātesuzņēmuma garantiju, kas sedz i) *Electrabel* dezekspluatācijas saistības (kas ietver arī risku, ka uzkrājumu vērtība ir nepietiekama), ii) apjoma risku saskaņā ar līgumu par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu un iii) *Synatom* izsniegto aizdevumu atmaksu.

(500) Visbeidzot, Beļģija arī paskaidroja, ka parakstīšanas finanšu modelī ir ņemti vērā IE atkritumu un IE nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanas jeb beiguposma izmaksas, kas tiek lēstas aptuveni 0,9 miljonu EUR apmērā uz vienu kodoldegvielas kaseti (2022. gada vērtībās) (sk. 177. apsvērumu), tāpēc šīs atkritumu vērtības var attiecināt tikai uz darbmūža pagarinājuma periodu un vienošanās par atkritumiem dokumentā nav ņemtas vērā.

(501) Lēmumā par procedūras sākšanu tika minēti trīs galvenie neatrisinātie jautājumi saistībā ar 2. komponenta samērīgumu, kas ir būtiski Komisijas novērtējumam, proti:

a) tās diskonta likmes lielums, ko izmanto, lai aprēķinātu nodoto kodolatkritumu saistību pašreizējo vērtību, un kas, iespējams, neatspoguļo ļoti ilga termiņa riskus, kuri saistīti ar visu atkritumu saistību pilnīgu nodošanu Beļģijas valstij (kā savā ieteikumā minēja *CPN*/*CNV*);

b) riska prēmijas lielums un

c) no IE projekta izrietošo dezekspluatācijas papildu saistību nodošanas vērtība, kas laikā, kad tika veikts novērtējums lēmumā par procedūras sākšanu, vēl nebija zināma.

(502) Pirmkārt, lai aprēķinātu kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību pašreizējo vērtību, Beļģija izvēlējās vienu nominālo diskonta koeficientu 3 % apmērā, pamatojoties uz 2 % inflācijas līmeni un 1 % reālo likmi, pretstatā *CPN*/*CNV* ieteikumam piemērot divu soļu pieeju, saskaņā ar kuru pirmajos 30 gados tiek izmantota 3,17 % diskonta likme (pamatojoties uz 30 gadu *OLO* likmi) un pēc tam tiek izmantota diskonta likme 2,17 % apmērā (pamatojoties uz bezriska likmi). Komisija vēlējās zināt, kāpēc Beļģija ir novirzījusies no *CPN*/*CNV* pieejas.

(503) Kā paskaidrots 3.3.2.3.1. iedaļā, Beļģija paskaidroja, ka diskonta likme 3 % apmērā ir konservatīva ilgtermiņa likme, salīdzinot to ar simulēto vienoto likmi, kas līdzvērtīga *CPN*/*CNV* divu soļu pieejas likmēm (aprēķināta dažādos laikos), un EAAPI galīgo nākotnes likmi ("GNL"). Kā parādīts 14. tabulā, salīdzinot 3 % diskonta likmi ar šīm citām atsauces likmēm, kas noteiktas dažādos brīžos kopš īstenošanas līguma parakstīšanas, konstatējams, ka 3 % likme ir atsauču diapazona apakšējā daļā.

(504) 3 % likme atbilst arī Beļģijas 30 gadu *OLO* likmei, un tā būtu labākā pieejamā aplēse saskaņā ar tirgus praksi, ņemot vērā ilgo laikposmu un to, ka 3 % likme jau ir tuva dažādo aplēšu apakšējai robežai. Tā ir arī ievērojami zemāka nekā diskonta likme 4,58 % apmērā, ko Vācija izmantoja līdzīgā lietā un ko Komisija apstiprināja lietā SA.45296.

(505) Beļģija atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas aprēķinā pieņem nemainīgu inflācijas līmeni 2 % apmērā, kas ir ECB ilgtermiņa inflācijas mērķis. *CPN*/*CNV* pauda bažas par to, ka kodolobjektu būvniecības izmaksu faktiskā inflācija (pamatojoties uz *ABEX* indeksu) varētu būt augstāka par ECB noteikto 2 % inflācijas mērķi (sk. 278. apsvērumu). Beļģija apgalvo, ka ECB 2 % inflācijas mērķis ir pareizā inflācijas aizstājējvērtība atkritumu apsaimniekošanas maksimālās summas aprēķināšanai, tāpēc ka i) *ABEX* indekss ir vāja kodolobjektu būvniecības izmaksu aizstājējvērtība, jo tas attiecas tikai uz dzīvojamo ēku būvniecību, un ii) *ABEX* indeksa un PCI pamatā esošās strukturālās tendences ir līdzīgas. Komisija piekrīt Beļģijas argumentam, kāpēc ir pamatoti par atbilstošu inflācijas līmeni uzskatīt ECB 2 % mērķa likmi saskaņā ar tirgus praksi.

(506) Tāpēc Komisija secina, ka 3 % diskonta likmi var uzskatīt par konservatīvu un tāpēc samērīgu.

(507) Otrkārt, attiecībā uz riska prēmijas lielumu Beļģija paskaidroja, ka, pamatojoties uz *ONDRAF*/*NIRAS* tehnisko piezīmi, pamatsummai 9 815 miljonu EUR apmērā ir pieskaitīta ievērojama papildu riska prēmija 5 185 miljonu EUR apmērā, kas paredzēta, lai segtu atlikušās neskaidrības.

(508) Oficiālās izmeklēšanas posmā Beļģija paskaidroja, kā riska prēmijas aprēķinā tika ņemtas vērā *ONDRAF*/*NIRAS* paziņojumā norādītās neskaidrības un riski, kas saistīti ar finansiālās atbildības par septiņās Beļģijas kodolelektrostacijās radušos radioaktīvo atkritumu un nostrādātās kodoldegvielas apsaimniekošanu nodošanu Beļģijas valstij (sk. 15. tabulu).

(509) Komisija atzīst, ka nav vienkārši kvantificēt visus šos riskus un novērtēt to iespējamību. Tomēr Komisija uzskata, ka līgumā par atkritumu apsaimniekošanas maksimālo summu noteiktā riska prēmija ir paredzēta, lai segtu visus *ONDRAF*/*NIRAS* paziņojumā norādītos riskus, kas ir "drīzāk neiespējami nekā iespējami", un tāpēc uzskata, ka riska prēmija 5 185 miljonu EUR apmērā ir samērīga.

(510) Treškārt, attiecībā uz dezekspluatācijas asinerģiju summas aprēķināšanu Komisija ņem vērā *CPN*/*CNV* ieteikumu samazināt *Engie* ierosināto summu līdz [100–500] miljoniem EUR (nominālā izteiksmē) (sk. 200. apsvērumu) un uzskata šo summu par samērīgu.

(511) Ņemot vērā iepriekš izklāstīto argumentāciju un Beļģijas sniegtos papildu skaidrojumus, Komisija uzskata, ka pasākuma 2. komponents ir samērīgs.

8.3.3.5.3. 3. komponenta samērīgums

(512) Noteikumos, kas attiecas uz tiesiskās aizsardzības pasākumiem un par ko panākta vienošanās ar *Engie*, paredzēts, ka Beļģijas valsts atlīdzinās *Engie* tiešos zaudējumus, kas tam faktiski radušies, ja tiks pieņemti jauni noteikumi, kas attieksies uz kodoloperatoriem Beļģijā vai *Electrabel* darbībām kodolenerģijas jomā un kas negatīvi ietekmēs darījuma nosacījumus.

(513) Ja Beļģijas valsts veic vienpusēju darbību, kuras rezultātā tiek priekšlaicīgi apturēta kodolreaktoru *Doel 4* un *Tihange 3* darbība vai mainīti līgumos izklāstītie ekonomiskie parametri, kodolelektrostaciju īpašnieki var aktivizēt līgumos iekļautās kompensācijas klauzulas un vērsties tiesā vai šķīrējtiesā, lai saņemtu kompensāciju. Prasītājam ir jāpierāda sava prasība, un kompensācijas apmēru nosaka nevis Beļģijas valsts vai kodolreaktoru īpašnieki, bet gan trešā persona.

(514) Kā jau minēts lēmumā par procedūras sākšanu, procedūrai, kas īstenota tiesā vai šķīrējtiesā nolūkā noteikt kompensējamā kaitējuma apmēru, būtu jānodrošina, ka atbalsta summa ir minimāla un tādējādi samērīga.

8.3.3.5.4. Secinājums par pasākuma samērīgumu

(515) Komisija uzskata, ka pasākuma izmaiņas, tajā skaitā CSL modeļa izmaiņas, TCRK pastiprināšana un MPIKM maksimālās summas noteikšana, kā arī papildu precizējumi par apakšpasākumu kombināciju ir pietiekami, lai Komisija varētu izdarīt secinājumu par 1. komponenta samērīgumu. Ar šo Komisija arī ņem vērā lietas īpašos apstākļus, proti, to, ka lieta attiecas uz investīcijām esošās kodolelektrostacijās, kuru pamatā ir veca tehnoloģija, un to, ka investīcijas tiek veiktas uz ierobežotu laikposmu – 10 gadiem. Turklāt Komisija uzskata, ka papildu skaidrojumi par diskonta likmes un riska prēmijas aprēķināšanu ir pietiekami, lai varētu izdarīt secinājumus par pasākuma 2. komponenta samērīgumu. Visbeidzot, attiecībā uz 3. komponentu oficiālajā izmeklēšanā netika iegūti pierādījumi, kas liktu atkāpties no Komisijas iepriekšējā secinājuma, ka 3. komponents ir samērīgs.

(516) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka 1. komponenta, 2. komponenta un 3. komponenta apakšpasākumi ir samērīgs veids, kā atbalstīt IE projektu.

8.3.3.6. Visu trīs komponentu kombinācija un iespējamā kumulatīvā ietekme

(517) Beļģija, atbildot uz lēmumu par procedūras sākšanu (sk. 4.4.4. iedaļu), norādīja, ka, lai gan pasākuma 1., 2. un 3. komponents kalpo vienam un tam pašam nolūkam proti, pagarināt IE bloku darbmūžu, un tie ir noslēgti vienā un tajā pašā laikā, tie atšķiras pēc sava priekšmeta, būtības, nolūka un labuma guvējiem, tāpēc visus pasākuma komponentus un apakškomponentus var uzskatīt par savstarpēji papildinošiem un tas ierobežo iespējamas kumulatīvas ietekmes rašanos.

(518) Attiecībā uz Beļģijas apgalvojumiem (sk. 517. un 419. apsvērumu), ka katrs no trim IE projekta komponentiem attiecas uz konkrētu risku vai konkrētu risku kopumu un konkrētām tirgus nepilnībām, kā minēts 418. apsvērumā, Komisija iepriekšējos lēmumos saistībā ar kodolenerģiju ir atzinusi, ka šo konkrēto risku un tirgus nepilnību kombinācija ir unikāla kodoltehnoloģijai ([172]) un ir visu ES tirgu, arī Beļģijas elektroenerģijas tirgus, vispārēja iezīme.

(519) Komisija uzskata, ka katrs no trim pasākuma komponentiem attiecas uz atsevišķu risku un tirgus nepilnību un ka šajā ziņā šie trīs komponenti nepārklājas. Tāpēc Komisija secina, ka visu trīs pasākuma komponentu (1. komponents, 2. komponents un 3. komponents) kombinācija ir nepieciešama un piemērota, lai aptvertu visus identificētos riskus, kas saistīti ar kodoltehnoloģijām (tehniskie un projekta pārvaldības riski, tirgus un investīciju riski, ilgtermiņa riski, kas saistīti ar kodolatkritumu apsaimniekošanu un kodolelektrostaciju dezekspluatāciju un demontāžu, regulatīvie un politikas riski).

(520) Attiecībā uz visa pasākumu kopuma samērīgumu Komisija lēmumā par procedūras sākšanu uzskatīja, ka Beļģija nav pietiekami pierādījusi pasākuma trīs komponentu savstarpējo ietekmi, it īpaši visu apakšpasākumu kopuma samērīgumu.

(521) Oficiālās izmeklēšanas laikā Beļģija paskaidroja, ka, no vienas puses, finanšu modelis, kas ir 1. komponenta finansiālā atbalsta pasākumu pamatā, ietver papildu izmaksas, kas saistītas ar ekspluatācijas atkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu, ko IE bloki radījuši IE periodā, kā arī dezekspluatācijas asinerģiju apjomu (ko uzņemas Beļģijas valsts), bet, no otras puses, vienošanās par atkritumiem attiecas nevis tikai uz IE blokiem, bet gan uz visiem septiņiem kodolreaktoriem Beļģijā un tajā ir ņemti vērā visi kodolizdevumiem paredzētie uzkrājumi, kas jāizveido līdz sākotnējiem oficiāli noteiktajiem septiņu kodolreaktoru darbības beigu datumiem (sk. 3.3.2.5. iedaļu). Tāpēc Komisija piekrīt, ka vajadzības gadījumā kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas izmaksas ir ņemtas vērā 1. komponenta finanšu modelī, uz kuru balstās 1. komponenta finanšu apakšpasākumu kalibrēšana, savukārt 2. komponentā paredzētās vienošanās par atkritumiem lielākā daļa (kas attiecas uz to saistību nodošanu, kuras saistītas ar kodolatkritumiem un nostrādāto kodoldegvielu, kuri radušies līdz sākotnējam oficiāli noteiktajam septiņu kodolreaktoru darbības beigu datumam) nepārklājas ar 1. komponenta finanšu apakšpasākumiem. Tāpēc Komisija secina, ka, analizējot 1. komponenta samērīgumu, ir pareizi ņemta vērā 2. komponenta apakšpasākumu ietekme.

(522) Beļģija atzīst, ka pasākuma 2. un 3. komponents (potenciāli) maina *Electrabel* riska profilu. Tomēr saskaņā ar Beļģijas sniegto informāciju 2. un 3. komponents nemaina *BE-NUC* – 1. komponenta galvenā labuma guvēja – riska profilu. Tāpēc *BE-NUC* riska profils ir būtisks faktors 1. komponenta samērīguma novērtēšanai. Kā minēts 3.4. iedaļā, Komisija piekrīt, ka katram no trim pasākuma komponentiem labuma guvēji nedaudz atšķiras un ka katra pasākuma komponenta ietekme ir jānovērtē attiecīgā labuma guvēja līmenī. Tomēr *BE-NUC* un *Electrabel* ir galvenie 1. un 3. komponenta labuma guvēji. *Electrabel* un *BE-NUC* riska profils, kurā paredzētais risks ir samazināts, pateicoties 3. komponenta tiesiskās aizsardzības pasākumiem, ir ņemts vērā, piemēram, novērtējot 1. komponenta finanšu apakšpasākumus, jo atjauninātajā salīdzinošajā novērtējumā tiek uzskatīts, ka IE projekta mērķa IAL ir diapazona apakšdaļā (sk. 3.3.1.3.1.1. iedaļu), tātad tuvojas uzņēmumu ar samazināta riska profilu rentabilitātei. Turklāt saskaņā ar samazināta riska profilu nav pievienota papildu kodolriska prēmija (vai likviditātes prēmija) (sk. 486. apsvēruma a) punktu). Visbeidzot, lai gan mērķa IAL ir 7 %, paredzamā īstenotā IAL ir 6,5 %, un tā varētu būt pat daudz zemāka, ņemot vērā to, ka ļoti ticams, ka katru gadu būs negaidīti notikumi, kas negatīvi ietekmēs projekta atdevi (sk. 3.3.1.3.1.3. iedaļu).

([172]) Sk., piemēram, Komisijas 2015. gada 13. janvāra Lēmumu SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Apvienotā Karaliste, atbalsts *Hinkley Point C* atomelektrostacijai (OV L 109, 28.4.2015., 44. lpp.), 385. apsvērumu, Komisijas 2017. gada 24. jūlija Lēmumu SA.38454 (2017/C) (ex 2015/N), Ungārija, divu kodolreaktoru izveide Pakšas II atomelektrostacijā (OV L 317, 1.12.2017., 45. lpp.), 322. apsvērumu, 2022. gada 30. jūnija lēmumu par procedūras sākšanu, SA.58207 (2021/N), Čehija, atbalsts Dukovani II – jaunai kodolelektrostacijai Čehijā (OV C 299, 5.8.2022., 5. lpp.), 182.–184. apsvērumu.

(523) Tāpēc Komisija secina, ka samērīguma novērtējumā vajadzības gadījumā ir ņemta vērā visu trīs pasākuma komponentu kumulatīvā ietekme, un tāpēc tā secina, ka arī pasākuma trīs komponentu kombinācija ir samērīga.

8.3.3.7. Izvairīšanās no nepamatotas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību un samēra pārbaude

(524) Lai pasākums būtu saderīgs ar iekšējo tirgu, tā negatīvajai ietekmei, kas izpaužas kā nepamatoti konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, jābūt ierobežotai un atbalsta pozitīvajai ietekmei ir jāatsver šāda negatīva ietekme.

(525) Lai analizētu ietekmi uz tirgu, Komisija ir pārbaudījusi, kādu ietekmi uz konkurenci rada tas, ka galvenie paziņotā pasākuma labuma guvēji ir vēsturiskais un vienīgais abu IE bloku operators *Electrabel* un *Luminus* – otrais lielākais uzņēmums (tirgus daļu ziņā) Beļģijas elektroenerģijas tirgū. Ņemot vērā *Electrabel* spēcīgās pozīcijas ļoti koncentrētajā Beļģijas elektroenerģijas tirgū (sk. 2.5. iedaļu), *Electrabel* kā galvenā atbalsta labuma guvēja izvēle radīja šaubas par iespējamu nepamatotu tirgus struktūras izkropļojumu.

(526) Lēmuma par procedūras sākšanu 4.3.3.1. iedaļā Komisija novērtēja faktu, ka *Electrabel* (kā nozīmīgs IE projekta labuma guvējs un vienīgais IE bloku operators) tika izraudzīts bez iepirkuma konkursa, atlases procesa vai publiska uzaicinājuma paust ieinteresētību. Tāpēc nebija skaidrs, vai tika apsvērti citi potenciālie operatori, un radās jautājums, vai *Electrabel* būtu visefektīvākais operators un kādi tehniski vai ekonomiski iemesli bija par pamatu *Electrabel* izvēlei.

(527) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija secināja, ka *Electrabel* izvēle bez iepirkuma konkursa nevar radīt nepamatotu tirgus struktūras izkropļojumu, uz šādu argumentu pamata:

a) *Electrabel* vienmēr ir bijis vienīgais kodolelektrostaciju operators Beļģijā, un tāpēc tam ir vajadzīgā pieredze Beļģijas esošo kodolelektrostaciju ekspluatācijā, kā arī nepieciešamās licences. Tāpēc nav alternatīva operatora, kas būtu piemērotāks kodolreaktoru operatora lomai (sk. 22. apsvērumu);

b) citos gadījumos, kad tika būvēti jauni kodolreaktori (piemēram, "Pakša II" ([173])), ar kodolelektrostaciju ekspluatāciju saistītā atbalsta labuma guvējs netika atlasīts konkursa kārtībā;

c) konkrētais atbalsts tiek piešķirts uz ierobežotu laiku (10 gadiem), un to izmanto, tikai lai atbalstītu abu kodolelektrostaciju ekspluatācijas turpināšanu, bet ne jaunas investīcijas.

(528) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija arī atsaucās uz *Engie* spēcīgajām pozīcijām Beļģijas elektroenerģijas tirgū un pauda bažas par iespējamiem nepamatotiem tirgus struktūras izkropļojumiem, kas varētu rasties aplūkotā atbalsta pasākuma dēļ. Komisijai šajā sakarā bija bažas un jautājumi, it īpaši saistībā ar:

a) CSL modeli;

b) kodolelektroenerģijas pārdošanai izraudzītā EPPL partnera neatkarību;

c) alternatīvu investīciju iespējamo izspiešanu pasākuma dēļ.

([173]) Sk. 145. zemsvītras piezīmi.

(529) Pirmkārt, kā sīkāk paskaidrots 3.3.1.3.2. iedaļā un novērtēts 8.3.3.4.1. iedaļā, Beļģija grozīja CSL modeli, piešķirot modulācijas lēmumu pieņemšanas pilnvaras EPPL partnerim, kas, izmantojot grozīto atlīdzības formulu, tiek stimulēts pieprasīt ekonomiskās modulācijas, kad tirgus cenas ir zemākas, un nepieprasīt ekonomiskās modulācijas, kad tirgus cenas ir augstākas (atšķirībā no sākotnējā CSL modeļa, kurā kodoloperators bija motivēts ražot elektroenerģiju visu laiku). Komisija arī pauda šaubas par NDT cenas kā TAC izmantošanu CSL formulā. Beļģija nav mainījusi TAC un šajā sakarā apgalvo, ka ilgtermiņa produkta izmantošana CSL ir mazāk piemērota, jo IE projekta darbības atsākšanas posmā elektroenerģijas ražošanas apjoms būs mazāks (jo tai pašā laikā notiks IE blokos veicamie darbi), pastāv pārtrauču risks visā IE projekta darbības laikā un tajā pašā laikā kodolreaktoru skaits tiks samazināts no septiņiem uz diviem kodolreaktoriem (sk. 98. apsvērumu). Beļģijai ir iespēja pārskatīt TAC izvēli pēc 3,5 gadiem (sk. 100. apsvērumu). Beļģija arī apstiprina, ka CSL darījumu partneris (*BE-WATT*) izstrādās riska pārvaldības stratēģiju savai atklātajai pozīcijai, kā paredzēts tiesību aktos, un ka tās īstenošana veicinās likviditāti nākotnes elektroenerģijas tirgos (sk. 99. apsvērumu).

(530) Otrkārt, Beļģija apstiprināja, ka nolūkā izvēlēties neatkarīgu EPPL partneri IE bloku saražotās elektroenerģijas pārdošanai EPPL slēgšanas tiesības tiks piešķirtas atklātā, uz konkurenci balstītā iepirkuma procedūrā. Iepirkuma konkursa organizēšana kliedē Komisijas šaubas par EPPL slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru. Attiecībā uz Komisijas bažām par EPPL partnera neatkarību, it īpaši gadījumā, ja iepirkuma konkursā netiktu panākts galīgs rezultāts un *GEMS – Engie* tirdzniecības nodaļa – tirgotu elektroenerģiju pirmajā gadā, vai gadījumā, ja *GEMS* tiktu izvēlēta par EPPL partneri iepirkuma konkursā, Beļģija sīkāk precizēja papildu aizsardzības pasākumus, kas tiks veikti minētajos gadījumos (sk. 3.3.1.5.3. iedaļu).

(531) Visbeidzot, kā jau minēts lēmumā par procedūras sākšanu, Komisija pauda bažas par to, ka IE projekts atstātu pārāk maz iespēju citiem investīciju projektiem enerģētikas nozarē. Uz IE projekta iespējamo negatīvo ietekmi, it īpaši uz tā iespējamo negatīvo ietekmi uz investīcijām atjaunīgajos energoresursos, tika norādīts arī dažās trešo personu piezīmēs (sk. 6.2.3.1. iedaļu). Komisija uzskata, ka trešo personu apgalvojumi nebija pietiekami pamatoti un ka IE projekts 2025.–2035. gada periodā neapmierinās visu elektroenerģijas ražošanas jaudas deficītu tālāk izklāstīto iemeslu dēļ.

a) Savā jaunākajā resursu pietiekamības pētījumā (2023. gada VRPP) *Elia* minēja, ka IE bloku papildu jauda 2 GW apmērā nebūs pietiekama, lai apmierinātu nākamajos 10 gados paredzamo elektroenerģijas pieprasījuma pieaugumu.

b) Izmantojot Beļģijas jaudas mehānismu, citām jaunām un esošām ražošanas tehnoloģijām (it īpaši enerģijas ražošanai termoelektrostacijās, pieprasījumreakcijai un enerģijas uzkrāšanai) ir piekļuve finansējumam uz īsu vai ilgāku laikposmu (JM līgumi tiek piešķirti uz 1, 3, 8 vai 15 gadiem). Tāpēc IE projekts nepamatoti neietekmēs citu ražošanas tehnoloģiju situāciju Beļģijā un neatturēs no investīcijām jaunās termoelektrostacijās, pieprasījumreakcijā un enerģijas uzkrāšanā līdz 2035. gadam.

c) Nekas neliecina, ka Beļģija pārtrauks atbalstīt jaunas atjaunīgo energoresursu ražošanas jaudas attīstīšanu. Piemēram, Komisija 2024. gadā apstiprināja Beļģijas plānus attīstīt vējparkus Ziemeļjūrā, izmantojot *Princess Elisabeth* atkrastes vēja enerģijas projektu (sk. 148. zemsvītras piezīmi).

(532) Iepriekš minēto iemeslu dēļ Komisijai nav norāžu par to, ka IE projekts kavēs tādu jaunu dalībnieku ienākšanu tirgū, kas vēlas ražot elektroenerģiju Beļģijā, un/vai neļaus citiem dalībniekiem attīstīt jaunas ražošanas jaudas. Līdz ar to paredzams, ka arī IE projekta ietekme uz mazumtirgu būs ierobežota.

(533) Piedevām Komisija arī norāda, ka Beļģijas enerģijas tirgus koncentrācija pēdējos gados ir nedaudz samazinājusies (sk. 2.5. iedaļu) un citu *Engie* kodolreaktoru paralēla dezekspluatācija Beļģijā šo tendenci varētu turpināt.

(534) Attiecībā uz 2. komponentu Komisija lēmuma par procedūras sākšanu 372. apsvērumā norādīja, ka kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošana tūlītēji neuzlabos labuma guvēju konkurētspēju salīdzinājumā ar to konkurentiem. Vispirms šis pasākuma komponents liks kodoloperatoram maksāt lielāku naudas summu, nekā pašlaik ir uzkrāts bilancē. Apjoma korekcijas maksa, kas nodrošina, ka kodoloperators maksā papildu summu, ja rodas vairāk kodolatkritumu, nekā sākotnēji paredzēts, darbojas kā aizsardzības pasākums. Turklāt pēc oficiālās izmeklēšanas Komisija, pamatojoties uz papildu elementiem, ko sniegusi Beļģija, kā paskaidrots 3.3.2.3. iedaļā, secina, ka uzreiz veiktais vienreizējais maksājums 15 miljardu EUR apmērā pietiekami samazinās risku, ko uzņemas Beļģijas valsts, pārņemot kodolatkritumu saistības no *Electrabel*, un tāpēc ir samērīgs. Tāpat par samērīgiem ir atzīti arī pārējie 2. komponenta apakšpasākumi (sk. 8.3.3.5.2. iedaļu). Tāpēc 2. komponenta apakšpasākumiem nav iespējamas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(535) Visbeidzot, attiecībā uz 3. komponentu, kā minēts lēmuma par procedūras sākšanu 373. apsvērumā, tiesiskās aizsardzības klauzulām, ja un kad tās tiks piemērotas, būs tikai kompensējošs raksturs. Tāpēc Komisija uzskata, ka tām nav iespējamas negatīvas ietekmes uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(536) Rezumējot, ņemot vērā CSL modeļa izmaiņas, iepirkuma konkursa organizēšanu par EPPL (un izmaiņas EPPL partnera atlīdzībā) un EPPL partnera neatkarības garantijas, to, ka nav norāžu, kas liecinātu, ka IE projekts kavēs citu elektroenerģijas ražošanas tehnoloģiju attīstīšanu Beļģijā, kā arī nodoto kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību un tiesiskās aizsardzības pasākumu samērīgumu, Komisija uzskata, ka iespējamie nepamatotie izkropļojumi Beļģijas tirgū būs ierobežoti.

8.3.4. *Atbalsta pozitīvās ietekmes samērošana ar tā negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību*

(537) Ņemot vērā šā lēmuma 8.3.2. iedaļā sniegto novērtējumu, Komisija atzīst, ka pasākuma mērķis ir veicināt investīcijas kodolenerģijā un tādējādi tas sekmē saimnieciskās darbības, t. i., elektroenerģijas ražošanas no kodolenerģijas avotiem, attīstību, vienlaikus veicinot arī elektroapgādes drošību, kā arī samazinot Beļģijas atkarību no fosilajām degvielām (tādējādi veicinot arī Beļģijas dekarbonizācijas mērķu sasniegšanu).

(538) Komisija atzīst – ja nebūtu atbalsta, ieskaitot visus trīs pasākuma komponentus, nebūtu sagaidāms, ka šīs investīcijas tiktu īstenotas. Tāpēc atbalsts ir nepieciešams šīs saimnieciskās darbības attīstībai un nodrošina stimulējošu ietekmi.

(539) Komisija ir konstatējusi, ka divvirzienu CSL, ko papildina pārējie finanšu pasākumi kopuzņēmuma finansiālās dzīvotspējas atbalstam, vienošanās par kodolatkritumu un nostrādātās kodoldegvielas saistību nodošanu, kā arī tiesiskās aizsardzības pasākumi ir piemēroti instrumenti. Oficiālajā izmeklēšanā netika iegūti pierādījumi, ka citi pasākumi būtu vienlīdz efektīvi un ar mazāku kropļojošu ietekmi, it īpaši ņemot vērā lietas īpašos apstākļus, proti, to, ka lieta attiecas uz esošu aktīvu darbmūža pagarināšanu, turklāt uz ierobežotu laiku.

(540) Atbalsts tiks piešķirts samērīgā veidā, jo labuma guvējs nepaturēs papildu peļņu, kas pārsniedz to, kas ir absolūti nepieciešama kodolelektrostacijas ekonomiskās darbības un dzīvotspējas nodrošināšanai. Grozītais CSL modelis un grozītā EPPL partnera atlīdzības formula (kuras parametri ir jāpārskata pēc trim gadiem), kā arī MPIKM maksimālās summas noteikšana nodrošina, ka IE bloki ražos elektroenerģiju saskaņā ar tirgus signāliem un ka kodoloperators un kopuzņēmums ir vairāk pakļauti tirgus riskam, vienlaikus samazinot Beļģijas valsts pakļautību riskam.

(541) Tas, ka skaidri definētais finanšu modeļa ievaddatu vērtību kopums tiks regulāri pārskatīts, nepieciešamības gadījumā vērtības koriģējot uz augšu vai uz leju, nodrošina, ka pašlaik pastāvošās būtiskās neskaidrības attiecībā uz kapitāla un pamatdarbības izmaksām nerada pārmērīgu kompensāciju labuma guvējiem. (Pastiprināta) zaudējumu/ieguvumu sadales mehānisma piemērošana vēl vairāk nodrošina, ka pastāv stimuli IE blokus ekspluatēt pēc iespējas efektīvāk, bet vienlaikus slogs, kas rodas, ja tirgus cenas ir augstākas vai zemākas, nekā gaidīts, tiek dalīts ar Beļģijas valsti.

(542) Pašu kapitāla atdeves likme diapazonā no 6 % līdz 8 % (ar mērķa likmi 7 %) ir zema salīdzinājumā ar salīdzinātajiem projektiem un atbilst kapitāla izmaksām, tāpēc to uzskata par samērīgu. Tā vēl jo vairāk liek domāt IE projekta apstākļi, proti, tas, ka projekts attiecas uz tādu esošu aktīvu darbmūža pagarināšanu, kuru pamatā ir veca tehnoloģija, turklāt darbmūžs tiek pagarināts uz ierobežotu laikposmu (10 gadiem).

(543) Komisija arī norāda, ka ne *Electrabel*, ne *BE-NUC* nekontrolēs IE bloku saražotās elektroenerģijas pārdošanu, bet ka visu elektroenerģiju tirgū pārdos neatkarīgs EPPL partneris. Tas palīdzēs nodrošināt, ka netiek nostiprinātas *Engie* pozīcijas Beļģijas tirgū.

(544) Turklāt Komisijai nav nekādu norāžu par to, ka IE projekts kavēs jaunu dalībnieku ienākšanu Beļģijas elektroenerģijas ražošanas tirgū un/vai neļaus citiem dalībniekiem attīstīt jaunas ražošanas jaudas, un, pamatojoties uz 8.3.3. iedaļā izklāstītajiem apsvērumiem, tā secina, ka kopumā iespējamie nepamatotie konkurences izkropļojumi ir ierobežoti.

(545) Pēc rūpīgas izsvēršanas un ņemot vērā piedāvātās saistības, Komisija secināja, ka no pasākuma izrietošie nepamatotie konkurences izkropļojumi ir samazināti līdz nepieciešamajam minimumam un ka tos kompensē pasākuma pozitīvā ietekme.

8.3.5. *Secinājums par atbalsta saderību*

(546) Pamatojoties uz šajā lēmumā veikto novērtējumu un ņemot vērā šīs lietas īpašos apstākļus, proti, to, ka tiek pagarināts tādu esošu kodolreaktoru darbmūžs, kuru pamatā ir veca tehnoloģija ar ierobežotu elastību, un ka darbmūžs tiek pagarināts uz ierobežotu 10 gadu laikposmu, Komisija konstatē, ka Beļģijas iestāžu paziņotais un pēc tam grozītais pasākumu kopums, ieskaitot sniegtās pārskatīšanas iespējas un saistības, ir saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

9. **SECINĀJUMS**

(547) Grozītais pasākums ir saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

(548) Komisija norāda, ka īstenošanas līgums un tam pievienotie dokumenti ir iesniegti novērtēšanai kopā ar EPPL un parakstīšanas finanšu modeļa noteikumiem. Beļģija apņemas nodrošināt, ka līgumos, kuru galīgie noteikumi un nosacījumi vēl nav pieņemti (piemēram, LAP, akcionāru aizdevumu, DAPI aizdevumu, AKI noteikumi), tiks iekļautas standartklauzulas, ko jebkurš ieguldītājs pieprasītu līdzīgam projektam, un ka noteikumi tiks izstrādāti atbilstoši nesaistītu pušu darījuma principam. Ja ar minēto dokumentu galīgajiem noteikumiem un nosacījumiem tiks grozīts paziņotais pasākums, kas izklāstīts šajā lēmumā, Beļģija apņemas par tiem paziņot Komisijai,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Pasākums, ko Beļģija plāno īstenot, lai atbalstītu divu kodolreaktoru, proti, *Doel 4* un *Tihange 3*, darbmūža pagarināšanu Beļģijā, ir saderīgs ar iekšējo tirgu.

Attiecīgi šā pasākuma īstenošana tiek atļauta.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Beļģijas Karalistei.

Briselē, 2025. gada 21. februārī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētājas izpildvietniece
Teresa RIBERA